

บทที่ 4

ลักษณะทางกายภาพของการตั้งถิ่นฐานของชาวนา บริเวณคลองประเวศบุรีรมย์ รวมถึงคลองลำปลาทิว และคลองมอญ

การศึกษาเรื่องการตั้งถิ่นฐานในแนวทางของภูมิศาสตร์มนุษย์ (Human Geography) นั้นถือว่าเป็นเรื่องสำคัญขั้นพื้นฐานของความรู้ในแขนงนี้ด้วยว่ารูปแบบของการตั้งถิ่นฐานในแต่ละท้องถิ่นย่อมสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น รูปแบบการตั้งถิ่นฐานย่อมเติบโตและค่อยๆเปลี่ยนไปตามกาลเวลา การศึกษาถึงรูปแบบของการตั้งถิ่นฐานย่อมต้องพิจารณาถึงลักษณะภูมิประเทศที่ตั้ง รูปแบบของการตั้งถิ่นฐานแสดงให้เห็นถึงความพยายามของมนุษย์ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ที่ได้แสวงหาประโยชน์ที่จะได้จากธรรมชาติรอบๆตัวมนุษย์เอง¹

บริเวณท้องที่ลาดกระบังในอดีตก่อนการเปิดการค้าข้าวอย่างเสรีจากการทำสนธิสัญญาเบาริงจนถึงช่วงรัชกาลที่ 5 ก่อนขุดคลองประเวศบุรีรมย์นั้นเป็นทุ่งราบลุ่มรกร้างว่างเปล่า แม้ก่อนปี พ.ศ. 2438 นายจอห์นสตัน ได้เขียนบรรยายไว้ใน “A Trip to Khorat” ในหนังสือ “Siam Weekly Advertiser” วันที่ 2 May 1885 ว่าบริเวณฝั่งตะวันออก เป็นดินแดนที่รกร้างเป็นที่อาศัยของสัตว์ป่าดุร้าย แม้ว่าจะมีคลองประเวศบุรีรมย์ตัดผ่านแล้วก็ตาม²

จากข้อสันนิษฐานของคำอธิบายชื่อท้องที่ลาดกระบังนั้น มีคำบอกเล่าต่อกันมาว่า บริเวณท้องที่เดิมเป็นปารักร้างเป็นพื้นที่ลาดเป็นที่อาศัยของสัตว์ป่าโดยเฉพาะฝูงช้างป่าซึ่งเดินผ่านไปมาเสมอจนพื้นที่พังทลายราบลงหลายแห่ง ชาวบ้านจึงเรียกว่า “ลาดพัง” ต่อมาเปลี่ยนเป็นลาดกระบัง³ สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็น “ลาด” ตามคำนำหน้าชื่อของท้องที่ คำว่า “ลาด” จะใช้เรียกขานสถานที่ซึ่งมักเป็นที่ราบหรือที่ลุ่มบางทีก็เป็นหนองน้ำ⁴ สภาพดินของท้องที่ลาดกระบังนั้นมี 3 ประเภท คือ ดินชุดบางกอก ดินชุดบางน้ำเปรี้ยว ดินชุดสมุทรปราการ ดินชุดบางกอกเป็นดินที่อุดมสมบูรณ์สูงเหมาะสมกับการทำเกษตรด้านปลูกพืช ได้แก่ ข้าว และพืชไร่ ดินชุดนี้พบทั่วไปคิดเป็นประมาณร้อยละ 57 ของพื้นที่ทั้งหมดในเขตลาดกระบัง หรือประมาณ 44,124 ไร่ 84 ตารางวา ดินชุดบางน้ำเปรี้ยวพบในเขตหนองจอก แขวงลำพอง และแขวงชุมทองซึ่งติดต่อกับเขตอำเภอมืองฯ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีปริมาณน้อยประมาณร้อยละ 3 ของพื้นที่ทั้งหมดในเขตลาดกระบัง หรือประมาณ 2,322 ไร่ ดินชุดนี้ไม่มีความเหมาะสมในการทำเกษตรในทุกด้านเพราะมีความเป็นกรดจัดเป็นดินค่อนข้างแข็งทำการเกษตรได้ยาก ส่วนดินชุดสมุทรปราการสามารถปลูกพืชได้ แต่ต้องปรับปรุงดินทางด้านเทคนิคการเกษตร และเพิ่มอินทรีย์วัตถุจำนวนมาก ดินชุดนี้พบมากในแขวงคลองสามประเวศมีจำนวนมาก แขวงลาดกระบังยังมีเล็กน้อยแขวงลำปลาทิวและแขวงท้ายบาวมีบ้างจำนวนเล็กน้อย ฉะนั้น ในท้องที่ลาดกระบังจึงมีที่ดินที่เหมาะสมจะทำการทำนาได้ในปริมาณพื้นที่ๆกว้างขวาง

1 Goh Cheng Leong Gillian C. Morgan. Human and Economic Geography. Hong Kong: Oxford University Press. 1977. p. 39.

2 Johnston. “A Trip to Khorat”. Siam Weekly Advertiser. 2 May 1885. Rural Society and the Rice Economic. p. 100-102 อ้างจาก สุนทรีย์ อาสะไวย์. ประวัติคลองรังสิตการพัฒนาดิน และผลกระทบ ต่อสังคมพ.ศ. 2431-2457. กรุงเทพฯ:มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 2530. หน้า 89.

3 สำนักงานเขตลาดกระบัง “สรุปผลการปฏิบัติราชการ 31”. หน้า 1. (เอกสารโรเนียว).

4 ไพฑูรย์ พงคะบุตร. “คำประกอบชื่อภูมิศาสตร์ที่บอกลักษณะภูมิประเทศของท้องถิ่นในประเทศไทย”. วารสารราชบัณฑิตยสถาน. ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 มกราคม มีนาคม 2531. หน้า 41.

5 สำนักงานเกษตรกรุงเทพมหานครเขตลาดกระบัง. รายงานการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ. กรุงเทพฯ. ม.ปพ. 2535. หน้า 19-20. (เอกสารโรเนียว).

เพื่อเปิดที่ดินฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาที่รกร้างนั้นให้ราษฎรเข้าจับจองพื้นที่ทำนา รัฐบาลจึงได้ทำการขุดคลองหลักสำคัญขึ้น 2 คลอง คือ คลองนครเนื่องเขต และคลองประเวศบุรีรมย์ขึ้น หลังจากขุดคลองนี้แล้วจึงได้ขุดคลองเชื่อมคลองหลัก 2 คลองนี้อย่างต่อเนื่องเรื่อยมา จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีการบันทึกไว้ได้ขุดคลองเชื่อมระหว่างคลองประเวศบุรีรมย์ และคลองนครเนื่องเขต มี 3 คลองด้วยกัน คือ คลองเปรี้ง คลองหลวงแพ่ง และคลองอุดมชลจรพร้อมคลองแยก 2 คลองทั้งคลองหลวงแพ่ง และคลองอุดมชลจร พร้อมคลองแยกต่างก็เป็นคลองที่เอกชน และราษฎรที่ต้องการจับจองที่ดิน 2 ฝั่งคลองเพื่อบุกเบิกจับจองที่ดินเพื่อทำนา โดยขอพระบรมราชานุญาตฯ คลองดังกล่าวนี้ขุดเสร็จเรียบร้อยในปี พ.ศ. 2433 ครั้นต่อมาอีกหนึ่งปี คือ ในปี พ.ศ. 2434 ทางรัฐบาลจึงได้ออกกฎข้อบังคับ เพื่อกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการถือครองที่ดินสองฝั่งคลองให้เป็นแบบแผนเดียวกัน โดยใช้ขนาดความกว้างของคลองเป็นตัวกำหนดการถือครองที่ดินสองฝั่งคลอง⁶ ดังนี้

คลองขนาดเล็กตั้งแต่ 3 วาลงมาพินต้นคลองขึ้นไปข้างละ 6 วา ให้จับจองยื่นขึ้นไปฝั่งละ 25 เส้นสองฝั่งคลอง
คลองขนาดกลางกว้างระหว่าง 4 วา - 6 วา พินต้นคลองขึ้นไปข้างละ 6 วา ให้จับจองยื่นขึ้นไปฝั่งละ 30 เส้นทั้งสองฝั่งคลอง

คลองขนาดใหญ่กว้าง 7 วาขึ้นไป พินต้นคลองขึ้นไปข้างละ 6 วา ให้จับจองยื่นขึ้นไปฝั่งละ 40 เส้นทั้ง 2 ฝั่งคลอง⁷

หลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้แล้ว รัฐบาลได้อนุมัติให้มีการขุดคลองอีก 6 คลอง มีคลองบางพลีใหญ่รวมอยู่ด้วย เป็นคลองขุดจากแขวงสมุทรปราการไปออกคลองบางเหี้ย⁸ เป็นคลองเส้นล่างที่อยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาใต้ของประเวศบุรีรมย์ลงมา

จากหลักฐานคลองในเขตลาดกระบังนั้นนอกจากคลองหลัก คือ คลองประเวศบุรีรมย์ รวมคลองแยกอีก 4 คลอง (คลอง 1, คลอง 2, คลอง 3, คลอง 4) คลองเปรี้ง คลองหลวงแพ่ง คลองอุดมชลจร และคลองแยกอีก 2 คลองแล้ว ซึ่งคลองที่กล่าวนี้เป็นคลองที่มีหลักฐานจากเอกสารบันทึกเอาไว้ ยังมีคลองที่ตัดเพิ่มขึ้นอีกมากมาย หลายคลอง คลองดังกล่าวขุดหลังคลองที่มีหลักฐานทางเอกสารทั้งสิ้น คลองเหล่านี้จะขุดแยกออกไปจากคลองประเวศบุรีรมย์ ไปเชื่อมคลองนครเนื่องเขตทางเหนือ และคลองบางพลีใหญ่ทางใต้ทั้งสิ้น แล้วยังมีคลองเชื่อมคลองเหล่านี้อีก คลองต่างๆ เหล่านี้ต่างก็ตัดขุดขุดขุดเข้าสู่ที่ดินที่ห่างจากคลองหลักเพื่อเป็นเส้นทางเข้าสู่ที่ดินเหล่านั้นคลองแต่ละคลองไม่ยาวเหมือนคลองประเวศบุรีรมย์เลย จึงทำให้สันนิษฐานได้ว่า คลองต่างๆ เหล่านี้เป็นคลองที่ประชาชนที่ขาดที่ดินทำกินต่างร่วมมือออกทุนในการขุดคลองได้มีสิทธิจับจองที่ดิน 2 ฝั่งคลองที่ตนออกทุนขุดขึ้น และไม่ต้องสิ้นเปลืองทุนทรัพย์ในการขุดคลองมากมาย เหมือนคลองหลักซึ่งมีความกว้าง และความยาวมาก เช่น คลองประเวศบุรีรมย์

คลองต่างๆ ที่แยกจากคลองประเวศบุรีรมย์เหล่านี้ โดยเฉพาะคลองลำปลาทิว และคลองทับยาวนั้น มีคลองซอยตัดเชื่อมอีกหลายคลอง คลองลำปลาทิวมีชาวมอญที่เป็นชาวนาตั้งถิ่นฐานอยู่ 2 ฝั่งคลองทางตอนล่างของคลอง คลองทับยาวนั้นมีหมู่ชาวไทยมุสลิมตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่น ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า กลุ่มชนชาวมอญ และชาวมุสลิมได้ต่างร่วมตัวออกทุนทรัพย์ขุดคลองดังกล่าวขึ้น เพื่อพวกกลุ่มของตนที่มีเชื้อสายเดียวกันจะได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานจับจองพื้นที่ทำนาในกลุ่มพวกเดียวกัน

รูปแบบของการตั้งถิ่นฐานในที่ราบลุ่มชายฝั่งคลองต่างๆ ในท้องที่ลาดกระบังรวมถึงบริเวณใกล้เคียงต่างก็มีหมู่บ้านชาวนา กระจัดกระจายตั้งถิ่นฐานสร้างบ้านเรือนตามสองฝั่งคลอง โดยยึดคลองเป็นเส้นคมนาคม ถัดจากบริเวณที่พักอาศัย 2 ฝั่งคลองเข้าไปจะเป็นสวนผลไม้ และป่าดงไม้ธรรมชาติแล้วจึงเป็นที่นากว้างขวาง หมู่บ้านจะไม่อยู่เป็นกลุ่มหนาแน่น หากจะวางเรียงรายไปตาม 2 ฝั่ง ในระยะห่างๆ ลักษณะเป็นแบบเส้นแถบต่อเนื่องกันไป (Linear

6 กิตติ ตันไทย. “คลองกับระบบเศรษฐกิจของไทย (2367-2453)”. ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทยจนถึง พ.ศ. 2484. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์. 2527 หน้า 239.

7 ร.ต.ท. เสถียร ลายลักษณ์ และคณะ (รวบรวม). “ประกาศเรื่องขุดคลอง”. ประชุมกฎหมายประกาศ เล่ม 13. พระนคร: โรงพิมพ์เดสิมส์. 2478. หน้า 11-12. อ้างจาก ปิยนารถ บุณนาค และดวงพร สุวัฒนา ธาดานิติ. คลองในกรุงเทพฯ (รายงานผลงานวิจัยเงินทุนเพื่อเพิ่มทุนและพัฒนาประสิทธิภาพทางวิชาการ เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2525. หน้า 97.

8 ปิยนารถ บุณนาค และคณะ. เพิ่งอ้าง.

Village) ที่เป็นเช่นนี้เป็นผลจากการจับจองที่ดิน 2 ฝั่งคลองตามพระราชบัญญัติการจับจองที่ดินในปี พ.ศ. 2534 เป็นตัวกำหนด โดยชาวนาจะสร้างที่พักอาศัยริมฝั่งคลองในพื้นที่นาที่ตนจับจอง ที่เลยลึกเข้าไปจากฝั่งคลองตามระยะทางที่พระราชบัญญัติกำหนดไว้ เพื่อป้องกันลมร้อนและพายุที่จะพัดเข้าสู่บ้านเรือนและเพื่อยังชีพของแต่ละครอบครัว ชาวนาแต่ละครอบครัวจะปลูกไม้ยืนต้นเพื่อกำบังลมซึ่งเป็นทั้งไม้ผลและไม้เพื่อกำบังลม ไม้บางอย่างยังใช้เป็นฟืนเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับหุงต้มอาหารได้อีกด้วย ฉะนั้น บ้านเรือนจึงตั้งอยู่บนที่นาของตนและเรียงรายกันไปตามสองฝั่งคลอง ซึ่งบ้านเรือนของชาวนาแต่ละครอบครัวจึงไม่ปลูกชิดกันแน่น ด้วยมีที่ดินที่ตนจับจองคั่นเอาไว้ และชาวนาแต่ละครอบครัวจะขุดคลองเล็กๆ เชื่อมกับคลองหลักเพื่อชักน้ำจากคลองเข้าสู่พื้นที่นาของตน ซึ่งเป็นลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมกับภูมิประเทศที่เป็นที่ลุ่ม คลองจึงอำนวยความสะดวกหลายประการคือ เป็นทั้งทางสัญจร เป็นทั้งแหล่งน้ำที่ใช้อุปโภคบริโภค และเป็นแหล่งน้ำที่จะใช้ในการเพาะปลูกข้าวพร้อมๆ กันไป และชาวนาทุกบ้านจึงต้องมีเรือไว้สำหรับสัญจรอีกด้วย

บริเวณที่เป็นคลองตัดกัน จะเป็นวัดอันเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน ส่วนที่เป็นคลองขอยมาตัดกับคลองใหญ่ จะมีบ้านคนตั้งอยู่หนาแน่นต่างกับ 2 ฝั่งคลองทั่วไปซึ่งบ้านจะตั้งอยู่ห่างๆ กัน เพราะเป็นย่านชุมชนที่เป็นตลาดทำหน้าที่บริการซื้อขายสินค้าและผลผลิตของชาวนา

ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของชาวนาเชื้อสายมอญตามสองฝั่งคลองลำปาวตอนล่าง คลองลำกอไผ่ และคลองลำพะอง รวมถึงคลองมอญ ก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน การตั้งถิ่นฐานในลักษณะนี้ แม้จะมีลักษณะเป็นแบบเส้นแถบ (Linear Village) แต่เป็นรูปแบบเฉพาะของการตั้งถิ่นฐานแบบใหม่อันต่างกับรูปแบบของการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านในเขตการเพาะปลูกเก่าแก่ของภาคกลาง⁹ (ซึ่งมักจะมีพื้นฐาน 2 ประการ คือ หมู่บ้านแบบเป็นแนว (Linear Village) และหมู่บ้านแบบกระจุกตัว (Cluster Village) หมู่บ้านเป็นแนวนั้นจะประกอบด้วยกลุ่มบ้านปลูกเป็นแถวแนวยาวเรียงไปตามสองฝั่งน้ำ มีสวนและนาอยู่หลังบ้าน ศูนย์กลางของหมู่บ้านจะอยู่ที่การมีขายน้ำร่วมกันมากกว่าใจกลางหมู่บ้าน หมู่บ้านที่มีลักษณะเกาะตัวเป็นแนวหลายๆ หมู่บ้าน ในพื้นที่มีประชากรหนาแน่นมักจะกลายเป็นบริเวณการตั้งถิ่นฐานที่ยาวต่อเนื่องกันไป สำหรับหมู่บ้านที่กระจุกตัวนั้นจะไม่ตั้งอยู่บนสองฝั่งแม่น้ำ แต่จะอยู่ท่ามกลางนาข้าวและรวมตัวเกาะกลุ่มกันแต่ละหมู่บ้านจะห่างออกจากหมู่บ้านใกล้เคียง) คือ ชาวนาจะปลูกบ้านในบริเวณที่ดินของตน ซึ่งเป็นทุ่งกว้างและเรียงรายในลักษณะต่างๆ ดังกล่าวแล้ว โดยบ้านที่ปลูกจะต้องอยู่ใกล้กับลำคลอง เพื่อใช้สำหรับสัญจร มีลักษณะการเกาะตัวของกลุ่มบ้านจึงมีลักษณะเป็นแนวต่อเนื่องกันตามฝั่งคลองที่กว้างห่างกัน มีลักษณะที่ค่อนข้างจะกระจายตัวในระยะแรกๆ ต่อมาเมื่อครอบครัวขยายขึ้น จึงมีการสร้างบ้านเรือนใกล้ๆ กันขึ้นมา แม้กระนั้นก็ยังไม่ค่อยจะสร้างบ้านชิดกันนัก เพราะเมื่อแบ่งที่นาแล้วแต่ละครอบครัวก็จะสร้างบ้านบนผืนนาของตนที่ได้รับการแบ่งโดยสร้างบ้านริมฝั่งคลองบนที่นาของตน ซึ่งด้านหลังบ้านไปก็จะเป็นผืนนา โดยมีแนวสวนไม้ยืนต้นคั่นไว้เช่นกัน

การตั้งถิ่นฐานย่านท้องที่ลาดกระบัง รวมถึงสองฝั่งที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาไกลออกจากกรุงเทพ หรือที่ราบลุ่มตอนใต้ นั้น จะเห็นได้ว่า นอกจากที่ดินที่เหมาะสมในการปลูกข้าวแล้ว การขุดคลองก็มีบทบาทที่สำคัญในการเคลื่อนย้ายของประชาชนที่จะเข้ามาตั้งถิ่นฐานใหม่เพื่อบุกเบิกที่นาปลูกข้าว ในเมื่อข้าวมีบทบาทสำคัญต่อการผลิตเพื่อการค้า และคลองก็ยังคงเป็นตัวกำหนดรูปแบบของการตั้งถิ่นฐานให้เกิดรูปแบบเฉพาะตัวขึ้นอีกด้วย หากรัฐบาลไม่ลงทุนขุดคลองหลักเพื่อเชื่อมระหว่างแม่น้ำแล้ว ก็ยากที่ผู้คนจะอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานบุกเบิกที่ดินที่อุดมสมบูรณ์แต่รกร้างขาดผู้ครอบครองได้ เพราะสภาพพื้นที่ที่กว้างขวางเหล่านี้เป็นที่ราบลุ่มยากแก่การเข้าถึงพื้นที่เหล่านี้ได้ โดยเฉพาะบริเวณท้องที่ลาดกระบังนั้น คลองหลักที่สำคัญที่มีบทบาทต่อการโยกย้ายชาวนาเข้ามาตั้งถิ่นฐานก็คือ คลองประเวศบุรีรัมย์เป็นคลองที่มีบทบาทมากที่สุดในการขยายพื้นที่ทำนา และการตั้งถิ่นฐานของชาวนา ซึ่งการขยายที่ดินด้วยการขุดคลองแยกจากคลองประเวศบุรีรัมย์นี้มีหลักฐานบันทึกไว้ว่าในปี ค.ศ. 1890 (พ.ศ. 2433) สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาเทพสุดาภิบาลเดินทางกลับสู่ประเทศสยามหลังจากการดำรงตำแหน่งทางการทูตในยุโรป ท่านได้เดินทางไปเยี่ยมที่ดินของท่านริมคลองประเวศบุรีรัมย์ ชาวนาท้องถิ่นนั้นเล่าว่าช่วง 12 ปี ก่อนหน้านั้นท่านเป็นเจ้าหน้าที่ได้รับมอบหมายให้ทำการขุดคลองประเวศบุรีรัมย์ ดังนั้นเมื่อพวกชาวนาได้ข่าวท่านกลับมา จึงพากันไปห้อมล้อมเพื่อรายงานให้ทราบว่าได้ดินถูกเปิดโดยคลองเส้นสำคัญและคลองส่ง 4 สายนั้นถูกอ้างสิทธิ และถูกใช้เพาะปลูกไปแล้ว ชาวนา 70 คน จาก

9 David Bruce Johnston, พรภิรมย์ เอี่ยมธรรม, บรรณาธิการ แปล, สังคมชนบทและเศรษฐกิจที่ขึ้นอยู่กับข้าวในประเทศไทย ค.ศ. 1880-1930. เชียงใหม่: ห้างจำหน่ายหนังสือ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2528. หน้า 101.

จำนวนทั้งหมด ชักจูงท่านให้เข้าร่วมกับพวกตนยืนฎีกาต่อกระทรวงเกษตรฯ เพื่อขออนุญาตทำการขุดคลองใหม่ในบริเวณใกล้เคียง เพื่อเปิดที่ดินสำหรับเพาะปลูกเพิ่มขึ้น ผู้เข้าซื้อเสนอนฎีกา 70 คน แต่ละคนอ้างสิทธิในการจับจองที่ดินบริเวณริมฝั่งคลองที่เสนอขุดสายนี้ตามอัตราส่วนของทุนที่ลงไปในการขุด การจับจองที่ดินมีตั้งแต่รายละ 100 ไร่ จนถึง 1,000 ไร่ เฉลี่ยรายละ 470 ไร่¹⁰

การตั้งถิ่นฐานของชาวนาในท้องที่ลาดกระบังรวมทั้งชาวนาที่เป็นเชื้อสายมอญที่อยู่ในแถบคลองลำปลาทิว คลองลำกอไผ่ คลองลำพะอง และคลองมอญนั้นเป็นการตั้งถิ่นฐานแบบหมู่บ้านชนบทซึ่งประชากรทั้งหมดดำรงชีพด้วยการทำนาในบริเวณที่นาของตนสองฟากฝั่งคลองที่ได้ขุดขึ้นเป็นหมู่บ้านหลายหมู่บ้าน จากหลักเกณฑ์ในการกำหนดลักษณะการตั้งถิ่นฐานแบบชนบททางทฤษฎีการตั้งถิ่นฐานนั้น คือ การดำรงชีพของประชากรส่วนใหญ่ที่ดำเนินวิถีชีวิตด้วยการประกอบกิจกรรมทำนา ต่างกับการตั้งถิ่นฐานแบบเมืองซึ่งประชากรส่วนใหญ่ดำรงชีพด้วยการค้าขาย และอุตสาหกรรม¹¹ หมู่บ้านชนบทเหล่านี้ จะพึ่งพาชุมชนตลาดที่เป็นแหล่งกลางที่หมู่บ้านชนบทต่างๆ จะต้องไปซื้อสินค้าที่จำเป็น และเป็นแหล่งที่ชาวนาจะนำผลผลิตของตนออกขาย หมู่บ้านชาวมอญในแถบคลองลำปลาทิว คลองลำกอไผ่ คลองลำพะอง และคลองมอญจะติดต่อซื้อขายสินค้าที่ตลาดหัวตะเข้ซึ่งตั้งอยู่ตรงบริเวณที่ปากคลองลำปลาทิวแต่เดิม จนปัจจุบันนี้แยกจากคลองประเวศบุรีรมย์ซึ่งเป็นคลองสายหลักแต่เดิมเมื่อการคมนาคมทางน้ำยังเป็นเส้นทางหลักอยู่ ตลาดจะเป็นเรือนแถวไม้วางขนานกับคลองประเวศบุรีรมย์ และคลองแยก ปัจจุบันชุมชนตลาดหัวตะเข้เป็นแหล่งกลางของตลาดที่สำคัญที่สุดรองจากตลาดพระโขนงที่เดียวมีหมู่บ้านต่างๆ ในย่านลาดกระบังมาใช้บริการแหล่งกลางนี้เกือบทั้งหมด เพราะมีเส้นทางคมนาคมเข้าถึงได้สะดวกทั้งทางบก และทางน้ำ ทั้งยังเป็นแหล่งรวมสินค้ามากมายหลายชนิดมากกว่าตลาดต่างๆ ในย่านนี้

จากการออกสำรวจภาคสนามพบว่า ตลาดที่เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนสินค้าของชาวนาในท้องที่ลาดกระบังส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ 2 ฝั่งคลองประเวศบุรีรมย์ทั้งสิ้น โดยจะตั้งตรงบริเวณที่มีคลองแยกออกไป เช่น ตลาดที่คลองหลวงแพ่ง ตลาดเปรี๊ญที่ตั้งอยู่ตรงบริเวณที่คลองเปรี๊ญ และคลองหลวงแพ่งแยกไปจากคลองประเวศบุรีรมย์ ซึ่งเป็นคลองหลักสำคัญของบริเวณที่ราบลุ่มส่วนนี้¹²

หากจะนำทฤษฎีตั้งถิ่นฐานมาเป็นแนวทางการกำหนดชุมชนตลาดหัวตะเข้ก็จะกล่าวได้ว่า ชุมชนตลาดหัวตะเข้นั้น มีสถานะเป็นชุมชนเมืองแบบตลาด (Market Town) เพราะเป็นแหล่งรวมสินค้าซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นพ่อค้า ทั้งยังมีแหล่งโรงงานอุตสาหกรรมกระจุกตัวอยู่ใกล้ๆ กับตลาดมีทั้งแหล่งผลิตเครื่องมือทำนา เช่น ระเบิดดินดำ เครื่องสูบน้ำ อยู่ต่อเรือโรงงานซ่อมรถและโรงสีขนาดใหญ่อีกหลายโรงที่ตั้งอยู่สองฝั่งคลองประเวศบุรีรมย์เลยบริเวณย่านตลาดออกมา ชาวมอญในท้องที่ลาดกระบังรวมถึงชาวนาแถบคลองมอญทั้งหมดจะมาใช้ขายสินค้าที่จำเป็นที่ตลาดหัวตะเข้เป็นส่วนใหญ่ แต่จะไม่มาทุกวันจะมาก็ต่อเมื่อของที่จำเป็นในการใช้สอยหมดลง ส่วนการจ่ายอาหารประจำวันจะมีบางครอบครัวเท่านั้นที่เข้ามาจ่ายกับข้าวที่ตลาดทุกวัน แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่จะซื้ออาหารที่จำเป็นจากพ่อค้าที่นำอาหารสดและอาหารแห้งบรรทุกทุกใส่เรือไปขายตามบ้านชายคลองเป็นประจำวัน หมู่บ้านชาวนาในท้องที่ลาดกระบังนั้นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง เพราะหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านรวมถึงหมู่บ้านชาวมอญมีปัจจัยพื้นฐานที่สามารถตั้งถิ่นฐานอยู่ได้อย่างถาวรครบถ้วน ปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นที่สุดสำหรับการตั้งถิ่นฐานแบบชนบทนั้นจะต้องประกอบด้วย¹³

1) แหล่งน้ำสำหรับอุปโภค บริโภค (Water Supply) ซึ่งจำเป็นที่สุดของมนุษย์ ชาวนาในท้องที่เหล่านี้อาศัยแหล่งน้ำจากลำคลอง และคูที่ตนขุดเชื่อมกับลำคลองหลัก และจะทำทึนบปิดไว้ในฤดูแล้งเพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ นอกจากนี้ก็ยังมีคูน้ำฝนไว้ดื่มกินโดยบรรจุไว้ในตุ่มซีเมนต์ขนาดใหญ่

2) ที่ดินทำกิน (Land) ชาวนาจะเลือกที่ดินที่เหมาะสมเพื่อจะปลูกข้าวอันเป็นอาชีพพื้นฐานของชาวนาไทย ชาวนาในบริเวณนี้ได้เข้ามาจับจองที่ดินเหล่านี้เพื่อทำนาตามสองฝั่งคลองที่ขุดขึ้น และลักษณะดินก็เหมาะที่จะเพาะปลูกได้ กล่าวถึงลักษณะดินประเภทต่างๆ ไว้แล้ว ทั้งดินก็เป็นดินที่เก็บกักน้ำได้ดี สภาพที่ดินเป็นที่ราบลุ่มที่เหมาะสมสำหรับจะปลูกข้าวพันธุ์ท้องถิ่นต่างๆ ได้

10 ก.จ.ช. ร.5 กษ.9.2/14. พระยามหาโยธา ถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 21 กุมภาพันธ์ 2440. และก.จ.ช. ร.5 กษ.4.4/2 เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ ถึงกรมหมื่นสมมติอมรพันธ์ 31 ตุลาคม 2443.

11 Goh Cheng Leon Gillion C. Morgan. Ibid. p. 40.

12 ออกสำรวจ ตลาดลาดกระบัง ตลาดคลองหลวงแพ่งและตลาดเปรี๊ญมีจุดตำแหน่งดังกล่าวทั้งสิ้น.

13 Goh Cheng Leon Gillion C. Morgan. Ibid. p. 42-44. และจากการสำรวจภาคสนามในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2532.

3) บริเวณที่สูงที่น้ำท่วมไม่ถึง (Dry Land) เพื่อสร้างอาคารพักอาศัย แม้ที่ดินในท้องที่ลาดกระบังจะเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงก็ตามน้ำในฤดูฝนและหน้าน้ำนั้นน้ำท่วมเฉพาะบริเวณพื้นนาข้าวเท่านั้น บริเวณ 2 ฝั่งคลองที่ชาวบ้านหรือชาวนาตั้งบ้านเรือนพักอาศัยนั้นจะมีระดับพื้นดินสูงกว่าระดับน้ำในฤดูน้ำ เนื่องจากชาวนาได้ร่วมมือกันขุดดินจากคลอง และคุน้ำภายในบริเวณที่ดินที่ตนสร้างบ้านมาถมทำให้สูงเกินกว่าระดับน้ำท่วมถึง ค้นดินระหว่างคุใช้เป็นร่องปลูกพืชผักสวนครัว และไม้ผลรวมทั้งไม้ยืนต้นไว้บริโภคใช้สอย ท้องร่องหรือคุน้ำจะเป็นบริเวณที่ปลาจากลำคลองและท้องนาเข้ามาอาศัยอยู่เป็นอันมากชาวบ้านสามารถจับมาปรุงอาหารประจำวันได้อีก

4) ที่พำนักอาศัย (Shelter) ที่พำนักอาศัยในความหมายทางทฤษฎีการตั้งถิ่นฐานนั้นมีความหมายต่างจากความหมายโดยทั่วไป ซึ่งในความหมายทางการตั้งถิ่นฐานนั้นหมายถึง วัสดุก่อสร้างที่มนุษย์สามารถนำมาก่อสร้างที่พักอาศัยได้โดยไม่ว่าจะเป็นไม้หรือหินตามแหล่งทรัพยากรเหล่านั้นซึ่งอยู่ใกล้กับบริเวณหมู่บ้านโดยเฉพาะหมู่บ้านมนุษย์เริ่มอพยพโยกย้ายไปหักร้างถางพงในบริเวณป่าหรือที่รกร้างว่างเปล่า แหล่งวัสดุก่อสร้างที่อยู่ใกล้ตัวย่อมอำนวยความสะดวกที่จะนำมาก่อสร้าง หากหมู่บ้านใดที่มนุษย์จะต้องเสาะแสวงหาวัสดุที่อยู่ใกล้ตัวย่อมอำนวยความสะดวกที่จะนำมาก่อสร้าง หากหมู่บ้านใดที่มนุษย์เข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ห่างจากแหล่งวัสดุก่อสร้างที่มีอยู่ตามธรรมชาติมนุษย์จะต้องเสาะแสวงหาวัสดุที่อยู่ใกล้ตัวมาประดิษฐ์เป็นวัสดุก่อสร้างให้จงได้ ชุมชนชาวนาลาดกระบังที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในระยะแรกในบริเวณที่ราบลุ่มที่ห่างไกลจากป่าไม้เนื้อแข็งที่จะนำมาก่อสร้าง แต่บริเวณที่ใกล้กับท้องทุ่งลาดกระบังซึ่งเป็นบริเวณติดต่อกับพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดฉะเชิงเทราซึ่งสองฝั่งแม่น้ำบางปะกงมีป่าจากอยู่มากมาย ที่ชาวบ้านจะตัดใบจากมาเย็บเป็นตับจากขายแก่ชาวบ้านทั่วไป ชาวนาย่านลาดกระบังจะไปซื้อจากที่พ่อค้าจากฉะเชิงเทราผลิตส่งมาขายที่ตลาดคลองหลวงแพ่ง ตลาดเปรี้ง แม้แต่ตลาดลาดกระบังมาก่อสร้างบ้านพักอาศัย ไม่ไผ่สีสุก และไม่เนื้อแข็งจะมีพ่อค้ามาขายที่ตลาด หัวตะเข้ ซึ่งทั้งตลาดหลวงแพ่ง และตลาดเปรี้ง ตลาดหัวตะเข้ ชาวนาก็สามารถเดินทางด้วยเรือไปจัดซื้อได้โดยสะดวก บางบ้านจะมีแนวไผ่สีสุกขึ้นตามชายที่ที่ชาวบ้านจะตัดฟันมาให้สร้างบ้านได้สะดวก ตามชายเลาะมาในหมู่บ้านในท้องที่ลาดกระบังนั้น ยังมีหวายลึงขึ้นอยู่ทั่วไป ซึ่งชาวบ้านสามารถตัดมาจักเป็นเส้นเพื่อมัดยึดโครงสร้างได้โดยสะดวกเป็นการลดต้นทุนได้เป็นอย่างมาก

นอกจากวัสดุก่อสร้าง และแหล่งที่มาของวัสดุก่อสร้างแล้วสภาพดินฟ้าอากาศ (Climate Condition) เป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งของรูปแบบที่พักอาศัย ซึ่งชาวนาในท้องที่ลาดกระบังโดยเฉพาะชาวมอญในท้องที่นี้จะเป็นลูกบ้านให้หันรับลมประจำที่พัดจากทิศใต้เข้าสู่ทิศเหนือ และเจาะช่องให้ลมพัดผ่านบริเวณพักผ่อน ส่วนผนังใบจากนั้นเป็นฉนวนกับความร้อนได้ดี ฉะนั้นภายในบ้านจึงไม่ร้อนอบอ้าว

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยในเรื่องสุขภาพ (Health) ซึ่งมนุษย์ส่วนใหญ่จะไม่เข้าไปตั้งถิ่นฐานในบริเวณที่เป็นแหล่งโรคภัยไข้เจ็บ บริเวณที่ราบลุ่มแห่งนี้เป็นที่ลุ่ม ซึ่งเป็นแหล่งเพาะยุงและมียุงจำนวนมาก แต่เดิมชาวบ้านจะใช้วิธีสูมไฟไต้ยุงในช่วงหัวค่ำ และกางมุ้งนอนเพื่อป้องกันการรบกวนจากยุง ชาวบ้านใช้วิธีสังเกตจนเข้าใจธรรมชาติว่ายุงจะชุมในช่วงหัวค่ำเท่านั้น ฉะนั้นการสูมไฟไต้ยุงด้วยกาบมะพร้าวเป็นการไต้ยุงไม่ให้มาช่วงเวลาหัวค่ำเท่านั้น แม้กระนั้นปัญหาเรื่องยุงก็ยังเป็นปัญหาสำคัญ โดยแม้จะใช้วิธีการสูมไฟไต้ยุงก็ตาม แต่ก็ไม่เคยกำจัดยุงให้หมดสิ้นไปได้อย่างเด็ดขาด บางบ้านจึงจะเข้านอนกันแต่หัวค่ำเพื่อหลีกเลี่ยงการรบกวนจากยุง หากบ้านใดจะจัดงานและต้องอยู่ติดจึงจะสูมไฟไต้ยุงกันเป็นคราวๆ ไป วิธีการสูมไฟไต้ยุงในช่วงหัวค่ำนี้ไม่เฉพาะชาวมอญในท้องที่นี้เท่านั้น ชาวนาไทยในภาคกลางทั่วๆ ไปใช้วิธีเดียวกันนี้มาช้านานแล้ว ปัจจุบันชาวบ้านจะจุดยากันยุงแทนหากไม่ต้องการให้ยุงรบกวน แต่ส่วนมากจะทนให้ยุงกัดหากทนไม่ได้จึงหลบเข้านอนในมุ้ง แม้จะเป็นแหล่งที่มียุงชุมแต่ก็ไม่ไต้ยุงกันปล่องที่นำเชื้อมาลาเรียมาให้ ฉะนั้นจึงไม่เป็นแหล่งอันตรายที่จะก่อให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บแต่อย่างใดแก่ผู้เข้ามาตั้งถิ่นฐาน

วิเคราะห์ รูปแบบการตั้งบ้านเรือนของชาวมอญที่ออกทำการศึกษาสองฝั่งคลองมอญ (หมู่ 3 และ หมู่ 7 แขวงทับยาว)

เนื่องจากชาวมอญที่ตั้งบ้านเรือน 2 ฝั่งคลองมอญนี้อาศัยดั้งเดิมอันเป็นอาชีพหลัก คือ การเกษตรกรรม ทำนา จากการเข้าจับจองที่ดินทำนาในระยะแรกนั้นจำต้องหักร้างถางพงในที่ร้างสองฝั่งคลองที่กลุ่มชาวนาได้ร่วมมือกันออกทุนในการขุดโดยยึดหลักเกณฑ์จากพระราชบัญญัติ หรือกฎข้อบังคับเพื่อกำหนดระเบียบเกี่ยวกับถือครองที่ดิน ในปี พ.ศ. 2434 ดังได้กล่าวแล้ว ซึ่งที่นาที่ตนจับจองจะต้องติดกับคลองและยื่นลึกเข้าไปในที่ดิน 2 ฝั่งคลองตามกำหนดของความกว้างของคลองที่ต่างกัน ยังผลให้ชาวนาต่างก็ปรับปรุงที่นาที่ตนจับจองบริเวณส่วนที่ใกล้กับฝั่งคลองให้เป็นบริเวณสำหรับสร้างเรือนพักอาศัยเพื่อจะได้รับประโยชน์ในการที่จะใช้คลองเป็นเส้นทางสัญจรเนื่องจากบริเวณพื้นดินเป็นที่ลุ่มการใช้ทางสัญจรทางบกย่อมไม่เหมาะสม ทั้งยังสามารถจะใช้น้ำจากลำคลองเพื่อทำเกษตร และอุปโภค จึงทำให้รูปแบบการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนมีความคล้ายคลึงกับชาวนาในการทองที่ลาดกระบังทั่วๆ ไปซึ่งได้กล่าวมาแล้ว

จากการออกสำรวจภาคสนามของชาวมอญบริเวณสองฝั่งคลองมอญนั้น พบว่า ลักษณะพื้นที่ดินที่จะใช้ปลูกบ้านแต่ละครอบครัวมักจะมีลักษณะแบบเดียวกันคือพื้นที่ดินเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าวางชิดและขนานกับฝั่งคลองระดับพื้นดินของเนื้อที่ปลูกบ้านสูงกว่าระดับพื้นดินจากท้องนาประมาณ 50-70 เซนติเมตรเป็นโคกหรือเป็นดอนสูง โดยที่ชาวนาแต่ละครอบครัวจะขุดรอบๆ บริเวณบ้านให้เป็นคูเก็บน้ำ นำดินขึ้นมาถมบริเวณที่ดินที่ปลูกบ้านให้สูงพ้นระดับน้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก

คูน้ำหลักที่ขุดเชื่อมกับคลองเพื่อนำน้ำจากลำคลองเข้ามาเก็บกักไว้ คูน้ำหลักนี้จะขุดเชื่อมตั้งฉากกับคลองใหญ่ และเชื่อมกับคูน้ำอื่นๆ ให้ทั่วถึงกัน คันดินระหว่างคูน้ำนี้จะเปลี่ยนแปลงสลับไต่กันไม่มั่นคงมีทั้งไม้ผลและไม้ที่งอกขึ้นเองโดยธรรมชาติและที่ปลูกเพื่อใช้รับประทานอาหาร เป็นร่มเงา และอาศัยทำฟืนหุงต้มประกอบอาหาร รอบๆ บริเวณบ้านที่ชิดกับพื้นที่ของนาจะเป็นคันดินสูงกว่าดินอื่นๆ เพื่อเป็นคันดินป้องกันน้ำท่วม การขุดคูน้ำ และการทำคันดินรอบบริเวณบ้านจะต้องเตรียมการก่อนปลูกบ้าน มักจะทำให้ช่วงฤดูแล้งโดยเพื่อนบ้านจะมาช่วยแรงกันการปรับดินให้แน่นจะใช้ควายย่ำแล้วทิ้งไว้ให้ดินยุบตัวและปรับดินให้เรียบก่อนทำการสร้างบ้าน

ถัดจากบริเวณบ้าน และสวนผลไม้ออกไปก็เป็นที่นาของแต่ละครอบครัว บางครอบครัวจะขุดคูและคันดินยกแปลงปลูกสวนผลไม้หลายแปลง ทำให้พื้นที่บริเวณบ้านและสวนผลไม้อยู่ลึกเข้าไปจากฝั่งคลองมาก บางบ้านก็มีแปลงปลูกผลไม้ไม่มาก ทั้งนี้อยู่ที่ความขยันและการขวนขวายของแต่ละบ้าน ที่ปรับที่ดินให้เป็นสวนผลไม้เพิ่มขึ้นในระยะหลังต่อเนื่องไปตามความต้องการของตนและเลี้ยงตนเองได้

ยังมีคูน้ำที่สำคัญอีกคูหนึ่ง ที่นอกจากจะขุดเอาดินมาถมโคกให้พื้นน้ำท่วมถึงเหมือนกับคูอื่นๆ แล้ว ยังเป็นคูน้ำสำหรับใช้จ่อเรือ คูนี้จะอยู่ตรงบริเวณใต้ห้องนอนและขุดออกไปเชื่อมกับคลองใหญ่ คูอาจจะขุดสั้นเพียงแต่ใต้ห้องนอนก็มี หรือเลยลึกเข้าไปต่อเนื่องกับคูรอบคันแปลงผลไม้ก็มี บริเวณคูใต้บริเวณนอนจะใช้เป็นที่เก็บเรือของแต่ละบ้าน โดยผูกเรือไว้กับคานเรือหรือเสาของเรือน เนื่องจากต้องใช้เรือเพื่อติดต่อถึงกัน และป้องกันขโมยมาลักเรือ

คูน้ำหลักที่ขุดเชื่อมกับคลองใหญ่นั้นมีความสำคัญมาก เพราะชาวนาจะใช้เป็นคูชักน้ำจากคลองใหญ่เข้ามาเก็บกักไว้ในช่วงก่อนฤดูแล้งเพื่อใช้อุปโภค-บริโภค โดยแต่เดิมนั้นใช้ขันโลงวิดน้ำเข้าคู (ขันโลงเป็นคำท้องถิ่นเป็นอุปกรณ์วิดน้ำที่ใช้คนวิด) ต่อมาเป็นระหัดวิดน้ำโดยมีกังหันลมชักระหัด ซึ่งปัจจุบันบางบ้านใช้มอเตอร์จากเครื่องเอนาต่อกับระหัดใช้สูบน้ำนอกจากจะเป็นคูชักน้ำเข้าสู่คูหรือท้องร่องสวนแล้ว ในฤดูทำนาหากน้ำน้อยก็จะใช้เป็นคูชักน้ำเข้าสู่ที่นาเพื่อทำนาได้อีกโดยจะใช้เชื่อมกับคลองใหญ่ ชาวนาจะทำคันดินสูงปิดไว้เพื่อไม่ให้น้ำจากคูและน้ำจากนาไหลย้อนกลับสู่คลองใหญ่ คูน้ำเหล่านี้จะมีปลาชนิดต่างๆ เข้ามาอาศัยอยู่ในช่วงน้ำหลาก พอชาวนาปิดคันดินไม่ให้น้ำกลับสู่คลองปลาต่างๆ ก็จะตกค้างอยู่ พอฤดูแล้งชาวนาจะวิดบ่อจับปลามาทำปลาแห้ง ปลาร้า รับประทาน และยังอาศัยจับเป็นรายวันเพื่อปรุงอาหารประจำวันอีกด้วย

บริเวณบ้านจะกว้างใหญ่ขนาดไหนแล้วแต่ความต้องการของแต่ละครอบครัว แต่บ้านใดที่ยังทำนาอยู่บริเวณด้านทิศตะวันตกของตัวเรือนจะเป็นลานกว้างเพื่อตากข้าวและนวดข้าวในฤดูเก็บเกี่ยวโดยจะสร้างบ้านไว้ด้านตะวันออกของลานที่เป็นเช่นนี้เพราะลานที่อยู่ด้านตะวันตกนั้นได้รับแดดเกือบตลอดวัน คือ ช่วงเที่ยงจนถึงเย็น โดยเฉพาะแดดช่วงบ่ายซึ่งแสงแดดจะจัดมาก แสงแดดจะช่วยทำให้ข้าวแห้งได้เร็วขึ้น และใช้เป็นลานอเนกประสงค์ที่สนองกิจกรรมกลางแจ้งได้หลายกิจกรรม

การลำเลียงข้าวจากนาสู่ลานนวดข้าว เดิมใช้เรือบรรทุกจากท้องนาเข้าสู่คูน้ำหลัก และขนลงตากบริเวณลานนวดข้าว และนวดข้าวในเวลากลางวัน และตากข้าวที่นวดแล้วให้แห้งสนิทก่อนเก็บ เนื่องจากท้องน่ายังมีน้ำเจิ่งนองอยู่ ชาวนาจะเกี่ยวข้าวใส่เรือและลากเข้าสู่ลานเมื่อเกี่ยวเสร็จแล้ว บางบ้านนอกจากใช้เรือแล้วยังใช้เลื่อนบรรทุกข้าวจากนาเข้าสู่ลานนวดข้าวที่บริเวณบ้านโดยแต่เดิมใช้ควายลาก ปัจจุบันได้ใช้รถไถแทนเรือ และเลื่อนแล้ว เพราะรถไถนาปัจจุบันเป็นอุปกรณ์ทำนาที่อำนวยความสะดวกหลายประการ นอกจากใช้ไถนาแล้วยังใช้เป็นเครื่องขักระหัดดินน้ำไว้เป็นรถลากข้าวและยังใช้นวดข้าวได้อีก

จากการออกสำรวจจากสนามบริเวณบ้านชาวนาที่ตั้งถิ่นฐานอยู่สองฝั่งคลองมอญ พบว่า แต่ละบริเวณบ้านไม่มีสร้างรั้วปิดล้อมเลย ทุกครอบครัวใช้คันดินแนวคลอง และทิวไม้ที่ปลูกตามคันดินรอบบริเวณบ้านเป็นแนวบอกอาณาเขตเนื้อที่บริเวณบ้านของตน เนื่องจากบริเวณบ้านแต่ละหลังต่างตั้งอยู่ในที่นาของตนเอง ส่วนที่ติดกับฝั่งคลองยังผลให้ไม่มีการกระจุกตัวของกลุ่มบ้าน จึงไม่จำเป็นต้องกันรั้วเพื่อแบ่งอาณาบริเวณของแต่ละบ้าน การบ่งบอกอาณาเขตด้วยคันดินและแนวไม้จึงเป็นสิ่งบ่งบอกอาณาเขตของบริเวณบ้านที่เหมาะสมชัดเจน ทั้งยังอาศัยประโยชน์จากต้นไม้ในการใช้สอยเป็นกำแพงบังลมพายุ กรองความร้อน และให้ร่มเงาแก่บริเวณบ้านให้มีความร่มเย็น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกล้อมบริเวณบ้านนั้นมักจะเป็นไม้ที่ขึ้นเองในท้องถิ่นส่วนใหญ่ ได้แก่ ไม้สะแก ซึ่งไม่ต้องการบำรุงรักษามีพุ่มใบหนา ลำต้นสูงพอสวมควรจึงสามารถต้านลมได้ดีเหมาะที่จะเป็นกำแพงกันความแรงของพายุให้เบาลงเมื่อพัดเข้าสู่บริเวณตัวบ้านและสวนผลไม้ ไม้สะแกนั้นชาวบ้านเดิมนำกิ่งมาตากให้แห้งเพื่อใช้เป็นฟืนหุงต้มอาหาร และบางบ้านใช้เผาเป็นถ่านเก็บไว้ใช้ก็มี

เนื่องจากคลองมอญขุดเชื่อมกับคลองที่ขุดแยกจากคลองประเวศบุรีรมย์ คือ คลองลำปลาทิว และคลองทับยาว (คลองลำปลาทิว และคลองทับยาวขุดแยกจากคลองประเวศบุรีรมย์ฝั่งเหนือ โดยขุดตั้งฉากไปทางเหนือของคลองประเวศบุรีรมย์) ฉะนั้น คลองมอญจึงวางในแนวทิศตะวันออกและตะวันตก เรือนพักอาศัยของชาวมอญสองฝั่งคลองมอญจะวางแนวสันหลังคา หรือแนวแกนของเรือนขนานกับแนวคลอง ในการออกสำรวจเรือนพักอาศัยของชาวมอญประเภทโรงนาที่ผู้ทำการวิจัยได้ทำการศึกษาขึ้นเรือนทุกหลังวางแกนไปในแนวตะวันออก-ตะวันตกตลอดซึ่งเรียกว่า “วางเรือนไปตามตะวัน” แม้โรงนาของชาวมอญที่ตั้งสองฟากของคลองปลาทิวก็วางในแกนตะวันออก-ตะวันตก ทำให้สรุปได้ว่า วางตัวแนวแกน หรือสันหลังคาของชาวมอญในท้องที่ลาดกระบังนี้ ยึดระบบการวางแนวแกนเรือนอย่างเคร่งครัดต่างกับเรือนแบบโรงนาของชาวนาไทยแถบสมุทรสาครที่ตำบลคอกกระบือซึ่งผู้วิจัยได้เคยทำการวิจัยไว้ ชาวนาไทยเหล่านี้จะไม่วางแนวแกนเรือนในทิศทางที่แน่นอน บางหลังวางตามแนวตะวันตก-ตะวันออก บางหลังวางตามแนวแกนเหนือใต้

จำนวนบ้าน (โรงนา) ของชาวมอญลาคกระบัง และเนื้อที่บ้านที่ทำการศึกษาวិเคราะห์

บ้านพักอาศัยชาวมอญที่ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจเพื่อทำการวิจัยนั้นมีจำนวน 17 หลังด้วยกัน จำนวน 16 หลัง อยู่ฝั่งคลองมอญเป็นชานาและลูกหลานชานามาแต่เดิมและเป็นชานาเชื้อสายมอญทั้งสิ้น ซึ่งผู้ทำการวิจัยได้เข้าไป สัมภาษณ์เจ้าของบ้านเหล่านั้นทุกหลัง มีอยู่หลังหนึ่งตั้งอยู่ฝั่งตรงกันข้ามกับปากทางคลองมอญที่แยกจากคลองลำปาทิว และเจ้าของบ้านเป็นคนไทยที่บิดามารดาตั้งรกรากอยู่ที่นี้และเดิมมีอาชีพทำนาที่ทำการสำรวจเรือนหลังนี้ก็เพื่อจะ สังเกตถึงลักษณะ และข้อแตกต่างจากเรือนโรงนาของชาวมอญ

บ้านที่ทำการสำรวจ 17 หลัง ซึ่งจะได้วิเคราะห์รูปลักษณะในขั้นตอนต่อไป เรือน 15 หลัง เป็นเรือนโรงนา 1 หลัง เป็นเรือนสมัยปัจจุบัน 2 ชั้น 1 หลัง เป็นเรือนชานายกพื้น

บ้านหลังที่ 1

บ้านเลขที่: 43 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ทับยาว เขตลาคกระบัง
(ตั้งอยู่ริมคลองมอญฝั่งเหนือ)

ลักษณะบ้าน: โรงนา

เจ้าของบ้าน: นางโดด แซ่มเชื้อ

บ้านหลังที่ 2

บ้านเลขที่: 33 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ทับยาว เขตลาคกระบัง
(ตั้งอยู่ริมคลองมอญฝั่งใต้)

ลักษณะบ้าน: โรงนา

เจ้าของบ้าน: นายประยูร คุณหอม

บ้านหลังที่ 3

บ้านเลขที่: 34 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ทับยาว เขตลาคกระบัง
(ตั้งอยู่ริมคลองมอญฝั่งใต้)

ลักษณะบ้าน: โรงนา

เจ้าของบ้าน: นางเพ็ญ เอี่ยมรอด

บ้านหลังที่ 4

บ้านเลขที่: 58 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ทับยาว เขตลาคกระบัง
(ตั้งอยู่ริมคลองมอญฝั่งใต้)

ลักษณะบ้าน: โรงนา

เจ้าของบ้าน: นายสุเทพ คุณหอม

บ้านหลังที่ 5

บ้านเลขที่: 43 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ทับยาว เขตลาคกระบัง
(ตั้งอยู่ริมคลองมอญฝั่งใต้)

ลักษณะบ้าน: โรงนา

เจ้าของบ้าน: นางดิว ระย้า

บ้านหลังที่ 6

บ้านเลขที่: บ้านเลขที่ 43/1 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ทับยาว เขตลาคกระบัง
(ตั้งอยู่ริมคลองมอญฝั่งใต้ อยู่โคกเดียวกับบ้านนางดิว ระย้า)

ลักษณะบ้าน: โรงนาลักษณะพิเศษ

เจ้าของบ้าน: นายบุญช่วย ระย้า (เป็นลูกชายของนางดิว ระย้า)

บ้านหลังที่ 7

บ้านเลขที่: 59 หมู่ 6 เลขบ้านใช้เลขบ้านของบ้านพ่อ แขวง (ตำบล) ท้ายาว เขตลาดกระบัง
(ตั้งอยู่ริมคลองมอญฝั่งใต้)

ลักษณะบ้าน: โรงนา

เจ้าของบ้าน: นายจินดา อุณรัตน์

บ้านหลังที่ 8

บ้านเลขที่: 59 หมู่ 6 เลขบ้านใช้เลขบ้านของบ้านพ่อ แขวง (ตำบล) ท้ายาว เขตลาดกระบัง
(ตั้งอยู่ริมคลองมอญฝั่งใต้)

ลักษณะบ้าน: โรงนา

เจ้าของบ้าน: นางจำเนียร เทียนประภา

บ้านหลังที่ 9

บ้านเลขที่: บ้านเลขที่ 12 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ท้ายาว เขตลาดกระบัง
(ตั้งอยู่ริมคลองมอญฝั่งเหนือ)

ลักษณะบ้าน: โรงนา

เจ้าของบ้าน: นายเสวย ระย้า

บ้านหลังที่ 10

บ้านเลขที่: 82 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ท้ายาว เขตลาดกระบัง
(ตั้งอยู่ฝั่งคลองมอญด้านใต้ ห่างจากฝั่งคลองมาก ติดอยู่กับถนนเลียบคลองมอญ)

ลักษณะบ้าน: โรงนา

เจ้าของบ้าน: นายสง่า อุณรัตน์

บ้านหลังที่ 11

บ้านเลขที่: บ้านเลขที่ 107 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ท้ายาว เขตลาดกระบัง
(ตั้งอยู่ฝั่งคลองมอญด้านใต้ ห่างจากฝั่งคลองมาก ติดอยู่กับถนนเลียบคลองมอญ)

ลักษณะบ้าน: โรงนา

เจ้าของบ้าน: นายสง่า อุณรัตน์

บ้านหลังที่ 12

บ้านเลขที่: 22 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ท้ายาว เขตลาดกระบัง
(ตั้งอยู่ริมคลองมอญฝั่งเหนือ)

ลักษณะบ้าน: โรงนา

เจ้าของบ้าน: นางสาวภา อนุหนายนต์

บ้านหลังที่ 13

บ้านเลขที่: บ้านเลขที่ 30 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ท้ายาว เขตลาดกระบัง
(ตั้งอยู่ริมคลองมอญฝั่งใต้)

ลักษณะบ้าน: โรงนา

เจ้าของบ้าน: นางมณี สงคราม

บ้านหลังที่ 14

บ้านเลขที่: บ้านเลขที่ 120 หมู่ 7 แขวง (ตำบล) ทับยาว เขตลาดกระบัง
(ตั้งอยู่ริมคลองมอญฝั่งเหนือ)

ลักษณะบ้าน: โรงนา

เจ้าของบ้าน: นายจำนงค์ มั่งนาค

บ้านหลังที่ 15

บ้านเลขที่: บ้านเลขที่ 3 หมู่ 7 แขวง (ตำบล) ทับยาว เขตลาดกระบัง
(ตั้งอยู่ริมคลองมอญฝั่งเหนือ)

ลักษณะบ้าน: โรงนา

เจ้าของบ้าน: นายพวง ศิริใหญ่

บ้านหลังที่ 16

บ้านเลขที่: 86 หมู่ 10 แขวง (ตำบล) ทับยาว เขตลาดกระบัง
(ตั้งอยู่ริมคลองลำปลาทิว ฝั่งตะวันออกตรงข้ามกับปากคลอง)

ลักษณะบ้าน: เป็นคนไทย บ้านไม่มีลักษณะเป็นโรง เป็นบ้านยกพื้นสูง แต่บ้านเดิมเป็นโรงนายังคงอยู่ แต่ทั้งร้างมาอาศัยบนบ้านยกใต้ถุนที่สร้างใหม่ คือ หลังที่ทำการรังวัด)

เจ้าของบ้าน: นางผัน แพลอย

บ้านหลังที่ 17

บ้านเลขที่: บ้านเลขที่ 62 แขวง (ตำบล) ทับยาว เขตลาดกระบัง
(ตั้งอยู่ริมคลองมอญฝั่งใต้)

ลักษณะบ้าน: เป็นเรือนไม้ 2 ชั้น ต่อเพิงออกไปลักษณะเป็นบ้านสมัยปัจจุบันแต่การวางแผนบ้าน ยังมีเค้าโครงการวางแผนโรงนาอยู่

เจ้าของบ้าน: นางเก็ม ไชยชนะ

รูปแบบของโรงนา ในความหมายของชาวนาทั่วไป (โดยเฉพาะมอญที่คลองมอญ)¹⁴

คำว่า “เรือนพักอาศัยแบบโรงนา” จากการสำรวจภาคสนาม และคำบอกเล่าของชาวนาเองนั้น หมายถึง อาคารที่พักอาศัยของชาวนา ซึ่งรูปลักษณะดั้งเดิมเป็นอาคารผังพื้นเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าปิดล้อมพื้นที่ๆ ต้องการ ที่พักอาศัยมีขนาดที่แต่ละครอบครัวต้องการ หลังคาเป็นหลังคาทรงจั่ว (Gable Roof) วัสดุส่วนใหญ่ที่ใช้ปิดล้อมอาคารส่วนที่เป็นฝา มักใช้ใบจากที่เย็บเป็นตับมาผูกยึดกับโครงไม้ไผ่ตามนอน และโครงตามตั้งที่ผูกยึดกับเสาเรือนที่เป็นเสาไม้เนื้อแข็ง ซึ่งชุดผังดินในระยะลึกพอประมาณ ไม่ลึกเกินกว่าช่วงความยาวของแขน เพราะจะต้องใช้มือกอบดินจากกันหลุมเสาขึ้นมาได้สะดวก หากลึกเกินนี้ไปย่อมไม่สะดวกในการจะเก็บดินขึ้นจากหลุมเสา หลังคามุงด้วยใบจากที่เย็บเป็นตับ ไม่โครงสร้างหลังคาส่วนใหญ่เป็นไม้ไผ่ยึดกันด้วยการใช้หวายผูกมัด และใช้เดือยช่วยเสริมการยึดมัดให้แน่นขึ้น แต่ลักษณะที่แตกต่างกับเรือนเครื่องผูกทั่วไปอยู่ตรงที่โรงนานั้น พื้นของโรงนาเกือบทั้งหมดไม่มีการยกพื้น หากแต่ยกให้สูงกว่าระดับพื้นลานนอกบ้านด้วยการถมดินพื้นที่ในตัวเรือนและปรับให้แน่น บริเวณหลับนอนนั้นจะเป็นพื้นคล้ายกับแคร่ ใช้เสาคานตั้งรับพื้นกระดานสูงพอนั่งห้อยขาได้สบาย เพื่อให้ส่วนพักผ่อนหลับนอนพ้นจากความชื้นจากพื้นดิน ความสูงของจั่วสูงประมาณครึ่งหนึ่งของความยาวของชื่ออาจจะสั้นหรือยาวกว่าเล็กน้อยก็ได้ ฉะนั้น หลังคาจึงมีความลาดชันมาก ประมาณ 30–40 องศา เพื่อให้น้ำฝนไหลเทลงได้สะดวกโดยไม่รั่ว เพราะวัสดุเป็นใบจากนำมาเย็บเป็นตับซึ่งมีร่องให้น้ำฝนซึมลงได้ หากไหลลงไม่สะดวกเนื่องจากความลาดชันไม่พอให้เกิดการไหลลงโดยรวดเร็ว ลักษณะโรงนานี้มีอยู่ทั่วไปในภาคกลาง มีมากในบริเวณที่ราบลุ่มตอนล่างของแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นอาคารที่มีราคาและค่าก่อสร้างถูกมากเมื่อเทียบกับเรือนฝากระดาน

14 การสัมภาษณ์และการสำรวจรังวัดภาคสนามของผู้วิจัยในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม ของบ้านทุกบ้านที่เข้าทำการรังวัด.

อาคารชนิดนี้นั้น ปลูกสร้างง่ายไม่ซับซ้อน ต่างกับเรือนที่มีเพดานสูง เพราะต้องอาศัยรายละเอียดในการยึดโครงสร้างเข้าด้วยกันด้วยการยึดพิเศษ อีกทั้งยังไม่สิ้นเปลืองเพราะพื้นส่วนใหญ่ ยกเว้นส่วนพักผ่อนหลับนอนเป็นพื้นดิน เรือนชนิดนี้นับว่าส่วนใหญ่ที่เป็นโครงสร้างเป็นวัสดุที่หาง่ายส่วนมากจะเป็นไม้ หากจะใช้ไม้เนื้อแข็งก็ตรงส่วนเสาเรือน เสารับแคร่นอน ตง คาน และพื้นกระดานส่วนบริเวณพักผ่อนหลับนอนเท่านั้น รูปแบบโรงนาจุดเด่นสำคัญคือ อาคารพักอาศัยที่สร้างติดดินนั่นเอง โดยใช้พื้นที่ภายในที่เป็นพื้นที่อเนกประสงค์ส่วนใหญ่เป็นพื้นดิน แม้ในระยะหลังชาวนาจะนำวัสดุถาวรบางอย่างมาปิดล้อมส่วนฝักก็ตาม แต่อาคารยังเป็นอาคารติดดินไม่ยกพื้นอยู่ชานาที่ยังคงเรียกอาคารพักอาศัยว่า “โรง” หรือ “โรงนา” อยู่เช่นเดิม และมีที่คนจะว่าอาคารพักอาศัยแบบ “โรงนา” นี้ เป็นอาคารที่มีคุณค่าด้อยกว่าเรือนฝากระดานยกพื้นสูง แต่ชาวนาทุกคนที่อาศัยอยู่ในโรงนาจะให้ความเห็นว่า หากอยู่เรือนไม้จริงยกพื้นสูงจะรู้สึกคับแคบอึดอัด เพราะบริเวณภายในโรงนาพื้นที่โล่งตลอดถึงกันจะไม่ปิดล้อมเป็นห้อง ส่วนที่เป็นบริเวณเปิดโล่งก็มีปริมาณมากกว่าจึงทำให้เกิดความรู้สึกกว้างขวางโปร่งโล่ง จากความเคยชินที่สัมผัสกับความโล่งโล่งภายในโรงนาที่ตนอาศัยอยู่เป็นเวลานาน แม้ผู้วิจัยก็รู้สึกเช่นกันเมื่อเข้าสู่ภายในอาคารชนิดโรงนาเหล่านี้ในช่วงตอนที่ออกสำรวจภาคสนาม นักศึกษาที่เป็นผู้ช่วยวิจัยภาคสนามก็รู้สึกในทำนองเดียวกันกับผู้วิจัย

ลักษณะอาคารพักอาศัยแบบโรงนาของชาวมอญบริเวณคลองในทัศนะของ “Michael Smithies” ผู้ศึกษาชุมชนชาวมอญในบริเวณสองฝั่งคลองมอญโดยได้เขียนบทความทางวิชาการเรื่อง “Village Mon of Bangkok” ลงในหนังสือ “The Journal of Siam Society” 1972. โดยบรรยายลักษณะอาคารพักอาศัยและสภาพแวดล้อมว่า¹⁵

“บ้านของชาวมอญมองดูจากรูปร่างภายนอกและภายในนั้นมีลักษณะแตกต่างจากบ้านไทยในชนบทอย่างชัดเจนที่พักอาศัยของชาวมอญ (The Mon Dwelling) นั้นตัวอาคารจะไม่ยกพื้นสูงจากพื้นดินในบริเวณส่วนที่พักผ่อนและส่วนครัว (Living and Kitchen Area) ซึ่งพื้นที่ของบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นดินอัดทุบจนแน่น (Beaten Earth) หากบ้านใดมีลูกสาวหลายคนที่พักอาศัยในบ้านนั้นพื้นดินภายในบริเวณเรือนจะถูกทุบจนเรียบดูเรียบร้อย แต่หากบ้านใดมีลูกชายมากพื้นดินภายในอาคารจะจัดไม่เรียบร้อย เพราะพวกผู้ชายไม่ค่อยเอาใจใส่ที่จะปรับพื้นให้ราบเรียบ ลักษณะเรือนแบบนี้มีรูปแบบเหมือนกับเรือนในภาคใต้ของไทยทั้งชาวไทย และชาวมลายู ส่วนใหญ่จะเป็นกระท่อมที่พักอาศัยของชาวประมงที่สร้างตามชายฝั่งหรือคล้ายกับที่พักของชาวจีนที่ปลูกสวนผักในท้องที่ใกล้หรือชานเมืองของกรุงเทพฯ สัตว์เลี้ยงซึ่งได้แก่ควายจะนำมาผูกไว้ภายในตัวอาคารกับราวไม้ซึ่งอยู่ในบริเวณส่วนหนึ่งของส่วนพักผ่อน ส่วนบริเวณที่ใช้สำหรับหลับนอนในตอนกลางคืนนั้น จะเป็นพื้นที่เป็นพื้นไม้กระดานยกสูงจากพื้นดิน ถัดจากส่วนพื้นไม้กระดานที่ยกสูงเป็นส่วนหลับนอนนั้นจะเป็นส่วนเพดานสูงเช่นกัน ถือว่าเป็นส่วนที่ขยายออกมาจากบริเวณหลับนอนโดยจะมีฝักั้นระหว่างส่วนนอนกับพื้นบริเวณนี้ ส่วนนอนก็ยกพื้นและมีฝาปิดล้อมเพื่อความเป็นส่วนตัวมีลักษณะเป็นห้องแคบยาว มีช่องประตู ส่วนยกพื้นหน้าบริเวณห้องนอนมีลักษณะคล้ายแคร่ไวนั่งเล่นทานอาหาร ไถ่แคร่นี้ใช้เป็นที่พักของฝาและหลังคาปิดล้อมและมุงด้วยตับจาก ซึ่งตับจากที่ใช้ปิดล้อมและใช้มุงหลังนี้ทำมาจากแหล่งอื่นไม่ทำกันในหมู่บ้าน ส่วนห้องที่ใช้หลับนอนจะสูงกว่าส่วนแคร่ด้านหน้าประมาณ 2-3 นิ้ว ส่วนห้องนอนจะเป็นที่หลับนอนของคู่สามีภรรยา ในกรณีที่คู่สามีภรรยาอยู่รวมภายในเรือนเดียวกันกับบิดามารดาของสามี หรือฝ่ายบิดามารดาของภรรยา โดยคู่สามีภรรยาจะนอนอยู่รวมห้องเดียวกับพ่อแม่ของภรรยาหรือพ่อแม่ของสามี เด็กเล็กรวมทั้งลูกสาวจะนอนรวมกันห้องนอนนี้โดยนอนแยกมุ้งกัน คู่สามีจะนอนรวมมุ้งเดียวกัน บุตรชายหากโตเป็นหนุ่มขึ้นจะแยกออกมานอนตรงบริเวณแคร่หน้าห้องนอนนั่นเอง การนอนภายในห้องนอนนั้นส่วนใหญ่คู่สามีภรรยาที่เป็นอาวุโสจะอยู่กลางห้องพวกเด็กๆ จะอยู่ 2 ข้างของส่วนนอนของคู่สมรสสามีภรรยา (จากการสำรวจภาคสนามของผู้วิจัยเองไม่ค่อยพบการจัดการที่นอนในลักษณะนี้ซึ่งจะกล่าวต่อไปในการวิเคราะห์การใช้พื้นที่ของโรงนาแต่ละหลังที่ได้เก็บข้อมูล) ส่วนห้องนอนนี้จะอยู่เหนือคลองที่ใช้เป็นที่เก็บเรือเพื่อป้องกันขโมยที่จะมาขโมยเรือ บริเวณส่วนห้องนอนนี้จะเป็นที่ตั้งของเสาเอกของเรือน Holliday นักวิชาการชาวตะวันตกที่เคยมาค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับมอญไม่ได้กล่าวถึงโรงนาของมอญชนิดนี้เลย ซึ่งโรงนาของชาวมอญ ดังกล่าวนี้อาจมีลักษณะการจัดเนื้อที่บางส่วนต่างกับของชาวนาไทยแม้กระทั่ง Seidenfoolen นักมนุษยวิทยาชาวตะวันตก ก็กล่าวว่า พวกมอญสร้างเรือนเหมือนกับคนไทยเพียงแต่ว่าเรือนของชาวมอญนั้นจะวางแนวแกน หรือแนวสันหลังคาไปในแนวแกนตะวันตก-ตะวันออก Holliday ยังพูดถึงเกี่ยวกับเรือนชาวมอญอีกว่า เรือนของชาวมอญนั้นมักจะยึดกฎเกณฑ์ตามแบบไทย หรือของพม่า หากอยู่ในประเทศไทยก็ยึดกฎเกณฑ์แบบไทย

15 Michael Smithies. “Village Mon of Bangkok”. The The Mon Collected Articles from the Journal of the Siam Society. Bangkok: The Siam Society. 1986. p. 35-37.

การสร้างเรือนแบบไทยหากเป็นมอญที่อยู่ใต้ม่าก็ยึดตามกฎของพม่า แต่จากที่ Michael Smithies ได้สังเกตจากบ้านของชาวมอญในย่านคลองมอญนั้นได้กล่าวว่า ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนในการวางแนวตัวเรือนและเมื่อถามชาวมอญในท้องที่ก็ได้คำตอบว่าหลักการวางแนวแกนเรือนนั้นไม่ใช่เรื่องสำคัญแต่จะวางแนวแกนไปทางแนวใดอยู่ที่ความเหมาะสมกับพื้นที่ดินที่จะปลูกสร้าง แต่จากการเข้าไปสังเกตบ้านชาวมอญส่วนใหญ่ชาวบ้านจะนอนโดยหันศีรษะไปทางทิศใต้และทิศตะวันออก แต่ชาวมอญอาจจะนอนหันศีรษะไปทางทิศเหนือก็ได้แต่ก็ไม่มีใครนอนโดยหันศีรษะไปทางทิศนี้เหมือนกับคนไทยหรือหันหัวไปทางทิศตะวันตกเลย

จากการสังเกตภายในตัวเรือนของชาวมอญนั้น ไม่มีการตกแต่งประดับประดาอะไรเป็นพิเศษ ไม่มีเครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งบ้าน อาจจะมีม้านั่งไม้ หรือโต๊ะไม้ รวมทั้งเก้าอี้ บางครั้งก็เป็นเก้าอี้เหล็กพับสำหรับนั่งกินข้าว เครื่องเรือนที่ใช้ตกแต่งบ้านส่วนมากก็มีเพียงแต่เสื่อกกที่ใช้สำหรับปูนอน ซึ่งสานเป็นลวดลายจากการย้อมสีลั่นทมให้เกิดลวดลายจากระบบของการสาน เสื่อกกมอญนี้แตกต่างกับเสื่อของคนไทย เสื่อกกแบบมอญนี้ไม่ว่าทุกบ้านจะสานเสื่อเก็บไว้ใช้กับเองภายในครอบครัว Holliday กล่าวว่า การทอเสื่อใช้กับภายในบ้านนั้นโดยมากมักเป็นผู้หญิง แต่จากการสังเกตในหมู่บ้านมอญแห่งนี้ ก็มีผู้ชายเป็นผู้สานกกอยู่เหมือนกัน มีการเก็บข้าวไว้ภายในเรือน (โรงนา) โดยจะวางอยู่ในบริเวณที่เก็บเครื่องมือทำนา และเครื่องมือตัดข้าว

บริเวณที่ล้อมรอบตัวบ้านก็ไม่แตกต่างจากสภาพแวดล้อมของบ้านชาวนาไทย ชาวมอญจะเลี้ยงหมา และไก่ไว้ภายนอกบ้าน และให้อยู่นอกบ้านในเวลากลางคืน แม้สุนัขจะกินข้าวภายในโรงนา ไก่จะวิ่งเข้าวิ่งออกภายในโรงนาเหมือนกับสุนัขก็ตาม มีการปลูกไม้ยืนต้นและไม้พุ่มรอบๆ บริเวณบ้านไม้พุ่มมักปลูกไม้ประเภทให้กลิ่นหอมเย็นแต่ละบ้านส่วนใหญ่จะปลูกกล้วยกันทั่วไป และแต่ละบ้านยังมีศาลพระภูมิ ซึ่งชาวมอญกล่าวว่ามีมาสร้างไว้ในระยะหลัง ชาวมอญไม่เลี้ยงหมู แม้จะกินเนื้อหมูก็ตาม โดยเชื่อว่าบรรพบุรุษมอญไม่ชอบ หากใครเลี้ยงหมูผู้นั้นก็จะไม่เจริญเหมือนกับชาวไทยอิสลามที่อยู่หมู่บ้านถัดไปก็ไม่เลี้ยง และรับประทานหมู ชาวมอญและชาวไทยมุสลิมที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในย่านนี้ ไม่มีใครตอบได้ว่าอพยพโยกย้ายเข้ามาแต่เมื่อไร แต่สันนิษฐานว่าอาจจะอพยพเข้ามาอยู่ในช่วงประมาณปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 แต่ละบ้านจะมีเรือขนาดใหญ่อยู่ 1 ลำ เพื่อใช้ในการบรรทุกข้าว และจะมีเรือเล็กอย่างน้อยบ้านละ 2 ลำ สำหรับใช้สัญจรประจำวัน เนื่องจากไม่มีถนนเชื่อมติดต่อกับชุมชนอื่นๆ อีกทั้งยังไม่มีน้ำประปา ไฟฟ้า และโทรศัพท์ใช้ภายในหมู่บ้าน”

ข้อความทั้งหมดเป็นข้อความที่ Michael Smithies บรรยายลักษณะหมู่บ้าน และบ้านชาวมอญที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ 2 ฝั่งคลองมอญในช่วงก่อนหน้าปีคริสต์ศักราช 1972 หรือ ปี พ.ศ. 2515 ซึ่งหลายประการที่ผู้วิจัยยังคงพบลักษณะ ดังกล่าวอยู่โดยเฉพาะลักษณะของเรือน หรือโรงนาของมอญนั้นจากการออกศึกษาค้นคว้าภาคสนาม โรงนาของชาวมอญที่เข้าไปทำการรังวัดการแบ่งเนื้อที่ภายใน และรูปทรงอาคารก็ตรงตามที่ข้อความข้างต้นได้บรรยายเอาไว้ ต่างแต่เพียงว่าทุกบ้านหันมาใช้เครื่องไถนาแทน ไม่มีควายสำหรับไถไถนาแม้แต่ตัวเดียวภายในหมู่บ้านแห่งนี้ ฉะนั้นบริเวณผูกควายภายในโรงนาจึงเป็นบริเวณใช้เก็บเครื่องไถนา เครื่องสูบน้ำ และถังน้ำมันสำหรับเป็นเชื้อเพลิงในการเดินเครื่องไถนาแทน และปัจจุบันนี้หมู่บ้านคลองมอญมีไฟฟ้าใช้กันแล้วโดยเดินเสาไฟฟ้าตามแนวถนนซึ่งได้ตัดขนานกับคลองมอญฝั่งใต้ น้ำประปาและโทรศัพท์ยังไปไม่ถึง ชาวบ้านยังคงใช้น้ำฝน และน้ำคลอง รวมถึงน้ำที่เก็บไว้ในครอบบ้านสำหรับอุปโภคและบริโภคเหมือนเดิม (ช่วงเวลา ปี พ.ศ. 2532)

วิเคราะห์เหตุผลในการสร้างโรงนาแทนเรือนยกพื้นสูง และเรือนฝากระดานของชาวนา (มอญ) บริเวณคลองมอญ (รวมถึงชาวนาทั่วไปที่สร้างที่พักแบบโรงนา)

การที่ชาวมอญโดยเฉพาะจากพระประแดงอพยพเข้ามาจับจองที่ดินสองฝั่งคลองที่ได้ออกทุนทรัพย์ในการขุดคลอง หรือซื้อที่ดินจากผู้มีสิทธิ์จับจองไว้ จำต้องบุกเบิกที่ดินที่เป็นพงรกสองฝั่งคลองให้เป็นพื้นที่นาเพื่อการทำนา ชาวนาและครอบครัวที่อพยพเข้ามาจะต้องหักล้างพงในพื้นๆ ตนจับจองและเป็นเจ้าของให้ราบเรียบปรับเป็นคันนาเป็นแปลงเล็กๆ เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้สำหรับหล่อเลี้ยงต้นข้าวที่ปลูกในแปลงนา จากการออกภาคสนามพบว่าผู้มีอายุชาวมอญต่างเล่าถึงเหตุการณ์ในช่วงตอนนี้คล้ายๆ กันคือ ในขั้นแรกที่มาหักล้างปรับพื้นที่ที่รกนั้น บรรพบุรุษของพวกเขาที่เข้าจับจองที่ดินนั้นพากันอพยพโยกย้ายโดยพาเรือกันมาจากพระประแดงเข้าสู่คลองประเวศบุรีรมย์ทางพระโขนงต่างมาสร้างที่พักอาศัยชั่วคราว คือ โรงนาเพื่อพักอาศัยชั่วคราวและเมื่อปราบที่เสร็จเรียบร้อยแล้วจึงลงมือปลูกข้าว บางครอบครัวก็กลับไปยังพระประแดง พอถึงฤดูเก็บเกี่ยวก็อพยพเข้ามาอีกเพื่อเก็บเกี่ยว ขณะที่ปลูกข้าว

เสร็จรอการเก็บเกี่ยวจะมีสมาชิกบางคนในครอบครัวอยู่เฝ้าดูแลข้าวในนาของตน แต่บางครอบครัวก็จ้างคนเฝ้า บางครอบครัวอยู่อาศัยดูแลจนสามารถทำนาได้ผลหลายปีก็จะอยู่ถาวรไม่อพยพกลับสู่ถิ่นเดิมคือพระประแดงอีก

การสร้างที่พักอาศัยแบบโรงนาเพื่อการอยู่อาศัยของแต่ละครอบครัวนั้น จากการพิจารณาโดยเหตุผลแล้ว นับว่าเหมาะสมที่สุด โดยชาวนาแต่ละครอบครัวจะใช้ที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนตรงส่วนที่ติดกับคลองเป็นพื้นที่สร้างบ้าน และขุดคูน้ำเอาดินมาพูนเป็นโคกดังที่ได้กล่าวแล้ว และจึงสร้างโรงนาเพื่อพักอาศัย

วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างอาคารประเภทโรงนานั้น เป็นวัสดุที่สามารถประกอบการก่อสร้างได้สะดวก ซึ่งเป็นวัสดุสำเร็จรูป มีผาดับจาก หลังคาตบจาก โครงสร้างรับหลังคาเป็นไม้ไผ่ โครงฝาเป็นไม้ไผ่ ยกเว้นเสาหลักๆ ของโรงนาเท่านั้นที่เป็นเสาไม้เนื้อแข็ง พื้นบ้านส่วนอื่นๆ นั้นสร้างบนพื้นดินอัดแน่น วัสดุก่อสร้างดังกล่าวมาแม้ชาวนาไม่ผลิตขึ้นใช้เองก็ตาม แต่เป็นวัสดุก่อสร้างชนิดสำเร็จรูปแบบมาตรฐานที่มีขายตามย่านตลาดริมแม่น้ำฝั่งคลองประเวศบุรีรมย์ ซึ่งชาวนาสามารถจัดหาและซื้อได้โดยสะดวก ทั้งในเวลานั้นเป็นวัสดุที่มีราคาไม่แพง ระบบการก่อสร้าง และเทคนิควิธีก็ไม่ยุ่งยากซับซ้อน สมาชิกครอบครัวทุกคนสามารถก่อสร้างกันเองได้ อาจจะบอกกล่าวเพื่อนบ้านใกล้เคียงมาช่วยในขณะปลูกสร้าง กินเวลาปลูกสร้างได้โดยรวดเร็ว จากการสัมภาษณ์เจ้าของโรงนาทุกหลังที่ทำการวิจัยต่างก็พูดว่าสร้างกันเองทั้งนั้น และมีเพื่อนบ้านมาช่วยมุงหลังคาและยึดตบจากส่วนผนัง งานที่ต้องออกแรง และพิถีพิถันเป็นพิเศษก็คือการยกเสาโรงนาลงหลุมการวางโครงหลังคา การทำพื้นส่วนนอนที่ต้องอาศัยผู้ชำนาญการเป็นพิเศษ ซึ่งแต่ละหลังสร้างไม่เกิน 1 อาทิตย์เป็นอย่างมากแต่เท่าที่สัมภาษณ์นั้นต่างก็เล่ากันว่าสร้างเสร็จภายใน 2-3 วันเท่านั้น

ภายในโรงนาโรงเดียวนั้น สามารถครอบคลุมพื้นที่เพื่ออยู่อาศัยได้ครบถ้วน มีทั้งบริเวณรับประทานอาหาร บริเวณพักผ่อนรับแขก หรือเพื่อนบ้านที่เข้ามาเยี่ยมเยียน บริเวณเก็บอุปกรณ์ทำนา บริเวณเก็บข้าวเปลือกไว้สำหรับรับประทานตลอดปี และข้าวเปลือกไว้ทำพันธุ์ บริเวณผูกวัวควายในเวลาค่ำคืนเพื่อความปลอดภัยเพราะสามารถควบคุมได้โดยสะดวกกว่าการผูกควายไว้ในคอกนอกบ้าน ภายในโรงนานั้นจะทำฝาดล้อมก็เฉพาะส่วนนอกเท่านั้น ภายในโล่งถึงกันโดยตลอดดังได้กล่าวถึงลักษณะโรงนาไว้แล้ว

เนื่องจากการสร้างโคกพักอาศัยในบริเวณที่นาของชาวนาในแต่ละครอบครัว ยังผลให้บริเวณพักอาศัยของแต่ละครอบครัวอยู่ห่างกัน บ้านแต่ละบ้านไม่เกาะกลุ่มกันอย่างหนาแน่น ฉะนั้น การป้องกันภัยจากโจรผู้ร้ายหรือขโมยนั้นจำเป็นต้องเก็บข้าวของทั้งหมดไว้ภายในอาคารพักอาศัย เพราะไม่มีเพื่อนบ้านที่อาศัยใกล้เคียงกันช่วยกันดูแล โดยเฉพาะอย่างยิ่งควายนั้นจำเป็นต้องดูแลให้อยู่ในบริเวณที่ปลอดภัยที่สุด ในเวลาค่ำคืนจำเป็นต้องผูกควายไว้ในโรงนาเพื่อป้องกันการลักขโมย เนื่องจากควายนั้นเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของการทำนา เพราะควายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชาวนา จากการศึกษาพบว่า ควายหนึ่งตัวสามารถทำงานในหนึ่งวันได้ราว 5 ชั่วโมงครึ่ง ซึ่งในเวลาดังกล่าวไถนาได้ 1 ไร่เป็นอย่างสูงที่สุด นอกจากนี้ชาวนายังใช้ควายนวดข้าวหลังจากเก็บเกี่ยวแล้วจากการศึกษาเกี่ยวกับแรงงานของควายพบว่า ควาย 5 ตัว นวดข้าวเปลือกได้ 120 ถังใช้เวลา 11 ชั่วโมงครึ่ง¹⁵

ในช่วงเวลาการบุกเบิกทำนาของชาวนาในยุคแรกเริ่มในทุ่งราบภาคกลางตอนล่าง ต่อมาจนในระยะก่อนเลิกใช้ควายไถนา นั้น การขโมยควายเป็นคดีที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งมากและชาวนาแต่ละครอบครัวจำเป็นต้องพึ่งควายในการทำนา ซึ่งแต่ละครอบครัวอย่างน้อยจะมีควายไว้ใช้งานบ้านละ 4 ตัวขึ้นไป การที่ควายถูกขโมยจึงเป็นปัญหาต่อการทำนาเป็นอย่างมาก ฉะนั้นชาวนาในย่านบริเวณคลองมอญตลอดถึงชาวนาทั่วไปจำเป็นต้องหาวิธีการป้องกันการขโมยควายให้ปลอดภัยจากการลักพา การผูกควายไว้ในโรงนาในยามค่ำคืนจึงเหมาะสมและเป็นวิธีที่ปลอดภัยกว่าวิธีอื่นๆ ทั้งยังป้องกันไม่ให้ขโมยมารบกวนควายมากนักอีกด้วย

เนื่องจากโรงนาสะดวกในการก่อสร้าง วัสดุหาง่ายไม่มีราคาแพง โรงนายังสามารถครอบคลุมพื้นที่พักอาศัยตลอดถึงการป้องกันการขโมยควายได้อย่างมีประสิทธิภาพโรงนาจึงเป็นอาคารที่พักอาศัยสำหรับชาวนาที่ตั้งบ้านเรือนในที่นาของตนและอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่โดดเดี่ยวที่เหมาะสมกว่าอาคารเรือนไม้กระดานเพราะเรือนไม้กระดานยกพื้นสูงแม้จะผูกและทำคอกควายไว้ได้ถุนเรือนก็ยังไม่ปลอดภัยเท่ากับการผูกควายไว้ในอาคารพักอาศัย ทั้งยังต้องมีการสร้างรั้วไว้เฉพาะอีกจึงเป็นปัญหาแก่ชาวนาที่บุกเบิกที่นาในระยะแรกในการจะสร้างเรือนไม้กระดานเพราะไม่สามารถแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของตนได้ ทั้งยังสิ้นเปลืองทุนทรัพย์มากกว่าการสร้างโรงนา ทั้งยังต้องพึ่งพาช่างที่ชำนาญการพิเศษที่เป็นปัญหาของชาวนาที่เข้ามาในช่วงบุกเบิก

15 ทวีศิลป์ สืบวัฒนา. “การผลิตและการค้าข้าวในภาคกลางตั้งแต่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2411-2475)”. ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทยจนถึง พ.ศ. 2484. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 2527. หน้า 279-280.

จากการสำรวจภาคสนาม พบว่า แม้ปัจจุบันจะเลิกใช้ควายไถนาแล้วการขโมยควายไม่เกิดขึ้นอีกแล้วก็ตาม แต่ชาวนาที่อาศัยอยู่ในโรงนาแต่ละหลัง ยังคงนิยมการอาศัยอยู่ในโรงนาอยู่ เนื่องจากความเคยชินกับความโล่งภายใน และพฤติกรรมต่างๆ และกิจกรรมต่างๆ ก็ปรับเข้ากับการใช้พื้นที่ภายในโรงนาจนกลายเป็นวัฒนธรรมของกลุ่มพวกตน เสียแล้ว¹⁶ หากสร้างเรือนใหม่บางครอบครัวก็ยังสร้างอาคารพักอาศัยรูปแบบโรงนาอยู่แม้วัสดุก่อสร้างจะไม่ใช้จากแล้วก็ตาม แต่จากนั้นเหมาะสมที่สุดเพราะเป็นวัสดุที่ไม่ดูดเก็บความร้อนมากนักทำให้อุณหภูมิภายในเย็นสบาย การปลูกสร้างสะดวก เพราะแต่ละคนในครอบครัวสามารถปลูกสร้างกันเองได้โดยเฉพาะบ้านของคุณสง่า อุณารัตน์ นั้นสร้างกันเองในหมู่บ้านเองไม่มีเพื่อนบ้านมาช่วยเลย

สาเหตุของการลักขโมยควายนั้น เนื่องจากในระหว่างการขายพื้นที่ทำนาเพื่อผลิตข้าวเพื่อขายของรัฐบาลไทย นั้น ปรากฏว่าควายไม่พอกับการทำนา จึงมีการนำควายจากภาคอีสานเข้ามาขายยังภาคกลางปีละมาก¹⁷ และควายที่นำมาขายมีราคาแพง การขโมยควายเพื่อไปขายแก่ชาวนาอีกท้องถิ่นอื่นจึงเป็นอาชีพที่ไม่ต้องลงทุน และสามารถขายได้คล่อง ด้วยขายถูกกว่าควายที่ขายกันตามปกติในย่านแหล่งค้าควาย แม้จะไม่ขายแต่ก็อาจจะได้ค่าไถ่ควายคืนอีก ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้มีอายุในย่านคลองมอญเล่าว่า หากควายของผู้ใดหายเจ้าของควายจะต้องติดตามข่าวจาก “ชุมนักร้อง” โดยจะออกสืบหาแหล่งโจรที่ขโมยควายไป และติดต่อกับโจรเหล่านั้น และนัดกับเจ้าของควายให้ไปเอาควายที่หายไปในที่ๆ เหมาะสม พร้อมกับนัดจ่ายเงินเสร็จแล้วก็บอกที่ซ่อนควายให้แก่เจ้าของควาย โดยมากมักจะซ่อนไว้ตามโคกโนนในใกล้ๆ กับชาวบ้าน ซึ่งเจ้าของจะเป็นผู้ไปเอาควายเอง และเป็นกฎเกณฑ์ของนักร้องสมัยนั้นซึ่งจะต้องรักษาสัจจะ เป็นคนรักษาคำพูด ครั้นเจ้าของควายไปตามควายยังตำแหน่งที่ชุมนักร้องบอกไว้มักมีคนในคลองเป็นสายให้แก่โจรต่างถิ่นเข้ามาขโมยควายในคลองของพวกตน¹⁸

“ชุมนักร้อง” เป็นองค์กรที่น่าสนใจมาก และเป็นองค์กรที่มีอิทธิพลในท้องถิ่น ซึ่งนักร้องในบ้านนอกเกิดขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ที่ข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งละเลย ยกตัวอย่างเช่น เป็นความจำเป็นที่ชาวนาในหมู่บ้านต้องระมัดระวังสมบัติที่มีค่า เช่น เงิน เป็นต้น รวมไปถึงยังต้องระมัดระวังดูแลควาย และสัตว์ใช้งานอื่นๆ ดังนั้นแต่ละหมู่บ้านที่รัฐให้ความคุ้มครองไปไม่ถึง แต่ละหมู่บ้านจึงต้องจัดหาการคุ้มครองตนเอง คนส่วนใหญ่ต้องหันมาพึ่งพาพวกขายหมูที่เป็นนักร้องเหล่านี้²⁰ การกระทำและท่าทางของนักร้องต้องมีความอดทนและกล้าหาญแบบลูกผู้ชาย พร้อมทั้งจะสู้กันตัวต่อตัวหรือปะทะเป็นกลุ่มซื้อสัตย์ต่อเพื่อน จงรักภักดีต่อมูลนายและพ่อแม่อายสืบทอดซึ่งพวกหัวนักร้องจะเตรียมน้ำไปตามตลาดและบ่อนการพนันเพื่ออวดศักดิ์ศรี มากกว่าไปซื้อของหรือเล่นการพนัน และเพื่อไปพบเพื่อนฝูงหรือก่อเรื่องที่จะเป็นการเพิ่มชื่อเสียงในฐานะนักร้องให้กับตนเอง²¹ ฉะนั้น คำว่า “ชุมนักร้อง” คือ บริเวณที่กลุ่มนักร้องในแต่ละท้องถิ่นไปพบปะสังสรรค์กันโดยมากมักจะเป็นย่านชุมชน และบ่อนการพนันในแต่ละท้องถิ่น พวกเขามักจะมีประสบการณ์รู้จักกับนักร้องท้องถิ่นข้างเคียง และสามารถหาข่าวสารเกี่ยวกับการปล้นสะดม และการลักขโมยจากชุมนักร้องในท้องถิ่นข้างเคียงได้

16 ทวีศิลป์ สืบวัฒนา. “การผลิตและการค้าข้าวในภาคกลางตั้งแต่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2411-2475)”. ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทยจนถึง พ.ศ. 2484. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 2527. หน้า 279-280.

17 จากการสัมภาษณ์นางไคดี แซ่มะเชื้อ นางตัวระยา นายพวง ศิริใหญ่ นายสง่า อุณารัตน์ เมื่อเก็บข้อมูลภาคสนามในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2532.

18 ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ. อ้างแล้ว. หน้า 280.

19 สัมภาษณ์ อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 แขวง (ตำบลทับยาว) นายจันทน์ มั่งนาค เมื่อคราวไปวัดบ้านของผู้ให้สัมภาษณ์ในช่วงเก็บข้อมูลภาคสนามระหว่างเดือนเมษายน-เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2532.

20 พระยาอนุกรมราชชน. “ชีวิตชาวนาไทย”. การศึกษาเรื่องประเพณีไทยและชีวิตชาวนาไทยสมัยก่อน. พระนคร. 2518. หน้า 381. อ้างจาก David Bruce Johnston. อ้างแล้ว. หน้า 122.

21 “Historious Pseud the Nakleng”. The Bangkok Time, 26 May 1898. p. 21-22. อ้างจาก David Bruce Johnston. Ibid. p. 122.

การเสาะแสวงหาควายที่ถูกขโมยจากชุมนักเลง ตามที่อดีตผู้ใหญ่บ้านจำนงค์ มั่งนาค ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังนั้น เป็นปรากฏการณ์ที่คล้ายคลึงกับเหตุการณ์ในอดีตสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นอย่างยิ่งซึ่งสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ได้บรรยายไว้ว่า ชาวนาซึ่งควายหายจะเข้าไปหานักเลงท้องถิ่น และถามว่าเขาบังเอิญได้ยินเกี่ยวกับเหตุการณ์ขโมยควายหรือไม่ แม้ว่าเจ้าของควายและนักเลงต่างก็รู้อย่างดีว่านักเลงนั้นรู้เรื่องเกี่ยวกับการขโมยแต่เขาก็จะทำท่าที่ประหลาดใจ เห็นใจ และให้คำมั่นสัญญาว่าจะติดตามข่าวให้และภายใน 2-3 วัน นักเลงก็จะติดต่อกับเจ้าของ และบอกข่าวว่ามีคน รู้จักไปพบควายกำลังกินหญ้าอยู่ในทุ่งนาแห่งอื่นและทั้งเจ้าของและนักเลงเองก็ต่างทำเป็นเชื่อเรื่องที่ว่าควายมักเดิน กินหญ้าเพลินจนออกไปนอกเส้นทาง หากมีของขวัญเล็กๆ น้อยๆ ตอบแทน ซึ่งจะมีการต่อรองกันก่อนที่จะตกลงกัน ควายก็จะถูกส่งคืน และทั้งสองฝ่ายต่างก็รู้พอใจ แต่อย่างไรก็ตามเจ้าของควายแม้จะเป็นผู้เสียหายก็พอใจเพราะไม่ต้อง เสียเงินมากกว่าการต้องซื้อควายใหม่ ขโมยก็จะได้รับเงินน้อยกว่าการนำควายไปขายในท้องที่ใกล้เคียง และขโมยก็ เสียเงินน้อยกว่า พวกนักเลงก็จะได้รับเงินค่าตอบแทนเป็นส่วนแบ่งจากการตกลงแต่ละครั้ง²²

การที่ชาวนาแต่ละครอบครัวถูกขโมยควายไปนั้น ไม่ใช่ขโมยไปเพียงตัวสองตัว หากถูกขโมยไปทั้งหมดบ้าน ซึ่งทำให้หมดแรงงานที่จะใช้ไถนา การซื้อควายใหม่ต้องสิ้นเปลืองทุนทรัพย์มาก และบางครอบครัวอาจจะไม่มีเงินที่จะ หาซื้อควายมาใหม่ได้ ทั้งการไปไถควายคืนจากโจรหรือขโมยโดยการสืบข่าวจากชุมนักเลงย่อมเป็นการยุ่งยากเสียเวลา ซึ่งจะต้องเสียเงินค่าไถ่อีก ทั้งการสร้างโรงนาเป็นที่พักหลบนอนของชาวนาโดยเสียเงินไม่มากเท่ากับการสร้างเรือน ไม่กระดานแต่สามารถนำควายมาผูกไว้ในตัวเรือนในยามค่ำคืน นับว่าเป็นวิธีการที่ปลอดภัยที่สุด และพื้นภายในโรงนา บริเวณผูกควายได้ก็เป็นพื้นดินอัดแน่นไม่จำเป็นต้องพื้พิถันในการดูแลรักษาความสะอาด และเหมาะสมกับธรรมชาติ การกินอยู่หลับนอนของควายอีกด้วย โรงนาจึงสามารถแก้ไขปัญหारेื่องการดำรงชีพของชาวนาได้อย่างประหยัด เหมาะสมที่สุด เพื่อที่ชาวนาจะได้ใช้เป็นอาคารพักพิงหลบนอนและประกอบกรเกษตรกรรมทำนาของชาวที่ไม่ร่ำรวย นัก แม้ชาวนาที่มีฐานะก็สามารถปรับปรุงโรงนาโดยเฉพาะส่วนห้องนอนด้วยวัสดุที่ถาวร บ้านบางหลังฝาห้องนอนเป็น ไม้เนื้อแข็งอย่างดีประกอบเป็นฝาที่มั่นคงแข็งแรงปราณีตพอๆ กับเรือนฝากระดานทีเดียว

เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้โรงนาของชาวนาผู้มีฐานะจะสร้างส่วนบริเวณนอนด้วยไม้กระดานทั้งส่วนฝา และส่วน พื้นที่พักพิงก็ตาม แต่หลังคาและฝาของส่วนอื่นก็ยังคงใช้ฝาและหลังคาที่เป็นตบจากอยู่ ที่เป็นเช่นนี้เพราะหลังคามุง จากนั้นมีน้ำหนักเบา หากมุงด้วยกระเบื้องดินเผาจะมีน้ำหนักหลังคาเพิ่มขึ้น ทำให้ไม่สามารถสร้างเรือนให้กว้างตาม ที่ต้องการได้ หากมุงด้วยกระเบื้องก็จะไม่สามารถรับน้ำหนักหลังคาของอาคารที่กว้างกว่าปกติ หรือกว้างเท่ากับ โรงนาได้ แต่หากมุงด้วยจากแม้จะใช้ชื่อขนาดหน้าตดเดียวกัน แต่ก็สามารถคลุมพื้นที่ได้กว้างกว่า อีกทั้งเสาที่ไม่ต้อง รับน้ำหนักเพิ่มขึ้น ฝาผนังส่วนที่ไม่ใช่ปิดล้อมส่วนนอนนั้น ก็ไม่จำเป็นต้องใช้ไม้กระดาน เพราะเป็นส่วนปิดล้อมบริเวณ ที่เก็บของและผูกควายเท่านั้น จึงไม่จำเป็นต้องใช้วัสดุถาวรและใช้เทคนิควิธีที่ยุ่งยากซึ่งชาวนาจะต้องหันไปพึ่งพาช่าง ที่ชำนาญการเป็นพิเศษ ฉะนั้นจึงให้ความสำคัญส่วนบริเวณห้องนอนที่เห็นว่าเป็นที่มั่นคงสามารถปกป้องทรัพย์สินที่มี ค่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าเมื่อมีเงินและฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นก็มักจะพื้พิถันบริเวณส่วนนอนนี้เท่านั้น แต่ เค้าโครงรูปแบบเรือนพักอาศัยก็ยังคงยึดรูปแบบโรงนาเดิมไม่เปลี่ยนแปลง แม้ในปัจจุบันได้เลิกใช้ควายไถนาแล้วก็ตาม เนื่องจากใช้เครื่องจักรไถนาแทน แต่บริเวณผูกควายก็ยังสนองประโยชน์ได้อย่างดีในการจะให้เป็นที่พักพิงสัตว์ เครื่อง สูดน้ำ ถังน้ำมันเพราะเป็นบริเวณที่กว้างขวางพอ

โรงนาแบบโรงเตยวันนี้แม้จะสนองประโยชน์ได้เต็มที่ก็ตาม แต่ชาวนาบางครอบครัวต้องการพื้นที่ของโรงนา ของตนให้กว้างขวาง เพื่อเก็บของเพิ่มขึ้นซึ่งมักจะสร้างขึ้นอีกหนึ่งโรงวางชิดกับโรงนาแรก โดยไม่มีผนังกั้นระหว่าง โรงนาทั้งสอง ทำให้บรรยากาศที่โล่งภายในโรงนาดูกว้างขวางขึ้น โรงนาหลังที่ 2 ที่สร้างขยายเพิ่มขึ้นนี้มักจะสร้างใน ระยะหลังเมื่อครอบครัวมีสมาชิกเพิ่มขึ้น และใช้เป็นส่วนครัวเก็บของเก็บข้าวเปลือก ผูกควายหรือเก็บผลไม้เมื่อเลิกใช้ ควายแล้วส่วนเรือนโรงนาหลังเดิมก็จะปรับปรุงให้เป็นส่วนพักอาศัยโดยเฉพาะอาจจะเพิ่มแคร่นอนขึ้นอีกในบริเวณผูก ควายเดิม แต่เป็นแคร่โปร่งหรือแคร่ที่บแล้วแต่ความต้องการของสมาชิกที่เพิ่มขึ้น โดยมากมักจะเป็นบุตรชายที่โตเป็น หนุ่ม หรือมีสะใภ้ หรือเขยเข้ามาอาศัยอยู่ร่วมด้วย การเพิ่มแคร่สำหรับหลับนอนนี้ไม่กว้างมากนักพอสำหรับหลับนอน ในเวลาค่ำคืน ลักษณะคล้ายกับเตียงนอนสำหรับคู่สามีภรรยาและลูกที่ยังไม่หย่านม เพราะมีบริเวณกว้างขวางพอที่

22 สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ. “เรื่องสนทนากับผู้ขายปล้น”. เรื่องก่อนประวัติศาสตร์ และประมุขนิพนธ์เบ็ดเตล็ด. พระนคร: โรงพิมพ์บรรณการ. 2514. หน้า 431-434. อ้างจาก David Bruce Johnston. อ้างแล้ว. หน้า 133-134.

จะสร้างแค่เพิ่มขึ้นได้โดยไม่ทำให้เกิดความอึดอัดคับแคบแต่อย่างใด หากลูกโตพอเดินได้ก็มักจะเข้าไปนอนรวมกับผู้อาวุโสภายในส่วนห้องนอน จากการศึกษาสำรวจภาคสนามมีเพียงหลังเดียวเท่านั้นที่เป็นโรงนา 3 หลังสร้างติดกัน แต่โรงนาหลังที่ 3 ก็เป็นเพียงเพิงต่อออกจากหลังที่ 2 เท่านั้น ส่วนเรือนหลังอื่นๆ ที่เป็นโรงนา (ยกเว้นเรือนยกใต้ถุนสูงและเรือน 2 ชั้น ที่สร้างแบบอาคารพักรวมสมัย) เป็นโรงนาเดี่ยวและโรงนาแฝดทั้งสิ้น

จากการสำรวจภาคสนามพบว่า อาคารพักอาศัยแบบโรงนาของชาวนามอญสองฝั่งคลองมอญยังหลงเหลือให้ศึกษาค้นคว้าอีกมาก แต่เรือนพักอาศัยที่สร้างขึ้นในระยะหลังนั้นจะมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ เรือนพักอาศัยแบบร่วมสมัยสองชั้นฝากระดานและเรือนพักอาศัยแบบโรงนา ซึ่งอาคารพักอาศัยแบบโรงนานั้นบางหลังคงใช้วัสดุเดิม คือ ฝาผนังและหลังคามุงด้วยจากอยู่ บางหลังคงรูปแบบของโรงนาเดิมไว้แต่วัสดุก่อสร้างเปลี่ยนไป คือ ฝาผนังเป็นสังกะสี ฝาไม้หรือฝาคอนกรีตบล็อก หลังคามุงด้วยกระเบื้องกระดาซ หรือสังกะสี ชาวนาที่สร้างเรือนพักอาศัยแบบโรงนานี้ต่างให้เหตุผลว่า การที่ยังคงรูปแบบโรงนาไว้เพราะตนคุ้นเคยกับการอยู่กินหลับนอนแบบโรงนา ซึ่งภายในดูโล่งโล่งไม่คับแคบเหมือนเรือนร่วมสมัยที่มีการกันห้อง ทั้งผู้ชำนาญในการกะขนาดและปลูกสร้างโรงนาซึ่งเป็นชาวบ้านทั่วๆ ไปยังพอมือและการก่อสร้างไม่ซับซ้อนเหมือนเรือนสองชั้น แม้จะเปลี่ยนวัสดุก่อสร้างไปเป็นวัสดุร่วมสมัย แต่ช่างและผู้ช่วย รวมถึงชาวบ้านที่ร่วมกันสร้างสามารถปรับเทคนิควิธีในการปลูกสร้างได้เพราะเป็นเทคนิควิธีที่ไม่ยุ่งยาก และไม่เกินพื้นฐานความสามารถที่มีอยู่เดิมแต่ก็ต้องอาศัยหัวหน้าช่างที่ชำนาญการเป็นผู้กะขนาดและก่อสร้างในส่วนที่เกินความสามารถพื้นฐานของชาวบ้าน เพราะช่างระดับนี้มีความสามารถในการช่าง และได้ปรับปรุงพัฒนาความรู้พื้นฐานให้สอดคล้องกับระบบการก่อสร้างร่วมสมัยได้เป็นอย่างดี

จากการสัมภาษณ์ชาวนาผู้มีอายุหลายคนทราบว่าเดิมในสมัยก่อนนั้นอาคารพักอาศัยของชาวนาบริเวณสองฝั่งคลองมอญ รวมถึงหมู่บ้านอื่นๆ ของชาวมอญลาดกระบัง ส่วนมากเป็นโรงนาเกือบทั้งหมด จะมีเรือนไม้จริงแบบเรือนทรงไทยนั้นก็พอมิบ้างแต่ไม่มาก เรือนไม้จริงเหล่านี้นักจะเป็นเรือนทรงไทยของเดิมที่พระประแดง และเรือมาสร้างในบริเวณคลองมอญหลังจากที่ได้ตั้งรกรากมั่นคงถาวร และสถานะภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น ซึ่งก่อนหน้านี้จะเรือเรือนทรงไทยจากพระประแดงมาสร้างนั้น ในระยะแรกก็ได้สร้างโรงนาสำหรับพักอาศัยมาก่อน²³ เพราะสะดวกรวดเร็วในการปลูกสร้าง ในช่วงที่มากบุกเบิกที่รกร้างก่อนจะเป็นพื้นที่นาในพื้นที่ตนเองจับจองไว้ ส่วนพวกชาวนาที่อาศัยอยู่ในโรงนามาตลอดนั้นเห็นว่า โรงนาที่ตนอาศัยอยู่นั้นสนองประโยชน์ และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของตนดีอยู่แล้ว ไม่จำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลงก็สามารถดำรงชีวิตอยู่โดยไม่เดือดร้อนแต่อย่างใด ทั้งเป็นเรือนที่มีราคาถูก การปลูกสร้างซ่อมแซมได้ด้วยสมาชิกภายในครอบครัวโดยไม่ต้องพึ่งผู้เชี่ยวชาญในการปลูกสร้างมาช่วยซ่อมแซม ฉะนั้น โรงนาจึงเป็นอาคารพักอาศัยที่ชาวนาแต่ละครอบครัวพึ่งตนเองได้ในการปลูกสร้าง และการบำรุงรักษาซึ่งเหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจและสภาพการดำรงชีวิตที่เรียบง่ายของชาวนาทั่วไป

เพื่อให้เห็นภาพการสร้างอาคารพักอาศัยแบบโรงนาเพื่อเสริมการวิเคราะห์ให้ชัดเจนและสมเหตุผลขึ้นจึงขอยกข้อความจากการสัมภาษณ์ชาวนาผู้อาวุโส ที่ได้เล่าเรื่องราวในครั้งที่บิดามารดาของตนอพยพเข้ามาปรับพื้นที่ๆ เต็มไปด้วยพงกพงหญ้าให้เป็นพื้นที่นา หลังจากที่ได้ซื้อนาจากเจ้าของเดิมที่จับจองไว้ที่บริเวณคลองมอญ โดยการยกข้อความที่นางเก็ม ไชยชนะ ชาวนาผู้มีอายุ 81 ปี (เกิดปี พ.ศ. 2451 ปีวอก) ทำการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2532 เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 10.00 นาฬิกา) ดังนี้

“ตอนเป็นเด็กอยู่คลองรังสิต แม่และพ่อไปอยู่คลอง 16 ก่อน ไปทำนาโดยเช่านาของเจ้าของนาทำ ต่อมาแม่มาซื้อนาคลองมอญ ซึ่งตอนนั้นยังเป็นเด็กอายุประมาณ 11-12 ปี เจ้าของที่ดินที่จับจองชื่อนายระวังแต่ที่ดินยังไม่ได้ปรับเป็นนา พ่อชื่อโซ แม่ชื่อเจียะ เดิมอยู่พระประแดง พอมือเห้ยมีเรือนก็มาเช่านาคลอง 16 (รังสิต) แล้วจึงมาซื้อนาที่คลองมอญ (ดังกล่าวแล้ว) คลองนี้เรียกคลองมอญมาแต่เดิม ชื่อที่ดิน 130 ไร่ ราคา 20 ชั่ง ไปกู้ปีเดียวพอทำนาได้ภายใน 1 ปี ก็ขายข้าวได้เลยส่งทั้งดอกและต้นหมด เจ้าของเงินออกปากว่าไม่เคยพบว่าคนกู้เงินไปจะส่งดอกเบี้ย และเงินต้นภายในปีเดียว ตอนอยู่คลอง 16 พ่อแม่มีลูกผู้ชาย 4 ผู้หญิง 3 รวม 7 คน ขณะย้ายมา (สมาชิกของครอบครัว) มี 9 คน

23 สัมภาษณ์ นายเชิดชู อติดีผู้ใหญ่บ้านหมู่ 6 แขวงทับยาว นายจันทน์ มั่งนาค อติดีผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 แขวงทับยาว นางเก็ม ไชยชนะ นายพวงศิริ ใหญ่ เมื่อออกสำรวจศึกษาข้อมูลภาคสนามเมื่อเดือนเมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2532.

ตอนย้ายมาปลูกโรงนาขนาด 4 ห้อง สร้างกันเองซื้อควายจากคลอง 16 รังสิตมาเป็นตัวผู้ทั้งนั้น ที่คลองมอญนี้ น้องชายคนสุดท้องของพ่อชื่อว่า “สายันท์” ได้อพยพเข้ามาทำนาอยู่ก่อน แล้วจึงได้ไปชักชวนพ่อให้มาทำนาที่นี่ อาสายันท์เดิมก็เคยไปทำนาอยู่คลอง 16 มาก่อน แต่คลอง 16 ขโมยขุมก็เลยหนีกันมาที่คลองมอญ และบริเวณคลองมอญ ขณะนั้นมีนาร้างเยอะ นาราคาถูกสามารถซื้อไว้เป็นเจ้าของได้

ตอนปลูกบ้านพ่อแม่และพี่ชายเป็นหนุ่มแล้วช่วยกันปลูก ตอนมาซื้อที่นั่นเป็นที่ร้างมีต้นกกเหล็มนขึ้นเต็มไปหมด จึงต้องมาถางที่นากันเอง มีงูเห่าขุม มาหักล้างถางพงในช่วงเดือน 6 เดือน 7 เดือน 8 เสร็จก็ถึงหน้านา กลึงมือทำนากันเลย ปีแรกได้ข้าวยี่สิบเกวียนดวงด้วยกระบุง 1 กระบุง คือ 1 ทะนาน ซึ่งมี 18 ลิตร

ตอนปลูกโรง(โรงนา)ไปซื้อไม้จากคลอง 16 รังสิตมีไม้รวกไม้สูกมาทำแปะทำโครงหลังคาเสาไม้เนื้อแข็งรื้อมาจากโรงนาเดิมที่คลอง 16 โดยชนไม้ที่จะสร้างบ้านบนทุกเรือโดยใช้เรือ 3 ลำเดินทางจากคลอง 16 ถึงคลองมอญเวลา 1 วัน ออกตอนเช้าครั้นตกเย็นก็ถึง แต่ก่อนบริเวณนี้ยังชุมมากตกเย็นต้องเข้านอนกันแต่หัวค่ำ ขณะย้ายมานั้นวัดสุทธาโภชนไปสร้างที่บริเวณปากคลองมอญแล้ว (ซึ่งแต่เดิมอยู่ลึกเข้ามาในคลองมอญบริเวณที่ดินที่เคยสร้างวัดสุทธาโภชน มาปัจจุบันชาวบ้านเรียกว่า “โคกวัด” มีชาวบ้านมาเช่าที่ปลูกบ้านกันอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้านบ้านละหลังเกาะกลุ่มกันแน่นกว่ากลุ่มหมู่บ้านของชาวนาที่อยู่ในที่ดินของตนเองตามสองฝั่งคลองมอญ โคกวัด อยู่ริมคลองมอญ ฝั่งเหนือ)

ตอนย้ายมาคลองมอญนั้นต้องต้อนควายมาก่อนมาผูกไว้กับบ้านอาสายันท์ ตอนต้อนควายมาจากคลองรังสิตต้องพัก 2 คืน จึงถึงที่ๆ คลองมอญต้อนควายต้องต้อนตอนกลางคืนเพราะกลางวันร้อนควายทนร้อนไม่ไหวคืนแรกที่ต้อนมาพักที่คลอง 2 ที่บ้านอาชื้ออู๊ด เป็นน้องชายของพ่อ

ตอนอพยพมาใหม่ๆ ถูกพวกมอญพวกเดียวกันที่อาศัยอยู่ก่อนดูถูก ตอนย้ายมานั้นได้ขนข้าวสำหรับปลูก และข้าวสำหรับกินมาด้วยข้าวมีพอกินตลอด 1 ปี พอปรับที่เป็นนาเสร็จพ่อแม่และพี่ชายที่โตแล้วลงมือทำนาพอทำนาเสร็จแม่ทำขนมลอดช่อง ขนเงินลงเรือไปขายที่ตลาดหัวตะเข้หลายปีพ่อแม่แก่ตัวก็เลิกขาย ลงทุนแต่ละครั้งเป็นเงิน 8 บาท ได้กำไร 1 เท่าตัว ขนเงินและลอดช่องทำกินเองที่บ้าน ขายขนมลอดช่องและขนเงินได้เงินเก็บไว้ เงินที่เหลือเก็บบางส่วนก็ใช้จ่ายในการเล่นสงกรานต์ที่ปากลัดไปเล่นสงกรานต์ที่ปากลัดทุกปีพอแต่งงานแล้วก็เลิกไป

พ่อแม่พอมีเงินก็ไปซื้อบ้านทั้งไว้ที่ปากลัดเวลาไม่อยู่ก็ใส่กุญแจไว้พอลูกๆ (ลูกของพ่อแม่นางเก็ม ไชยเชื้อ) แต่งงานกันหมดก็รื้อมาหมด ที่ดินที่ปากลัดก็ขายไป ที่ดินที่ปลูกบ้านที่ปากลัดมี 6 งาน ซื้อไว้เป็นเงิน 3 ชั่ง เดือน 5 เดือน 6 จะอพยพกันไปอาศัยที่ปากลัด พอถึงสงกรานต์ก็เล่นสงกรานต์ที่ปากลัดและที่คลองมอญก็มีเล่นสงกรานต์เหมือนกัน พวกมอญที่อพยพมาอยู่ที่คลองมอญในตอนแรกไม่รู้ว่าเป็นใครน่าจะเป็นนายกองอาจ เมียชื่อจ๊อก พ่อของทิดเชื้อ บ้านนายกองอาจเป็นโรงนาเหมือนกัน นายกองอาจ นามสกุล สมัครรามัญ

ต่อมาถึงย้ายมาปลูกโรงนาที่นี่ (ที่อยู่ปัจจุบันอยู่ฝั่งคลองมอญฝั่งเหนือ) เมื่อแต่งงานและมีลูกแล้วหลายคน ลูกทุกคนทำนาได้แล้ว เหตุที่ย้ายมาเพราะชาวนาที่พ่อแม่แบ่งไปจนหมดเลยมาเช่านาที่นี่ทำ ค่าเช่านาคิดหักจากข้าวที่ได้ 6 ถังต่อไร่ ปัจจุบันคิดเป็นเงินโดยคิดค่าเช่าไร่ละ 200 บาท

ตอนอพยพเข้ามาในบริเวณที่นาที่เช่าเขาทำก็ต้องมาปรับโคกบริเวณที่นาริมฝั่งคลองเพื่อสร้างโรงนาตนเอง โดยอาศัยทิดเลี้ยงซึ่งเป็นหลานชายเป็นผู้กะขนาดทิดเลี้ยงเป็นช่างคุมการก่อสร้าง สร้าง 2-3 วันเสร็จ มีเพื่อนบ้านมาช่วยสร้าง ไม่ต้องว่าจ้างช่างเลย ไม่ซื้อที่ตลาดหัวตะเข้ จากซื้อที่ตลาดหลวงแพ่ง บริเวณที่สร้างบ้านนี้เป็นโคกที่มีอยู่เดิมแล้ว ชาวนาที่อาศัยอยู่โคกนี้มาก่อนเกิด เป็นคนมอญเหมือนกันแต่ย้ายไปกรุงเทพฯ เป็นช่าง ตอนมาสร้างโรงนาที่ต้องปรับโคกเสริมโคกเดิมให้ดีขึ้น”

ข้อความจากการบอกเล่าของนางเก็ม ไชยชนะที่ยกมาอ้างนี้ ได้กล่าวถึงสภาพการอพยพของชาวนาเข้าไปตั้งถิ่นฐานในพื้นที่บุกเบิกใหม่ ซึ่งบิดามารดาของตนได้ไปเช่านาทำที่บริเวณคลอง 16 หวังรังสิตมาก่อน ซึ่งตรงกับเหตุการณ์ที่มีหลักฐานบันทึกเอาไว้ว่าการเจริญเติบโตของรังสิต ณ ที่นั้นที่ดินมีราคามากขึ้นคลองสายใหม่ๆ ได้รับการขุดสร้างและปรับปรุงแล้วก็ถูกจับจองพื้นที่ มีผู้อพยพไม่ขาดสายเข้าสู่บริเวณที่มีคลองเป็นแหล่งน้ำ²⁴ การโยกย้ายยังคงมีต่อไป และมีผู้อพยพจากรังสิตกลับไปยังคลองประเวศบุรีรมย์จึงให้ชาวนาละทิ้งเขตรังสิตซึ่งสภาวะไม่ค่อยจะดีเท่าที่เคยมีมา²⁵ มายังบริเวณคลองประเวศบุรีรมย์

25 “The Wandering Cultivator”. The Bangkok Time. 1 May 1912. p.18. อ้างจาก David Bruce Johnston. อ้างแล้ว. หน้า 100-101.

26 “The Bang Hia Lock”. The Bangkok Time. 22 May 1913. p. 23. อ้างแล้ว. หน้า 101.

กรณีศึกษาที่ 1

บ้านเลขที่: 43 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ทับยาว เขตลาดกระบัง
เจ้าของบ้าน: นางไต้ด แซ่มเชื้อ
ผู้อยู่อาศัยปัจจุบัน: 5 คน
ที่ตั้ง: บริเวณบ้านตั้งอยู่ฝั่งเหนือของคลองมอญชิดกับคลองมอญ

ผังบริเวณบ้าน: ขนาดของบริเวณบ้านโดยประมาณ 65.00 เมตร x 45.00 เมตร ลักษณะเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า วางด้านยาวขนานกับลำคลอง ขนาดคูน้ำ และคันดินรวมถึงตำแหน่งอาคารและพันธุ์ไม้บริเวณบริเวณใช้สอยต่างๆและภายในบริเวณบ้านดูจากภาพผังบริเวณ และภาพการวิเคราะห์การใช้ที่ดินของบริเวณบ้านที่เขียนแสดงไว้ (กรณีศึกษาที่: 1 ภาพที่: 1)

ลักษณะเรือน:

- เป็นโรงนาแฝด วางแปลนหันด้านสกัดไปตามทิศตะวันออก-ตะวันตก หรือวางแกนเรือนไปตามดวงตะวัน (แนวตะวันออก-ตะวันตก)
- ความยาวของโรงนา โรงนาหลังใหญ่วางอยู่ด้านทิศใต้ขนาด 4 ห้องเสา (4 Bays) รวมความยาวทั้งหมด 13.85 เมตร ประกอบระยะห่างห้องเสาทั้ง 4 ห้องเสาดูจากแปลน (การนับห้องเสานับจากทิศตะวันออกไปทิศตะวันตก)
- ความกว้างของโรงนาหลังใหญ่กว้าง 7.45 เมตร ระยะห่างระหว่างเสาเรียงในแต่ละแนวเสา ดูจากภาพแปลนของบ้าน (กรณีศึกษาที่: 1 ภาพที่: 2)
- ความยาวของโรงนาหลังเล็ก รวมความยาว 8.77 เมตร กว้าง 6.50 มี 3 ห้องเสา ดูจากแปลน (กรณีศึกษาที่: 1 ภาพที่: 2)
- ระยะห่างระหว่างโรงนาหลังเล็ก และหลังใหญ่ 0.40 เมตร
- พื้นดินอัดแน่นทั้งโรงนาหลังใหญ่และโรงนาหลังเล็ก
- ฝาโรงนาหลังใหญ่ ฝาด้านทิศใต้ส่วนห้องเสาที่ 2-3-4 เป็นฝาจาก ฝาส่วนห้องเสาที่ 1 เป็นบริเวณส่วนนอนเป็นฝาไม้เนื้อแข็ง 1 x 4 ติดตั้งทับแนว ฝาด้านทิศตะวันออกเป็นฝาสังกะสีที่เปลี่ยนจากวัสดุเดิมที่เป็นฝาไม้เนื้อแข็ง 2 x 4 ส่วนฝาด้านหน้าเรือนนอนเป็นฝาไม้เนื้อแข็งติดตั้งทับแนว 1 x 4 ฝาด้านทิศเหนือเป็นฝาสังกะสี ฝาด้านทิศตะวันตกเป็นฝาสังกะสี
- การเจาะช่องประตูหน้าต่าง ดูจากแปลนภาพอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่: 1 ภาพที่: 4) และภาพการวิเคราะห์ส่วนผนัง (กรณีศึกษาที่: 1 ภาพที่: 6)

ลักษณะการใช้สอย:

- โรงนาหลังใหญ่เป็นที่พักอาศัยของนางไต้ด และสามี (ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว) และหลานนอนในห้องเดียวกันและเป็นที่พักเก็บข้าวเปลือก อุปกรณ์ทำนา ในบริเวณของห้องเสาที่ 3 และที่ 4 มีครัวอยู่ที่ด้านริมทางเหนือของห้องเสาที่ 3 โรงนาหลังเล็กเป็นที่พักอาศัยของบุตรชายนางไต้ด และลูกสะใภ้และบุตรชายของลูกชายนางไต้ด
- การใช้พื้นที่ภายในอาคาร การจัดวางตำแหน่งเครื่องใช้ไม้สอย ดูจากภาพแปลนและภาพอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่: 1 ภาพที่: 4) ความสูงของส่วนต่างๆ ของอาคารดูจากรูปตัดตามยาว และตามขวาง (ภาพที่ 3-4)

วัสดุก่อสร้าง:

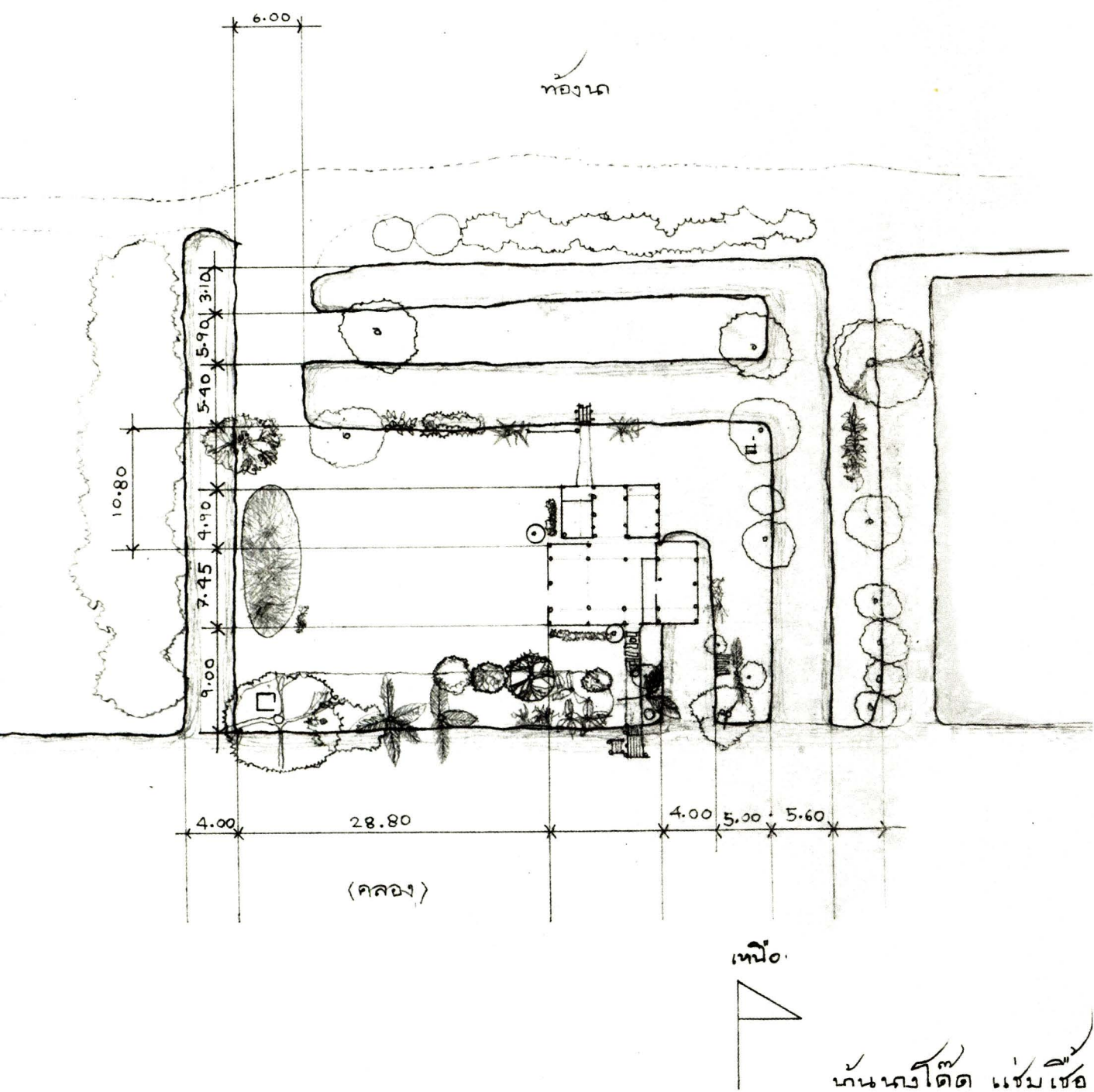
ส่วนโครงสร้าง (โรงนาหลังใหญ่)

วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้าง (โรงนาหลังใหญ่)

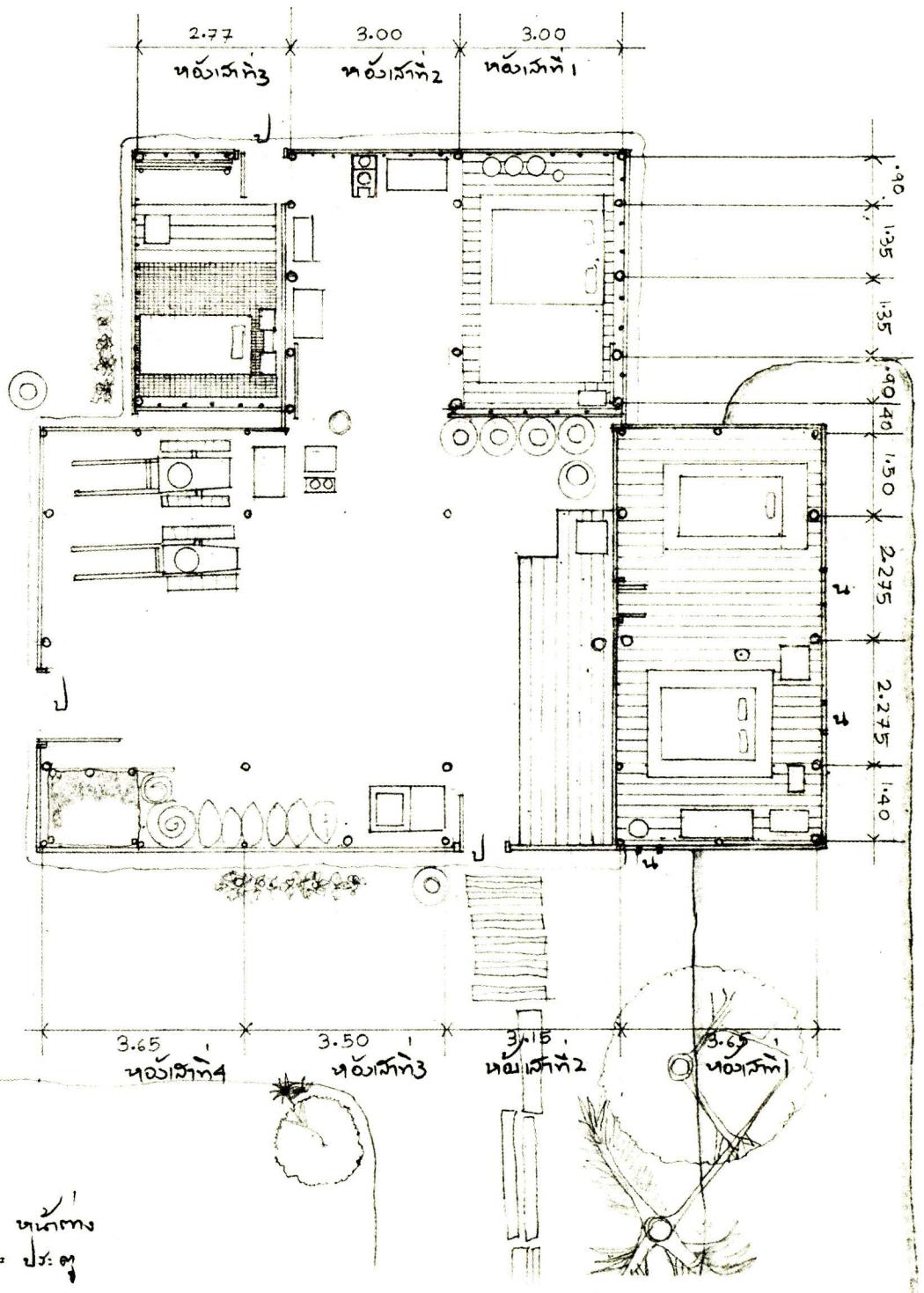
ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาราย	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาเรียง	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
ซื่อ + ดั้ง	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 6"
อกไก่แป	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 3"
จันทัน	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 3"
กลอน	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2"
วัสดุผนังหลังคา	ตับจาก	
พื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1"x 6"
คานรับพื้นแคร่หน้าห้องนอน(ไม่มีตง)	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2"x 5"
เสาต่อม่อพื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"-5"
พื้นห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1"x 6"
คานรับพื้นห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 5"
ตงรับพื้นห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 4"

วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้าง (โรงนาหลังเล็ก)

ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 5"
เสาราย	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 5"
เสาเรียง	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
ซื่อ + ดั้ง	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" - 4"
อกไก่แป	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 3"
จันทัน	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 3"
กลอน	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 1 1/2"-2"
วัสดุผนังหลังคา	ตับจาก	
พื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1" x 6"
คานรับพื้นแคร่หน้าห้องนอน(ไม่มีตง)	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" x 4"
เสาต่อม่อพื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" x 4"
พื้นห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1"x 6"
คานรับพื้นห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 5"
ตงรับพื้นห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 4"

กรณีศึกษาที่: 1
ภาพที่: 2

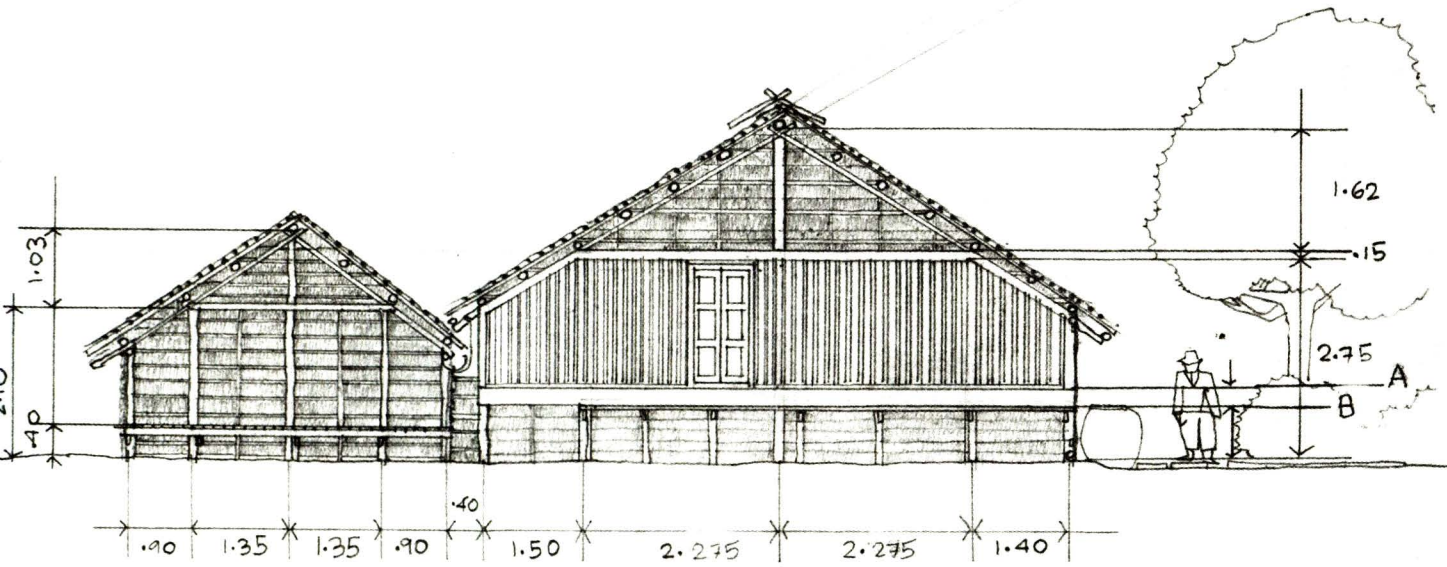

น. ๓๕๓๓
ป. ๒๕๓๓

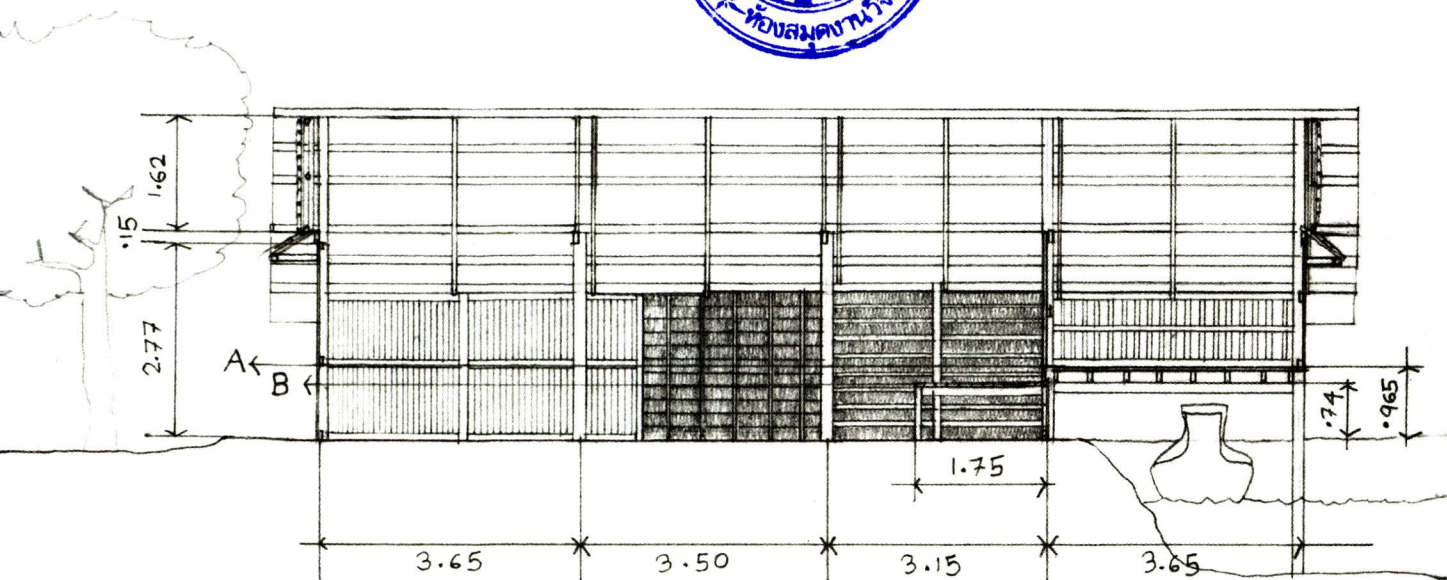
แปลน มาตรฐาน 1:100

บ้านเลขที่ ๓๕๓๓

A ระดับพื้นห้องนอน . 965 ม.
B ระดับพื้นหน้าห้องนอน . 74 ม.

รูปตัดตามขวาง 1:100

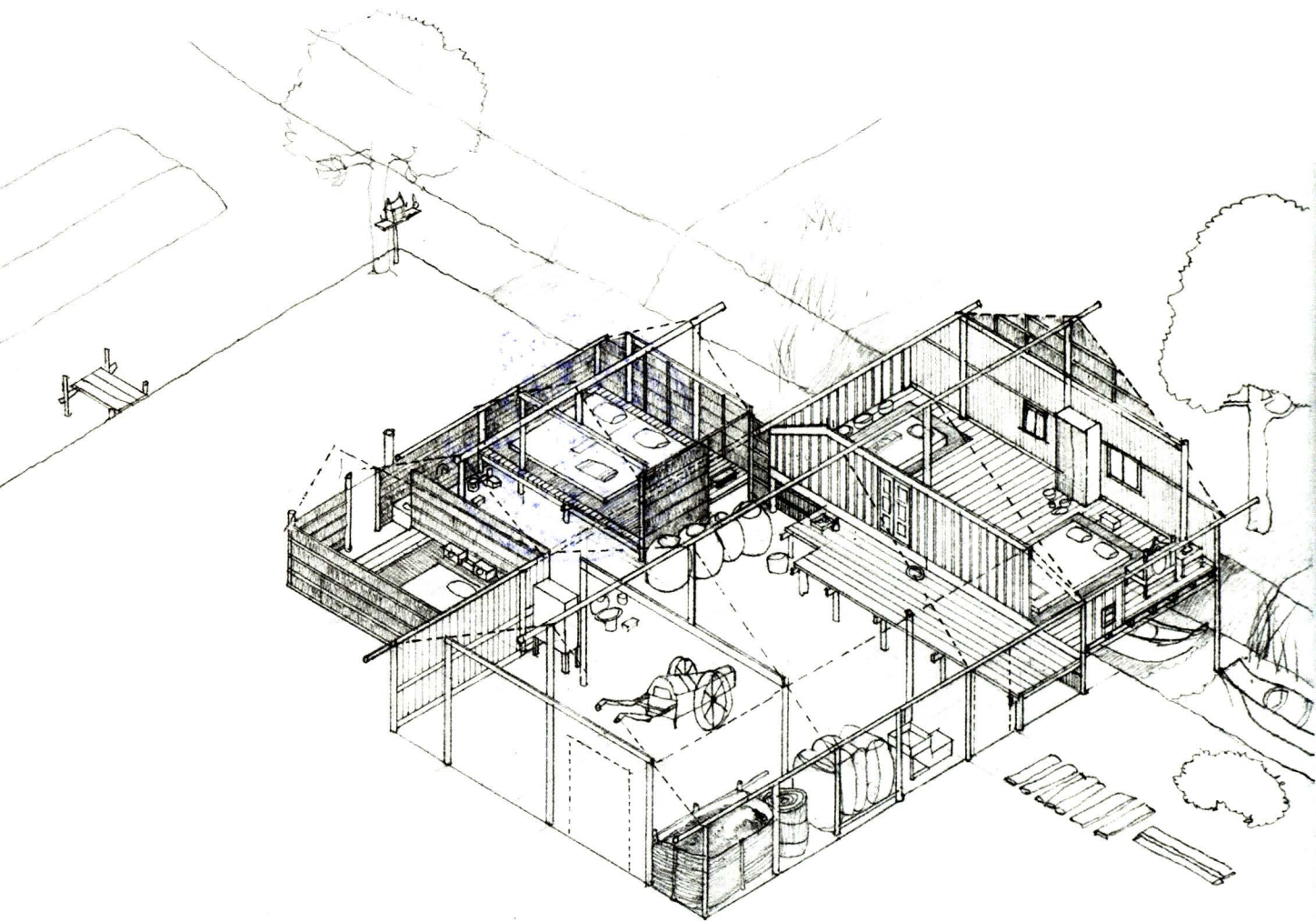

A ระดับพื้นห้องนอน . 965 ม.
B ระดับพื้นหน้าห้องนอน . 74 ม.

รูปตัดตามยาว 1:100

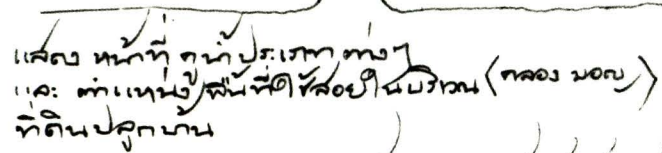
บ้าน เจริญ เด็ด แซ่มะ

กรณีศึกษาที่: 1
ภาพที่: 4

ภาพแปลน อาคาร 3 มิติ

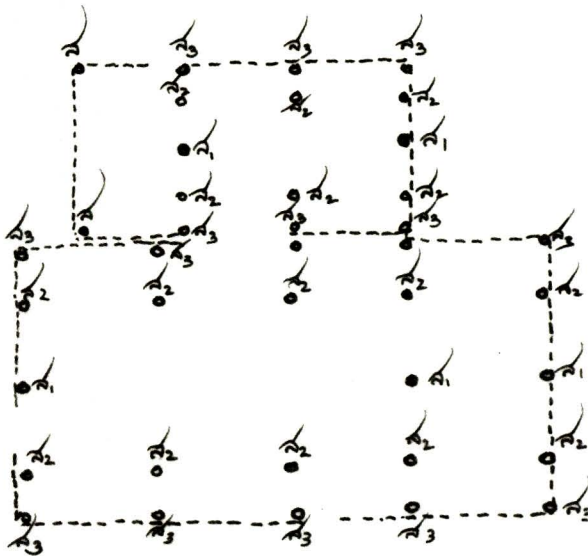
บ้านนาเอนใต้ เข้มเรือ

-

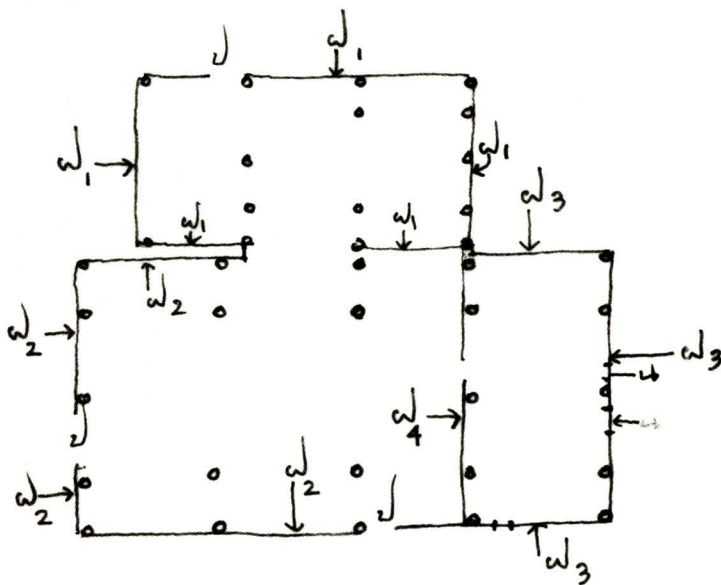
หน้า ๑

วิเคราะห์การให้ที่ดินบริเวณบ้าน
(บ้านทองโต แร่นเซอ)

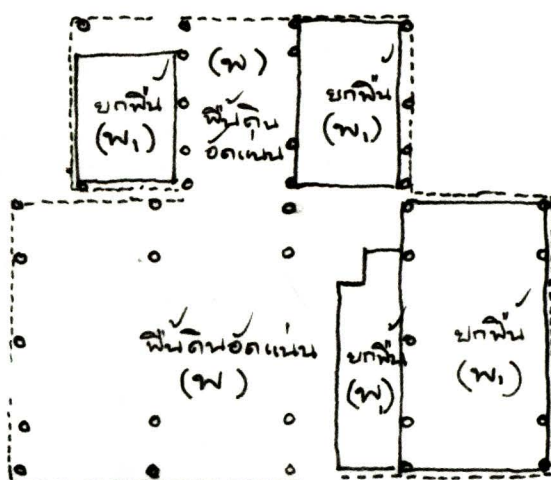
(แสดง เสา)

s_1 = เสาไม้, s_2 = เสาหวาย, s_3 = เสาเหล็ก
 s = เสาธรรมชาติ

(แสดง เสา ฟันไม้ - และ เสา หัก)

f_1 = ฟันไม้หัก
 f_2 = ฟันไม้หัก
 f_3 = ฟันไม้หัก
 f_4 = ฟันไม้หัก
 p = ประตู, n = หน้าต่าง

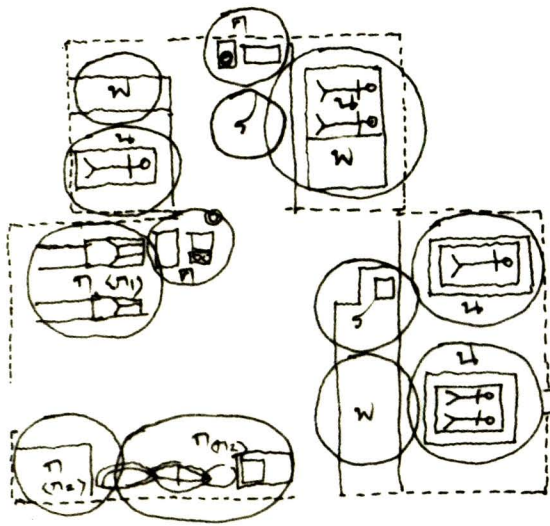

(แสดง เสา พืช และ พืชที่แยกจากพื้นดิน)

P = พืชที่แยกจากพื้นดิน (พืชที่แยก)
 P_1 = พืชที่แยกจากพื้นดิน (พืชที่แยก)
 ถาน (ตง) และ พืชที่แยกจากพื้นดิน

วิเคราะห์: โดยสรุป เสา ฟัน ไม้ พืชที่แยกจากพื้นดิน และ พืชที่แยกจากพื้นดิน

(แบบร่างใหม่ ใหม่)

(แสดง บริเวณพื้นที่ที่ปล่อย ภายในอาคาร)

พ = พักผ่อนนั่งเล่น รับแขก

ร = รับประทานอาหาร

น = นอน

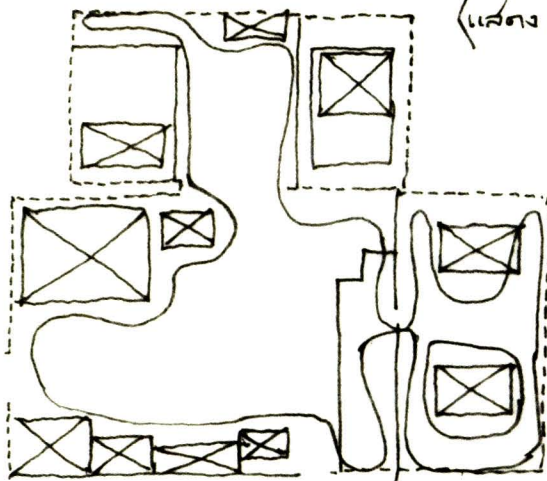
ท = ครัวปรุงอาหาร

ก = เก็บของ

ก₁ เก็บอุปกรณ์ทำอาหารที่เครื่องสุญญากาศ

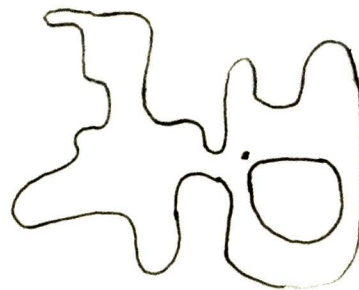
ก₂ เก็บข้าวเปลือก (ได้ถูกใส่ลง และ กระสอบบรรจุแล้ว)

(ตัวอย่าง: การเก็บข้าวเปลือกที่ตุนไว้ด้วย)

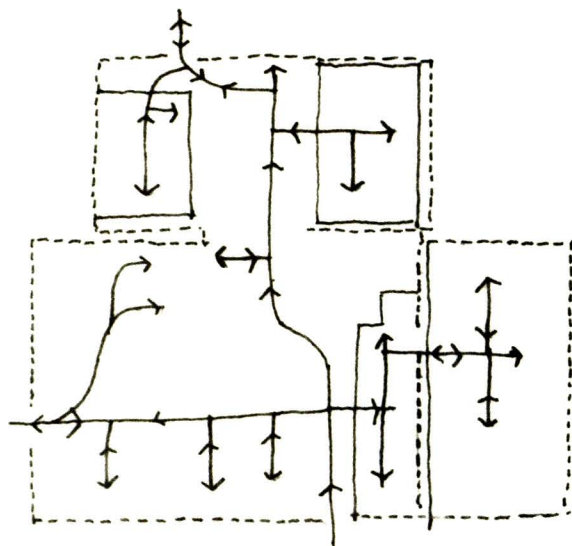

(แสดง เนื้อที่ที่ปล่อยบริเวณ และ บริเวณที่ว่าง นอกประตู และ เส้นทางสัญจร)

☒ = พื้นที่ปล่อยบริเวณ

= บริเวณที่ว่าง นอกประตู และ เส้นทางสัญจร

(แสดง เส้นทางสัญจร ภายในอาคาร บริเวณพื้นที่ที่ปล่อย)

วิเคราะห์ พื้นที่ที่ปล่อย พื้นที่โรงงาน
พื้นที่นอกประตู และ เส้นทาง สัญจร
(บ้านนาได้แก่ เข้มเชื้อ)

กรณีศึกษาที่ 2

- บ้านเลขที่:** 33 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ทับยาว เขตลาดกระบัง
- เจ้าของบ้าน:** นายประยูร คุณหอม (รี้อแล้วหลังจากออกสำรวจภาคสนามไม่นาน)
- ที่ตั้ง:** ตั้งอยู่ฝั่งเหนือของคลองมอญ โดยตั้งอยู่ชิดกับคลอง
- ผังบริเวณบ้าน:** ขนาดบริเวณบ้านโดยประมาณ 28.00 เมตร x 26.00 เมตร ลักษณะพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้าเกือบจะเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัสด้านกว้างขนานกับลำคลอง ขนาดคูน้ำและคันดิน รวมถึงตำแหน่งอาคาร และสวนใช้สอยต่างๆ และพันธุ์ไม้ภายในบริเวณบ้านดูจากภาพถ่ายผังบริเวณ และภาพวิเคราะห์การใช้ที่ดินของบริเวณบ้านที่เขียนแสดงไว้ (กรณีศึกษาที่: 2 ภาพที่: 1)

ลักษณะเรือน:

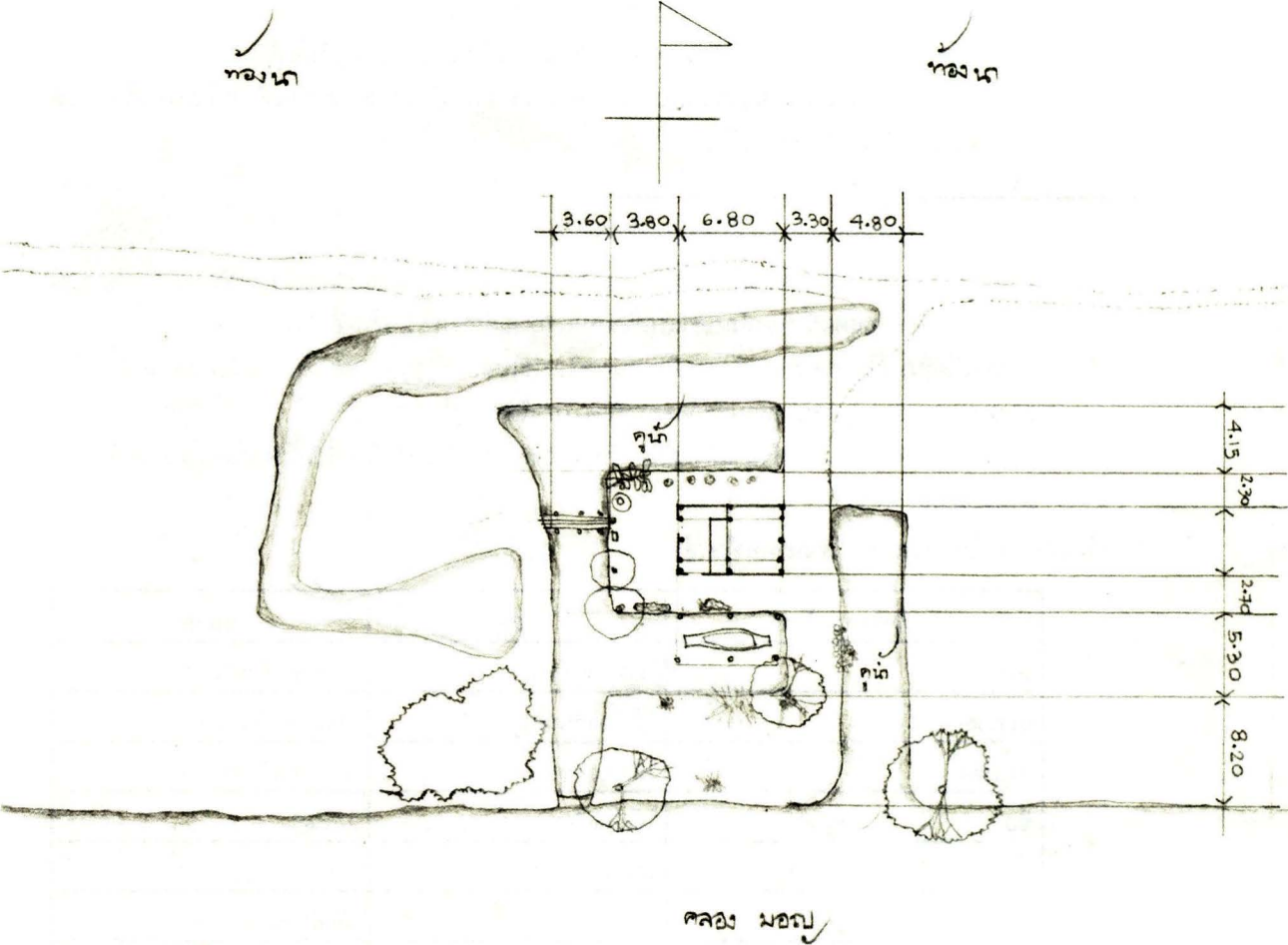
- เป็นโรงนาเดี่ยว วางแนวแกนไปตามทิศตะวันออก-ตะวันตก หรือวางแนวเรือนไปตามตะวัน
- ความยาวของโรงนา ขนาด 2 ห้อง เสา (2 Bays) ยาวทั้งหมด 6.80 เมตร ความกว้าง 4.66 เมตร
- พื้นทั่วไปเป็นดินอัดแน่นสูงกว่าพื้นภายนอกอาคาร 10 เซนติเมตร
- ฝาผนังทั้งหมดเป็นฝาสังกะสี ประตูกรอบโครงเป็นไม้เนื้อแข็ง ฝาบานประตูสังกะสี
- การเจาะช่องประตูหน้าต่าง ดูจากแปลนภาพอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่: 2 ภาพที่: 4) และการวิเคราะห์ส่วนผนัง (กรณีศึกษาที่: 2 ภาพที่: 6)

ลักษณะการใช้สอย:

- ห้องเสาแรกเป็นบริเวณนอนยกพื้นสูงจากพื้นดินอัดแน่น
- ห้องเสาที่ 2 ครึ่งของห้องเสาส่วนที่ติดกับบริเวณนอนเป็นแคร่สูงใช้เป็นบริเวณนั่งเล่นพักผ่อนรับประทานอาหารอยู่ด้านสุดผนังของห้องเสาแรกทิศเหนือ (กรณีศึกษาที่: 2 ภาพที่: 2)
- การใช้เนื้อที่ภายในอาคารการจัดวางตำแหน่งเครื่องใช้ไม้สอย ดูจากภาพแปลน และภาพอาคาร 3 มิติ ความสูงของอาคารดูจากภาพรูปตัดวัสดุก่อสร้าง (กรณีศึกษาที่: 2 ภาพที่: 3)
- บ้านหลังนี้เจ้าของบ้านเลิกทำมาแล้วแต่มีอาชีพรับจ้างบริเวณบ้านจึงมีพื้นที่ไม่กว้างขวางไม่มีลานกว้างสำหรับนวดตากข้าว

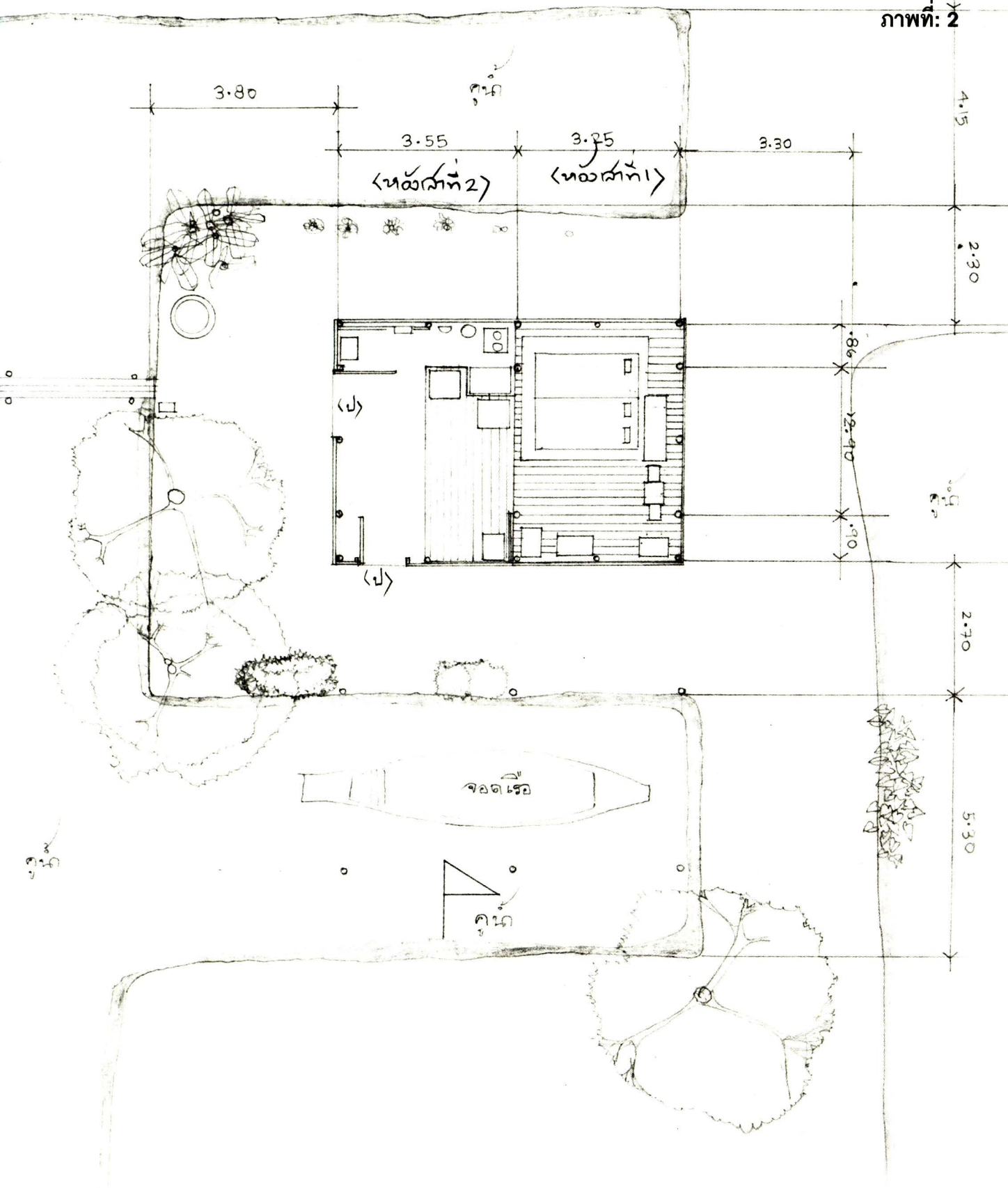
วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้าง (โรงนาหลังใหญ่)

ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 5"
เสาราย	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 5"
เสาเรียง	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
ช่อ	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 6"
ตั้ง	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 6"
อกไก่ แป	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 3"
จันทัน	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 3"
กลอน	ไม้ไผ่ (ไม้รวก)	เส้นผ่าศูนย์กลาง 11/2"- 2"
สิ่งมุงหลังคา	ตับจาก	
พื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1"x 6"
ตงรับพื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	11/2 x 3"
คานรับพื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	11/2"x 5"
พื้นแคร่ส่วนบริเวณนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1"x 6"
ตงรับพื้นแคร่นอน	ไม้เนื้อแข็ง	11/2"- 4"
คานรับตงพื้นแคร่นอน	ไม้เนื้อแข็ง	11/2"- 3"

มาตราส่วน 1:500

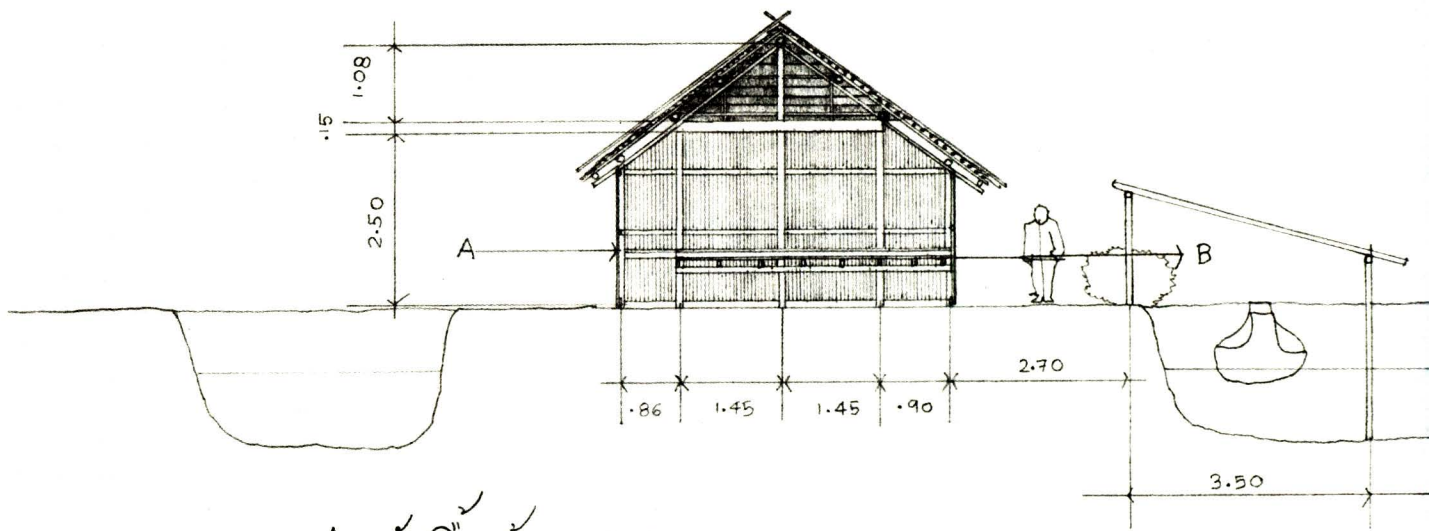
บ้านเกยประยูร คุณหอม

แปลน มาตรฐาน 1:100

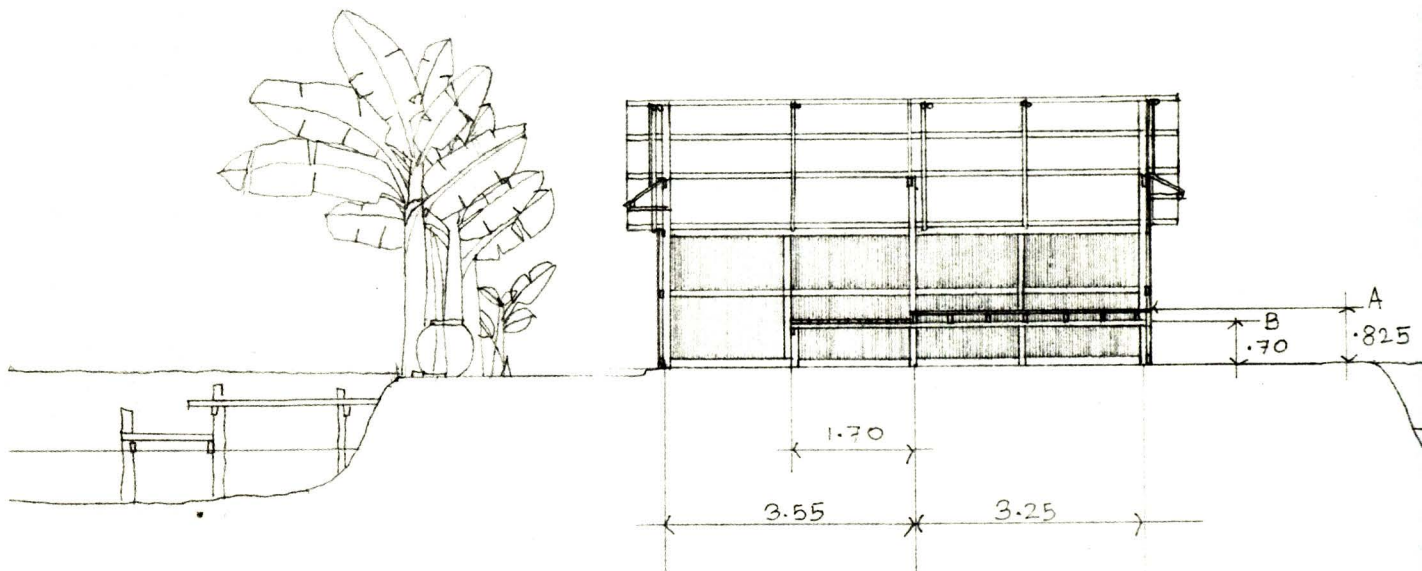
บ้านนายประยูร คุณหอม

กรณีศึกษาที่: 2
ภาพที่: 3

A ระดับพื้นห้องนอน .825
B ระดับพื้นหน้าห้องนอน .70

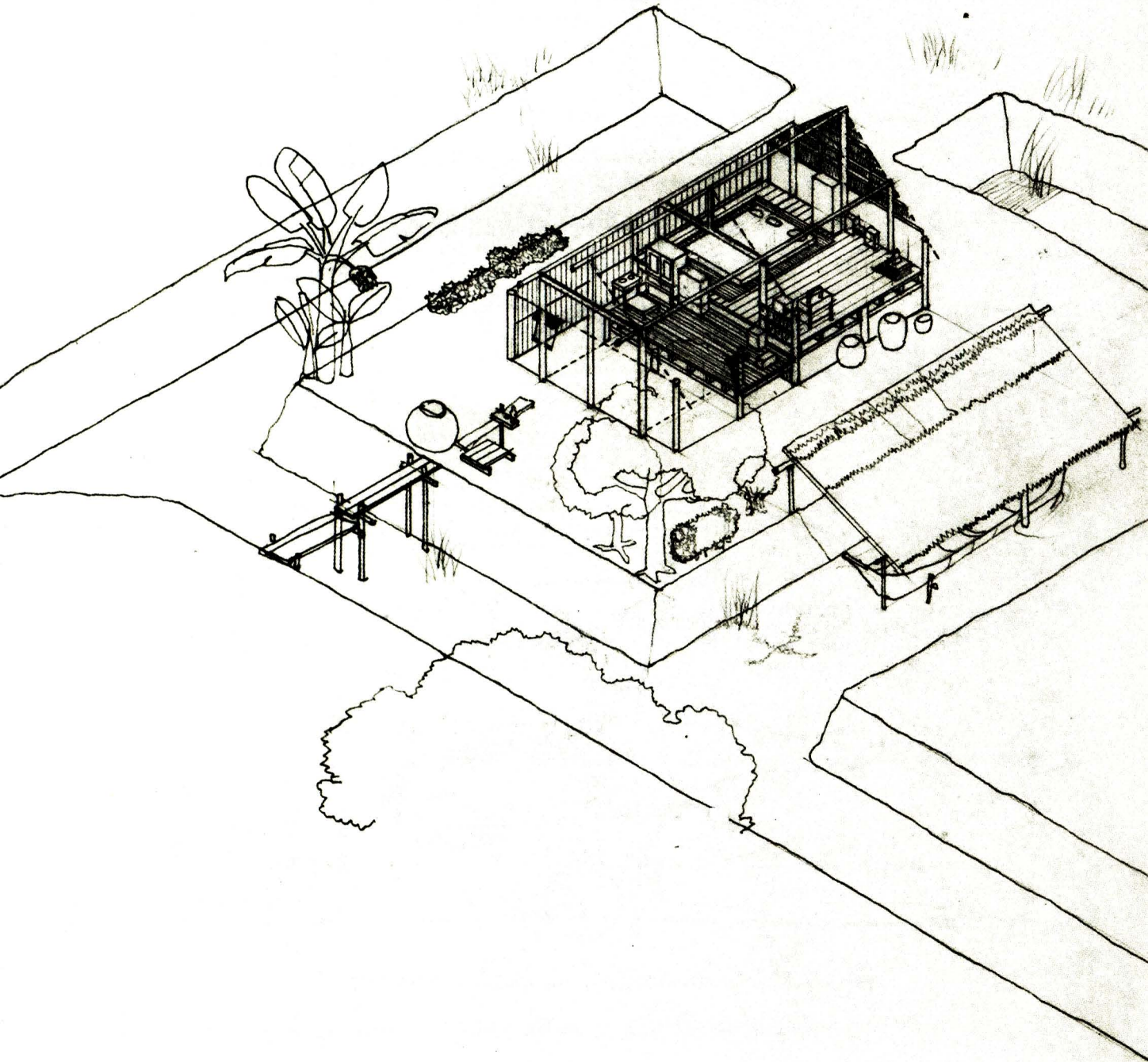
รูปตัดตามขวาง 1:100

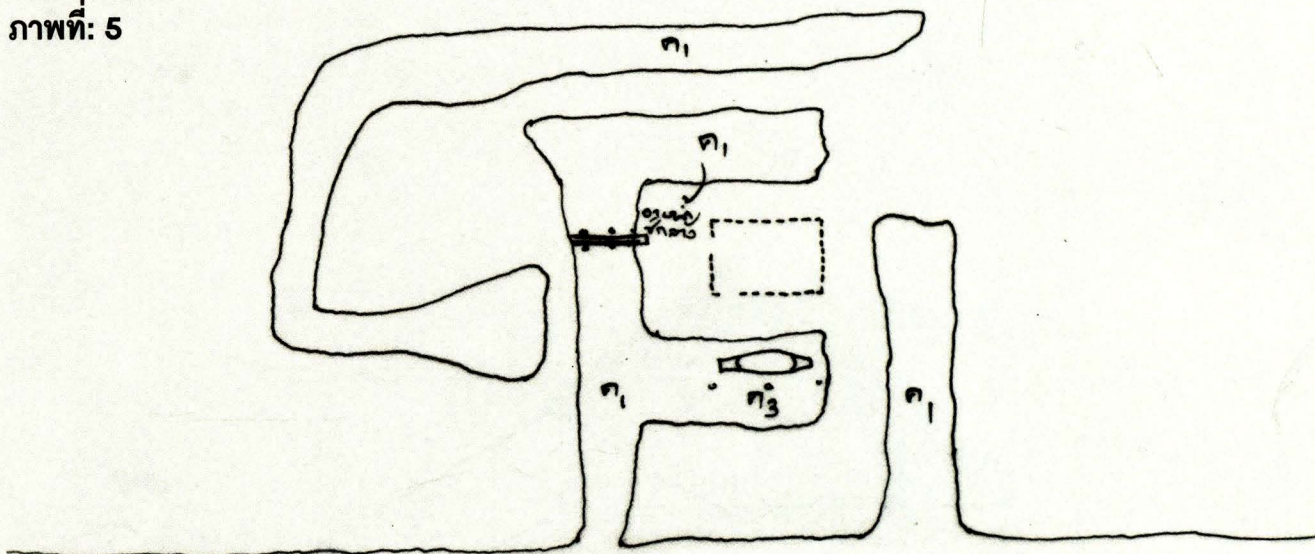
A ระดับพื้นห้องนอน .825
B ระดับพื้นหน้าห้องนอน .70

รูปตัดตามยาว 1:100

บ้านนายประยูร คุณ

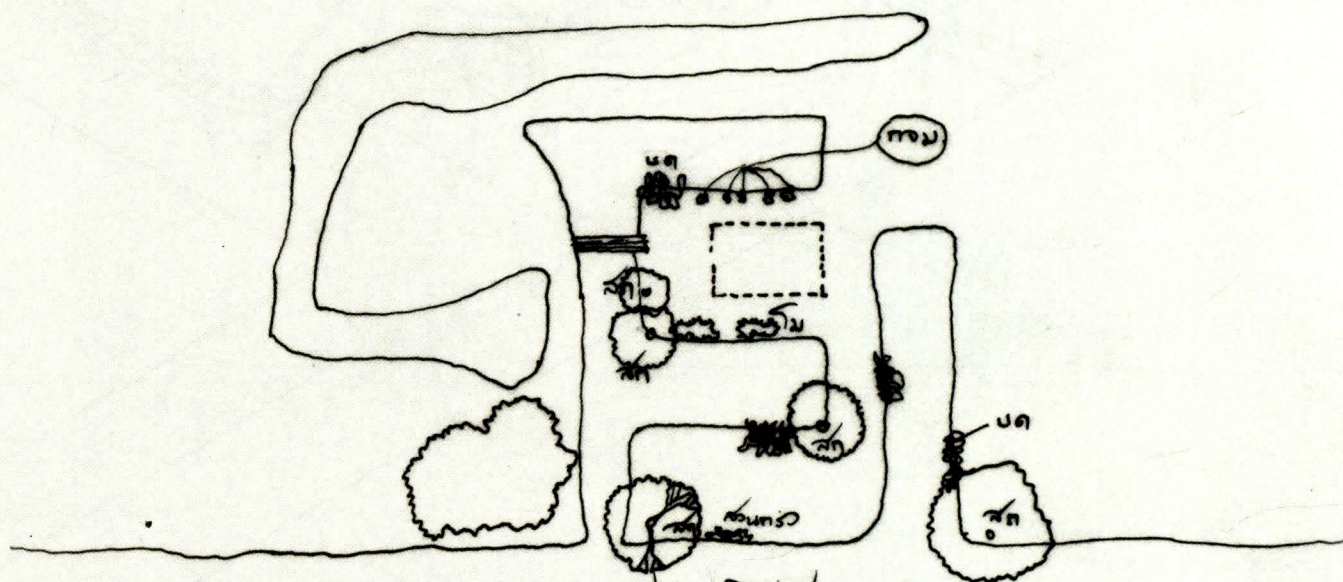

ภาพ แสดง อาคาร 3 มิติ
บ้าน ปะตูร์ คุณหอม

แสดงพื้นที่ทุ่งปรุเพราทุ่ง และตำแหน่งพื้นที่เรือในบริเวณที่ดิน

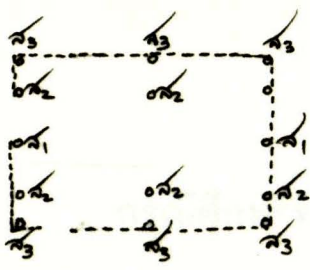
K1 = ทุ่งเก็บกักน้ำไว้สำรองและเพื่อ
ดินทรายเพื่อปลูกไม้ยืนต้น
K3 = ทุ่งเชื่อมกับคลอง เพื่อเก็บเรือภายใน
โรงเก็บเรือ และ เก็บกักน้ำ

แสดงแนวโน้กับบริเวณสวนบ้าน และพื้นที่ปรุเพราทุ่ง

คก = สะพาน คม = กรงเลี้ยงปลา บด = บดหินตำ โข = โข

วิธีทำ: ทำการใช้ที่ดินบริเวณบ้าน
(บ้านเกษตรประมงชุมชน)

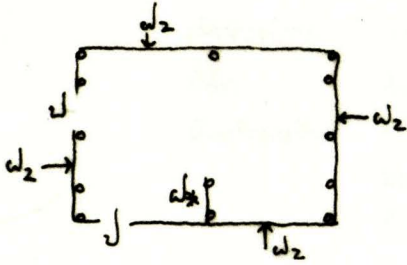

<แสดงเส้น>

ส₁ = เส้นใต้ ส₂ = เส้นรอบ ส₃ = เส้นเอน

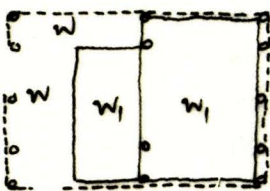
กรณีศึกษาที่: 2

ภาพที่: 6

<แสดงเส้น ผสม ประตูหน้าต่าง>

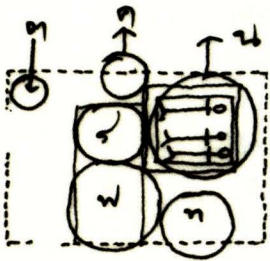
ส₂ = ผ้าม่าน สลัก:ส ป = ประตู

<แสดงเส้น พื้น และ พื้นที่ยึดจากพื้นดิน>

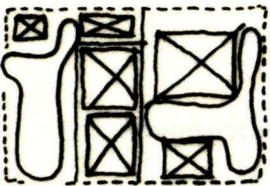
พ = พื้นดินทุกแผ่น พ₁ = พื้นไม้กระดานยกสูง 6 นิ้ว ตอน
รับ ทน ทง พื้น

วิเคราะห์ โครงสร้างเส้น ผสม พื้นที่ยึด และ พื้นกระดานไม้ยกสูง
บ้าน นาย ประยูร ตุนหอม

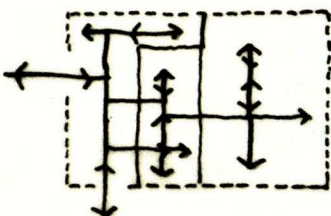
<แสดงพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร>

และ เส้นทางสัญจร
พ = ล็อกนอน นึ่งเส้น ร = รั้วประตูหน้าอาคาร น = นอน
ท = ถังรับน้ำอาคาร ท = ท่อ (เข็นน้ำ)

<แสดงพื้นที่ใช้สอย และ บริเวณที่วาง เอนกประสงค์ และ เส้นทางสัญจร>

☒ = พื้นที่ใช้สอย
☒ = บริเวณที่วาง เอนกประสงค์ และ เส้นทางสัญจร

<แสดง เส้นทางสัญจรภายในอาคารสู่บริเวณใช้สอย>

วิเคราะห์ พื้นที่ใช้สอย พื้นที่ว่างภายใน พื้นที่ใช้เอนกประสงค์
บ้าน นาย ประยูร ตุนหอม

กรณีศึกษาที่ 3

บ้านเลขที่: 34 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ท้ายาว เขตลาดกระบัง

เจ้าของบ้าน: นางเพ็ญ เอี่ยมรอด

ที่ตั้ง: ตั้งอยู่ริมคลองมอญฝั่งใต้

ผังบริเวณบ้าน: บริเวณบ้านตั้งอยู่ฝั่งของคลองมอญตั้งชิดกับคลองขนาดบริเวณโดยประมาณ 75.00 เมตร x 56.00 เมตร ลักษณะเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้าวางด้านยาวขนานกับลำคลอง ขนาดคูน้ำคันดิน รวมไปถึงตำแหน่งอาคารบริเวณใช้สอยต่างๆ และพันธุ์ไม้ภายในบริเวณบ้าน ดูจากภาพผังบริเวณ และภาพการวิเคราะห์การใช้ที่ดินของบริเวณบ้านที่เขียนแสดงไว้ (ภาพที่ 1)

ลักษณะเรือน:

- ลักษณะเรือนเป็นโรงแฝด วางแกนไปตามแนวตะวันออกตะวันตก
- ความยาวของโรงนาหลังใต้ ขนาด 4 ห้องเสา (4 Bays) รวมความยาวทั้งหมด 14.00 เมตร กว้าง 7.75 เมตร
- ความยาวของโรงนาหลังเหนือ ขนาด 4 ห้องเสา (4 Bays) ห้องเสาอยู่ในแนวเดียวกัน และวางระยะเท่ากันกับโรงนาหลังใต้ความยาวเท่ากันคือ 14.00 เมตร กว้าง 7.70 เมตร
- ความสูงดูจากภาพรูปตัด (กรณีศึกษาที่: 3 ภาพที่: 3)
- ระยะห่างระหว่างโรงนาหลังใต้ และหลังเหนือ 0.90 เมตร
- พื้นของโรงนาทั้ง 2 หลัง ยกเว้นห้องนอนและแคร่แล้วเป็นพื้นดินอัดแน่นสูงจากระดับดินภายนอกอาคาร 10 เซนติเมตร
- ฝาโรงนาส่วนใหญ่เป็นสังกะสียกเว้นเรือนนอนของโรงนาทั้งสองเป็นฝาไม้เนื้อแข็งติดตั้ง 3 ด้าน ฝาส่วนด้านในของโรงนาหลังใต้เป็นฝาไม้ลักษณะเป็นประตูดิเกร็ด ส่วนฝาด้านในของเรือนโรงนาหลังเหนือ ฝาไม้เนื้อแข็งทับแนวตามตั้ง
- การเจาะช่องประตูหน้าต่าง ดูจากแปลนและภาพ 3 มิติ (กรณีศึกษาที่: 3 ภาพที่: 4) รวมถึงภาพการวิเคราะห์ผนัง (กรณีศึกษาที่: 2 ภาพที่: 7)
- ลักษณะพิเศษของประตู คือ เรือนโรงนาหลังใต้ส่วนห้องนอน ผนังกันด้านภายในทั้งหมด ระหว่างห้องกับบริเวณแคร่พักนอนเป็นประตูเฟี้ยมเปิดโล่งได้ตลอด แต่ในเวลาปกติจะปิดเฉพาะช่องพอเข้าไปได้เพียง 2 บานเท่านั้น หน้าต่างของห้องนอนด้านตะวันออกเป็นหน้าต่างไม้เนื้อแข็งบานเปิด
- โรงนาแฝดหลังนี้ลักษณะต่างจากโรงนาอื่นๆ คือโครงสร้างหลังคาทั้งหมดเป็นไม้เนื้อแข็งระบบแบบเรือนไม้จริงแม้จะมุงด้วยจากก็ตาม กลอนก็เป็นแบบเรือนไม้จริง คือ กลอนเจาะรูเพื่อใช้หวายร้อยผูกดับจากหลังคา เป็นโรงนาของผู้มีฐานะพบเพียงหลังเดียวเท่านั้น

ลักษณะการใช้สอย:

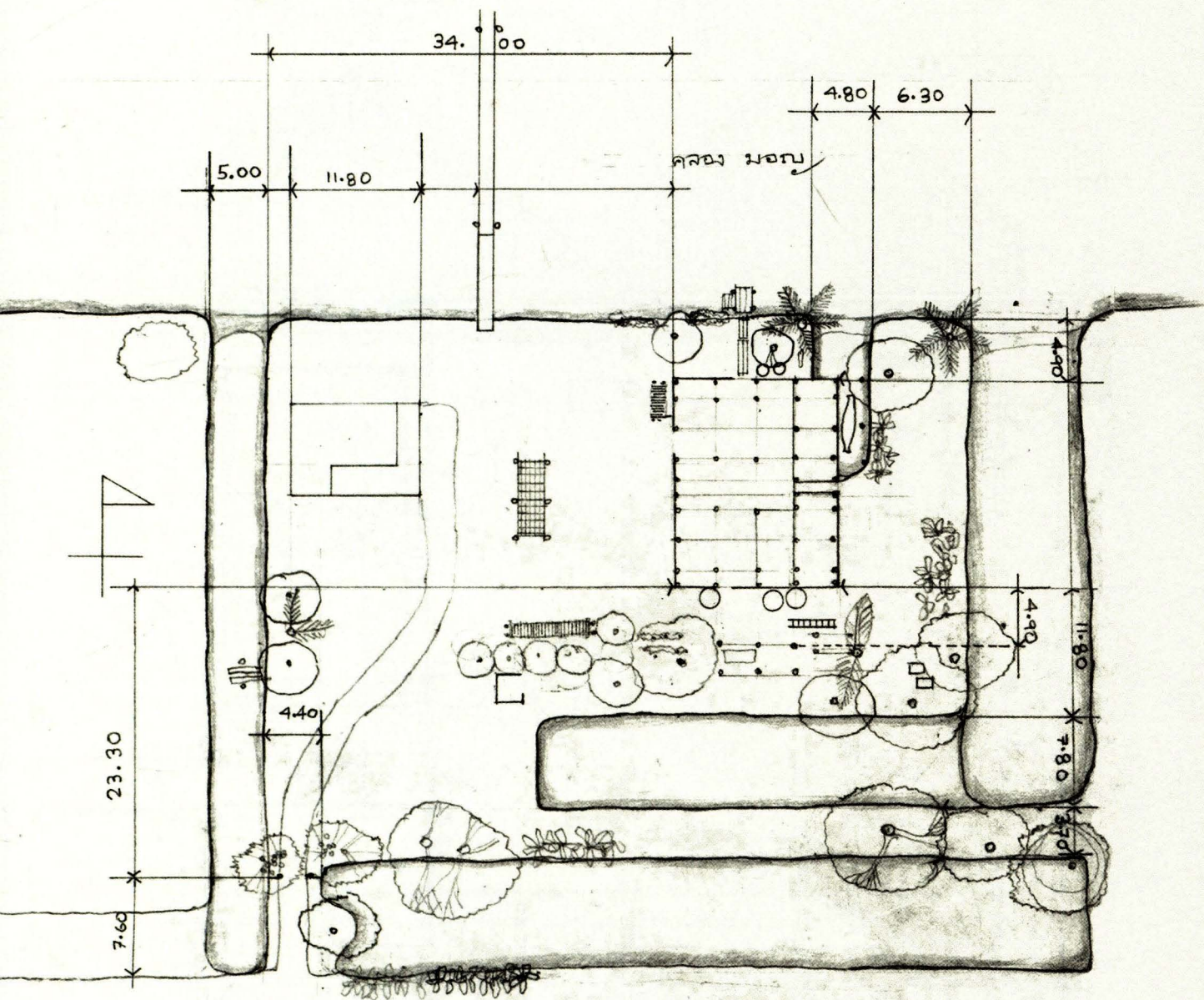
- โรงนาหลังใต้เป็นที่อาศัยของนางเพ็ญ เอี่ยมรอด หลานสาวและญาติทางสามีซึ่งเป็นชาย ห้องเสาแรกเป็นส่วนห้องนอน ห้องเสาที่ 2 หน้าห้องนอนเป็นแคร่ไม้เนื้อแข็งเป็นพื้นที่เอนกประสงค์ ห้องเสาที่ 3 เป็นบริเวณโล่งพื้นดินอัดแน่น ห้องเสาที่ 4 มุมด้านตะวันตกเป็นแคร่ไม้เป็นส่วนนอนของญาติที่เป็นชาย
- โรงนาหลังเหนือเป็นที่อาศัยของครอบครัวของลูกชายนางเพ็ญ ประกอบด้วยลูกชายนางเพ็ญ ภรรยาและลูก รวมสามคนโดยห้องเสาแรกเป็นห้องนอนบริเวณที่เหลือจากห้องนอนเป็นบริเวณเอนกประสงค์ครัวเก็บของเก็บข้าวเปลือกเก็บอุปกรณ์ทำนา ดูรายละเอียดจากแปลน (กรณีศึกษาที่: 3 ภาพที่: 2) และภาพ 3 มิติ (กรณีศึกษาที่: 3 ภาพที่: 4)

วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้าง (โรงนาหลังใต้)

ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาราย	ไม้เนื้อแข็งเหลี่ยม	6"x 6"
เสาเรียง	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
ข้อ อะเส	ไม้เนื้อแข็ง	11/2"x 5"
ตั้ง + จันทัน	ไม้เนื้อแข็ง	11/2"x 6"
กลอน	ไม้เนื้อแข็ง	1/2"x 2"
อกไก่	ไม้เนื้อแข็ง	4"x 4"
สิ่งมุงหลังคา	ตับจาก	
พื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1"x 6"
ตง คานรับพื้นแคร่	ไม้เนื้อแข็ง	11/2"x 5"
เสาต่อม่อพื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 5"
พื้นห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1"x 6"
คาน ตง รับพื้นห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	11/2"x 5"
เสาต่อม่อรับพื้นห้องนอน	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 5"

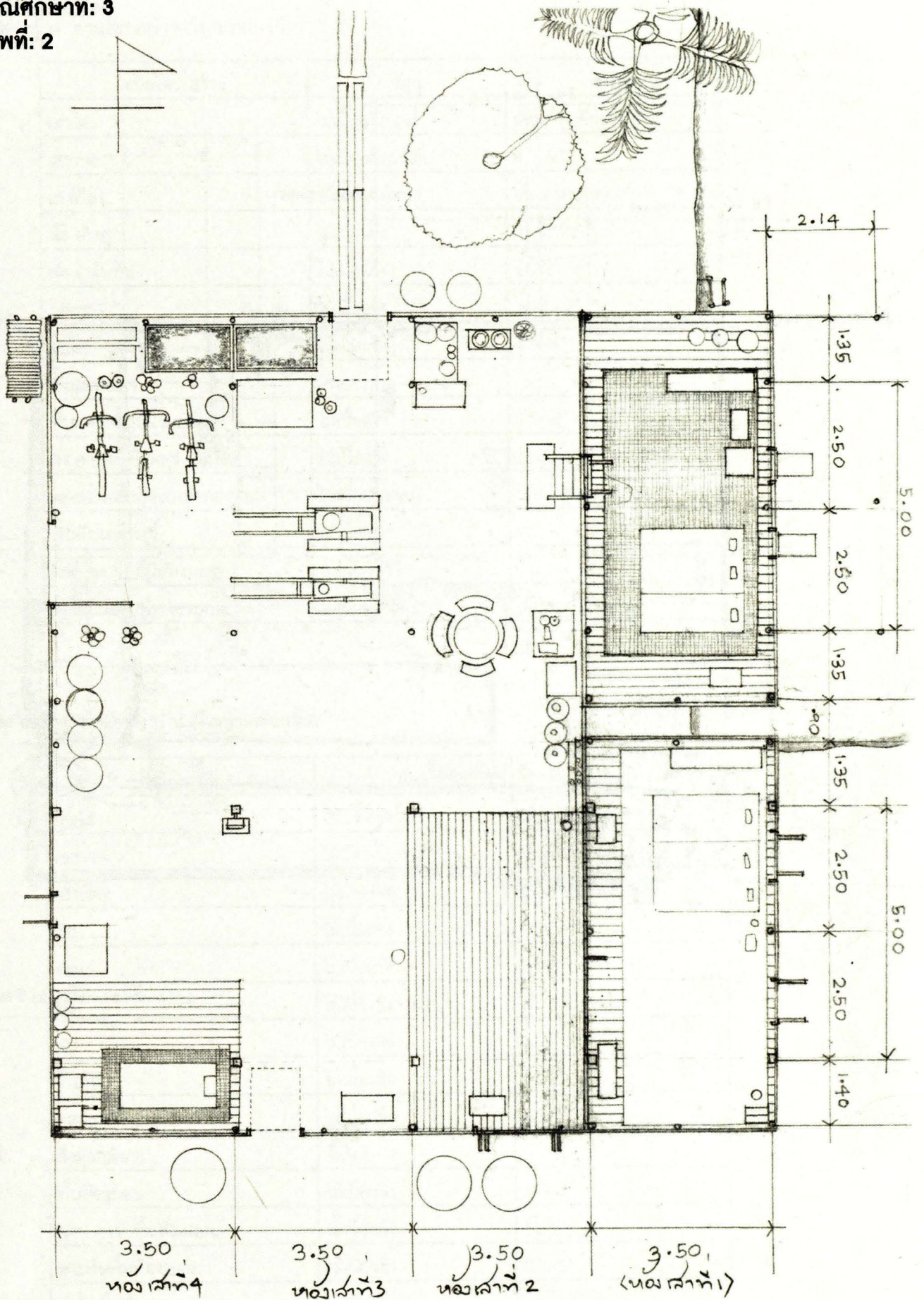
วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้าง (โรงนาหลังเหนือ)

ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาราย	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาเรียง	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
ข้อ	ไม้เนื้อแข็ง	11/2"- 8"
อะเส	ไม้เนื้อแข็ง	11/2"- 6"
ตั้ง	ไม้เนื้อแข็ง	11/2"- 6"
แป	ไม้เนื้อแข็ง	11/2"- 4"
จันทัน	ไม้เนื้อแข็ง	11/2"- 5"
กลอน	ไม้เนื้อแข็ง	1/2"- 2"
สิ่งมุงหลังคา	ตับจาก	
พื้นห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1"x 6"
คาน ตงรับพื้นห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	11/2"x 5"
คานรับพื้นห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 5"
ตงรับพื้นห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 4"

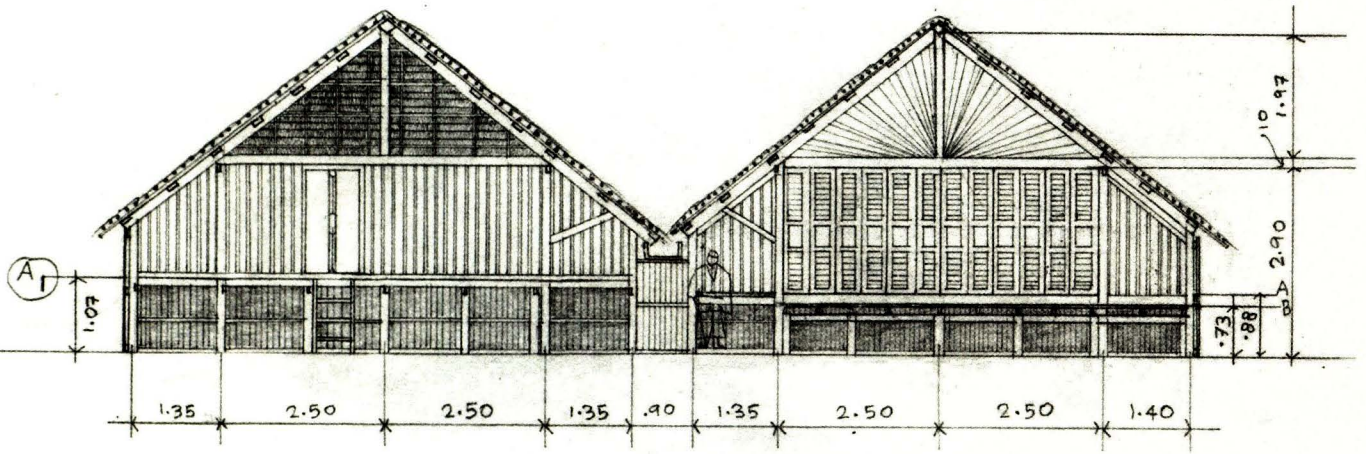

กรณีศึกษาที่: 3

ภาพที่: 2

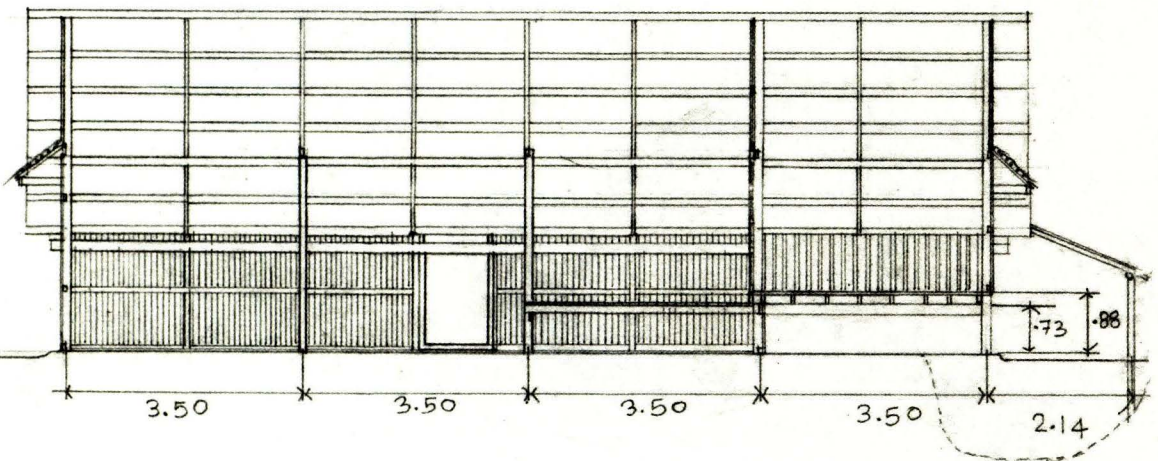

แปลน มาตรฐาน 1:100
บ้าน บางโพธิ์ อ.เมือง ร.ด

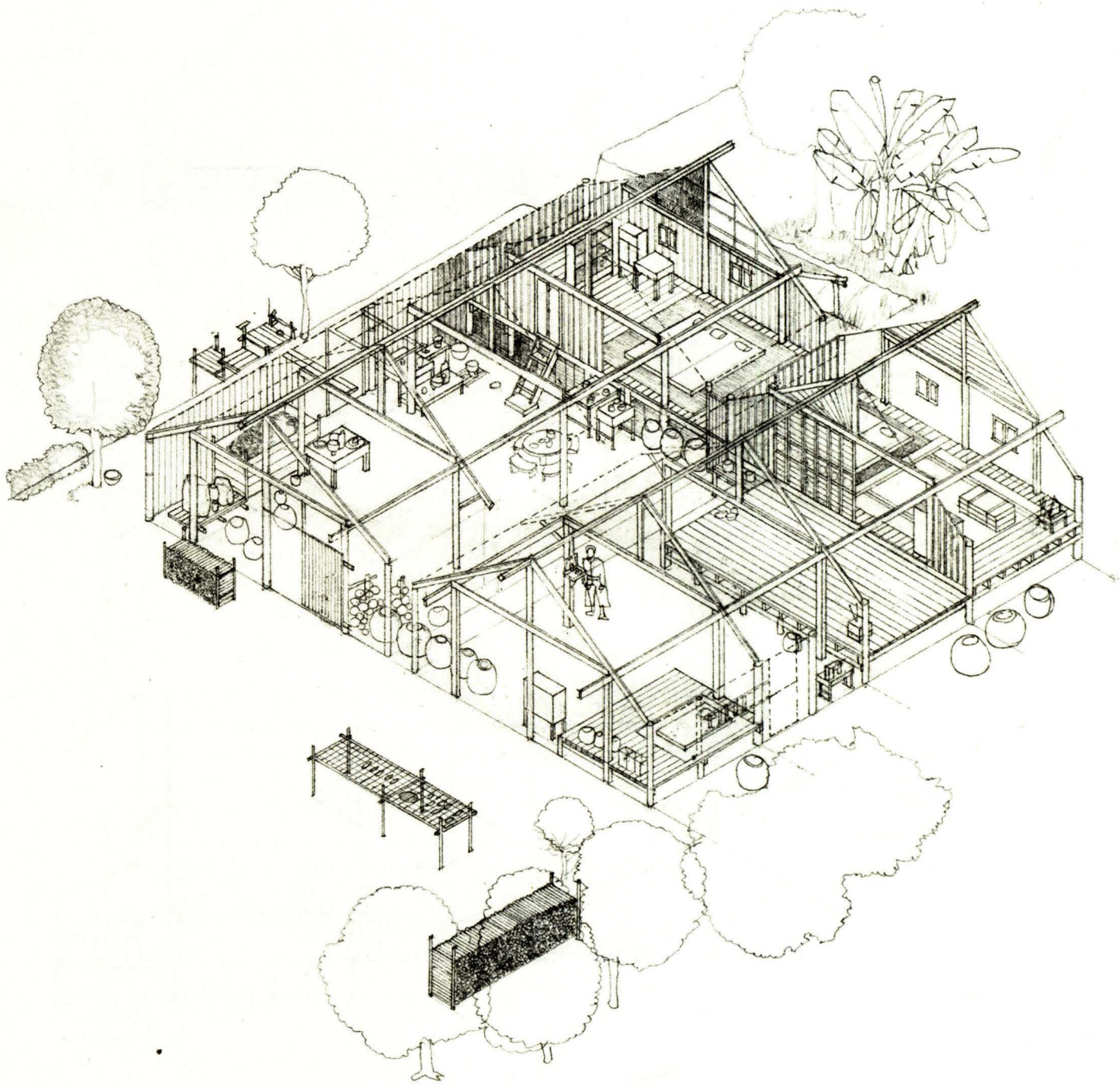
A ระดับเรือนหอไม้
A1 ระดับเรือนนอนเหนือ
B ระดับแคร่หน้าเรือน

รูปตัดตาม ขวาง 1:100

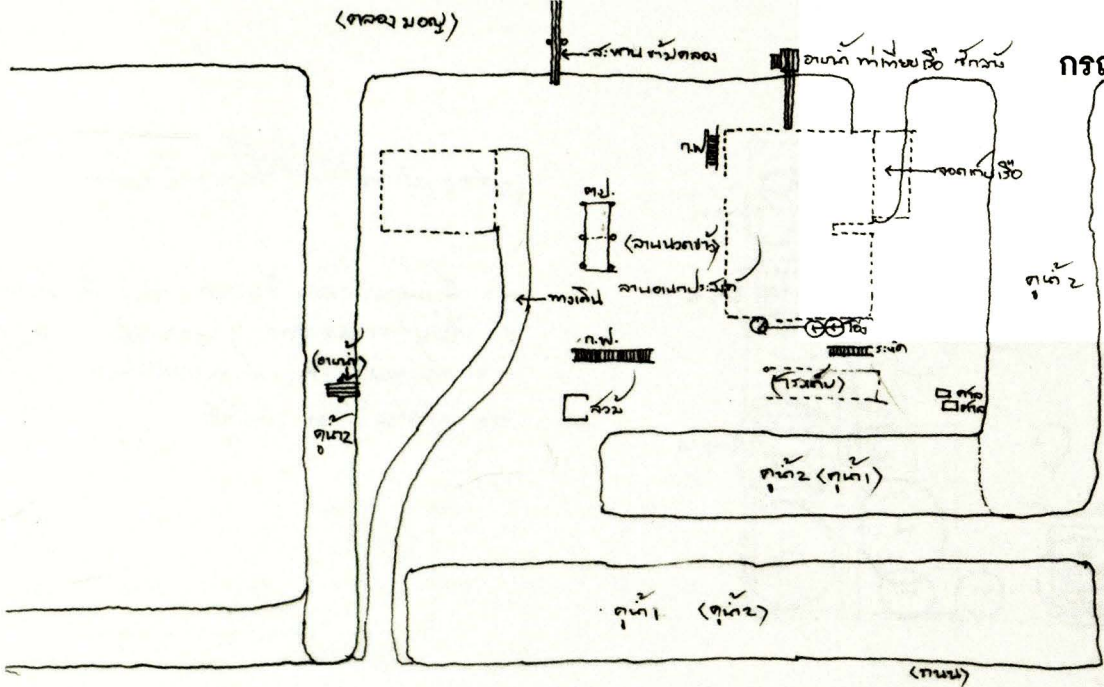

รูปตัดตามยาว 1:100

บ้านนางเพิ่ม คือขมสด

แปลน อาคาร 3 มิติ
บ้านนางเพ็ญ ตี๋ยมรอต .

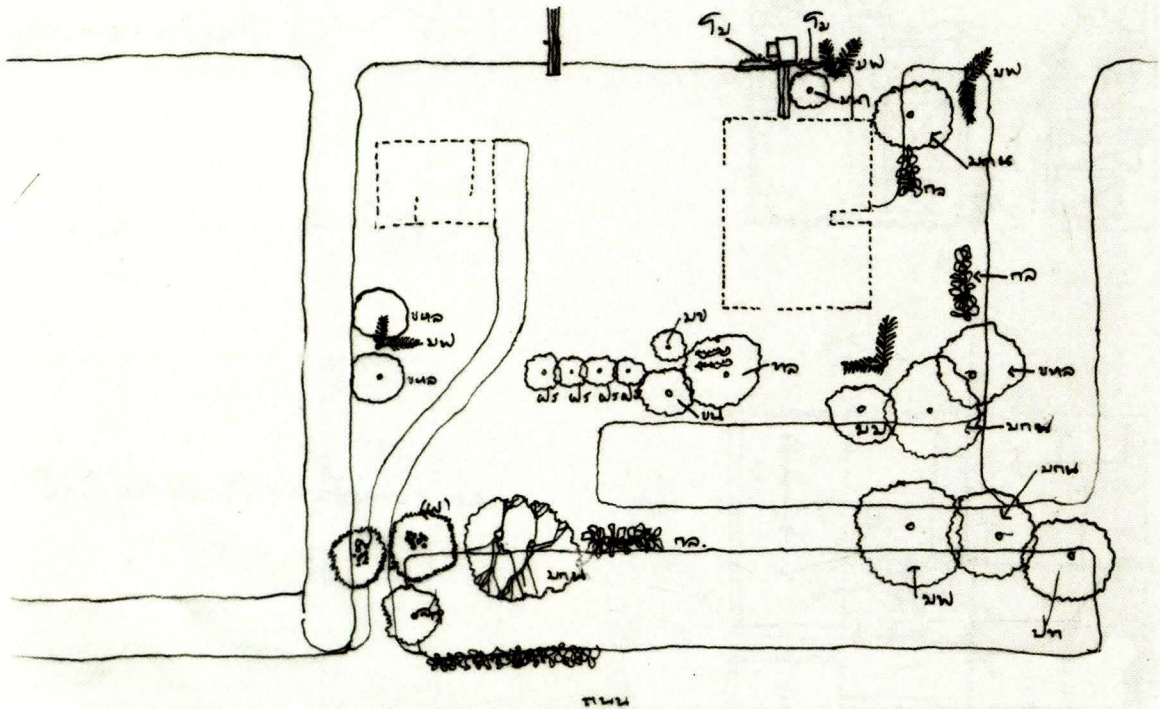

<แสดง จุดประเภทต่างๆ และตำแหน่งพื้นที่ใช้สอยในบริเวณที่ติดต่อกัน>

จุด 2 : จุดที่ติดกับถนน และเป็นที่ตั้งของพื้นที่ใช้สอยทั้งหมดหรือบริเวณที่ติดกับถนน
บริเวณที่ติดกับถนน ถนนด้านซ้าย ด้านขวา และที่จอดรถด้านหน้า

จุด 1 : จุดที่ติดกับโรงเรียน

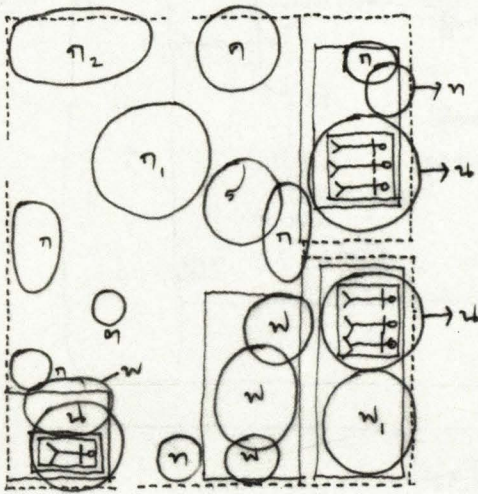
ต.ป. : อาคารตึกปตท. ก.ฟ. : กองฟืน โรงเก็บ : โรงเก็บของสิ่งของ และของนักเรียน

<แสดง พื้นที่ใช้สอยประเภทต่างๆ และแนวไม้ประดับ>

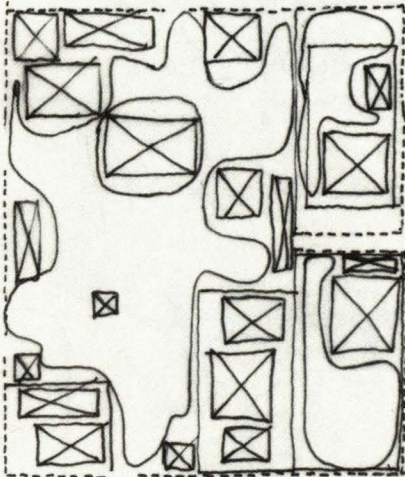
ส.ก. = ส.ก.	ม.ก. = ม.ก.	ม.พ. = ม.พ.
ข.ก. = ข.ก.	ฟ. = ฟ.	ป.ก. = ป.ก.
ม.พ. = ม.พ.	ม.ข. = ม.ข.	โ.ม. = โ.ม.
ก.ค. = ก.ค.	ท.ค. = ท.ค.	ม.ก. = ม.ก.
ม.ข. = ม.ข.	ข.ค. = ข.ค.	ฟ. = ฟ.

<วิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยในบริเวณที่ติดกัน>
<แบบเพิ่มเติม เชื่อมต่อ>

(แสดง บริเวณพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร)

ฟ = พื้นก่อนนั่งเล่น รับแขก ฟ₁ = พื้นก่อนนั่งเล่น
ร = รับประทานอาหาร น = นอน ต = ตาข่ายอาหาร
ก = เกเบียง ก₁ = เกเบียงคนทำนา ก₂ = เกเบียงคนทำนา
ท = ทาน ต = เกเบียง

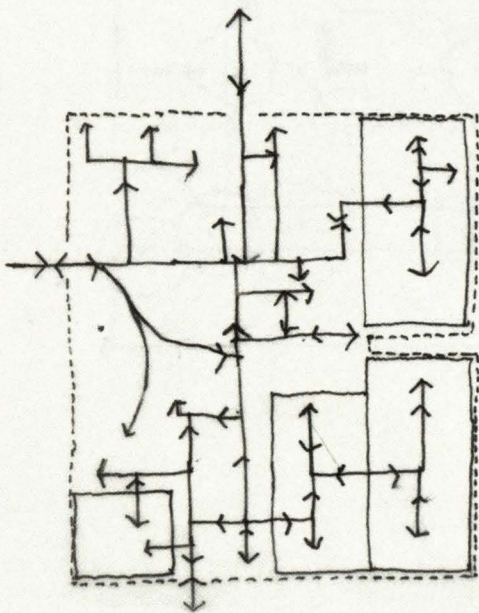
(แสดงพื้นที่ใช้สอย และ บริเวณที่ว่างนอกประตู และ
- ทางสัญจร)

= พื้นที่ใช้สอย

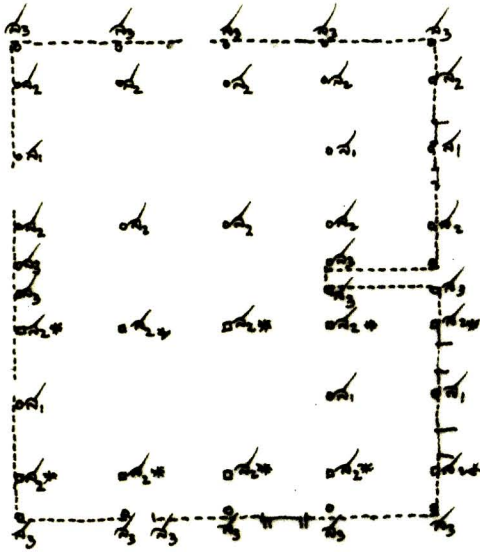

= บริเวณที่ว่าง นอกประตู และ ทาง
- สัญจร

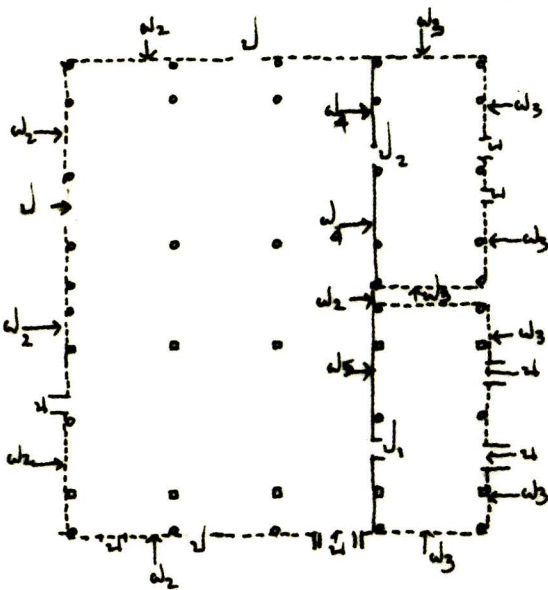
(แสดง เส้นทางสัญจรภายในอาคารสู่ บริเวณใช้สอย)

วิเคราะห์: พื้นที่ใช้สอย พื้นที่ใช้งานจริง พื้นที่นอกประตู และ เส้นทางสัญจร
(บ้านเพิม เยี่ยมชวด)

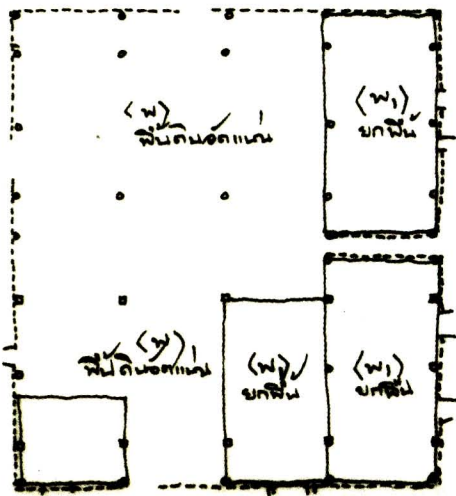
(แสดงค่า)

s_1 = ค่าใต้ s_2 = ค่าขอบ s_3 = ค่าตรง
 s_{25} = ค่าภายในที่ตัดสี่เหลี่ยม

(แสดง ค่า ผสม ประตู และ หน้าต่าง)

p_2 = ผ้าม่านประตู p_3 = ผ้าม่านหน้าต่าง
 p_4 = ผ้าม่านประตูหน้าต่าง
 p_5 = ผ้าม่านประตูหน้าต่าง
 p_6 = ประตูไม้สักบานใหญ่
 p_7 = ประตู ไม้สักบานเล็ก
 p_8 = ประตู ไม้สักบานเล็ก
 p_9 = ประตู ไม้สักบานเล็ก
 p_{10} = ประตู ไม้สักบานเล็ก
 p_{11} = ประตู ไม้สักบานเล็ก
 p_{12} = ประตู ไม้สักบานเล็ก
 p_{13} = ประตู ไม้สักบานเล็ก
 p_{14} = ประตู ไม้สักบานเล็ก
 p_{15} = ประตู ไม้สักบานเล็ก
 p_{16} = ประตู ไม้สักบานเล็ก
 p_{17} = ประตู ไม้สักบานเล็ก
 p_{18} = ประตู ไม้สักบานเล็ก
 p_{19} = ประตู ไม้สักบานเล็ก
 p_{20} = ประตู ไม้สักบานเล็ก
 p_{21} = ประตู ไม้สักบานเล็ก
 p_{22} = ประตู ไม้สักบานเล็ก
 p_{23} = ประตู ไม้สักบานเล็ก
 p_{24} = ประตู ไม้สักบานเล็ก
 p_{25} = ประตู ไม้สักบานเล็ก

(แสดง ค่า พื้น และ พื้นที่ยกจากพื้นดิน)

w_1 = พื้นดินทาสี (ขัดมัน)
 w_2 = พื้นไม้กระดานยกสูง 3 เมตรรอบตัวบ้าน
 w_3 = พื้นไม้กระดาน

วิเคราะห์ โครงสร้าง ผสม พื้นภายใน และพื้นไม้กระดานยกสูง
(คำนวณเพิ่ม ต่อมา)

กรณีศึกษาที่ 4

บ้านเลขที่: 58 หมู่ 6 (ตำบล) ทับยาว เขตลาดกระบัง

เจ้าของบ้าน: นายสุเทพ คุณหอม

ที่ตั้ง: อยู่ฝั่งใต้ของคลองมอญชิดกับคลองมอญ

ผังบริเวณบ้าน: ขนาดบริเวณบ้านโดยประมาณ 56.00 เมตร x 90.00 เมตร ลักษณะเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า วางด้านกว้างขนานกับลำคลอง ขนาดคูน้ำ และคันดิน รวมถึงตำแหน่งอาคารบริเวณพื้นที่ใช้สอยต่างๆ รวมถึงพันธุ์ไม้ภายในบริเวณบ้าน ดูจากภาพผังบริเวณ และภาพการวิเคราะห์การใช้ที่ดินของบริเวณบ้านที่เขียนแสดงไว้ (กรณีศึกษาที่: 4 ภาพที่: 1)

ลักษณะเรือน:

- ลักษณะเรือนเป็นโรงแฝด วางแกนไปตามแนวตะวันออกตะวันตก
- ความยาวของโรงนาหลังใต้ (โรงนาหลังใหญ่) ขนาด 4 ห้องเสา (4 Bays) รวมความยาวทั้งหมด 12.55 เมตร กว้าง 7.05 เมตร
- ความยาวของโรงนาหลังเหนือ (โรงนาหลังเล็ก) เป็นโรงนา 3 ห้องเสา ห้องเสาแรกอยู่แนวเดียวกับห้องเสาที่ 2 ของโรงนาหลังใต้ และวางห้องเสาอยู่ในแนวเดียวกันกับหลังใต้ และระยะห่างของห้องเท่ากับห้องหลังเสาของโรงนาหลังใต้ รวมความยาว 9.25 เมตร กว้าง 5.00 เมตร
- ระยะห่างโรงนาหลังใต้และหลังเหนือ 0.90 เมตร โรงนาหลังใต้ (โรงนาหลังใหญ่)
- ความสูงของส่วนต่างๆ ของอาคารดูจากรูปตัดตามยาว และตามขวาง (กรณีศึกษาที่: 4 ภาพที่: 3)
- พื้นดินอัดแน่นทั้งโรงนาหลังใต้ และหลังเหนือ
- ฝาโรงนาด้านนอกทั้งหมดฝาจากขนบด้วยไม้ไผ่ตามแนวนอนฝากันห้องนอนฝาไม้อัด
- การเจาะช่องประตูหน้าต่างดูจากแปลนภาพอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่: 4 ภาพที่: 4) และภาพวิเคราะห์ส่วนผนัง (กรณีศึกษาที่: 4 ภาพที่: 6) ประตูบางบานเป็นบานกระทุ้งซึ่งแทนที่จะใช้ไม้ค้ำ กลับใช้แขวนกับโครงหลังคา หน้าต่างบานกระทุ้ง ทำด้วยดัดจาก เกร้ากรอบบานทำด้วยไม้ไผ่

ลักษณะการใช้สอย:

- บริเวณทั้งหมดเป็นพื้นที่พักอาศัยของสมาชิกภายในครอบครัวเกือบทั้งหมด ห้องเสาแรกเป็นส่วนนอน ยกพื้นสูงจากพื้นดินอัดแน่นกันฝาเป็นห้องเป็นห้องนอนของนายสุเทพ และภรรยาและหลานสาว ห้องเสาที่ 2 เป็นแคร่พักผ่อนนั่งเล่นและเป็นส่วนนอนพิเศษของนายสุเทพ คุณหอม ซึ่งจะอยู่ชิดฝาใต้ซึ่งเป็นส่วนรับลมประจำ ห้องเสาที่ 3 และห้องเสาที่ 4 เป็นบริเวณที่ว่างอเนกประสงค์บริเวณห้องเสาที่ 4 ส่วนด้านชิดผนังด้านใต้เป็นแคร่นอนของลูกชาย
- โรงนาหลังเหนือ (โรงนาหลังเล็ก) บริเวณเกือบทั้งหมดเป็นส่วนเก็บของรับประทานอาหารและแคร่นอนของลูกชายห้องเสาที่ 3 และห้องเสาที่ 2 เป็นส่วนเก็บข้าวเปลือก อุปกรณ์ทำนา และแคร่นอน ห้องเสาแรกเป็นบริเวณเก็บอาหาร และส่วนรับประทานอาหาร ส่วนครัวจะต่อเป็นเพิงออกไปนอกอาคารชิดกับห้องเสาที่ 1 ของโรงนาหลังเล็กไม่มีฝาใช้เป็นส่วนวางเสา แคร่เก็บขามบริเวณทำอาหารและส่วนซักล้าง
- การใช้เนื้อที่ภายในอาคาร การจัดวางตำแหน่งเครื่องใช้ไม้สอยดูจากภาพแปลน (กรณีศึกษาที่: 4 ภาพที่: 2) และอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่: 4 ภาพที่: 4)

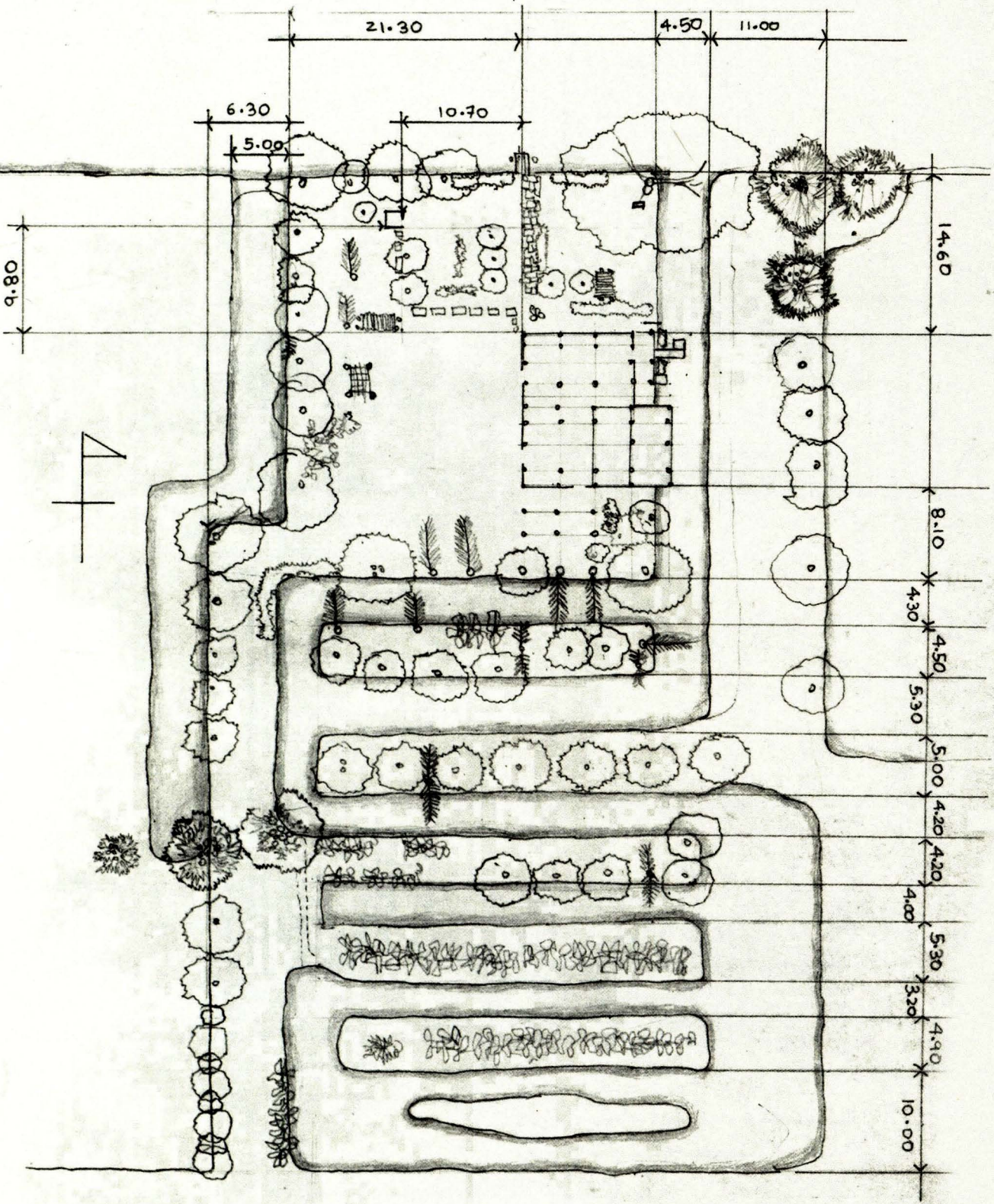
วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้างโรงนาหลังใต้ (โรงนาหลังเหนือ)

ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาราย	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาเรียง	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
ข้อ ตั้ง	ไม้เนื้อแข็ง	11/2" x 7" , 2" x 6"
จันทัน	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 3"- 4"
แป ออกไก่	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 3"
กลอน	ไม้ไผ่ (ไม้รวก)	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2"
สิ่งมุงหลังคา	ตับจาก	
พื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1" x 6"
ตง รับพื้นแคร่	ไม้เนื้อแข็ง	11/2" x 5"
เสาต่อม่อพื้นแคร่	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
พื้นแคร่ห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	2" x 6"
คาน ตงรับพื้นแคร่	ไม้เนื้อแข็ง	11/2" x 5"

วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้างโรงนาหลังเหนือ (โรงนาหลังเล็ก)

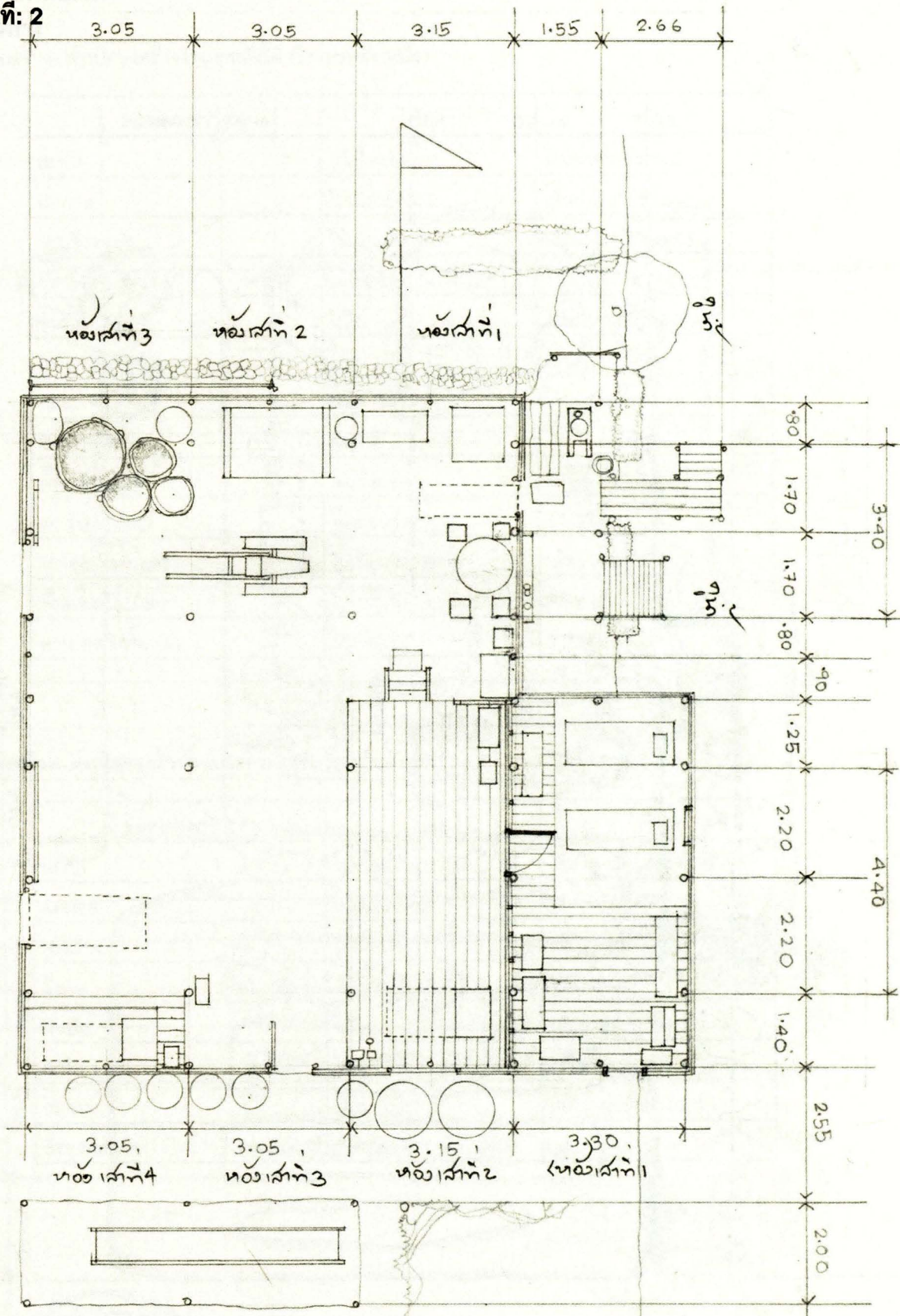
ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาราย	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาเรียง	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
ข้อ	ไม้เนื้อแข็ง	11/2"- 8"
จันทัน	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 3"- 4"
ออกไก่ + แป	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 3"
กลอน	ไม้ไผ่ (ไม้รวก)	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2"
สิ่งมุงหลังคา	ตับจาก	

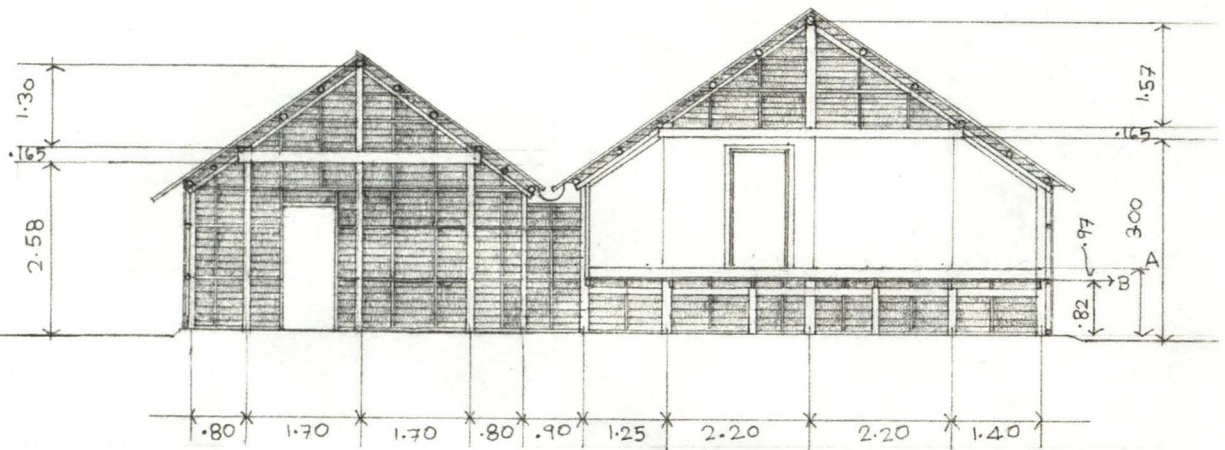
บ้านนาย สุเทพ ดุณหอม

กรณีศึกษาที่: 4
ภาพที่: 2

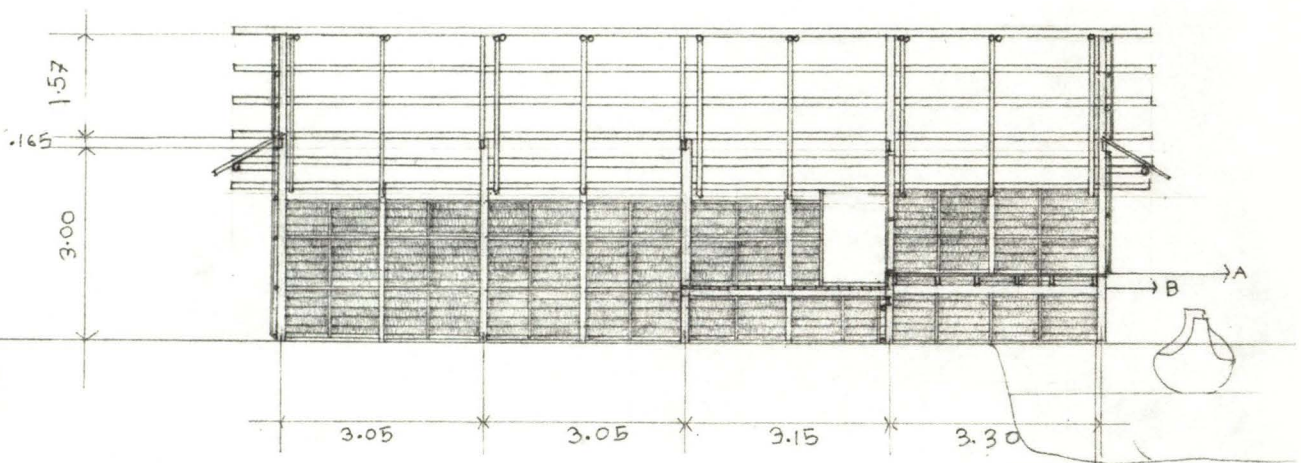

แปลน มาตรฐาน 1:100

บ้านนายสุเทพ คุณหอม

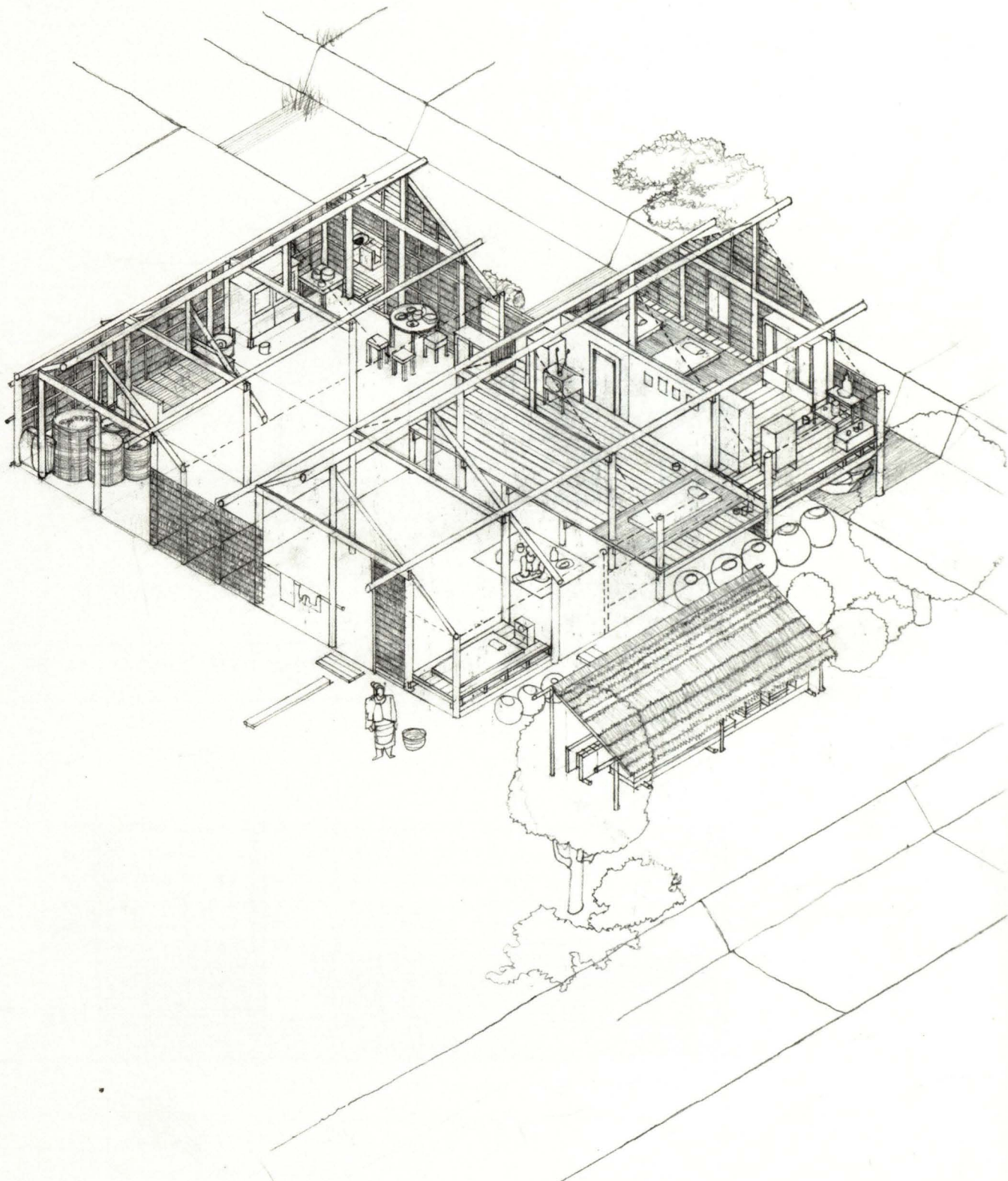
รูปตัดตามทาง 1:100

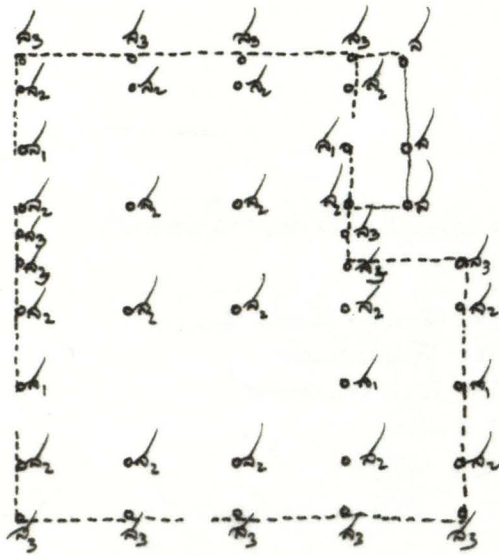
รูปตัดตามยาว 1:100

บ้านแยกสุเทพ คุณหอม

กรณีศึกษาที่: 4
ภาพที่: 4

ภาพแสดง อาคารสามมิติ
บ้าน นายสุเทพ คุณหอม

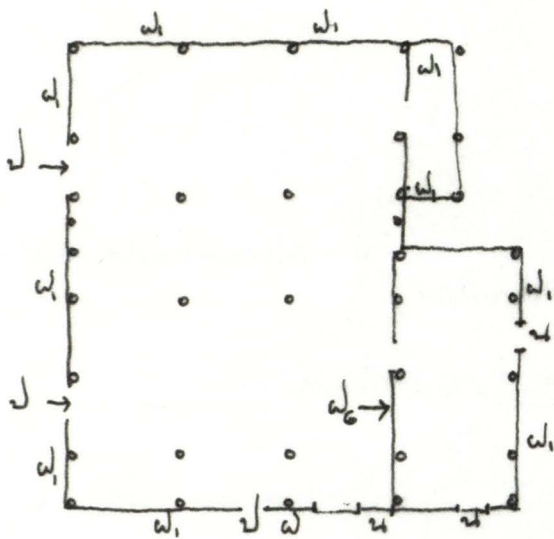

(แสดงเส้น)

กรณีศึกษาที่: 4

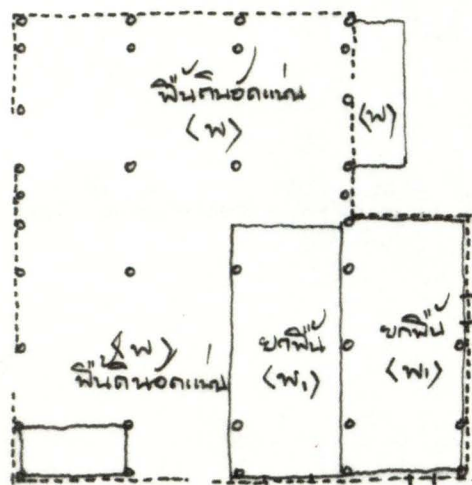
ภาพที่: 5

s_1 = เส้นใต้ s_2 = เส้นรอบ s_3 = เส้นตรง
 s_4 = เส้นธรรมดา

(แสดงเส้น ผัง ประตู หน้าต่าง)

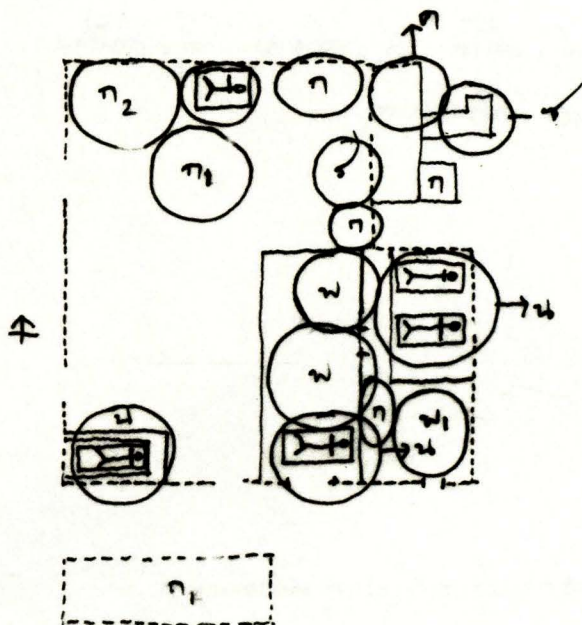
w_1 = ผังตึก
 w_2 = ผังไม้
 p = ประตู
 n = หน้าต่าง

(แสดงเส้น พื้น และพื้นที่ยกจากพื้นดิน)

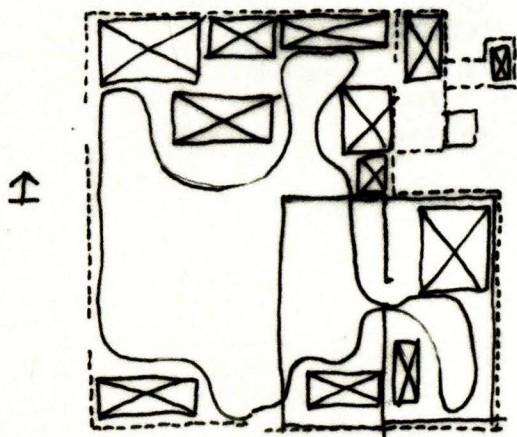
p = พื้นดินยก (อัด) แน่น
 w_1 = พื้นไม้กระดาน ยกสูง มีเสา คานรองรับ (ยก)
และ พื้นไม้กระดาน

วิเคราะห์โครงสร้าง เส้น ผัง พื้นภายใน
และ พื้นไม้กระดาน ยกสูง
(งาน ภายสู่เทพ ดุณ หอม)

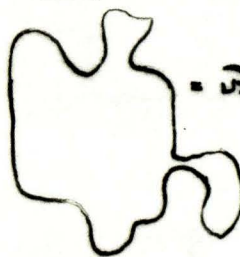
(แสดง บริเวณพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร)

- พ = พื้นที่ของพื้นที่ใช้สอย รับแขก
- พร = พื้นที่ของส่วนครัว
- ร = เส้นทางจราจร
- น = ถนน
- ก = กำแพง
- ก = กำแพง ก1 = กำแพงด้านหน้า ก2 = กำแพงด้านหลัง

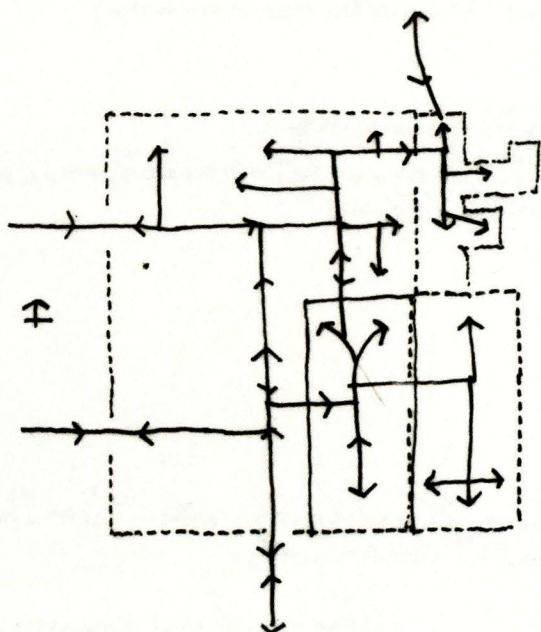
(แสดงพื้นที่ใช้สอย และ บริเวณที่ว่างนอกอาคาร และ เส้นทางจราจร)

พ = พื้นที่ใช้สอย

= บริเวณที่ว่างนอกอาคาร และ เส้นทางจราจร

(แสดง เส้นทางจราจรภายในอาคาร และ บริเวณที่ว่าง)

วิเคราะห์ พื้นที่ใช้สอย พื้นที่ใช้สอย
พื้นที่ นอกอาคาร และ เส้นทางจราจร
(บ้านภายในพื้นที่ใช้สอย)

กรณีศึกษาที่ 5

บ้านเลขที่: 43 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ท้ายาว เขตลาดกระบัง

เจ้าของบ้าน: นางตัวต ระย้า

ที่ตั้ง: อยู่ฝั่งใต้ของคลองมอญชิดกับคลองมอญ

ผังบริเวณบ้าน: ขนาดบริเวณบ้านโดยประมาณ 54.00 เมตร x 46.00 เมตร ลักษณะเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้าทางด้านยาวกับลำคลอง ขนาดคูน้ำ และคันดิน รวมถึงตำแหน่งอาคาร บริเวณใช้สอยต่างๆ และพันธุ์ไม้ต่างๆ ภายในบริเวณบ้าน ดูจากภาพผังบริเวณ (กรณีศึกษาที่: 5-6 ภาพที่: 1) และภาพการวิเคราะห์การใช้ที่ดินของบริเวณบ้านที่เขียนแสดงไว้ (กรณีศึกษาที่ 5-6 ภาพที่: 2)

ลักษณะเรือน:

- เป็นโรงนาเดี่ยว วางแปลนหันแนวแกนบ้านไปตามทิศตะวันออก-ตะวันตก
- พื้นทั่วไปเป็นดินอัดแน่น
- ความยาวของโรงนามี 3 ห้องเสารวมความยาวทั้งหมด 10.20 เมตร กว้าง 5.95 เมตร
- ความสูงของส่วนต่างๆ ของอาคารดูจากรูปตัด (กรณีศึกษาที่: 5-6 ภาพที่: 3)
- ฝาโรงนาทั้งหมดฝาจากขนานด้วยไม้ไผ่ตามแนวนอน
- การเจาะช่องประตูหน้าต่างดูจากแปลนภาพอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่: 5-6 ภาพที่: 4) และภาพวิเคราะห์ส่วนผนัง (กรณีศึกษาที่: 5-6 ภาพที่: 9) ประตูสังกะสีกรอบบานไม้เนื้อแข็ง หน้าต่างตันจากกรอบไม้ไผ่เป็นแบบบานกระทุ้ง

ลักษณะการใช้สอย:

- ห้องเสาแรก เป็นพื้นไม้เนื้อแข็ง ยกพื้นสูงจากพื้นดินอัดแน่น รับด้วยเสาโรงนา และเสาต่อม่อไม้ (ใช้เป็นส่วนนอนนางตัวต และหลานอีก 2 คน ไม่กั้นฝาเป็นห้อง) เป็นบริเวณนอนและเก็บของใช้ส่วนตัว ห้องเสาที่ 2 ยกแคร่ไม้สูงจากพื้นดินอัดแน่นแต่ต่ำกว่าพื้นส่วนนอนยื่นออกมาประมาณครึ่งของห้องเสา (ดูรายละเอียดจากแปลน) เป็นบริเวณพักผ่อนนั่งเล่น ห้องเสาที่ 3 ส่วนด้านเหนือเป็นบริเวณรับประทานอาหาร และครัว ซีกด้านใต้เป็นบริเวณอเนกประสงค์พักผ่อนทำงาน (สานเสื่อกก)
- การใช้เนื้อที่ภายในอาคาร การจัดวางตำแหน่งเครื่องใช้สอยดูจากภาพแปลน และภาพอาคาร 3 มิติ

วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้างโรงนาหลังใต้ (โรงนาหลังเหนือ)

ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 7"
เสาราย + เสาเรียง	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 3 1/2"
ซื่อ + ดั้ง	ไม้เนื้อแข็ง	2" x 6"
อกไก่ + แปะ	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 3 1/2"
จันทัน	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
กลอน	ไม้ไผ่ (ไม่รวก)	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2"
สิ่งมุงหลังคา	ตับจาก	
พื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	2" x 6"
ตง รับพื้นแคร่	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" x 4"
เสาต่อม่อพื้นแคร่	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
พื้นห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1" x 6"
คาน ตงรับพื้นแคร่	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" x 5"

กรณีศึกษาที่ 6

บ้านเลขที่: 43/1 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ทับยาว เขตลาดกระบัง

เจ้าของบ้าน: นายบุญช่วย ระย้า (เป็นลูกชายของนางด้วง ระย้า)

ที่ตั้ง: อยู่บนโคก หรือเนื้อที่บริเวณบ้านผืนเดียวกับนางด้วง ระย้า เพราะเป็นลูกชายที่แยกครอบครัวออกมาสร้างบ้านขึ้นอีกหลังหนึ่ง)

ผังบริเวณบ้าน: บริเวณบ้านตั้งอยู่ฝั่งของคลองมอญตั้งชิดกับคลอง ขนาดบริเวณโดยประมาณ 75.00 เมตร x 56.00 เมตร ลักษณะเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้าวางด้านยาวขนานกับลำคลอง ขนาดคูน้ำคันดิน รวมถึงตำแหน่งอาคารบริเวณใช้สอยต่างๆ และพันธุ์ไม้ภายในบริเวณบ้านดูจากภาพผังบริเวณ และภาพการวิเคราะห์การใช้ที่ดินของบริเวณบ้านที่เขียนแสดงไว้

ลักษณะเรือน:

- ลักษณะเรือนเป็นเรือนพักอาศัยขนาดเล็กที่ไม่มีรูปทรง และโครงสร้างเป็นลักษณะโรงนา แม้แปลนเรือน
- จะเป็นเหลี่ยมผืนผ้า แต่ตัวอาคารจะเป็นกล่องสี่เหลี่ยมผืนผ้า หากแต่โครงสร้างหลังคาเป็นหลังคาเพิงหมาแหงน (Lean To) ซึ่งต่างจากหลังคาโรงนาที่หลังคาเป็นทรงจั่วสามเหลี่ยม ตัวเรือนไม่ยกพื้น หากสร้างบนพื้นดินอัดแน่น ยกแคร่สำหรับพักอาศัย และหลบหนีอนจากพื้นดินอัดแน่น 0.42 เมตร เป็นพื้นไม้กระดานมีคานรับไว้วางแกนเรือนในแนวตะวันออก-ตะวันตก
 - ความยาวของเรือน เป็นเรือน 3 ห้องเสา ยาวทั้งหมด 8.65 เมตร กว้าง 4.30 เมตร
 - หลังคาส่วนเรือนพักอาศัยมุงสังกะสีผนังเป็นผนังตบจากทั้ง 4 ด้านหลังคาส่วนเรือนครัวเป็นหลังคาจาก ผนัง
 - กรุด้วยตันจาก
- รายละเอียดต่างๆ ให้ดูจากภาพแปลนรูปตัด (กรณีศึกษาที่: 5-6 ภาพที่: 3) และภาพแสดงอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่: 5-6 ภาพที่: 4)

ลักษณะการใช้สอย:

ห้องเสาที่ 1 และห้องเสาที่ 2 เป็นตัวเรือนพักอาศัยหลังคาเพิงหมาแหงนเอียงลาดจากทิศใต้ลงสู่ทิศเหนือ ห้องเสาที่ 3 เป็นส่วนหลังครัวหลังคาเป็นเพิงเรือนกับตัวเรือนใหญ่ ห้องเสาที่ 1 พื้นยกสูงเป็นส่วนบริเวณนอนห้องเสาที่ 2 มีพื้นยกสูงระดับเดียวกับห้องเสาแรกพื้นต่อเนื่องถึงกันมีความกว้าง 1/4 ของความกว้างของเรือนยาวตลอดห้องเสาใช้เป็นสวนนั่งเล่นและเก็บของ อีกส่วนหนึ่งมีความกว้างเป็น 1/2 ของเสาห้องที่ 2 วางต่อเนื่องกับพื้นส่วนเก็บของยื่นออกมาครึ่งหนึ่งของห้องเสาใช้เป็นที่นั่งเล่นพักผ่อน ส่วนพื้นที่เหลือเป็นพื้นดินอัดแน่น ระดับสูงกว่าพื้นภายนอก 0.10 เมตร ระดับเดียวกันกับพื้นครัว

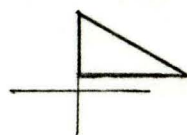
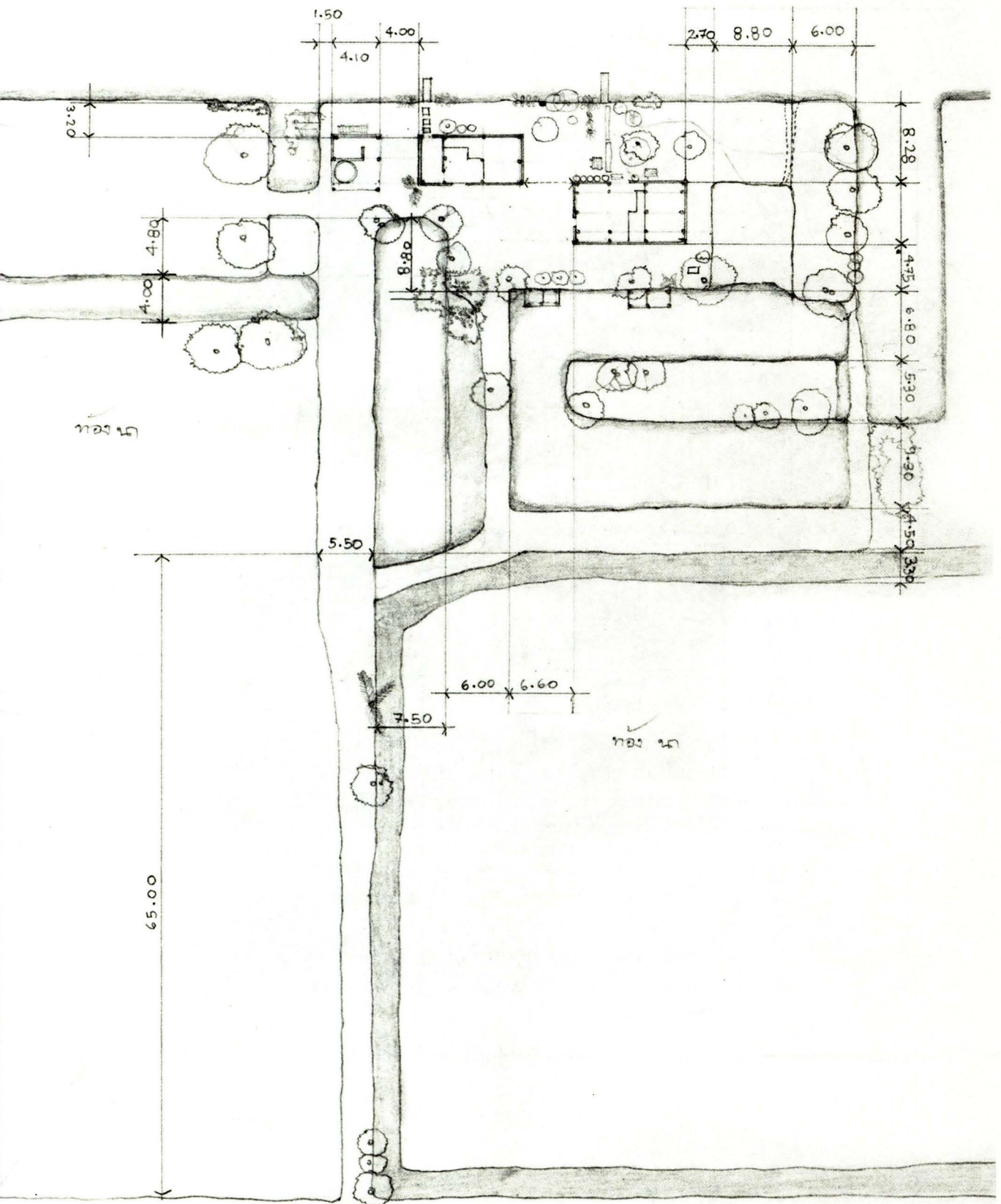
หมายเหตุ: แม้ว่ารูปแบบตัวเรือนจะไม่มีรูปแบบตัวเรือนจะไม่มีรูปทรงเป็นโรงนา แต่ก็ยังมีบางอย่างที่รักษารูปแบบของโรงนาเอาไว้ได้ คือ

- การสร้างเรือนไม่ยกใต้ถุน พื้นส่วนใหญ่เป็นพื้นดินอัดแน่น เช่นเดียวกับโรงนา
- มีการยกแคร่ส่วนนอนและส่วนพักผ่อนให้สูงจากพื้นห้องทั่วไปที่เป็นดินอัดแน่น
- การวางแคร่ส่วนนอนไว้ในตำแหน่งห้องเสาที่ 1 ปูกระดานไปตามแนวตะวันออก-ตะวันตก แบบเดียวกับพื้นส่วนนอนของโรงนา 1 เนื่องจากต้องการเนื้อที่ประหยัดเพราะทุนในการก่อสร้างน้อย จึงไม่วางโครงสร้างอาคารให้มีเสาใต้ เสาเรียง เสาเรียง โดยตัวช่วงระหว่างเสาราย และเสารายออกทั้ง 2 ข้าง มีส่วนทำให้รูปทรงสูงยาวไม่ได้สัดส่วนกับโรงนาแต่การจัดวางพื้นที่ใช้สอยคงวางตามระเบียบของโรงนาทั่วไปเป็นเพียงแต่เพิ่มส่วนครัวออกไปในห้องเสาที่ 3 เท่านั้น

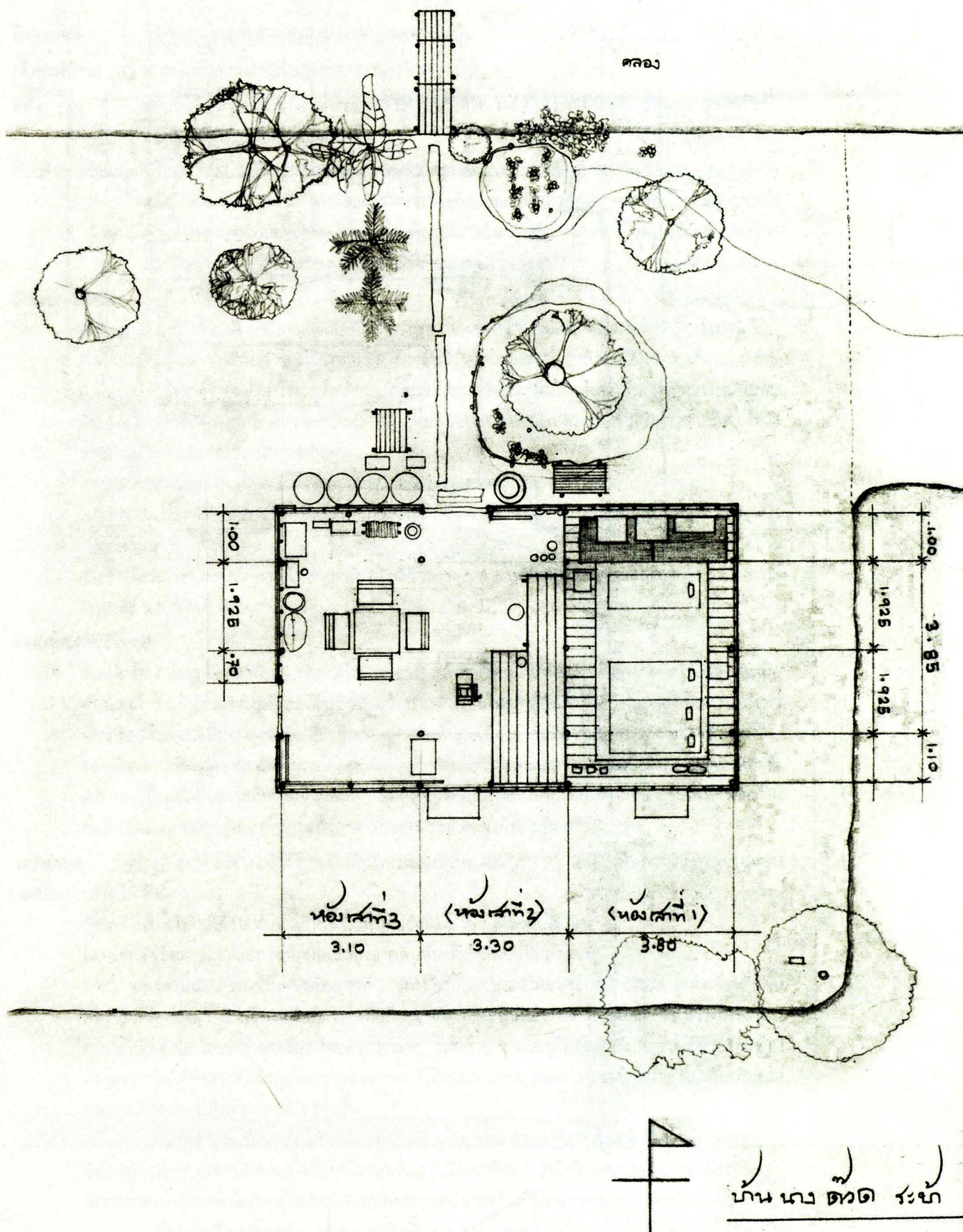
สาเหตุที่สร้างวัดเรือนหลังนี้ ซึ่งมีลักษณะไม่เข้ารูปแบบของโรงนาก็ตาม เพราะต้องการจะทดสอบว่ายังมีกฎระเบียบของการจัดวางเนื้อที่แบบโรงนาเดิมอยู่หรือไม่ ก็พบว่ายังอิทธิพลของรูปแบบของโรงนาอยู่ โดยเฉพาะการจัดวางเนื้อที่ภายในเรือนพักอาศัยซึ่งวางตรงตามตำแหน่งของโรงนาขามมอญในย่านนี้

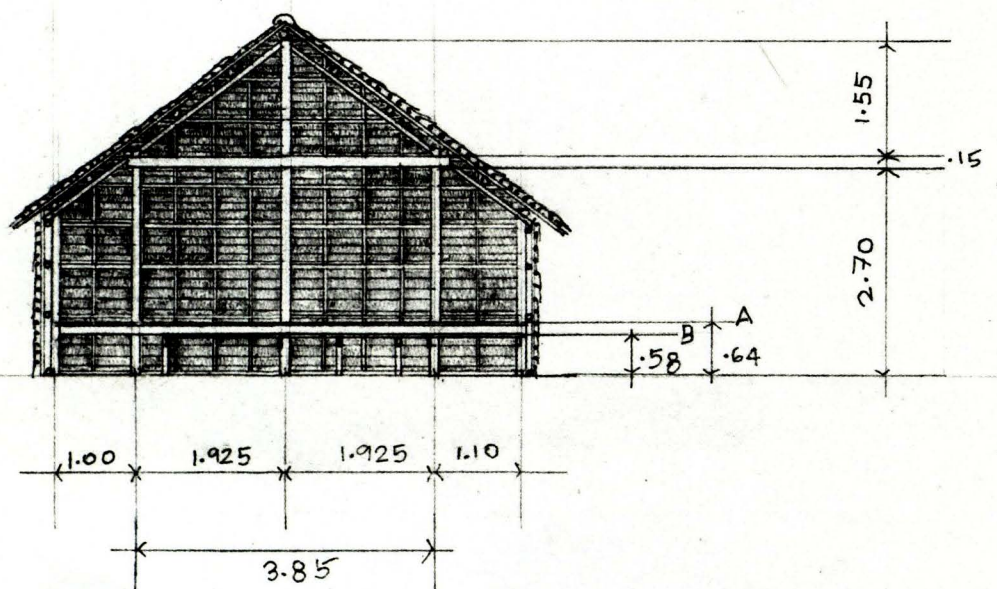
เนื่องจากเป็นอาคารพักอาศัยขนาดเล็กที่สามารถสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของการพักอาศัยแบบครบถ้วน แต่พื้นที่ไม่กว้างพอจะเก็บอุปกรณ์ทำนา และเก็บข้าวเปลือกไว้ในตัวเรือนแบบโรงนาจึงจำเป็นต้องสร้างโรง และยังมีเป็นอาคารอีกหนึ่งหลังต่างหาก

คลอง มอญ

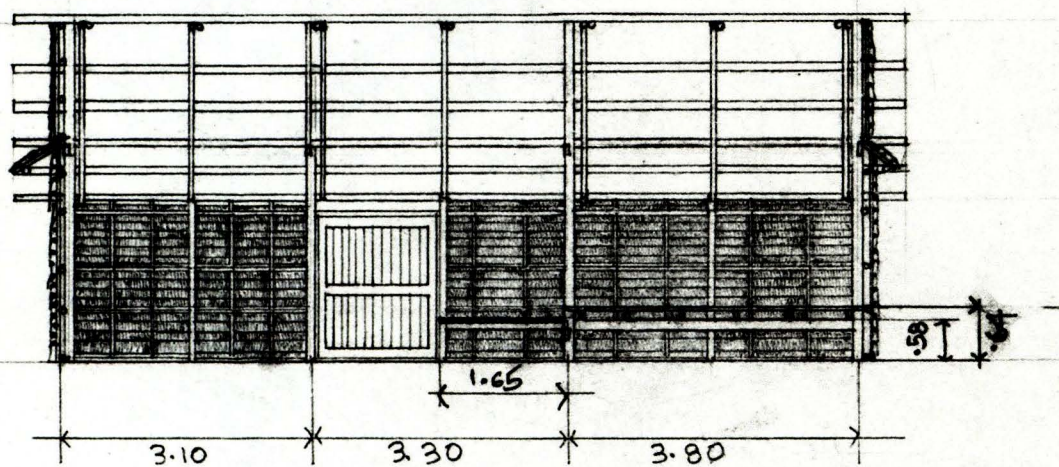

ถนนทางหลวง และถนนชุมชน ระยอง

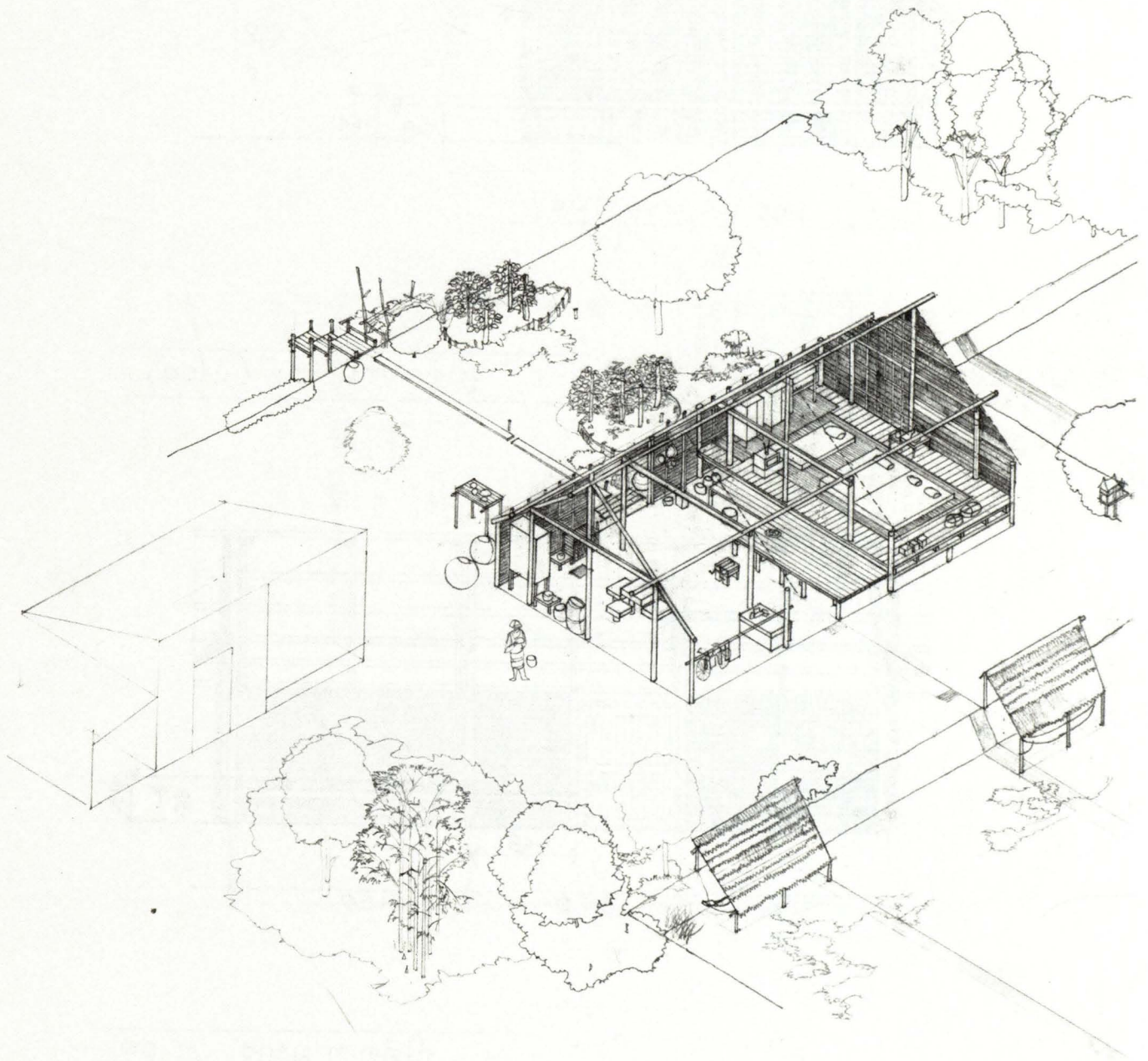
รูปตัดตามขวาง <1:100>

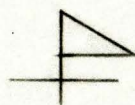
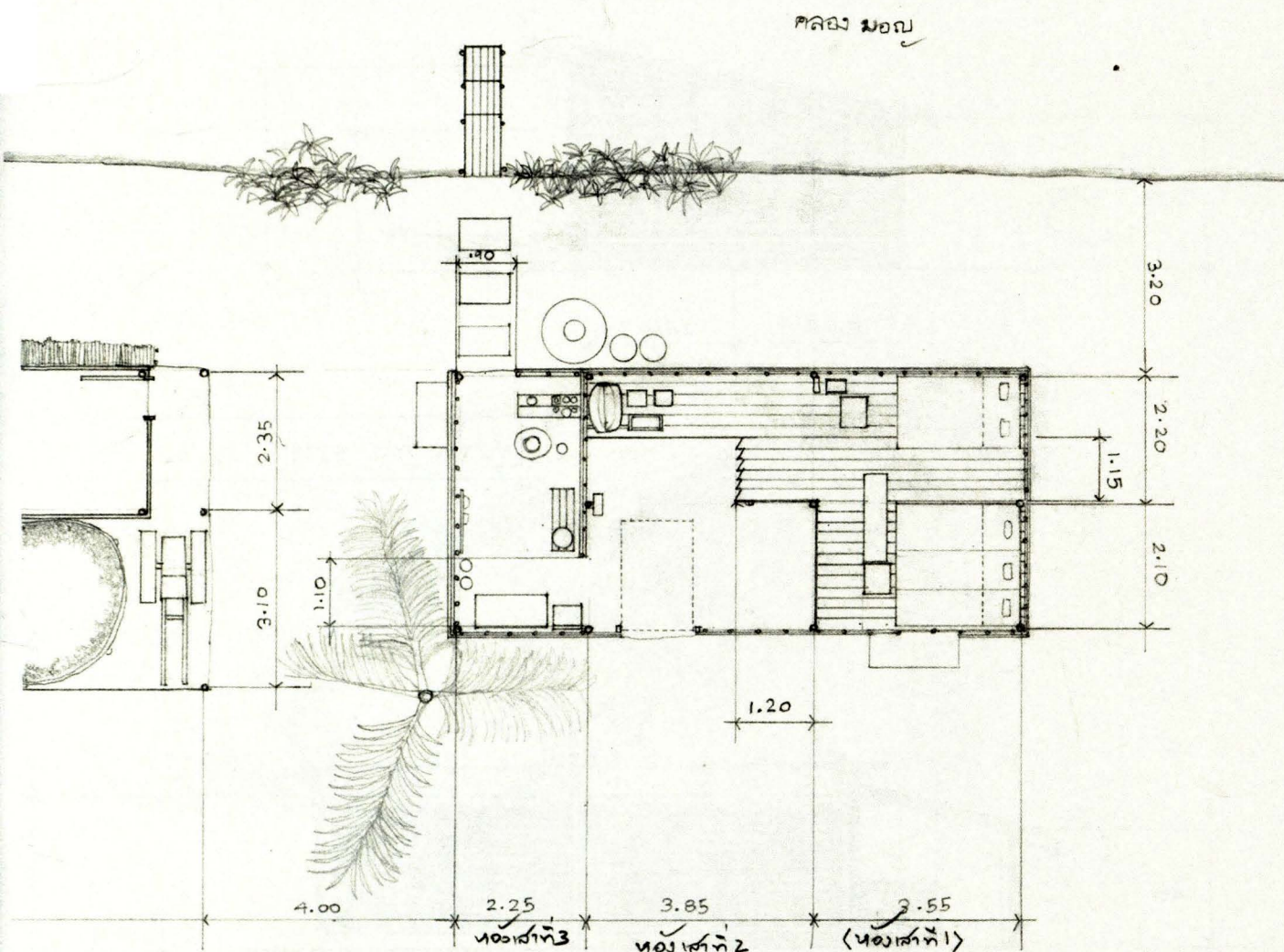
รูปตัดตามยาว <1:100>

บ้านนาง ตัด ระเณ

กรณีศึกษาที่: 5-6
ภาพที่: 4

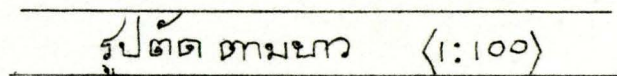
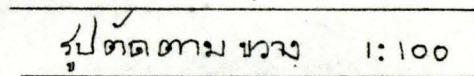
ภาพแสดง อาคาร สามมิติ
บ้าน นาง ดาด ระยา

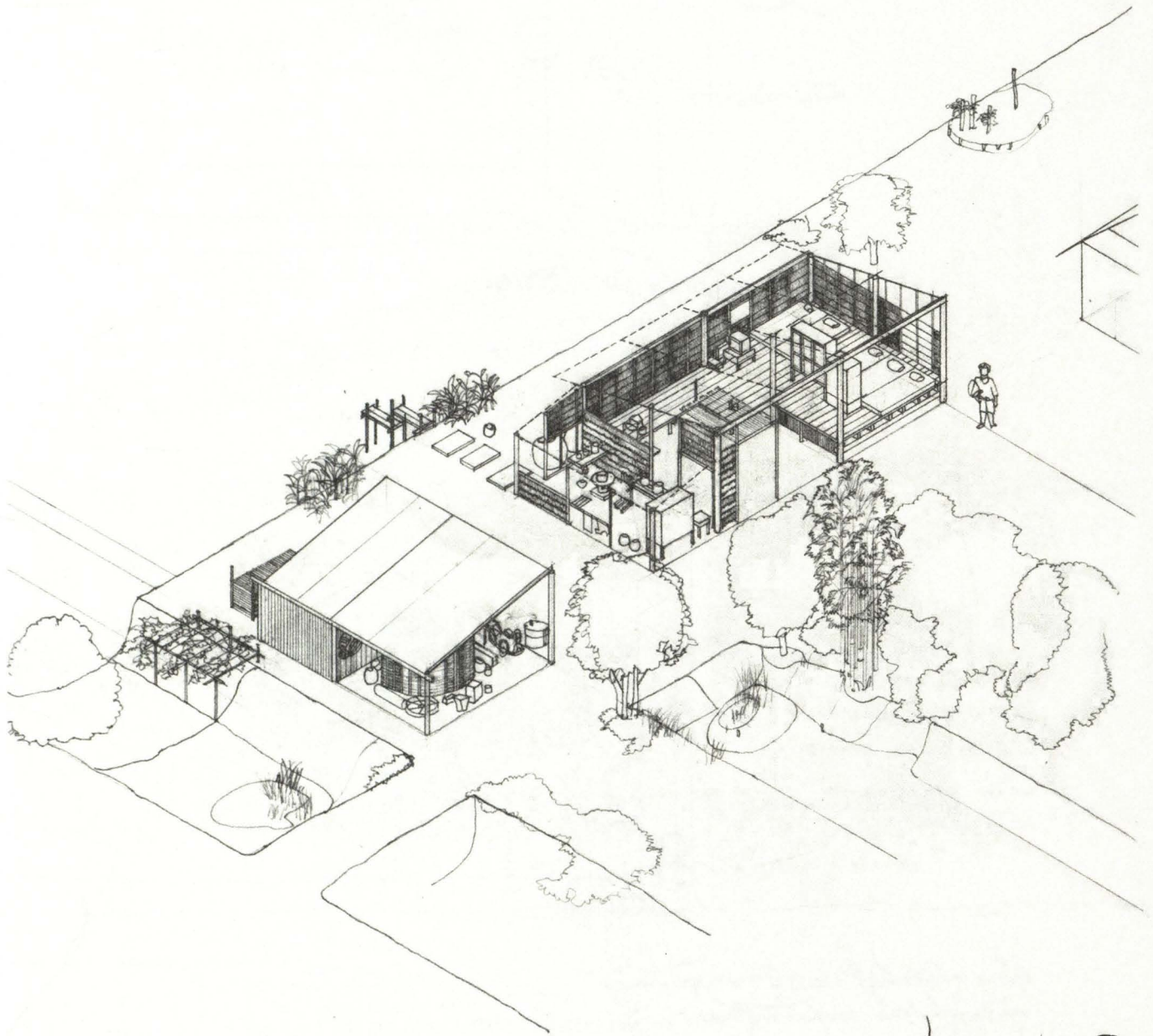
นายบุญช่วย วิชา

กรณีศึกษาที่: 5-6

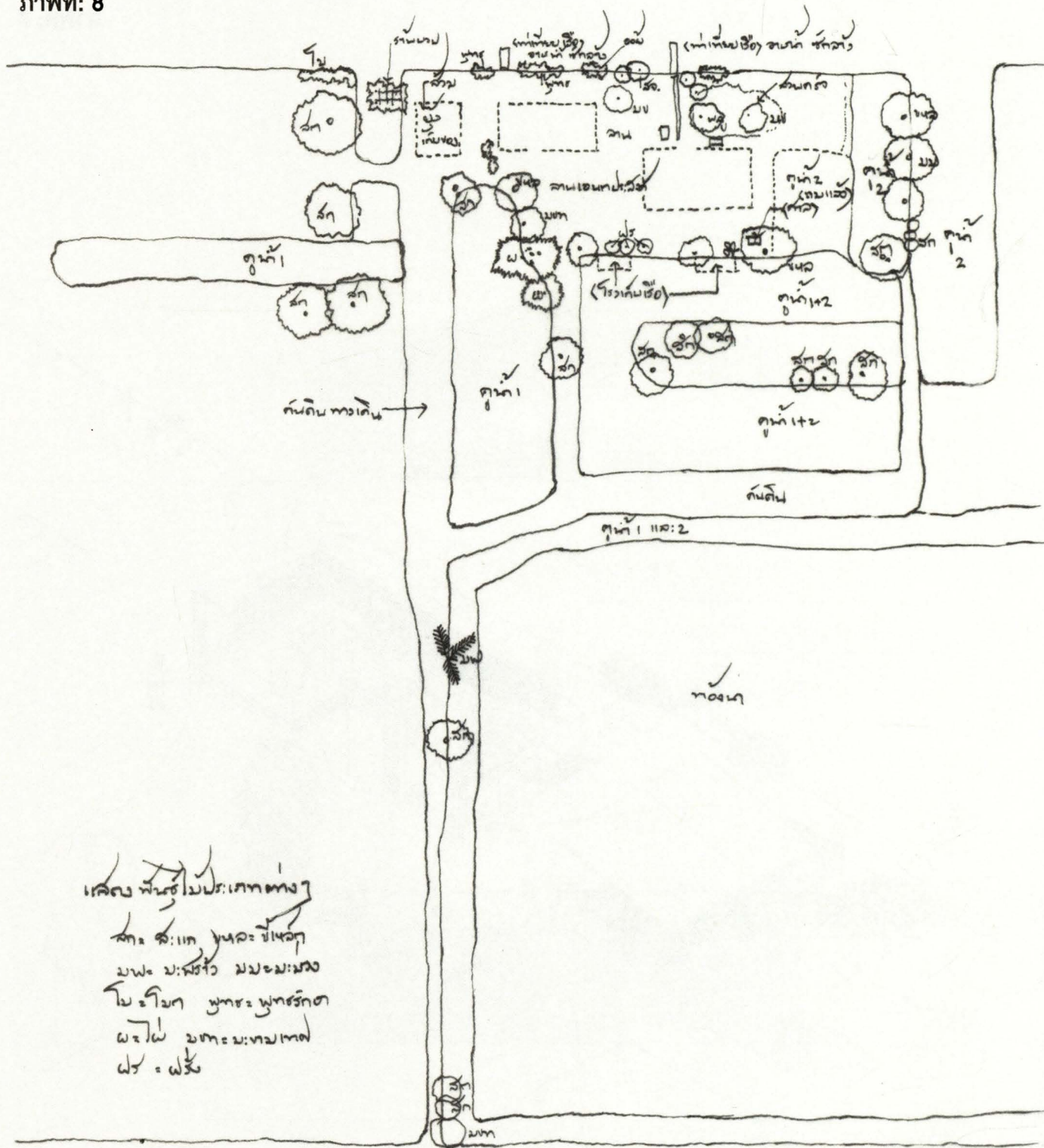
ภาพที่: 6

เจ้าชายบุญช่วย รัชดา

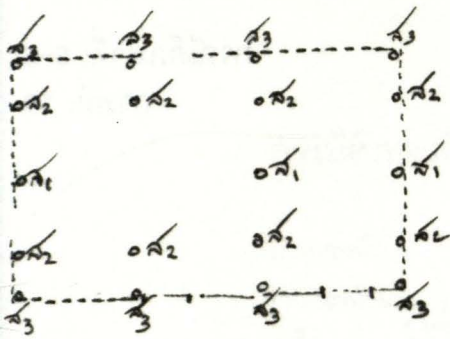
ภาพแสดง อาคารสามมิติ
บ้าน นายบุญช่วย รัชต์

แสดงพื้นที่ปลูกพืชต่าง ๆ
 สวน 1: ปลูก พืชสวนครัว
 สวน 2: ปลูก พืชสวนครัว
 สวน 3: ปลูก พืชสวนครัว
 สวน 4: ปลูก พืชสวนครัว
 สวน 5: ปลูก พืชสวนครัว
 สวน 6: ปลูก พืชสวนครัว
 สวน 7: ปลูก พืชสวนครัว
 สวน 8: ปลูก พืชสวนครัว
 สวน 9: ปลูก พืชสวนครัว
 สวน 10: ปลูก พืชสวนครัว

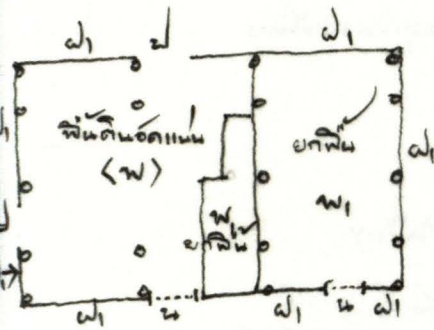
สวน 1: ปลูก พืชสวนครัว และ ปลูก พืชสวนครัว
 สวน 2: ปลูก พืชสวนครัว และ ปลูก พืชสวนครัว

แสดงพื้นที่ปลูกพืชต่าง ๆ และ ตำแหน่งพื้นที่ปลูกพืชสวนครัว
 (บ้านหนองบัวรัตน หมู่ 10 ตำบลหนองบัวรัตน)

<แสดงเวลา>

s₁ = สถานี s₂ = สถานี s₃ = สถานี

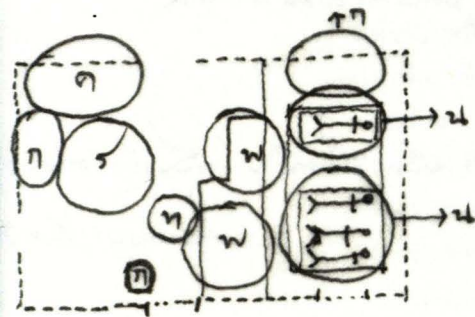

<แสดงเวลา พื้นที่ปลูกพืช>

w₁ = ปลูกพืช

ว = ปลูกพืช

ว = ปลูกพืช

<แสดงพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร>

พ = พื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร

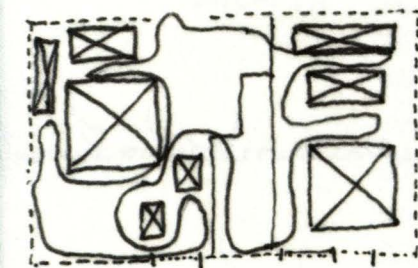
ร = รั้วรอบอาคาร

น = ถนน

ท = ท่อ

ก = กำแพง

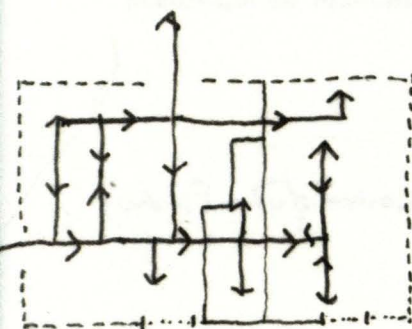
วิเคราะห์โครงสร้างเวลา พื้นที่ใช้สอยภายใน (และพื้นที่ใช้สอยภายนอก) (พื้นที่ใช้สอยภายใน)

<แสดงพื้นที่ใช้สอยภายใน และบริเวณที่ว่างนอกอาคาร และเส้นทางเดิน>

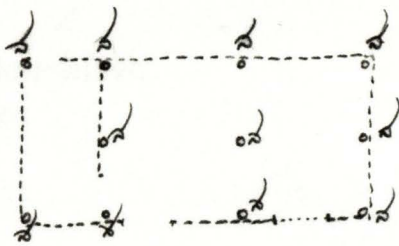
x = พื้นที่ใช้สอยภายใน

บริเวณนอกอาคาร และเส้นทางเดิน

<แสดงเส้นทางเดิน>

วิเคราะห์พื้นที่ใช้สอย พื้นที่ใช้สอยภายใน พื้นที่ใช้สอยภายนอก (และพื้นที่ใช้สอยภายนอก) (พื้นที่ใช้สอยภายนอก)

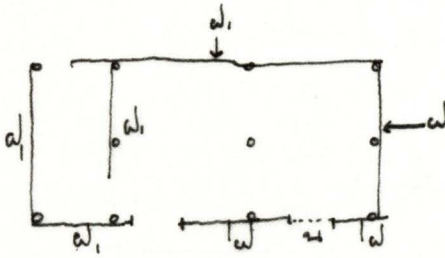

(แสดงเวลา)

๑ = เวลา ๑ ชั่วโมง

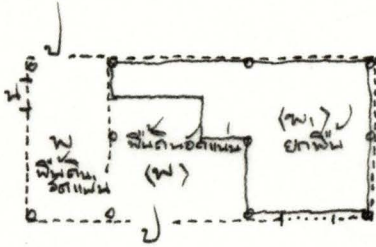
กรณีศึกษาที่: 5-6

ภาพที่: 10

(แสดง เวลาหนึ่ง ประตุนักท่องเที่ยว)

๑ = ๑ ประตูจาก ประตู นักท่องเที่ยว

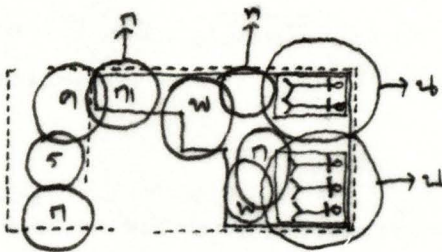

(แสดง เวลาหนึ่ง และพื้นที่จากพื้นที่เดิม)

๑ = พื้นที่จากพื้นที่เดิม (พื้นที่เดิม)

๒ = พื้นที่ใหม่ (พื้นที่ใหม่) และพื้นที่ใหม่ (พื้นที่ใหม่) ยกเว้นพื้นที่เดิม

วิเคราะห์: โครงสร้าง เวลา หนึ่ง พื้นที่ใหม่ และพื้นที่ใหม่ (พื้นที่ใหม่) (พื้นที่ใหม่)

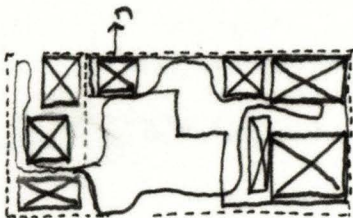
(แสดง บริเวณพื้นที่ใช้สอย ภายในอาคาร)

๑ = พื้นที่ใช้สอย (พื้นที่ใช้สอย)

๒ = พื้นที่ใช้สอย (พื้นที่ใช้สอย)

๓ = พื้นที่ใช้สอย (พื้นที่ใช้สอย) ก = พื้นที่ใช้สอย

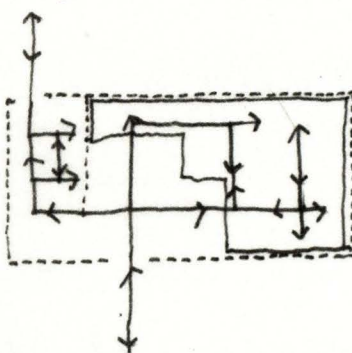
๔ = พื้นที่ใช้สอย

(แสดง พื้นที่ใช้สอยจริง และ บริเวณที่ว่าง เหนือประตูและเส้นทางสัญจร)

๑ = พื้นที่ใช้สอยจริง

๒ = พื้นที่ว่างเหนือประตูและเส้นทางสัญจร

(แสดง เส้นทางสัญจร ภายในอาคารสู่ บริเวณใช้สอย)

วิเคราะห์: พื้นที่ใช้สอย พื้นที่ว่างเหนือประตูและเส้นทางสัญจร (พื้นที่ว่างเหนือประตูและเส้นทางสัญจร)

กรณีศึกษาที่ 7

บ้านเลขที่: 59 หมู่ 6 (เลขบ้านของบ้านพ่อ) แขวง (ตำบล) ห้วยยาว เขตลาดกระบัง

เจ้าของบ้าน: นายจินดา อุณารัตน์

ที่ตั้ง: ตั้งอยู่ริมคลองมอญฝั่งใต้ของคลองมอญ ชิดกับคลองมอญ

ผังบริเวณบ้าน: บริเวณบ้านตั้งอยู่ฝั่งใต้ของคลองมอญชิดกับคลองมอญ แต่วางตัวโรงนาห่างจากฝั่งคลองมากกว่ากับโรงนาที่เรียงตัวไปทั่วบริเวณบ้านนั้นติดกับคลองมักจะวางตัวเรือไม่ห่างจากคลองมากนักขนาดของบริเวณบ้านประมาณ 29.00 เมตร x 46.00 เมตร ลักษณะเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้าทางด้านกว้างชิดกับลำคลอง ขนาดคูน้ำ และคันดิน รวมถึงตำแหน่งอาคารและบริเวณใช้สอยต่างๆ และพันธุ์ไม้ในบริเวณบ้าน ดูจากภาพผังบริเวณ (กรณีศึกษาที่: 7 ภาพที่: 1) และภาพวิเคราะห์การใช้ที่ดินของบริเวณบ้านที่เขียนแสดงไว้ (กรณีศึกษาที่: 7 ภาพที่: 5)

ลักษณะเรือน:

- ลักษณะเรือนเป็นโรงนาเดี่ยว วางแกนเรือนไปในแนวตะวันออก-ตะวันตก
- พื้นทั่วไปเป็นดินอัดแน่น
- ความยาวของโรงนา ตัวเรือนพักอาศัยมีลักษณะเป็นโรงนานั้นมี 2 ห้องเสา คือ ห้องเสาที่ 1 และห้องเสาที่ 2 ต่อเพิงจากห้องเสาที่ 2 ออกไปเป็นสวนครัวได้แก่ส่วนของห้องเสาที่ 3 รวมความยาว 3 ห้องเสา 10.20 เมตร ตัวเรือนโรงนากว้าง 5.42 เมตร ครัวกว้าง 3.76 เมตร รายละเอียดจากแปลน (กรณีศึกษาที่: 7 ภาพที่: 2)
- ความสูงของส่วนต่างๆ ของอาคารดูจากรูปตัดตามยาว และตามขวาง (กรณีศึกษาที่: 7 ภาพที่: 3)
- ฝาใช้ใบจากทั้งหมด
- การเจาะช่องประตู และใช้ประตูสังกะสีโครงประตูเป็นไม้เนื้อแข็ง หน้าต่างเรือนนอนเจาะช่องเล็กๆ จากฝาของตับจาก รายละเอียดดูจากแปลนภาพอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่: 7 ภาพที่: 5) และภาพวิเคราะห์ส่วนผนัง (กรณีศึกษาที่: 7 ภาพที่: 6)

ลักษณะการใช้สอย:

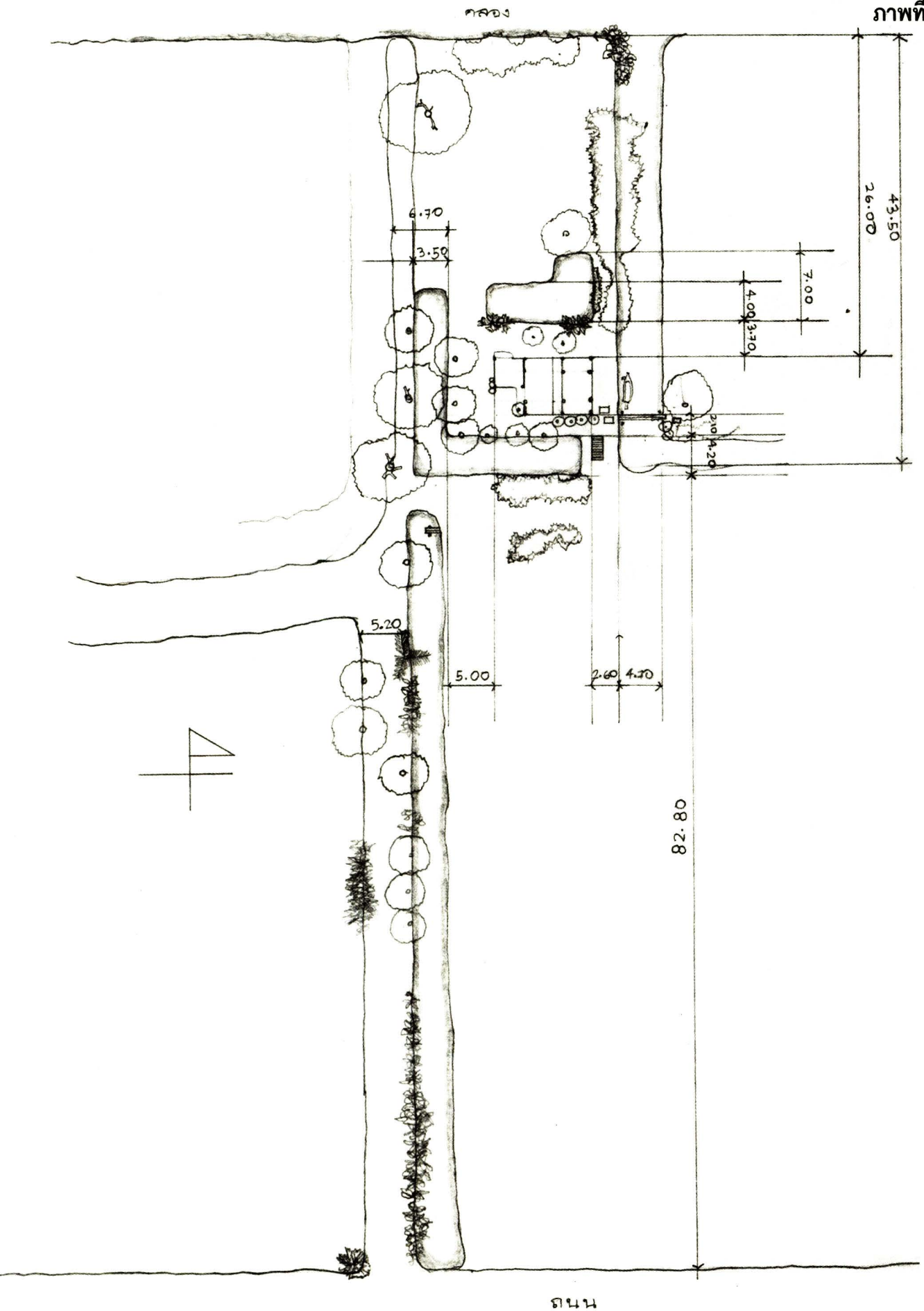
- ห้องเสาที่ 1 และห้องเสาที่ 2 เป็นเรือนพักอาศัย ห้องเสาแรกยกเป็นแคร่ไม้เนื้อแข็งเป็นส่วนนอนห้องเสาที่ 2 เป็นพื้นดินอัดแน่นเป็นส่วนเก็บของเก็บข้าวเปลือก และลานอเนกประสงค์ และแคร่ยกจากพื้นเป็น
- บริเวณพักผ่อนนั่งเล่น ห้องเสาที่ 3 หลังคาเป็นเพิงแยกไปต่างหากจากหลังคาของห้องเสาที่ 1 และเสาที่ 2 ซึ่งเป็นหลังคาแบบโรงนาเป็นส่วนปรุงอาหาร พื้นเป็นพื้นดินอัดแน่น เรือนโรงนาหลังนี้จัดอยู่ในลักษณะโรงนาขนาดเล็กโรงนาแห่งนี้ไม่มีบริเวณเก็บเครื่องมือทำนาเลยจากการสอบถามทราบว่าเก็บไว้กับบ้านน้องสาวซึ่งเป็นโรงนาขนาดใหญ่มีพื้นที่ภายในตัวเรือนมากพอที่จะเก็บเครื่องมือทำนาของอีกครัวเรือนหนึ่งได้
- การใช้เนื้อที่ใช้สอยภายในอาคารการจัดวางตำแหน่งเครื่องใช้ไม้สอยดูจากภาพแปลน (กรณีศึกษาที่: 7 ภาพที่: 2) และภาพอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่: 7 ภาพที่: 5)

วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้างโรงนาหลังใต้ (โรงนาหลังเหนือ)

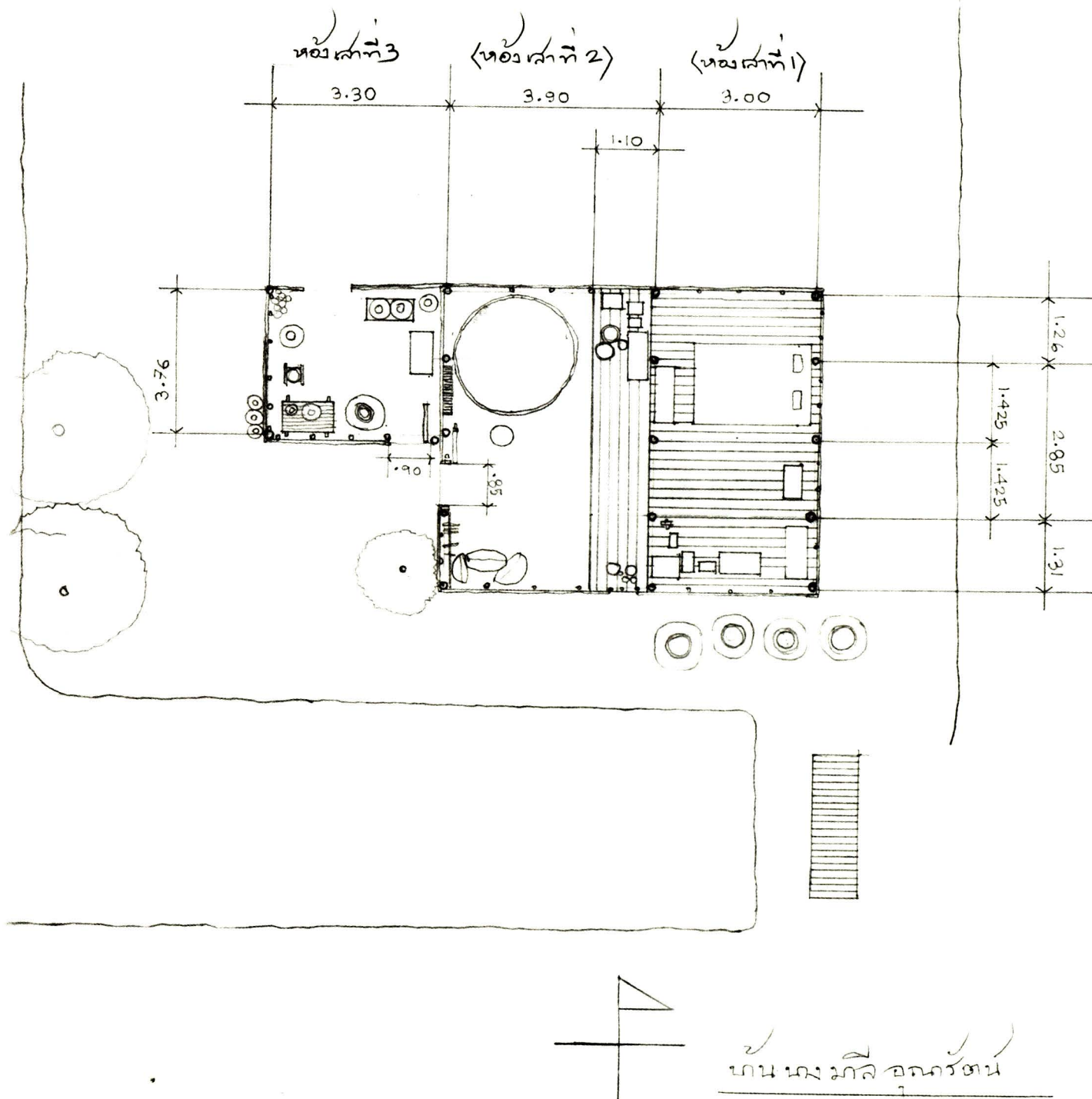
ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาราย	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 5"
เสาเรียง	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
ดั่ง (ไม่มีเพราะใช้เสาใต้แทน)	-	-
ช่อ	ไม้เนื้อแข็ง	11/2" x 5"
อกไก่ + แปะ	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2 1/2" - 3"
จันทัน	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2 1/2" - 3"
กลอน	ไม้ไผ่ (ไม่รวก)	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2"
สิ่งมุงหลังคา	ตับจาก	
พื้นแคร่ส่วนนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1" x 6"
คานตง รับพื้นแคร่ส่วนนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" x 5"
พื้นแคร่นั่งเล่น	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" x 6"
ตงรับพื้นแคร่	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" x 4"

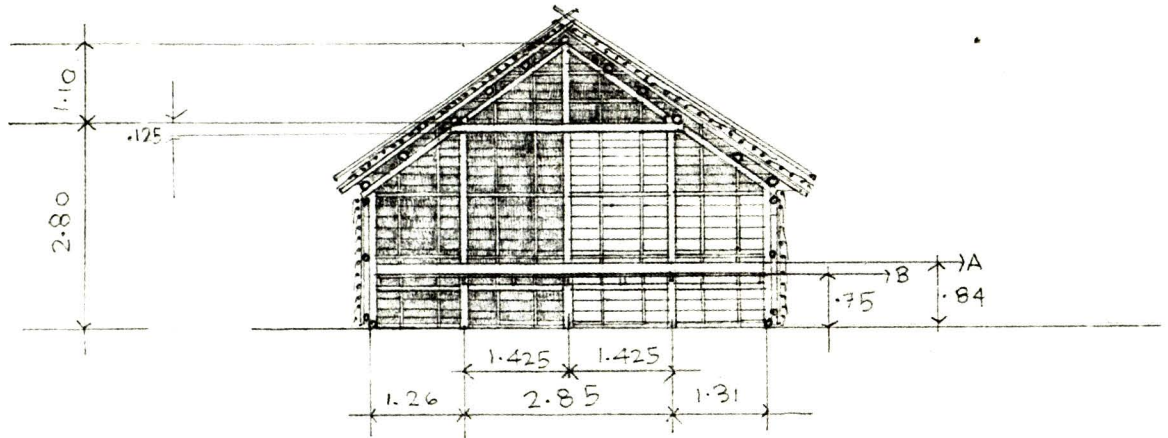

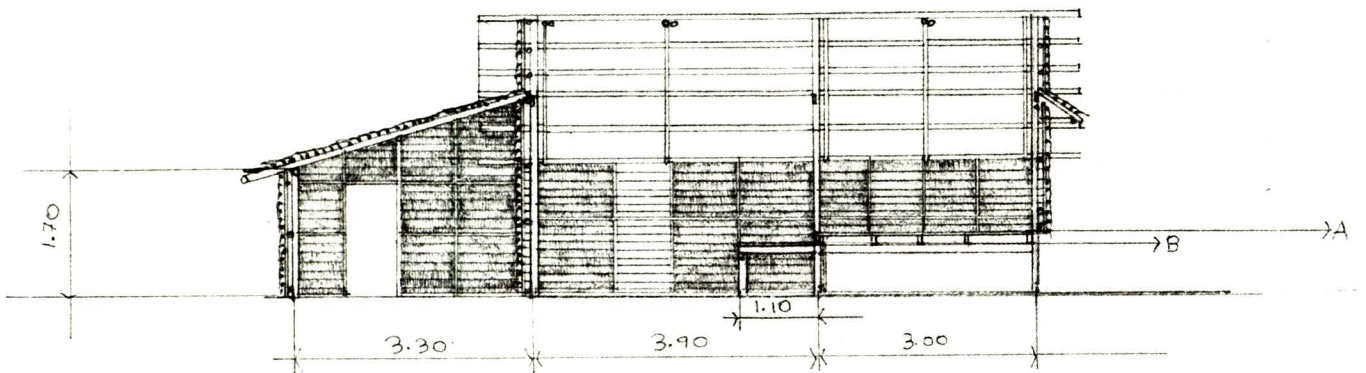
บ้าน หางมัลลิกาวัฒน์

กรณีศึกษาที่: 7
ภาพที่: 2

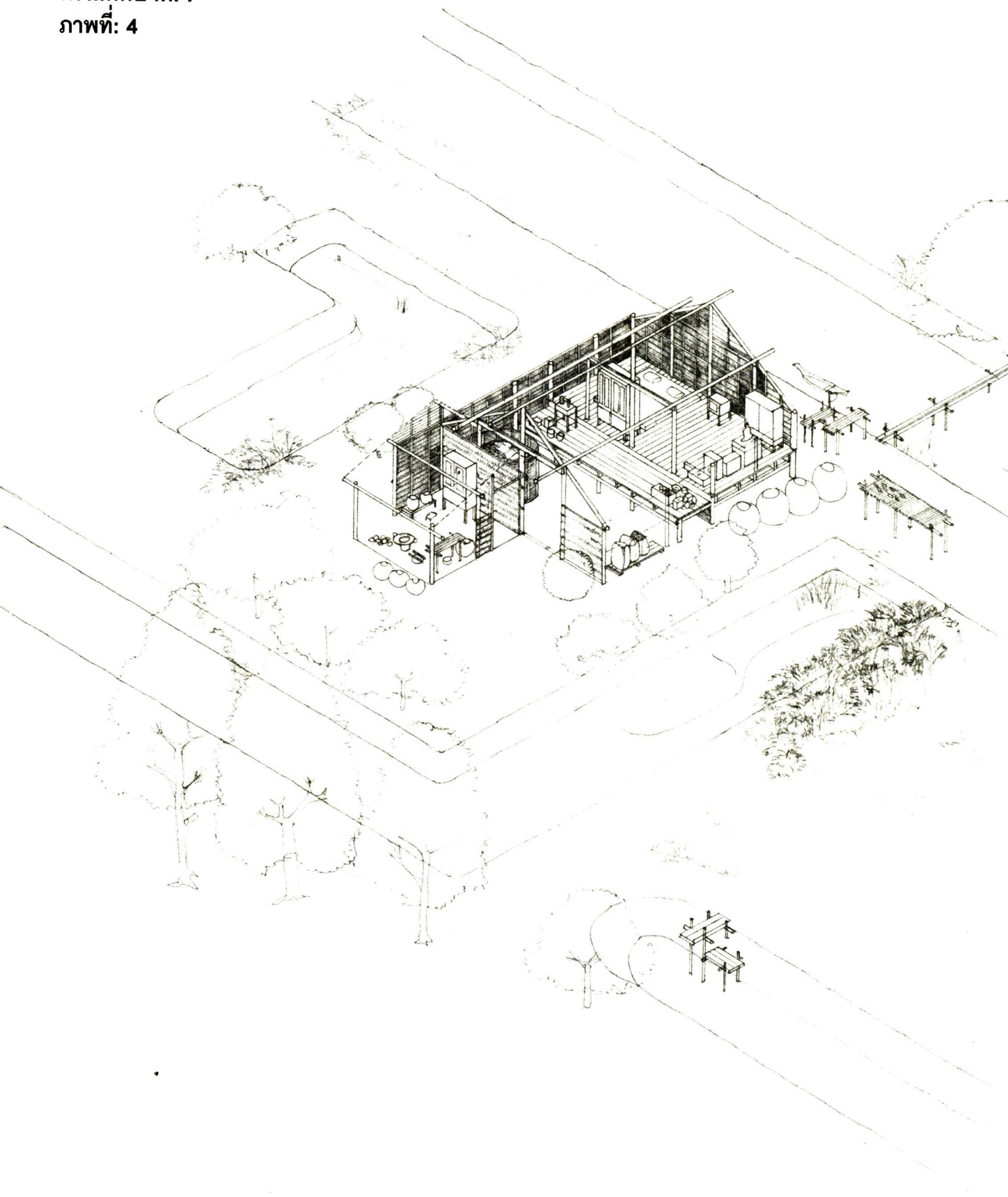

รูปตัดตามแนว (1:100)

รูปตัดตามแนว (1:100)

บ้านเลขที่ ๖๖ ถนนวิภาวดี

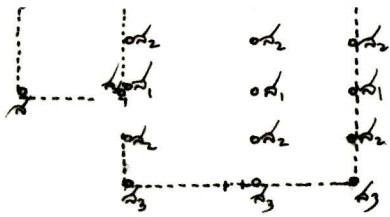

(แสดง อาคาร 3 มิติ)
บ้าน นม ไม้ อุดมรัตน์

คำที่ 1 = คำที่มีพยัญชนะตัวเดียว และ มีสระสั้น
 คำที่ 2 = คำที่มีพยัญชนะ 2 ตัว และมีสระสั้น

(วิเศษ: ๑) $\frac{1}{2}$
 (บ้าน + ๑๓๓๓ + ๑๓๓๓)

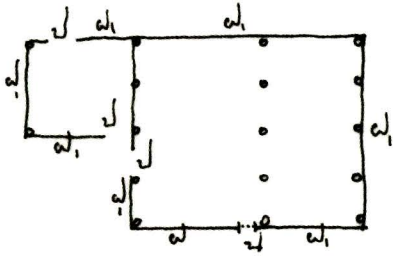

<แสดงเส้น>

กรณีศึกษาที่: 7

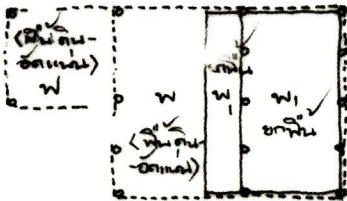
ภาพที่: 6

s_1 = เส้นใต้ s_2 = เส้นยาว s_3 = เส้นแนว
 s = เส้นธรรมดา

<แสดงเส้นผนัง - ประตู - หน้าต่าง>

p_1 = ผนังจาก ประตู หน้าต่าง n = หน้าต่าง

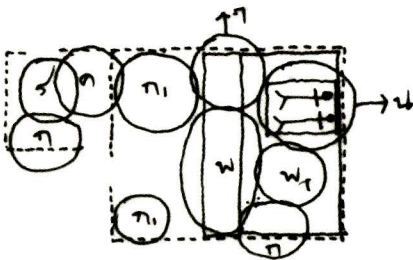

<แสดงเส้นพื้น และ พื้นทับจากพื้นดิน>

f = พื้นดินทับแน่น (ขัดแน่น)

f_1 = พื้นไม้กระดานยกสูง มีเส้นขอบรับตามอง พื้นไม้กระดาน

วิเคราะห์ โครงสร้าง เส้นผนัง พื้นภายใน และ พื้นไม้กระดานยกสูง
 (บ้าน หาดจินดา + บางบาล อ.ท่าเรือ)

<แสดงบริเวณพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร>

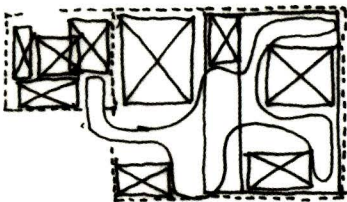
r = พื้นที่ใช้สอย ซึ่งเส้น รับแรก

r_1 = รับประตูหน้าต่าง

n = นอน

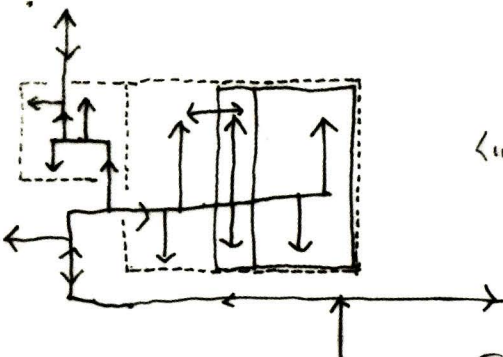
k = ครัว

g = เกือบของ g_2 เกือบของเปลือก

x = พื้นที่ใช้สอยจริง

x_1 = บริเวณที่ว่างรอบนอกประตู และ หน้าต่าง - สิบ

<แสดงเส้นทางสัญจรภายในอาคารสู่บริเวณใช้สอย>

วิเคราะห์ พื้นที่ใช้สอย พื้นที่ใช้งานจริง พื้นที่รอบนอกประตู
 และ เส้นทางสัญจร

(บ้าน หาดจินดา + บางบาล อ.ท่าเรือ)

กรณีศึกษาที่ 8

- บ้านเลขที่:** 59 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ทับยาว เขตลาดกระบัง (ใช้เลขที่บ้านของบ้านพ่อ เช่นเดียวกับนายจินดา อนุรัตน์)
- เจ้าของบ้าน:** นางจำเนียร เทียนประภา (ระย้า)
- ที่ตั้ง:** บริเวณบ้านตั้งอยู่ริมคลองมอญฝั่งใต้ ซิดกับฝั่งคลอง (บริเวณที่ดินอยู่ติดกับบ้านหลังที่ 7) อยู่ทิศ ตะวันออกของที่ดินบ้านหลังที่ 7
- ผังบริเวณบ้าน:** ขนาดบริเวณบ้านโดยประมาณ 62.00 x 42.00 เมตร ลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางด้านยาว ขนานกับลำคลอง ขนาดคูน้ำคันดิน รวมถึงตำแหน่งอาคารบริเวณใช้สอยต่างๆ และพันธุ์ไม้ต่างๆ ในบริเวณบ้านดูจากภาพผังบริเวณ และภาพวิเคราะห์การใช้ที่ดินของบริเวณบ้าน (กรณีศึกษาที่: 8 ภาพที่: 1)

ลักษณะเรือน:

- ลักษณะเป็นโรงนาแฝด วางแกนเรือนไปตามแนวตะวันออก-ตะวันตก
- พื้นโรงนาทั้ง 2 หลัง ยกเว้นแคร่นอน และแคร่นั่งเล่นพักผ่อนเป็นดินอัดแน่น ความยาวของโรงนาหลังใต้ (โรงนาหลังใหญ่) ขนาด 4 ห้องเสา (4 Bays) รอบความยาวทั้งหมด 12.05 เมตร กว้าง 6.50 เมตร
- ความยาวของโรงนาหลังเหนือ (โรงนาหลังเล็ก) เป็นโรงนา 2 ห้องเสาห้องเสาแรก อยู่ตรงกับห้องเสาที่ 3 ของโรงนาหลังใหญ่ และวางห้องเสายู่ในแนวเดียวกันกับหลังใต้ รวมความยาว 5.80 เมตร กว้าง 4.05 เมตร
- ระยะห่างระหว่างโรงนาหลังใต้กับหลังเหนือ 0.76 เมตร
- ฝาผนังทั้งหมดเป็นฝาจาก การเจาะช่องประตูเป็นประตูสังกะสีกรอบบานไม้เนื้อแข็ง หน้าต่างเป็นบานกระทุ้ง ทำจากกรอบบานไม้ไผ่ ดูจากแปลน (กรณีศึกษาที่: 8 ภาพที่: 2) และภาพการวิเคราะห์ส่วนผนัง (กรณีศึกษาที่: 8 ภาพที่: 5)

ลักษณะการใช้สอย:

- โรงนาหลังใต้ (โรงนาหลังใหญ่) ภายในโรงนาเกือบทั้งหมดเป็นส่วนหลับนอนและส่วนพักอาศัยของสมาชิก ภายในครอบครัวเกือบทั้งหมด ห้องเสาแรกเป็นส่วนนอนยกพื้นไม่สูงจากพื้นดินอัดแน่นเป็นส่วนนอนของ หัวหน้าครอบครัว และส่วนนอนเอกประสงค์ที่เป็นบริเวณส่วนตัวของสมาชิกภายในครอบครัว ห้องเสาที่ 2 เป็นส่วนเก็บของ และแคร่นั่งเล่นพักผ่อน ซึ่งแคร่ยาวกินเนื้อที่มากครึ่งหนึ่งของเสาที่ 2 ห้องเสาที่ 3 เป็น บริเวณโล่งเอกประสงค์ และส่วนแคร่ห้องนอนของคู่สามีภรรยา ซึ่งอยู่บริเวณมุมเรือนด้านตะวันตกและ ด้านใต้ บริเวณที่ว่างด้านด้านเหนือบางส่วนใช้เป็นที่เก็บรถไถนา ห้องเสาที่ 4 เป็นบริเวณโล่งเอกประสงค์ และส่วนแคร่ห้องนอนของคู่สามีภรรยาอีกคู่หนึ่ง ซึ่งอยู่บริเวณมุมเรือนด้านตะวันตกและด้านใต้ บริเวณที่ ว่างด้านเหนือบางส่วนใช้เป็นที่เก็บรถไถนา รายละเอียดดูจากแปลน (กรณีศึกษาที่: 8 ภาพที่: 2) และภาพ แสดงอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่: 8 ภาพที่: 4)
- โรงนาหลังเหนือ ห้องเสาที่ 1 บริเวณชิดผนังด้านเหนือเป็นส่วนปรุงอาหาร และส่วนเก็บอาหารริมผนัง ด้านตะวันออกเป็นที่เก็บตุ๋กข้าว และตุ๋มน้ำฝน ห้องเสาที่สองเกือบทั้งพื้นที่เป็นบริเวณเก็บอุปกรณ์ทำนา ได้แก่ รถไถนาระหัดวิดน้ำ ถังน้ำมัน บางส่วนเป็นโต๊ะปรุงอาหาร และโต๊ะสำหรับของที่เป็นอุปกรณ์ในการ ปรุงอาหาร และรับประทานอาหาร (รายละเอียดดูจากภาพแปลนและภาพแสดงอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษา ที่: 8 ภาพที่: 4)
- การใช้เนื้อที่ภายในอาคาร การจัดวางตำแหน่งเครื่องใช้ไม้สอย ดูจากภาพแปลน (กรณีศึกษาที่: 8 ภาพที่: 2) และภาพแสดงอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่: 8 ภาพที่: 4)

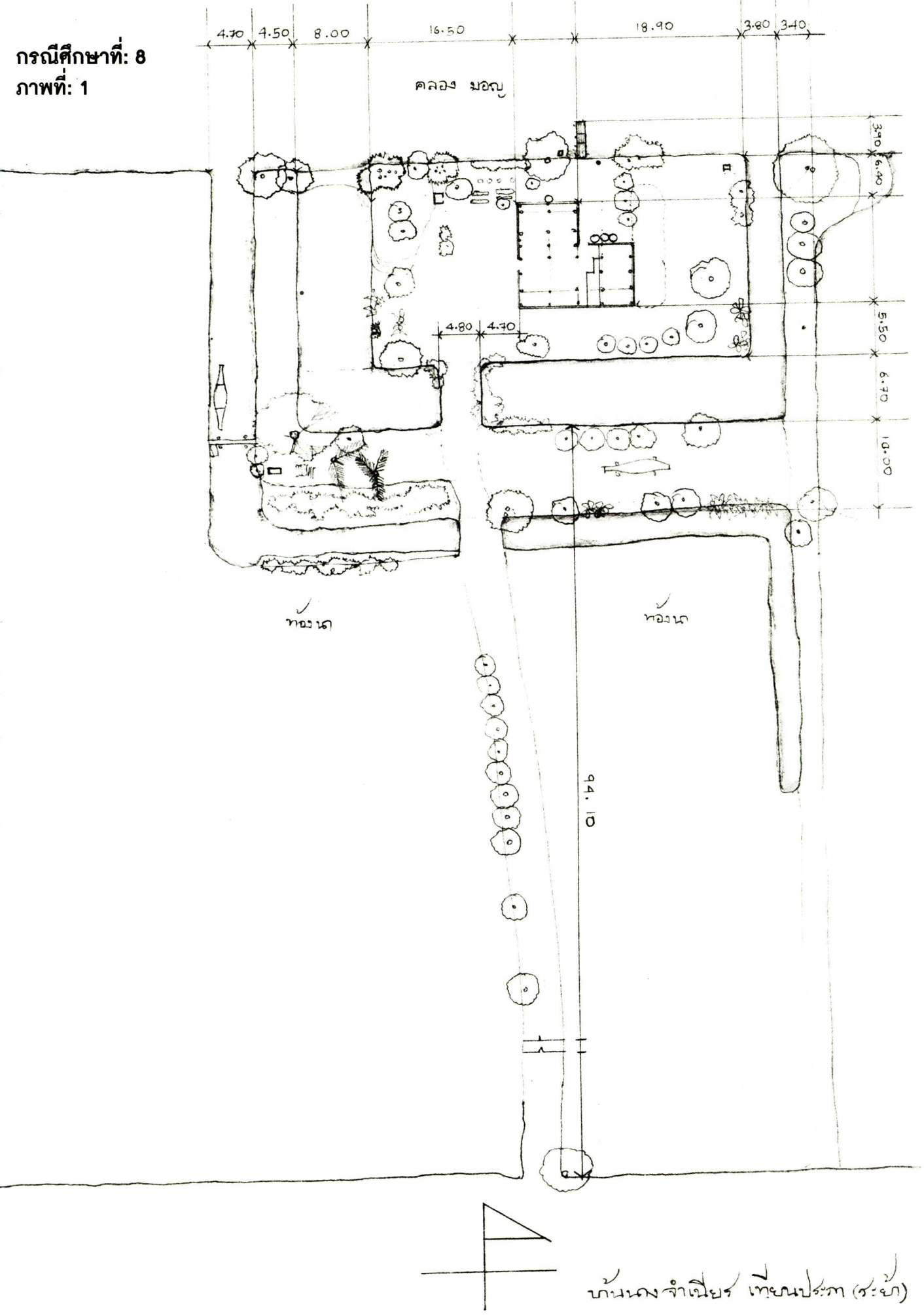
วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้าง โรงนาหลังใต้ (โรงนาหลังใหญ่)

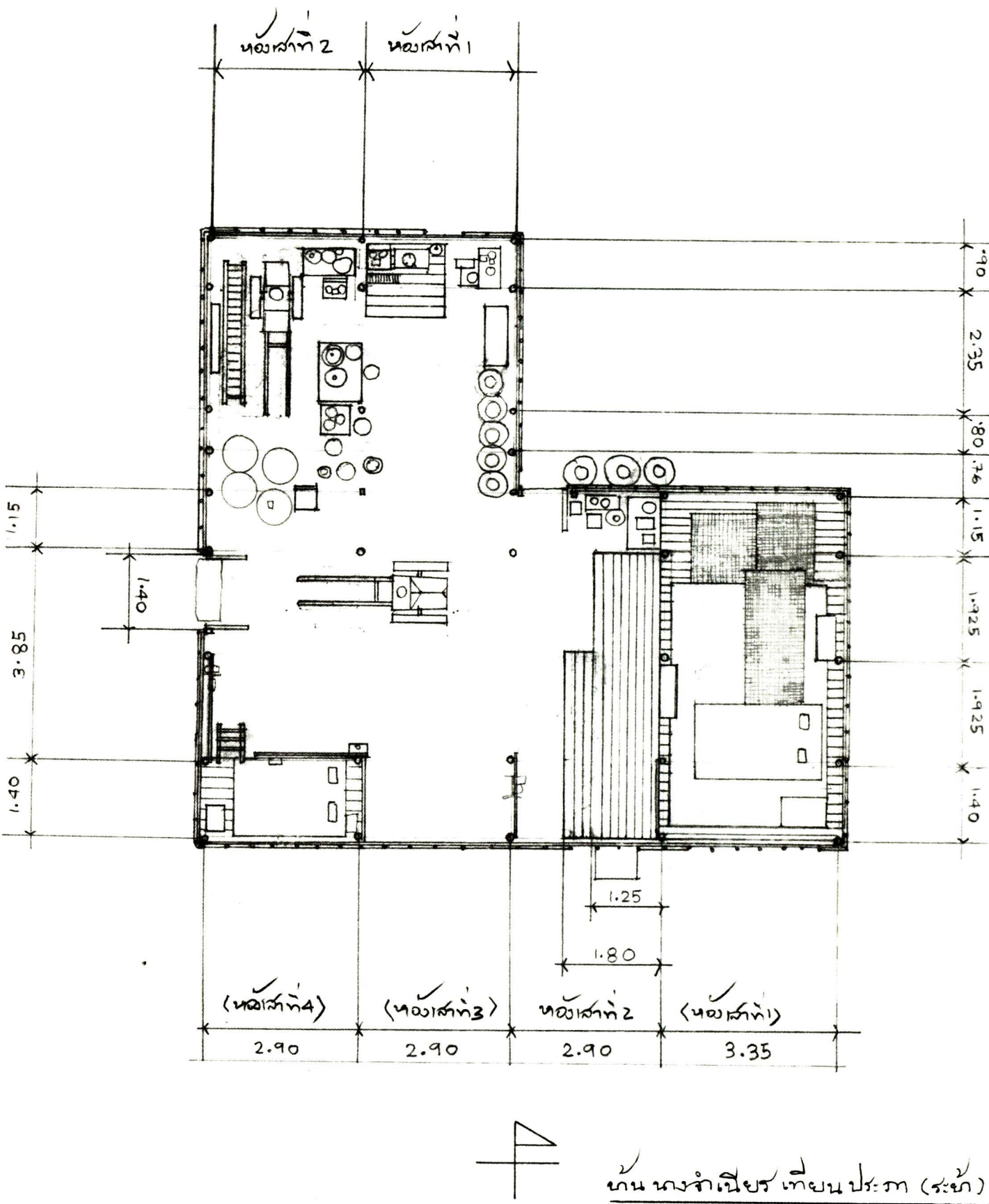
ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาราย	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาเรียง	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
ช่อ	ไม้เนื้อแข็ง	11/2" x 5"
ตั้ง	ไม้เนื้อแข็ง	11/2" x 4"
อกไก่ + แปะ	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2 1/2" x 3"
จันทัน	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2 1/2" x 3"
กลอน	ไม้ไผ่ (ไม่รวก)	เส้นผ่าศูนย์กลาง 1 1/2" x 2"
สิ่งมุงหลังคา	ตับจาก	
พื้นแคร่นอน	ไม้เนื้อแข็ง	1" x 6"
คาน ตง รับพื้นแคร่นอน	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" x 5"
พื้นแคร่นั่งเล่นพักผ่อน	ไม้เนื้อแข็ง	1" x 6"
ตงรับพื้นแคร่	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" x 4"

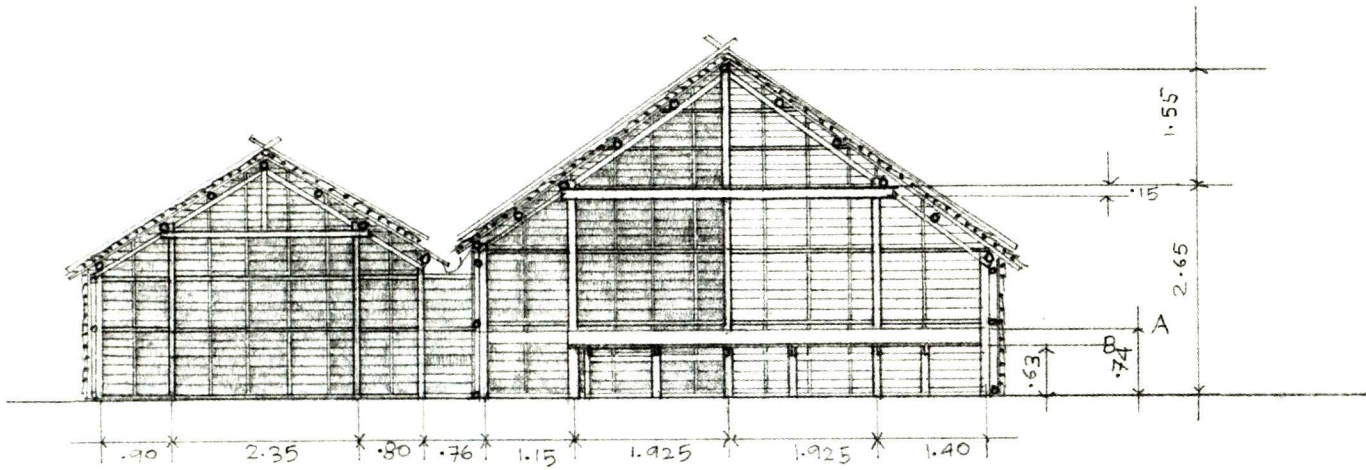
วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้าง โรงนาหลังเหนือ (โรงนาหลังเล็ก)

ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาราย	ไม้เนื้อแข็งกลม + เหลี่ยม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6" + (5" x 5")
เสาเรียง	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
ช่อ	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" - 4"
ตั้ง	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" - 4"
อกไก่ + แปะ	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2 1/2" - 3"
จันทัน	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2 1/2" - 3"
กลอน	ไม้ไผ่ (ไม่รวก)	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2"
สิ่งมุงหลังคา	ตับจาก	

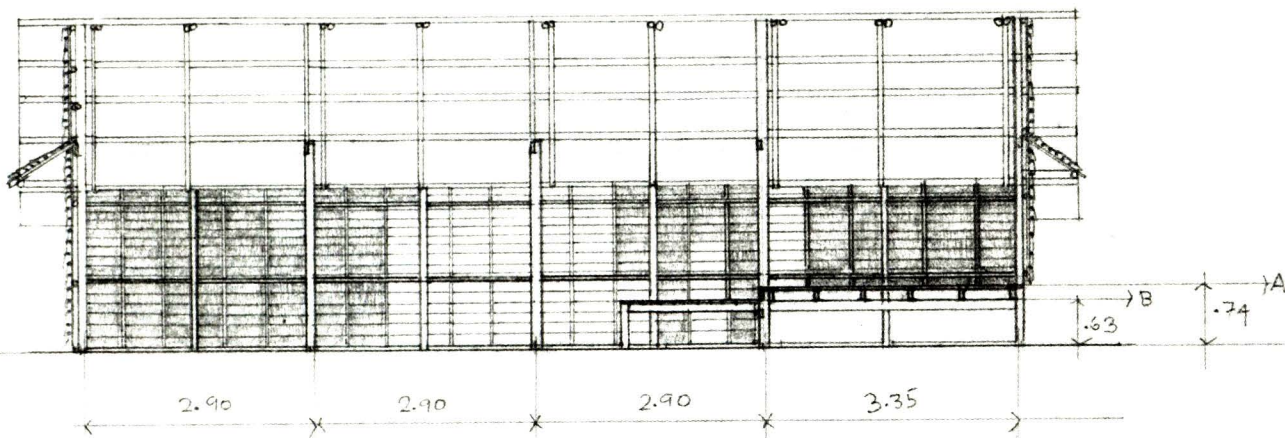
กรณีศึกษาที่: 8
ภาพที่: 1

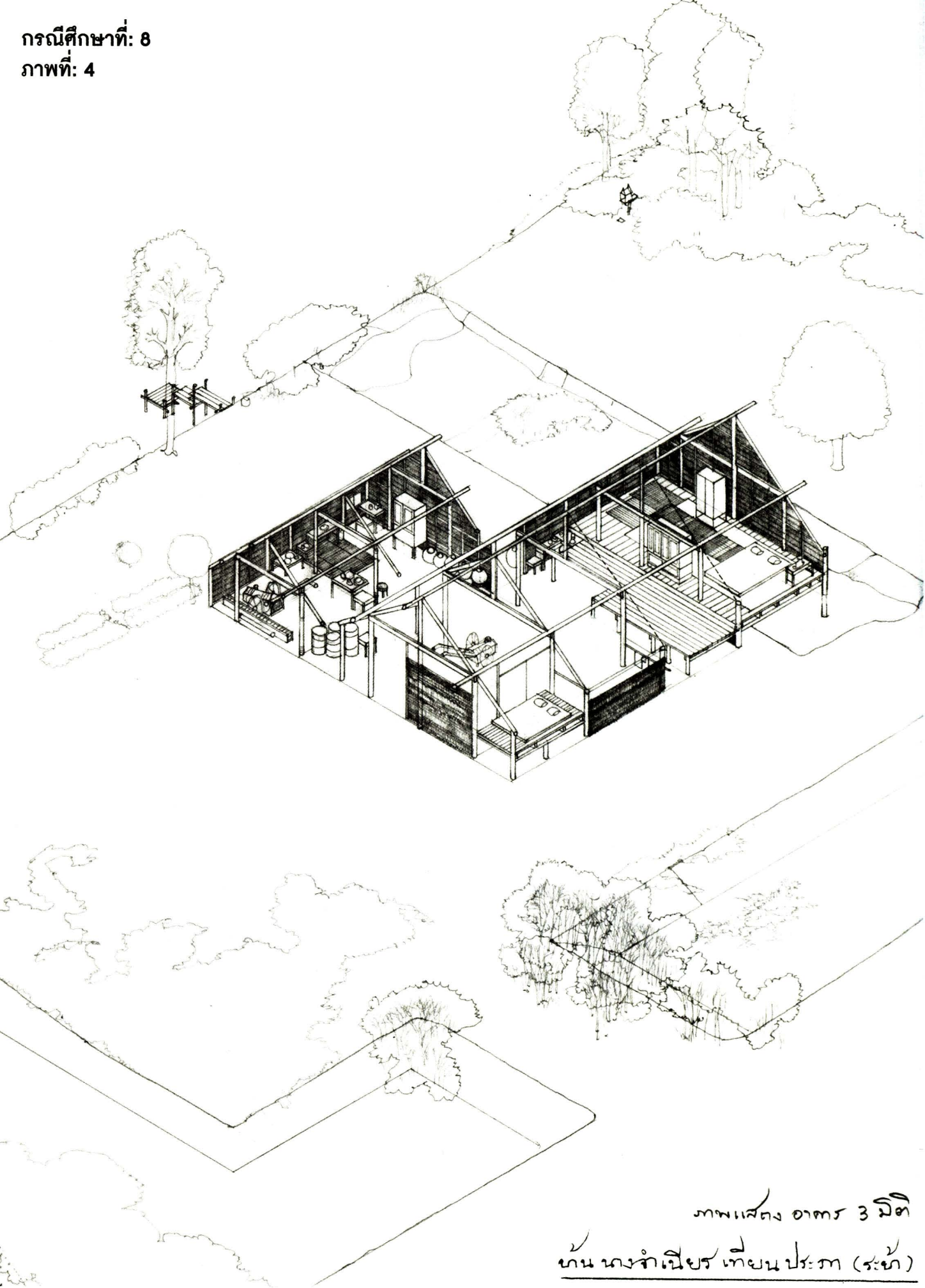

รูปตัดตามแนว A-A (1:100)

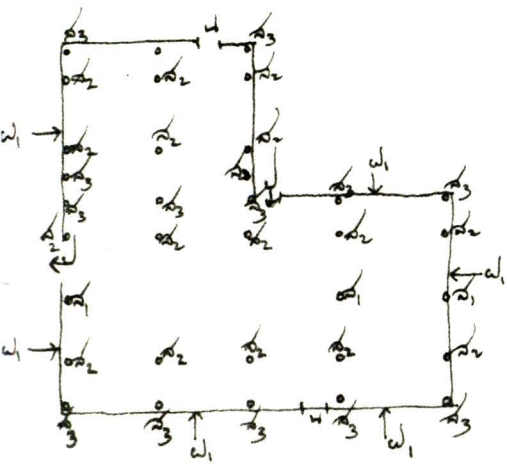

รูปตัดตามแนว A-A (1:100)

บ้าน นางจำเนียร เทียนประภา (ระยอง)

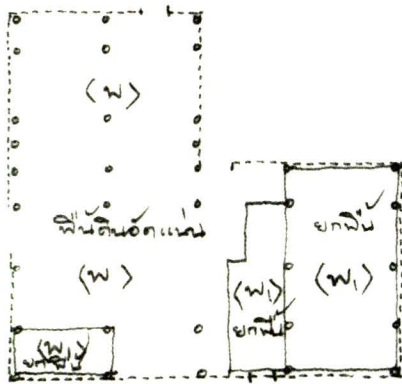

ภาพแสดง อาคาร 3 มิติ
บ้านทรงทำเนียบร เกียนประภา (ระบับ)

(แสดงเส้นผนัง ประตู และหน้าต่าง)

ส.₁ = ส้วมใต้ ส.₂ = ส้วมชาย ส.₃ = ส้วมหญิง
ฟ.₁ = ฝาตัดจาก ป = ประตู น = หน้าต่าง

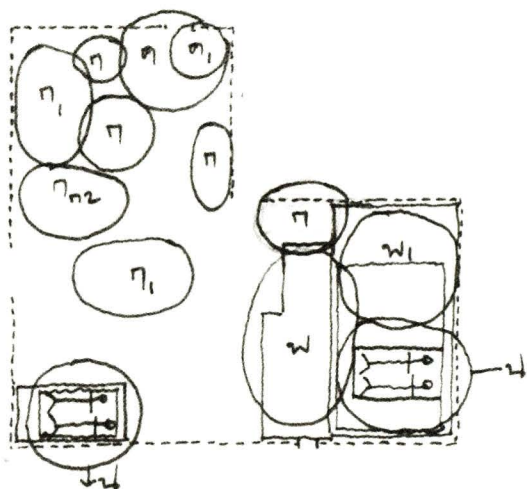

(แสดงส้วมพื้น และพื้นที่แยกจากพื้นดิน)

พ = พื้นดินทึบแน่น (อัดแน่น)

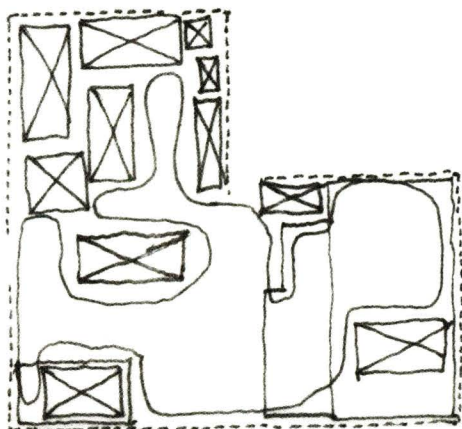
ฟ.₁ = พื้นไม้กระดานยกสูงไว้ตามรอบตัวบ้าน
น และ พื้นไม้กระดาน

วิเคราะห์โครงสร้าง เสา ผนัง พื้นภายใน และพื้นไม้กระดานยกสูง
บ้าน นาง จำเปียร วัฒนประภา (ระยอง)

(แล้ว บริเวณนี้ก็มีคลองสายสั้นๆ)

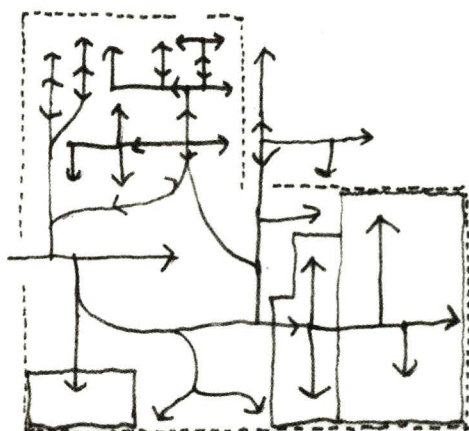
พ = สิทธิของเจ้าของหุ้นสามัญ พ₁ = สิทธิของส่วนที่
 ๑ = รับประโยชน์สาธารณะ น = นอก ต = ตราไปรษณีย์
 ก = เกษตร ก₁ = เกษตรกรรม ก₂ = เกษตรกรรม

< || สดข. นิตยสาร || >
- ทิศาน เอนกประสิทธิ์ || >

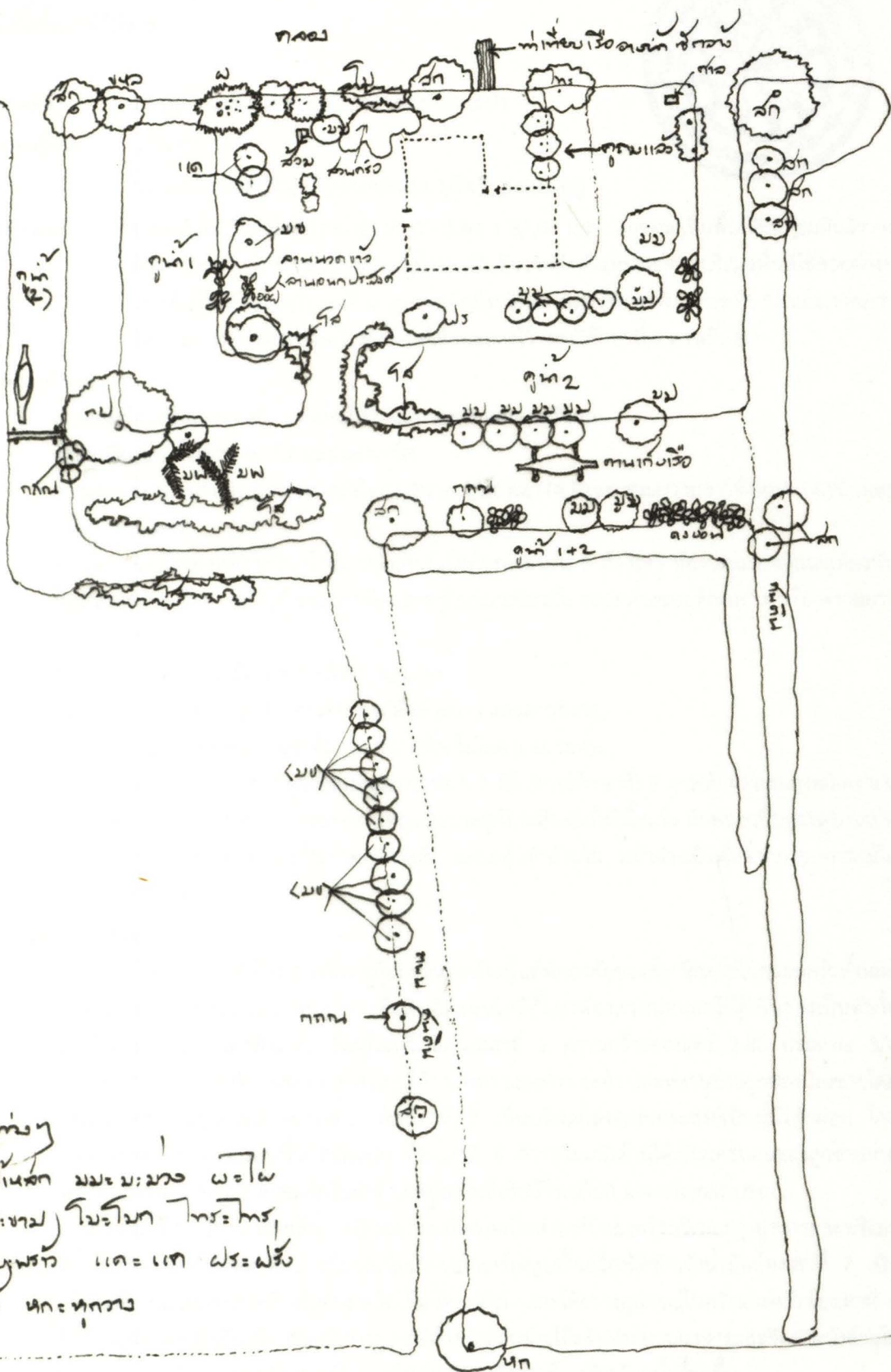
☒ = చిహ్నము

รูป = รูปที่ ๑
รูปที่ ๑

๔. เล่ม ๑๓ ทางสายธรรมภายใน (๓๐๐)

๖. การที่ ชี้น้ำที่ ๑/๕๗๗ และ ชี้น้ำที่ ๑/๕๗๗ นั้นที่ เอนกประสงค์ และ เส้นทางสัญจร
 ทาง ทาง จำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุง (ร.ร. ย่าง)

แปลผังโรงเรียนประถม
 สก= สะพาน ขด= ขนสัตว์ มบ= มบ. มว= มว. ฝ= ฝ.
 ฝ. ฝ. ฝ. มบ= มบ. ไร่= ไร่ ไท= ไท ไท= ไท
 กป= กป. มบ= มบ. ฝ= ฝ. ฝ= ฝ.
 กป. ไร่= ไร่ ไร่= ไร่ ไร่= ไร่

แปลผังที่ดินและตำแหน่งพื้นที่
 1. แปลงที่ดินบริเวณที่ดินปลูกบ้าน
 2. แปลงที่ดินบริเวณที่ดินปลูกบ้าน
 3. แปลงที่ดินบริเวณที่ดินปลูกบ้าน

วิเคราะห์การใช้ที่ดินบริเวณ
 บ้านหนองน้ำ บริเวณป่า (ไร่)

กรณีศึกษาที่ 9

บ้านเลขที่: 12 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ท้ายาว เขตลาดกระบัง

เจ้าของบ้าน: นายเสวย ระย้า

ที่ตั้ง: บริเวณบ้านตั้งอยู่ฝั่งเหนือของคลองมอญชิดกับคลองมอญ

ผังบริเวณบ้าน: ขนาดที่ดินบริเวณโดยประมาณ 90.00 เมตร x 82.00 เมตร ลักษณะเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้าทางด้านยาวขนานกับลำคลอง ขนาดคูน้ำและคันดินรวมถึงตำแหน่งอาคารบริเวณพื้นที่ใช้สอยต่างๆ และพันธุ์ไม้ภายในบริเวณบ้าน ดูจากภาพผังบริเวณ (กรณีศึกษาที่:9 ภาพที่: 5) และภาพการวิเคราะห์การใช้ที่ดินของบริเวณบ้านที่เขียนแสดงไว้ (กรณีศึกษาที่:9 ภาพที่: 1)

ลักษณะเรือน:

- ลักษณะเรือนเป็นโรงนาแฝด วางแกนไปตามแนวตะวันออก-ตะวันตก
- พื้นดินอัดแน่น ทั้งโรงนาหลังใต้ และหลังเหนือ
- ความยาวของโรงนาหลังใต้ (โรงนาหลังใหญ่) ขนาด 4 ห้องเสา (4 Bays) รวมความยาวทั้งหมด 14.90 เมตร กว้าง 7.00 เมตร
- ความยาวของโรงนาหลังเหนือ (โรงนาหลังเล็ก) เป็นโรงนาขนาด 3 ห้องเสา ห้องเสาแรกอยู่แนวเดียวกับห้องเสาแรกของโรงนาหลังใต้ และวางห้องเสาอยู่ในแนวเดียวกัน ระยะห่างของห้องเสาเท่ากัน ความยาว 11.20 เมตร
- ระยะห่างโรงนาหลังเหนือ และหลังใต้ 0.90 เมตร
- ความสูงของส่วนต่างๆ ของอาคารดูจากรูปตัดตามยาว และตามขวาง
- ฝาโรงนาด้านนอกทั้งหมดเป็นฝาดันจาก หนาด้วยไม้ไผ่ตามแนวนอน
- การเจาะช่องประตู หน้าต่าง ดูจากแปลนภาพอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่: 9 ภาพที่: 4) และภาพวิเคราะห์ (กรณีศึกษาที่: 9 ภาพที่: 6) ส่วนประตูใหญ่เป็นประตูสักรอบไม้เนื้อแข็ง ลักษณะเป็นประตูบานเปิด ส่วนประตูของโรงนาหลังเหนือเป็นประตูสักรอบไม้บานกระทุ้งเข้าด้านใน หน้าต่างเป็นดับจากกรอบบานไม้ไผ่เป็นบานกระทุ้งทุกบาน

ลักษณะการใช้สอย:

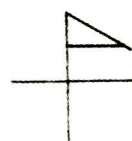
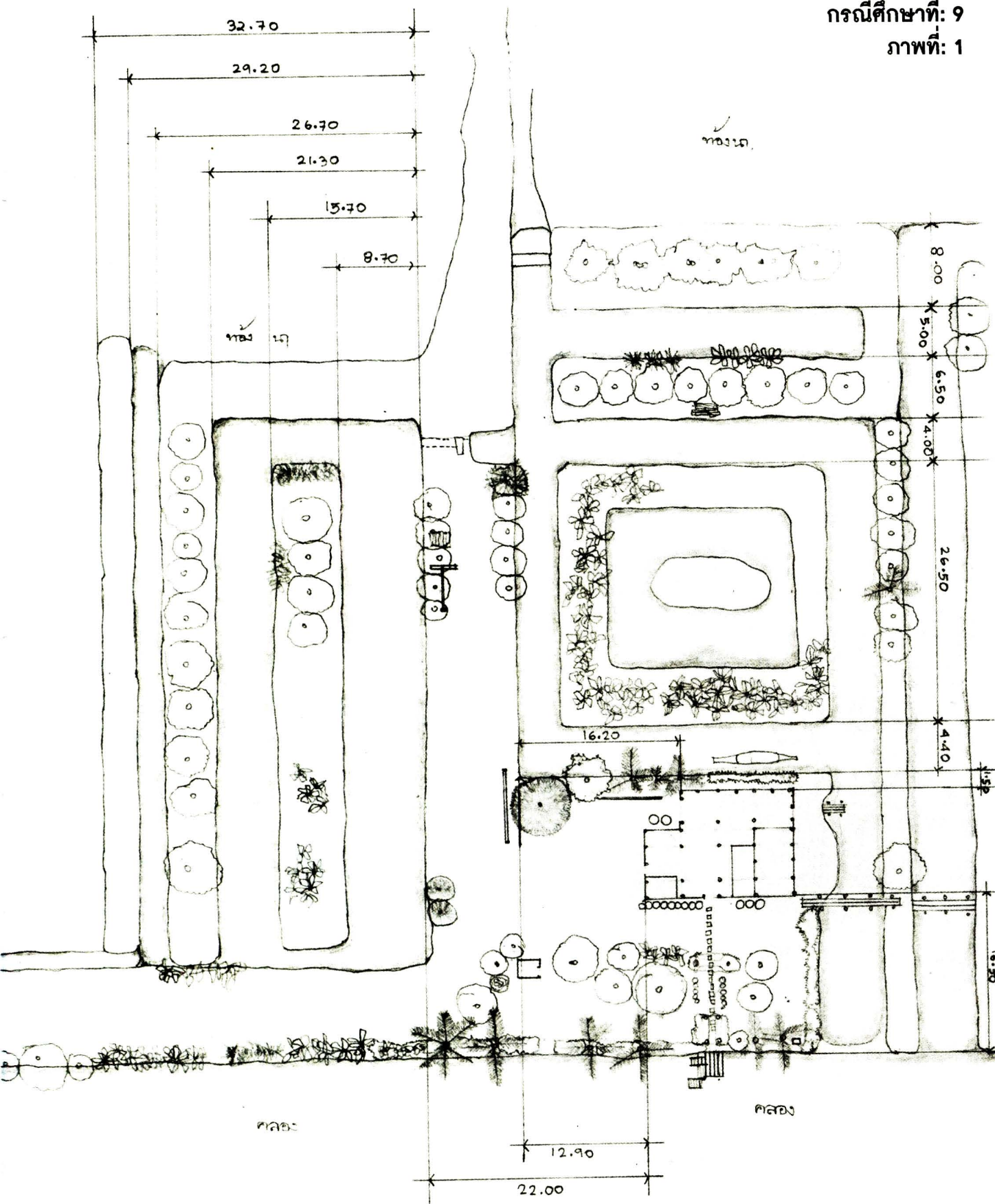
- โรงนาหลังใต้ (โรงนาหลังใหญ่) บริเวณเกือบทั้งหมดเป็นพื้นที่พักอาศัยของสมาชิกภายในครอบครัวทั้งหมด ห้องเสาแรกเป็นส่วนนอนยกพื้นสูงจากพื้นดินอัดแน่นไม่มีกั้นฝาห้องส่วนนอนแต่ใช้ตู้เก็บของเป็นตัวกั้นระหว่างส่วนนอนกับแคร่พักผ่อน ซึ่งอยู่ในบริเวณห้องเสาที่ 2 ความกว้างของแคร่ 2.40 ประมาณ 3/4 ห้องเสา ส่วนนอนเป็นที่นอนของนายเสวย ระย้า นางสาวแดงกาว ระย้า และหลานชายลูกของน้องชายโดยนางสาวแดงกาวนอนร่วมกับหลานชาย ห้องเสาที่ 3 เป็นบริเวณโถงเอนกประสงค์เป็นที่นั่งพักผ่อน โดยปูเสื่อที่สานขึ้นเองวางบนพื้นดินอัดแน่น ห้องเสาที่ 4 ด้านริมผนังด้านใต้เป็นแคร่นอนของลูกชายนายเสวยกับภรรยา และลูกชายคนเล็กริมฝาด้านเหนือเป็นที่เก็บข้าวเปลือก และบริเวณเก็บของ
- โรงนาหลังเหนือ (โรงนาหลังเล็ก) บริเวณเกือบทั้งหมดเป็นส่วนเก็บของครัวบริเวณปรุงอาหารและบริเวณรับประทานอาหารห้องเสาที่ 3 เป็นบริเวณเก็บรถไถเครื่องสูบน้ำเครื่องฟัดข้าวถังน้ำมันห้องเสาที่ 2 เป็นบริเวณที่วางเอนกประสงค์ข้างฝาด้านเหนือเก็บข้าวเปลือก และโต๊ะวางอุปกรณ์ในครัวและครัวห้องเสาที่ 1 ชิดข้างฝาด้านเหนือเป็นบริเวณแคร่วางอุปกรณ์ทำครัวตู้กับข้าวโต๊ะรับประทานอาหารและขีดฝาด้านใต้
- วางตุ่มน้ำฝนไว้รับประทานมีประตูเปิดออกไปยังบริเวณชักล้างซึ่งอยู่ชิดกับคูน้ำที่ขุดขึ้น
- การใช้เนื้อที่ภายในอาคารการจัดวางตำแหน่งเครื่องใช้ไม้สอย ดูจากภาพแปลน (กรณีศึกษาที่:9 ภาพที่: 2) และภาพแสดงอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่:9 ภาพที่: 4)

วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้างโรงนาหลังใต้ (โรงนาหลังใหญ่)

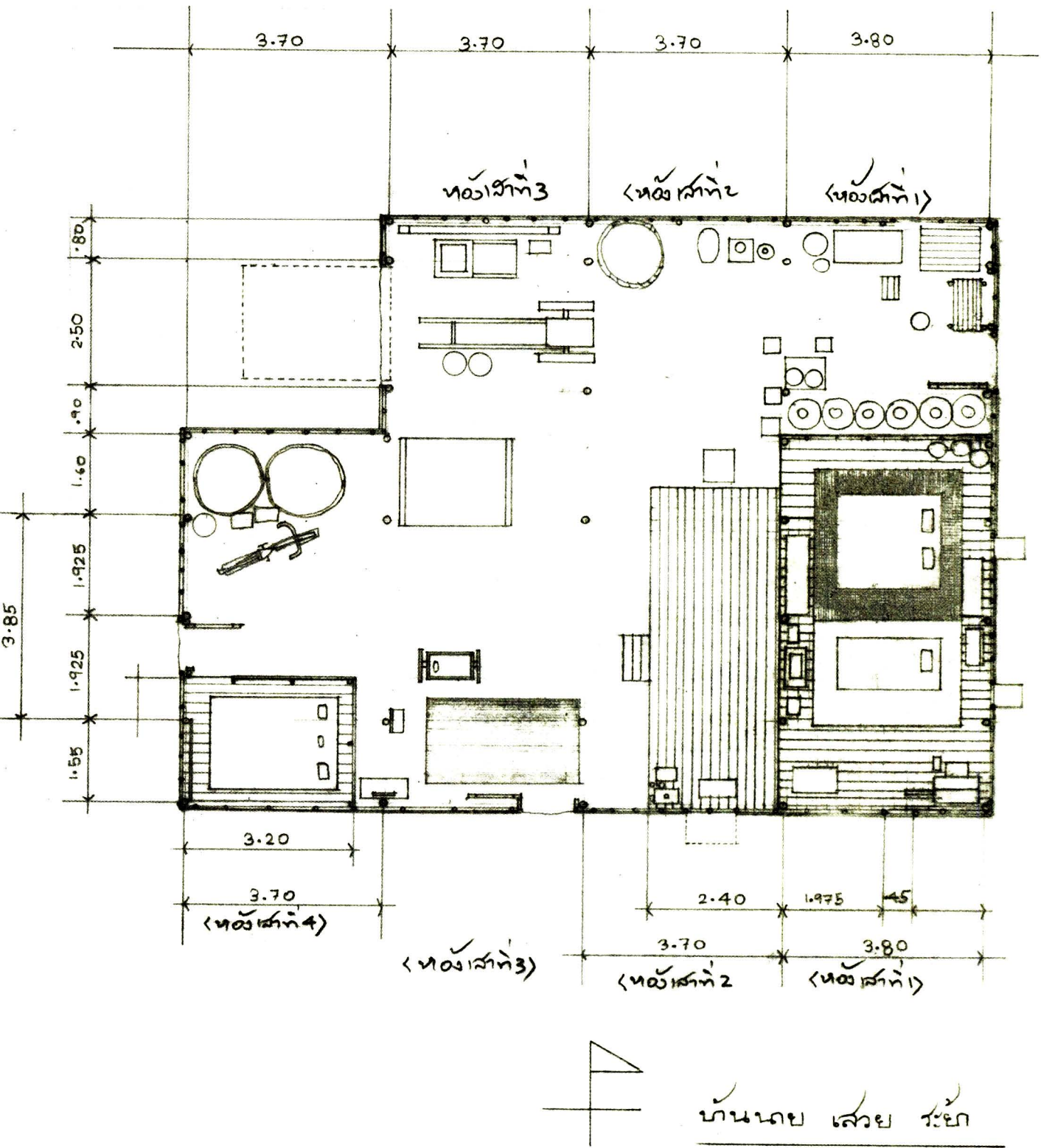
ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาราย	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาเรียง	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
ข้อ	ไม้เนื้อแข็ง	2" x 6"
ตั้ง	ไม้เนื้อแข็ง	2" x 6"
อกไก่ + แป + จันทัน	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2 1/2" x 3"
กลอน	ไม้ไผ่ (ไม่รวก)	เส้นผ่าศูนย์กลาง 1 1/2" x 2"
สิ่งมุงหลังคา	ตับจาก	
พื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1" x 6"
ตง รับพื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" x 4"
ตอม่อ รับพื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
พื้นแคร่ห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	2" x 6"
คาน ตง รับพื้นแคร่นอน	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" x 5"

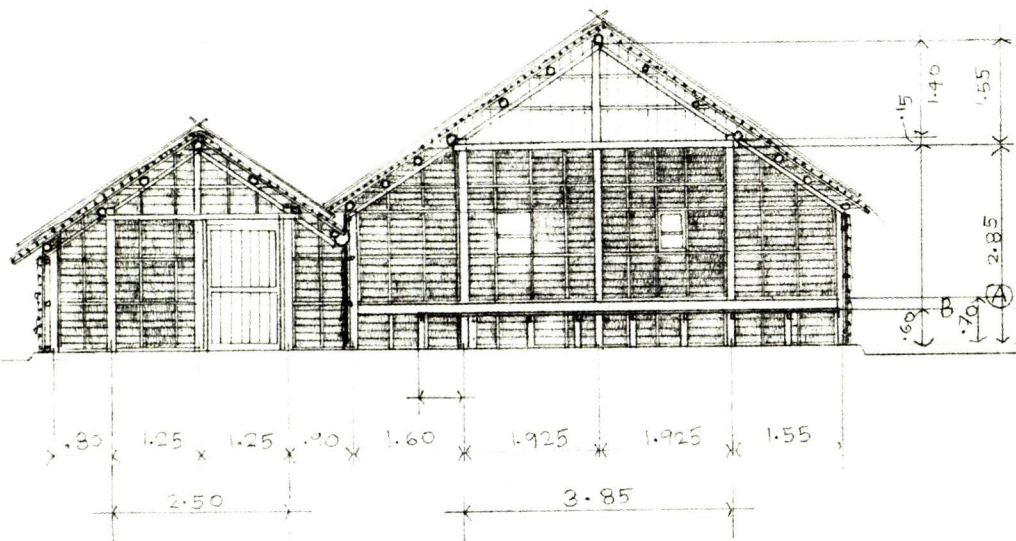
วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้าง โรงนาหลังเหนือ (โรงนาหลังเล็ก)

ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาราย	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาเรียง	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
ข้อ ตั้ง	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2"- 4"
อกไก่ + แป + จันทัน	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2"- 2 1/2"
กลอน	ไม้ไผ่ (ไม่รวก)	เส้นผ่าศูนย์กลาง 1 1/2"- 2"
สิ่งมุงหลังคา	ตับจาก	

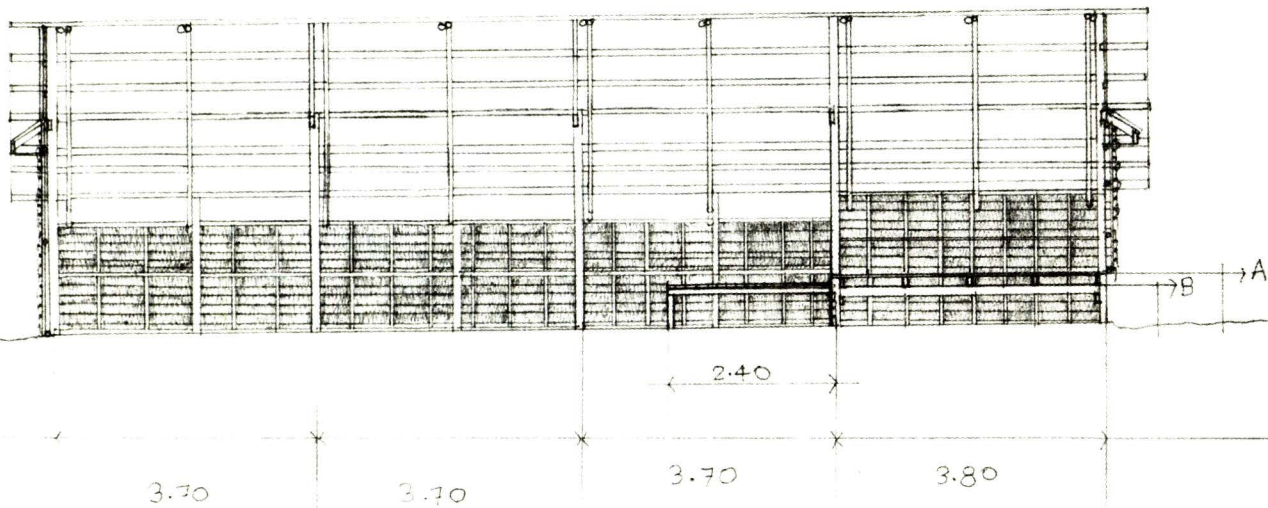

บ้านนาข เลี้ยว รัชดา

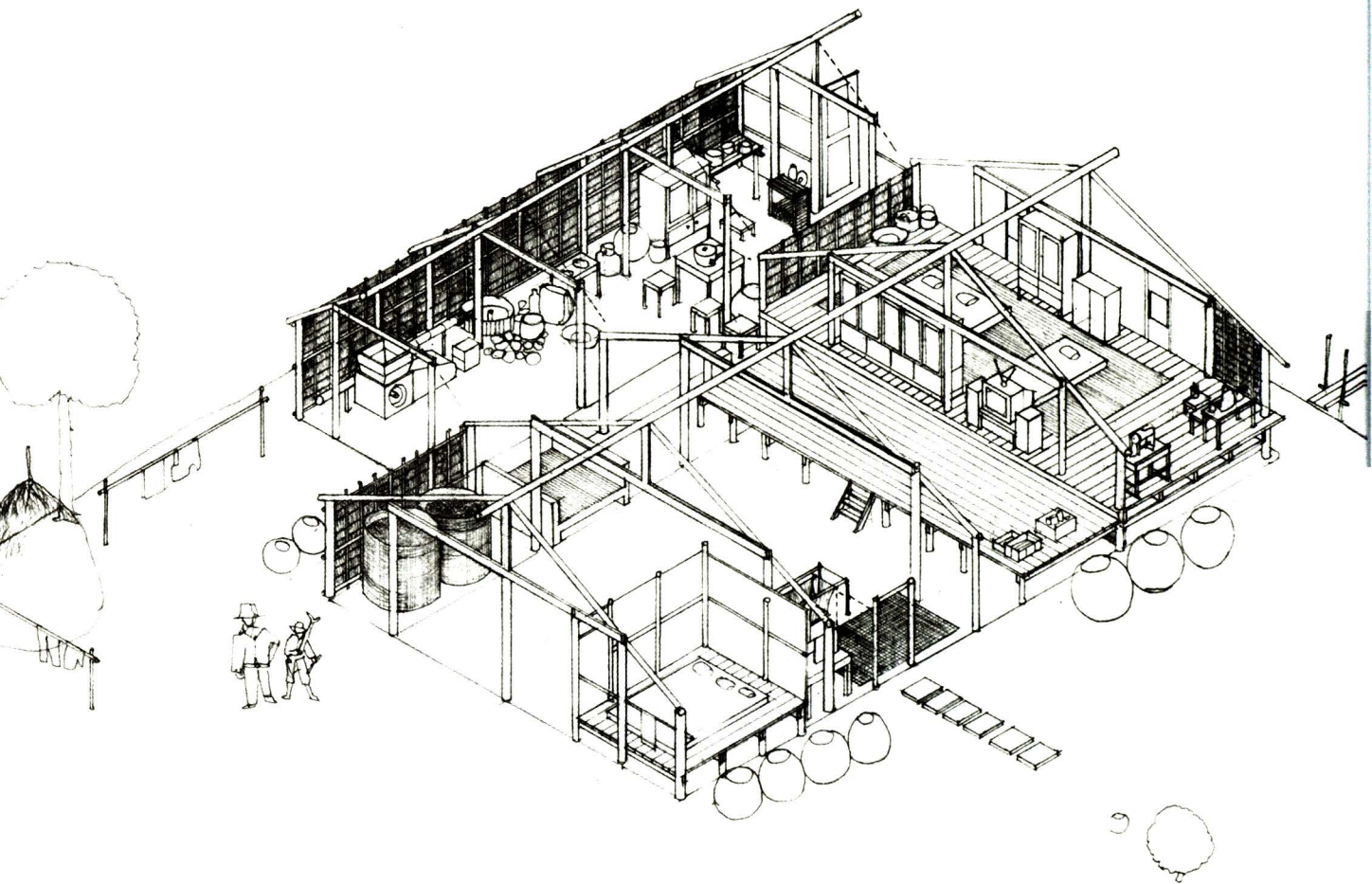

รูปตัดตาม ทว (1:100)

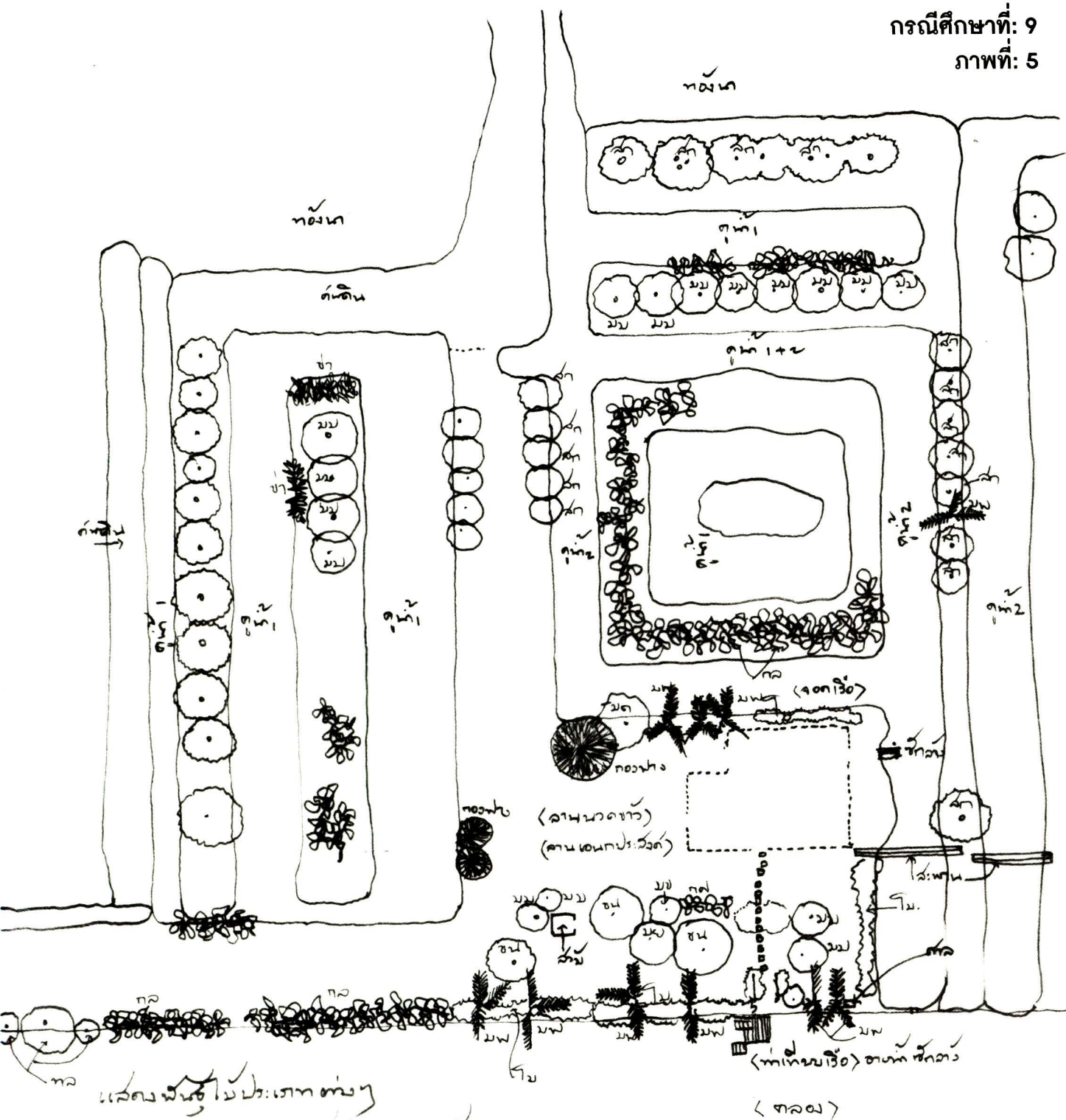

รูปตัดตามยาว 1:100

ถนนสาย 5 ระยะ

ภาพแสดง อาคาร 3 มิติ
บ้านนาบง เสาปูน ไม้

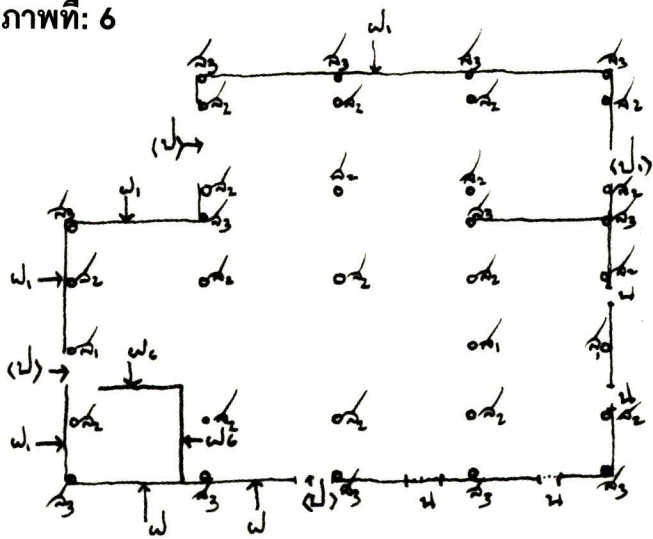

แปลตามผังพื้นที่โรงเรียน
 ลก = ล: ลก มพ = ม: พรวัว กว = กว: กว
 มม = ม: มม มช = ม: ชาม ทล = ทล: ทล
 ชน = ชน นม = น: นม กต = กต: กต
 มต = ม: มต

แปลตามพื้นที่ดินและตำแหน่งพื้นที่ใช้สอยในบริเวณที่ดินปลูกบ้าน

พื้นที่ 1 = พื้นที่ปลูกบ้านไว้ใช้สอย
 พื้นที่ 2 = พื้นที่ปลูกบ้าน และพื้นที่ใช้สอยพื้นที่

วิเคราะห์การใช้ที่ดินบริเวณบ้าน
 (แผนที่แสดงพื้นที่ใช้สอย)

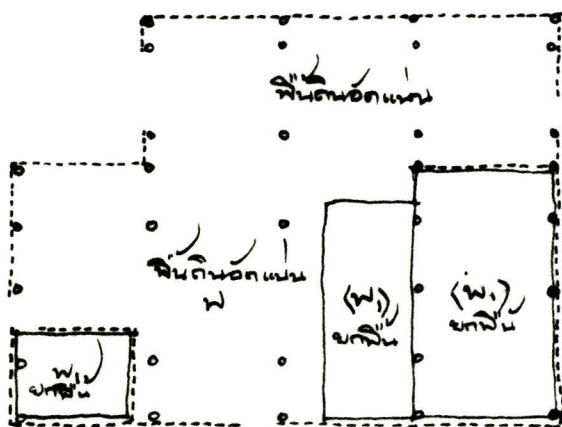

(แสดงภาพผังรูป ปะทุ ทนทาน)

ฟ1: ฟ้าใต้ ฟ2: ฟ้าราย ฟ3: ฟ้าเรียบ

ฟ4: ฟ้าดิบจาก ปะทุ ทนทาน

ฟ5: ฟ้าไม้

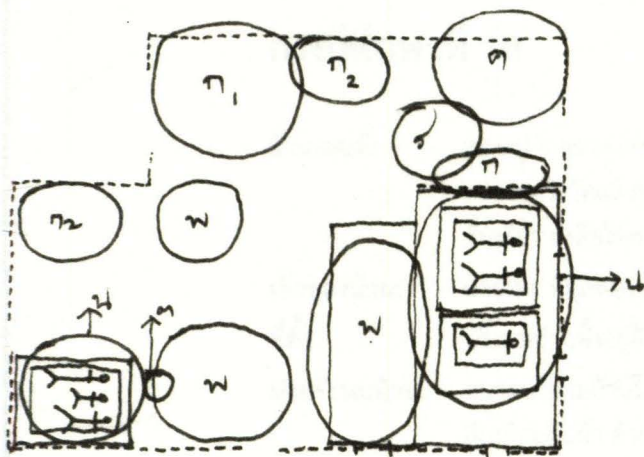

(แสดงภาพผังรูป และพื้นที่นอกแนวพื้นที่)

ฟ: พื้นที่นอกแนว (นอกแนว)

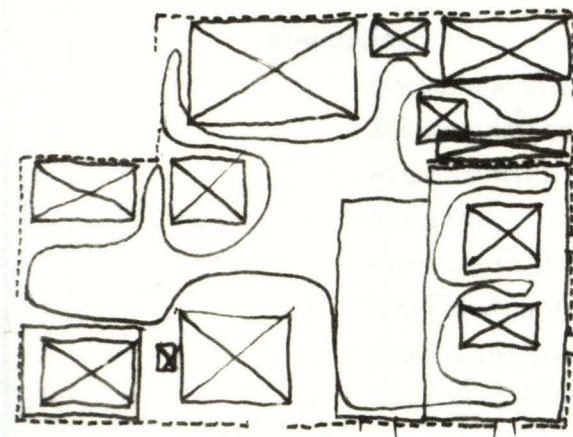
ฟ: พื้นที่นอกแนว นอกแนว มีพื้นที่นอกแนว พื้นที่นอกแนว

วิเคราะห์ผังรูป และพื้นที่นอกแนว และพื้นที่นอกแนว
(บ้าน หาย เสวย ฟ้า)

(แสดงบริเวณพื้นที่ใช้สอยในอาคาร)

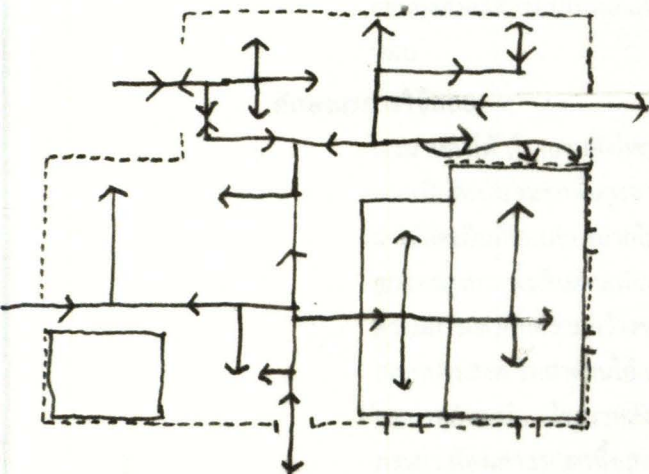
พะพิภพ่อน นึ่งเลนธัมแบก ฐะรัมพรพนาตนา
 น = นอน ฐะครว ปรวอณาการเกบอณา
 K1 = เกบอณาการเกบอณา K2 = เกบอณาการเกบอณา
 ต = แทบตัว

(แสดงพื้นที่ใช้สอยบริเวณ
 - ทิศเหนือของพื้นที่ใช้สอย)

☒ = พื้นที่ใช้สอย

~ = บริเวณที่รวม
 เอนกประสงค์ และ
 เส้นทางสัญจร

(แสดงเส้นทางสัญจร)

วิเคราะห์: พื้นที่ใช้สอย พื้นที่ใช้งานจริง พื้นที่เอนกประสงค์ และ เส้นทางสัญจร
 (บ้าน นาย เสวย ฐะรัม)

กรณีศึกษาที่ 10

- บ้านเลขที่:** 82 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ท้ายยาว เขตลาดกระบัง
หลังจากรังวัดแล้วบ้านหลังนี้ได้รื้อเรือนโรงนาหลังใต้ (โรงนาหลังใหญ่ออก) เพื่อสร้างอาคารทรงตึกชั้นเดียว เหลือโรงนาหลังเหนือเอาไว้ เพราะอาคารตึกยังสร้างไม่เสร็จจึงใช้เป็นสวนอาศัยชั่วคราว
- เจ้าของบ้าน:** นายโหม่ง พิกุลทอง
- ที่ตั้ง:** บริเวณบ้านตั้งอยู่ฝั่งใต้ของคลองมอญ ชิดกับคลองมอญ
- ผังบริเวณบ้าน:** ขนาดบริเวณบ้านโดยประมาณ ยาว 52.00 เมตร กว้าง 94.00 เมตร ลักษณะพื้นที่ค่อนข้างเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านตะวันออกเฉียงเล็กน้อย วางอาคารขนานกับลำคลอง ขนาดคูน้ำ และคันดิน รวมถึงตำแหน่งอาคารบริเวณพื้นที่ใช้สอยต่างๆ และพันธุ์ไม้ภายในบริเวณบ้านดูจากภาพผังบริเวณ และภาพการวิเคราะห์การใช้ที่ดินของบริเวณบ้านที่เขียนแสดงไว้ (กรณีศึกษาที่ 10: ภาพที่: 1)

ลักษณะเรือน:

- ลักษณะเรือนเป็นโรงนาแฝด วางแกนไปตามแนวตะวันออก-ตะวันตก
- พื้นดินอัดแน่นทั้งโรงนาทั้ง 2 หลัง
- ความยาวของโรงนาหลังใต้ (โรงนาหลังใหม่) ขนาด 3 ห้องเสา (3 Bays) รวมความยาว 10.30 เมตร กว้าง 6.75 เมตร
- ความยาวของโรงนาหลังเหนือ (โรงนาหลังเล็ก) ขนาด 3 ห้องเสา (3 Bays) ทุกห้องเสาอยู่แนวเดียวกันกับโรงนาใต้ (หลังใหญ่) รวมความยาว 10.30 เมตร กว้าง 3.30 เมตร
ระยะห่างระหว่างโรงนาหลังใต้กับหลังเหนือ 1.15 เมตร
- ฝาโรงนาทั้งหมดเป็นฝาสังกะสีฝ้าห้องนอนทั้ง 2 ห้อง ฝาไม้อัด
- การเจาะช่องประตูหน้าต่าง ดูจากแปลนภาพอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่ 10: ภาพที่: 4) และภาพวิเคราะห์ส่วนผนังประตู (กรณีศึกษาที่ 10: ภาพที่: 6) ประตูทั่วไปเป็นบานเปิดสังกะสีกรอบไม้เนื้อแข็ง หน้าต่างบานกระทุ้งสังกะสีกรอบไม้เนื้อแข็งมีการเจาะผนังด้านใต้ของโรงนาหลังใหญ่ให้เป็นช่องหน้าต่างให้ลมผ่านสู่สวนนอน

ลักษณะการใช้สอย:

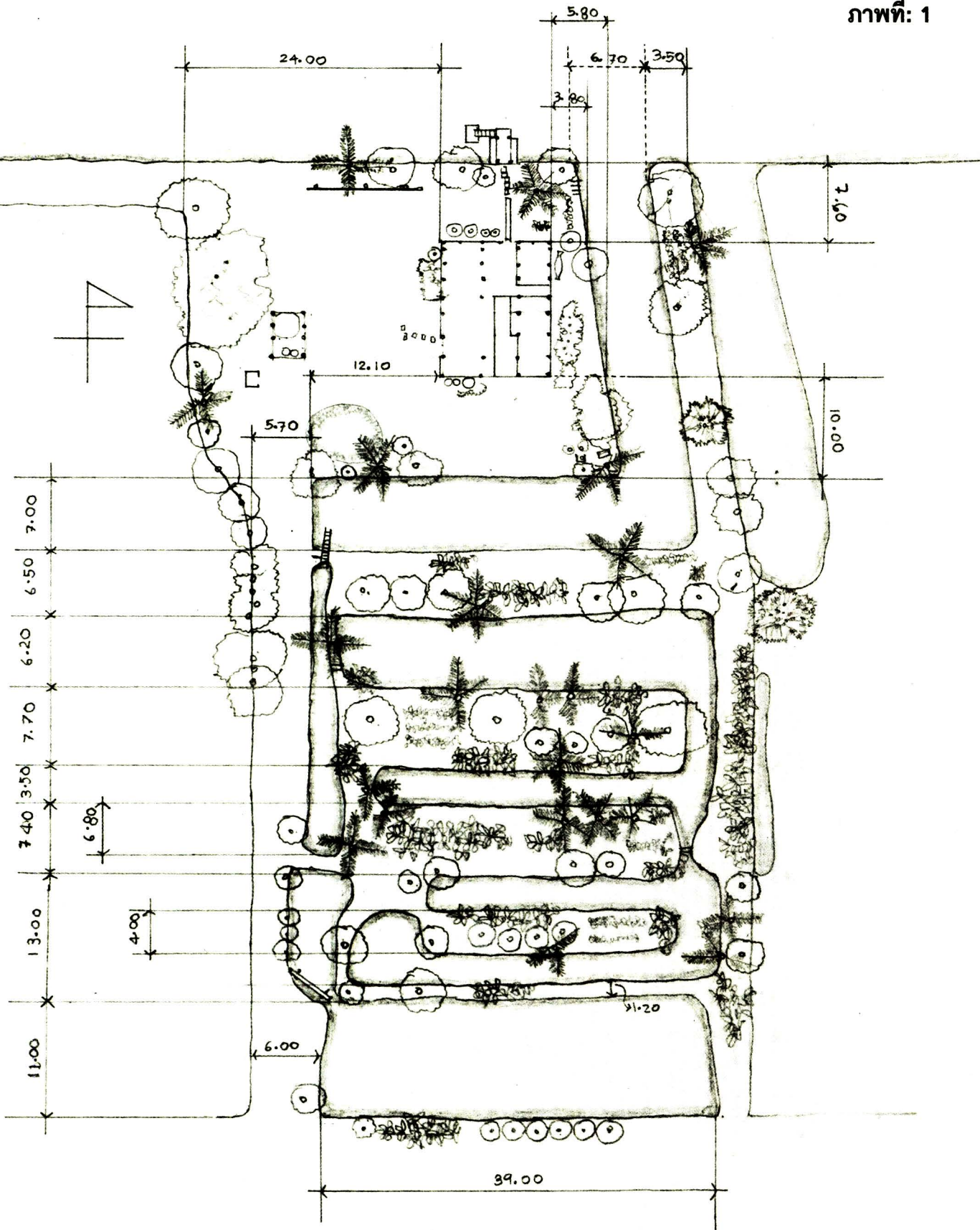
- โรงนาหลังใต้ (โรงนาหลังใหญ่) บริเวณเกือบทั้งหมดเป็นส่วนพักอาศัยของสมาชิกภายในครอบครัว ห้องเสาแรกเป็นส่วนนอนยกพื้นสูงจากพื้นดินอัดแน่น กันฝ้าห้องภายในเป็นห้องนอน แยกออกจากส่วนพักผ่อนด้วยฝาไม้อัดเป็นที่นอนของนายโหม่ง และภรรยา รวม ทั้งลูกสาว และลูกชาย ห้องเสาที่ 2 เป็นบริเวณพักผ่อนโดยยกแคร่สูงกว่าพื้นดินอัดแน่นแต่ต่ำกว่าพื้นที่ส่วนนอน ความกว้างของแคร่ประมาณครึ่งห้องเสากว่าเล็กน้อย ความยาวเท่ากับความกว้างของเรือนใช้เป็นส่วนนั่งเล่น รับแขก รับประทานอาหาร ห้องเสาที่ 3 เป็นสวนอเนกประสงค์ ริมฝาด้านใต้ และริมฝาด้านตะวันตกเป็นส่วนเก็บของบริเวณที่เหลือโล่งตลอด
- โรงนาหลังเหนือ (โรงนาหลังเล็ก) บริเวณภายในเป็นส่วนเก็บของ ครั้ว และส่วนห้องนอนของลูกชายและภรรยา ห้องเสาแรกยกพื้นสูงจากพื้นดินอัดแน่นกันเป็นห้องนอน ฝากันภายในเป็นฝาไม้อัด ห้องเสาที่ 2 เป็นบริเวณครัวอยู่ชิดผนังด้านเหนือ เลยออกมาจากผนังเป็นส่วนเก็บของอุปกรณ์ทำอาหาร ห้องเสาที่ 3 เป็นบริเวณโล่งอเนกประสงค์เก็บของใช้ต่างๆวางกระจัดกระจาย
- โรงนาแฝดหลังนี้ไม่มีการเก็บข้าวเปลือกและอุปกรณ์ทำนาไว้ในตัวโรงนา เพราะเจ้าของบ้านไปสร้างโรงนาขนาดเล็กสำหรับเก็บข้าวเปลือกและเครื่องมือทำนาไว้ด้านตะวันตกของโรงนามีสานนวดข้าวคันไ้วรายละเอียดจากภาพผังบริเวณ (กรณีศึกษาที่ 10: ภาพที่: 1)
- การใช้เนื้อที่ภายในอาคารการจัดวางตำแหน่งเครื่องใช้ไม้สอย ดูจากภาพแปลน (กรณีศึกษาที่ 10: ภาพที่: 2) และภาพแสดงอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่ 10: ภาพที่: 4)

วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้างโรงนาหลังใต้ (โรงนาหลังใหญ่)

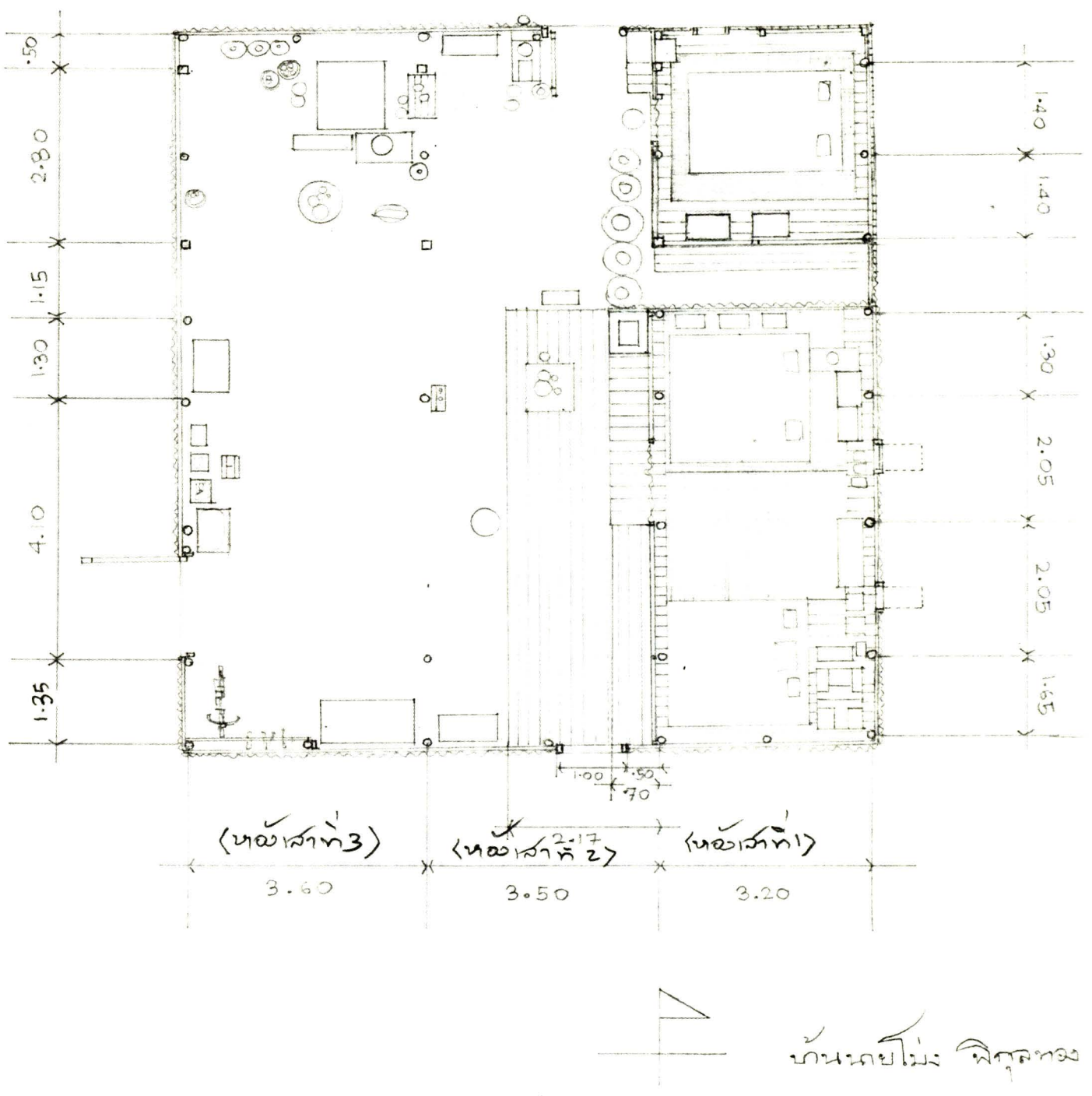
ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาราย	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
เสาเรียง	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
ข้อ + ตั่ง	ไม้เนื้อแข็ง	2" x 6"
จันทัน	ไม้ปรังแดงกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2"- 2 1/2"
อกไก่ + แปะ	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2 1/2" x 3"
สิ่งมุงหลังคา	ตับจาก	
พื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1" x 6"
ตง รับพื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" x 4"
ตอม่อ รับพื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
พื้นแคร่ห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1" x 6"
คาน ตง รับพื้นแคร่นอน	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" x 5"

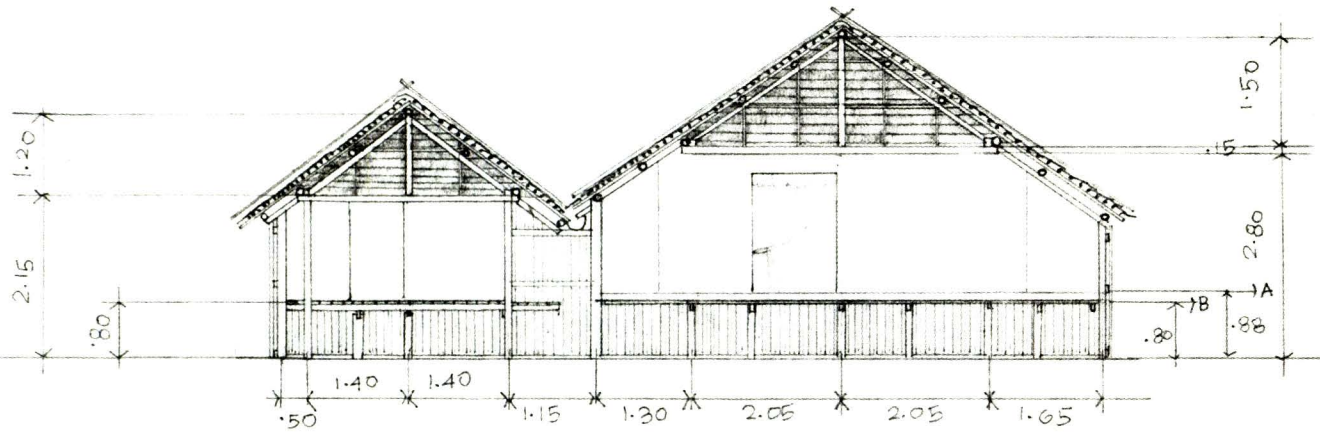
วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้าง โรงนาหลังเหนือ (โรงนาหลังเล็ก)

ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 5"
เสาราย	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
เสาเรียง	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
ข้อ ตั่ง	ไม้เนื้อแข็ง	2" - 4"
อกไก่ + แปะ	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2 1/2" x 3"
กลอน	ไม้ไผ่ (ไม้รวก)	เส้นผ่าศูนย์กลาง 1 1/2" - 2"
สิ่งมุงหลังคา	ตับจาก	
พื้นส่วนนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1" x 6"
คาน ตง รับพื้นส่วนนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" x 4"
ตอม่อ รับพื้นส่วนนอน	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"

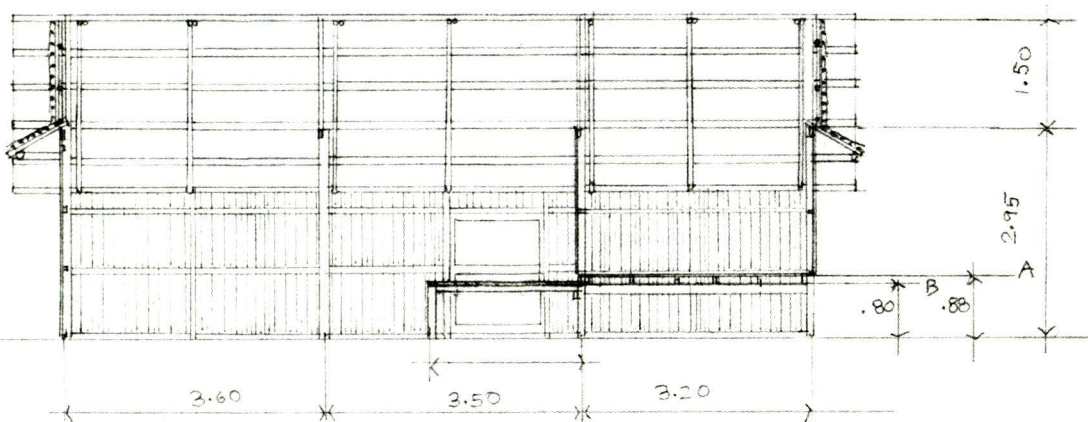

บ้านนาใหม่ พืชพรรณ

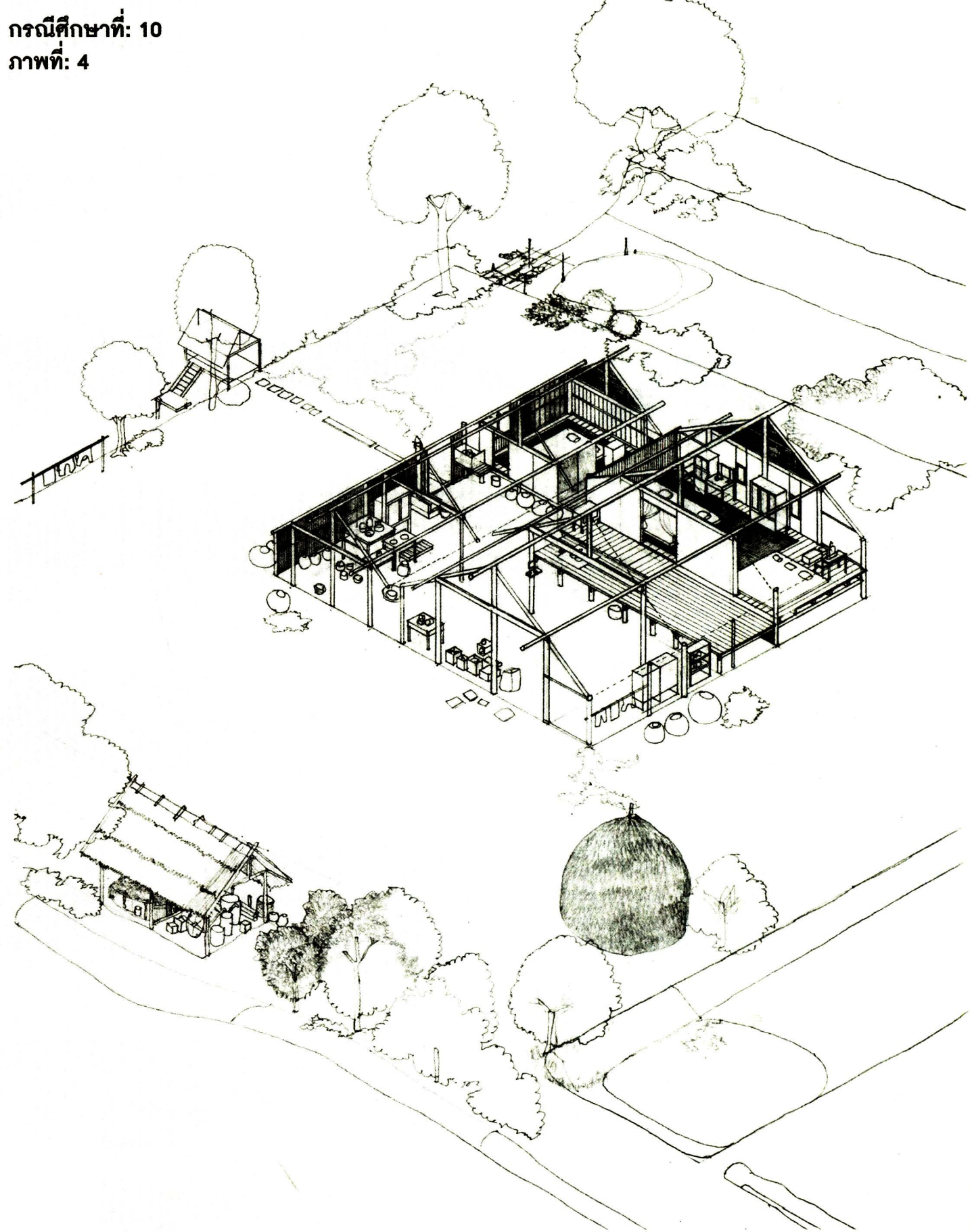

รูปตัดตามยาว (1:100)

รูปตัดตามยาว (1:100)

บ้านนาขี้เฒ่า พิษณุทอง

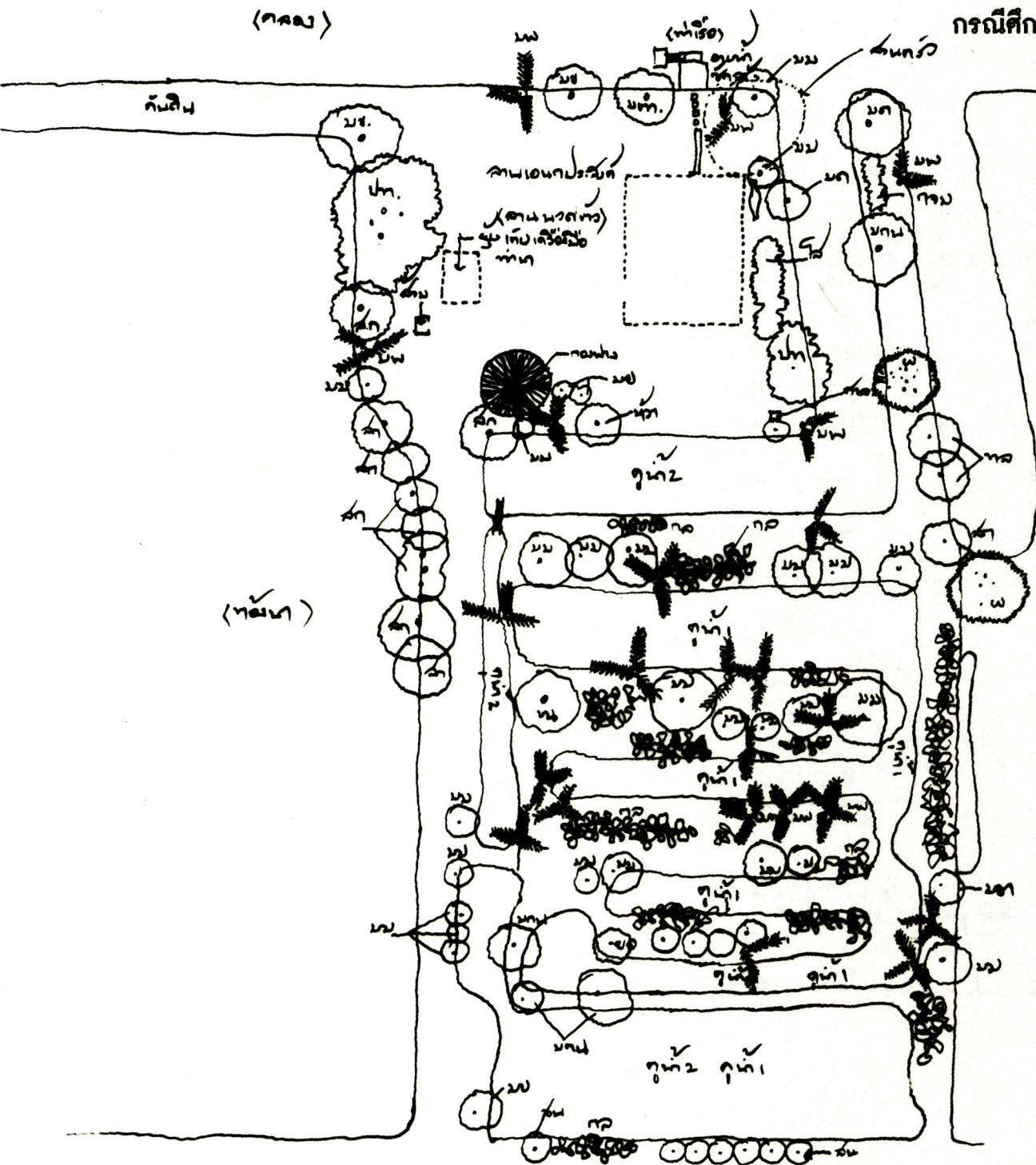

ภาพแสดงอาคาร 3 มิติ
บ้านนาแม่ จิรุลทอง

(คลอง)

กรณีศึกษาที่: 10

ภาพที่: 5

(ท่อน้ำ)

(ถนน)

แปลนพื้นที่โรงเรียน

ส.ก. : ส.ก. ม.พ. : ม.พ.ร.ว. ก.ว. : ก.ว.ร.ว. ม.ท. : ม.ท.ร.ว.
 ม. : ม.ร.ว. ม.ท. : ม.ท.ร.ว. พ. : พ.ร.ว. ร. : ร.ร.ว.
 ม. : ม.ร.ว. ย. : ย.ร.ว. พ. : พ.ร.ว. ม. : ม.ร.ว.
 ส. : ส.ร.ว. ป. : ป.ร.ว. ท. : ท.ร.ว.
 ก. : ก.ร.ว. ม. : ม.ร.ว. พ. : พ.ร.ว.

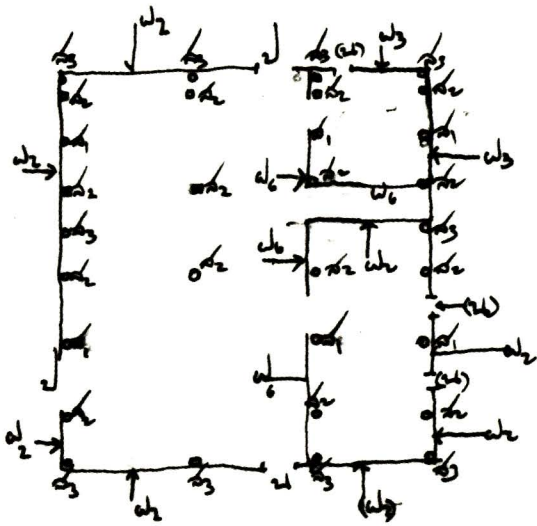
แปลนพื้นที่ดินปลูกข้าว

ในบริเวณที่ดินปลูกข้าว

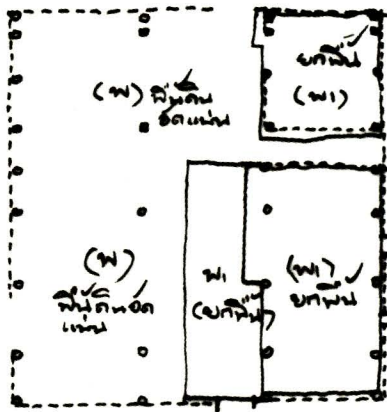
ทุ่งนา 1 = ทุ่งนาปลูกข้าว (ไร่ 100)
 ทุ่งนา 2 = ทุ่งนาปลูกข้าว และ ทุ่งนาปลูก
 ส. : ส.ร.ว.

วิเคราะห์พื้นที่ดินบริเวณ

(พื้นที่ปลูกข้าว)

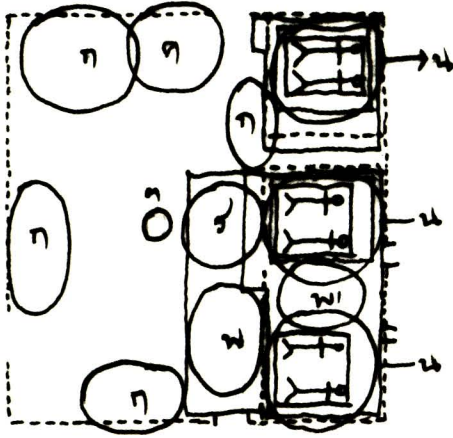

(แสดง ฝาผนัง ประตู และหน้าต่าง)
 ฝ. ฝ้าใต้ ฝ. ฝ้าทอป ฝ. ฝ้าหัว
 ฝ. ฝ้าหัว ฝ. ฝ้าหัว ฝ. ฝ้าหัว
 ฝ. ฝ้าหัว ฝ. ฝ้าหัว ฝ. ฝ้าหัว
 ฝ. ฝ้าหัว ฝ. ฝ้าหัว ฝ. ฝ้าหัว

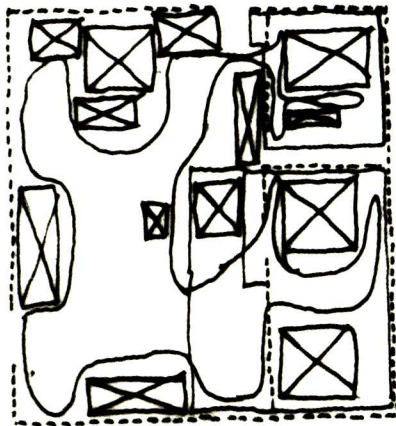
(แสดง ฝาผนัง และพื้นที่จากพื้นดิน)
 ฝ. พื้นดินทอป (ฝ้าหัว)
 ฝ. พื้นไม้กระดานทอป (ฝ้าหัว) ฝ. พื้นไม้กระดานทอป (ฝ้าหัว)

วิเคราะห์โครงสร้าง ฝาผนัง พื้นทอป และพื้นที่จากพื้นดิน
 (แบบบ้านไม้ ฝ. ฝ้าหัว)

<แสดงบริเวณพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร>

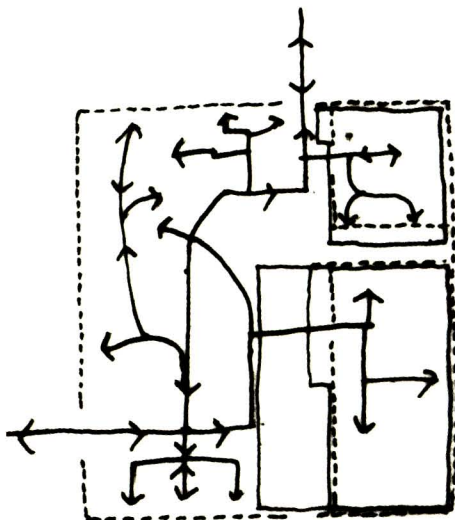
พ = โต๊ะคอมพิวเตอร์, รับแขก, รับประทานอาหาร
น = นอน, โต๊ะรับประทานอาหาร, ก = เก้าอี้
ต = เตียงตัว

<แสดงพื้นที่ใช้สอยบริเวณ
- ที่จอดรถ, เอนกประสงค์ และ เส้นทางสัญจร>

☒ = พื้นที่ใช้สอย

☒ = บริเวณที่ว่าง
เอนกประสงค์ และ
เส้นทางสัญจร

แสดง เส้นทางสัญจร

วิเคราะห์: พื้นที่ใช้สอย, พื้นที่ใช้งานจริง, พื้นที่เอนก
ประสงค์ และเส้นทางสัญจร
(เน้นภายในอาคาร)

กรณีศึกษาที่ 11

บ้านเลขที่: 7 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ท้ายาว เขตลาดกระบัง

เจ้าของบ้าน: นายสง่า อุณารัตน์

ที่ตั้ง: บริเวณบ้านตั้งอยู่ใต้ของคลองมอญ ห่างจากฝั่งคลองมาก ที่ดินตั้งอยู่ชิดกับถนนเลียบบคลองมอญ ด้านใต้วางขนานกับถนนเลียบบคลองมอญ

ผังบริเวณบ้าน: ขนาดของบริเวณบ้านโดยประมาณ 29.00 x 44.00 เมตร ลักษณะเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้ามีการขุดคูน้ำล้อมบริเวณบ้านเอาไว้เกือบหมด โดยมีคันดินทำเป็นทางเดินเชื่อมถนนเลียบบคลองมอญเข้าสู่บริเวณบ้าน ขนาดคูน้ำ และคันดิน รวมถึงตำแหน่งอาคาร และบริเวณใช้สอยต่างๆ และพันธุ์ไม้ในบริเวณบ้าน ดูจากภาพผังบริเวณดูจากภาพผังบริเวณ (กรณีศึกษาที่: 11 ภาพที่: 1) และภาพวิเคราะห์การใช้ที่ดินของบริเวณบ้านที่ได้เขียนแสดงไว้ (กรณีศึกษาที่ 11: ภาพที่: 5)

ลักษณะเรือน:

- ลักษณะเป็นโรงนาเดี่ยว วางแกนเรือนไปในแนวตะวันออก-ตะวันตก
- พื้นดินอัดแน่น
- ความยาวของโรงนา 3 ห้องเสา (3 Bays) ยาวทั้งหมด 9.90 เมตร กว้าง 7.20 เมตร
- ความสูงของส่วนต่างๆ ของอาคาร ดูจากรูปตัดตามยาว และตามขวาง
- ฝาทั้งหมดเป็นฝากรุด้วยตับจาก
- การเจาะช่องประตูเป็นประตูดับจากแคร่ไม้ไผ่ หน้าต่างบานกระทุ้งดับจากกรอบไม้ไผ่ ดูรายละเอียดจากแปลน (กรณีศึกษาที่ 11: ภาพที่: 2) ภาพอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่ 11: ภาพที่: 4) และภาพวิเคราะห์ส่วนผนัง (กรณีศึกษาที่ 11: ภาพที่: 6)

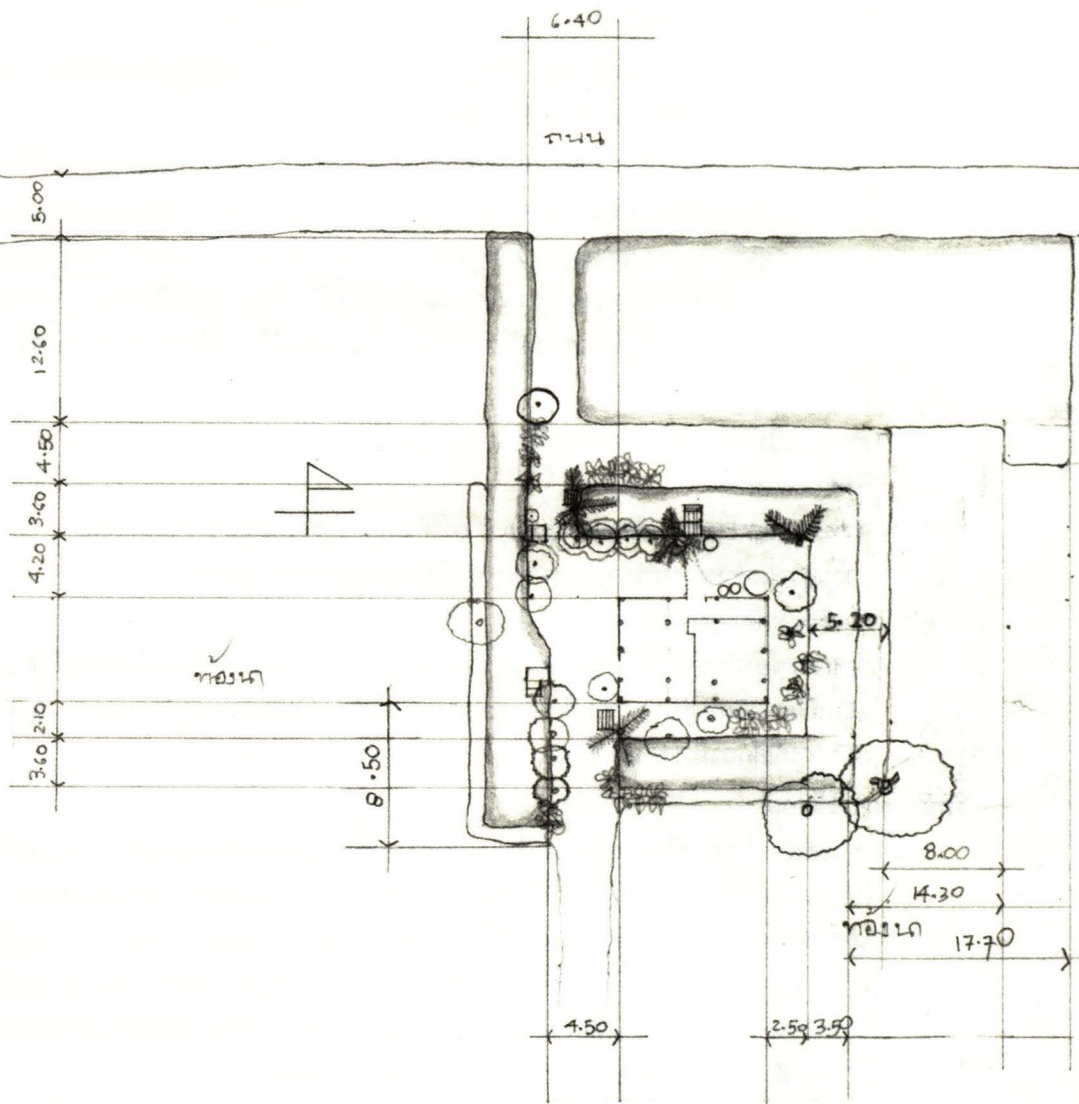
ลักษณะการใช้สอย:

- ห้องเสาที่หนึ่งและครึ่งของห้องเสาที่ 2 เป็นแคร่นอน และแคร่พักผ่อนอยู่ในระดับเดียวกัน ห้องเสาที่ 1 เป็นส่วนนอนของนายสง่าภรรยา และลูก 2 คน ความยาวของแคร่ยาวเกือบเต็มห้องเสา เว้นเฉพาะแนวระหว่างช่วงเสาแรก และเสาเรียงไว้เป็นส่วนของครัว และอุปกรณ์ในการปรุงอาหาร และตู้กับข้าว ห้องเสาที่ 2 ครึ่งห้องและห้องเสาที่ 3 เป็นบริเวณนอนกระสังค์และส่วนเก็บของ ได้แก่ อุปกรณ์ทำนา รถไถ เก็บข้าวเปลือก รวมถึงบริเวณเลี้ยงเด็กอ่อนในช่วงเวลากลางวัน รายละเอียดดูจากภาพแปลน (กรณีศึกษาที่: 11 ภาพที่: 2) และภาพอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่: 11 ภาพที่: 4)
- โรงน่านี้จัดเป็นโรงนาขนาดเล็ก แต่สามารถใช้เนื้อที่ภายในได้ครบตามความต้องการขั้นพื้นฐาน การใช้เนื้อที่
- ใช้สอยภายในอาคารและการจัดวางตำแหน่งเครื่องใช้ไม้สอย รายละเอียดดูจากภาพแปลน (กรณีศึกษาที่: 11 ภาพที่: 2) และภาพอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่: 11 ภาพที่: 4)

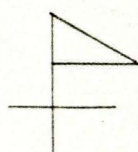
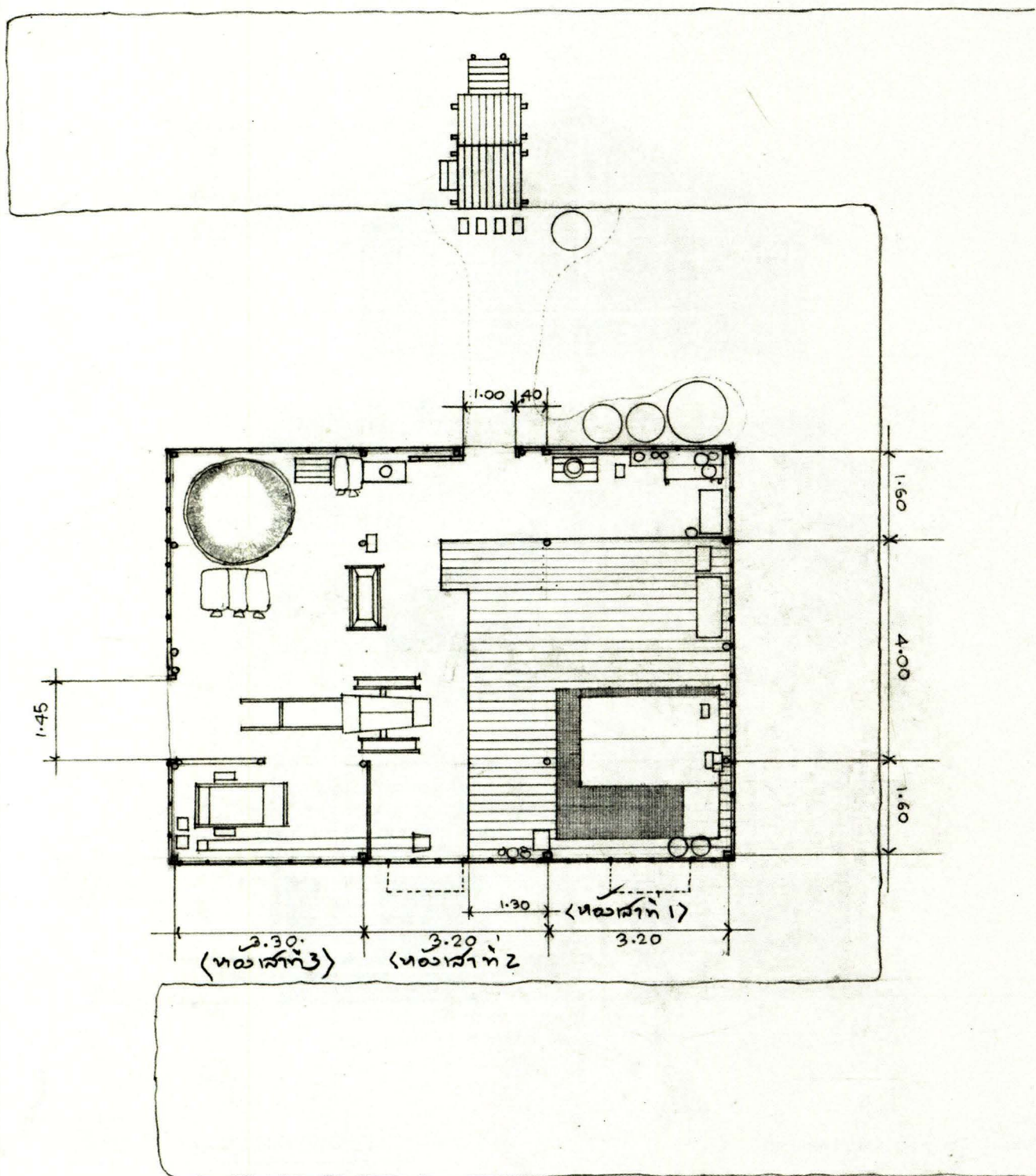
วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้างโรงนาหลังใต้ (โรงนาหลังใหญ่)

ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาราย	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาเรียง	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
ข้อ + ตั้ง	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 6"
จันทัน	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2"- 2 1/2"
อกไก่ + แป	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 1 1/2"- 2"
สิ่งมุงหลังคา	ตับจาก	
พื้นแคร่ห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1"x 6"
คาน ตง รับพื้นแคร่นอน	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 6", 2"x 4"

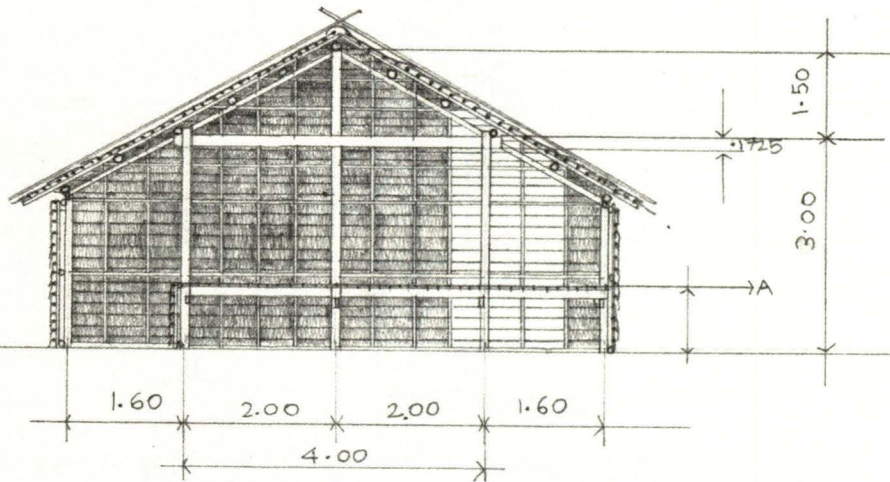
กรณีศึกษาที่: 11
ภาพที่: 1

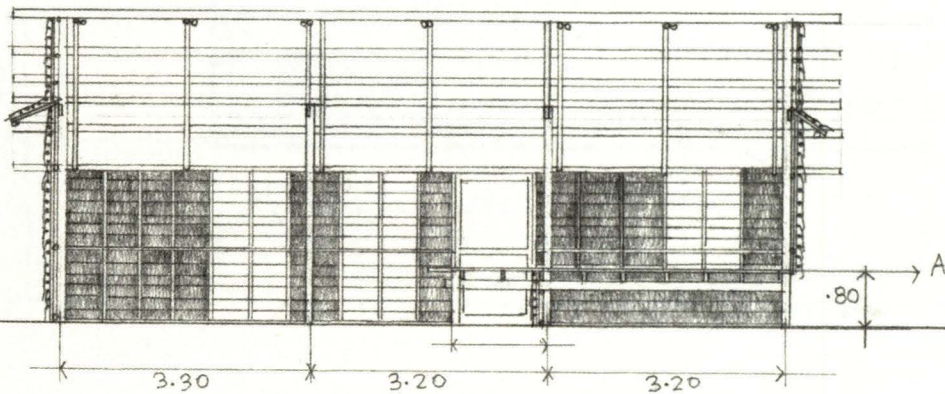
บ้าน นาย สว่างรัตน์

บ้าน นาย สว่าง อุดมรัตน์

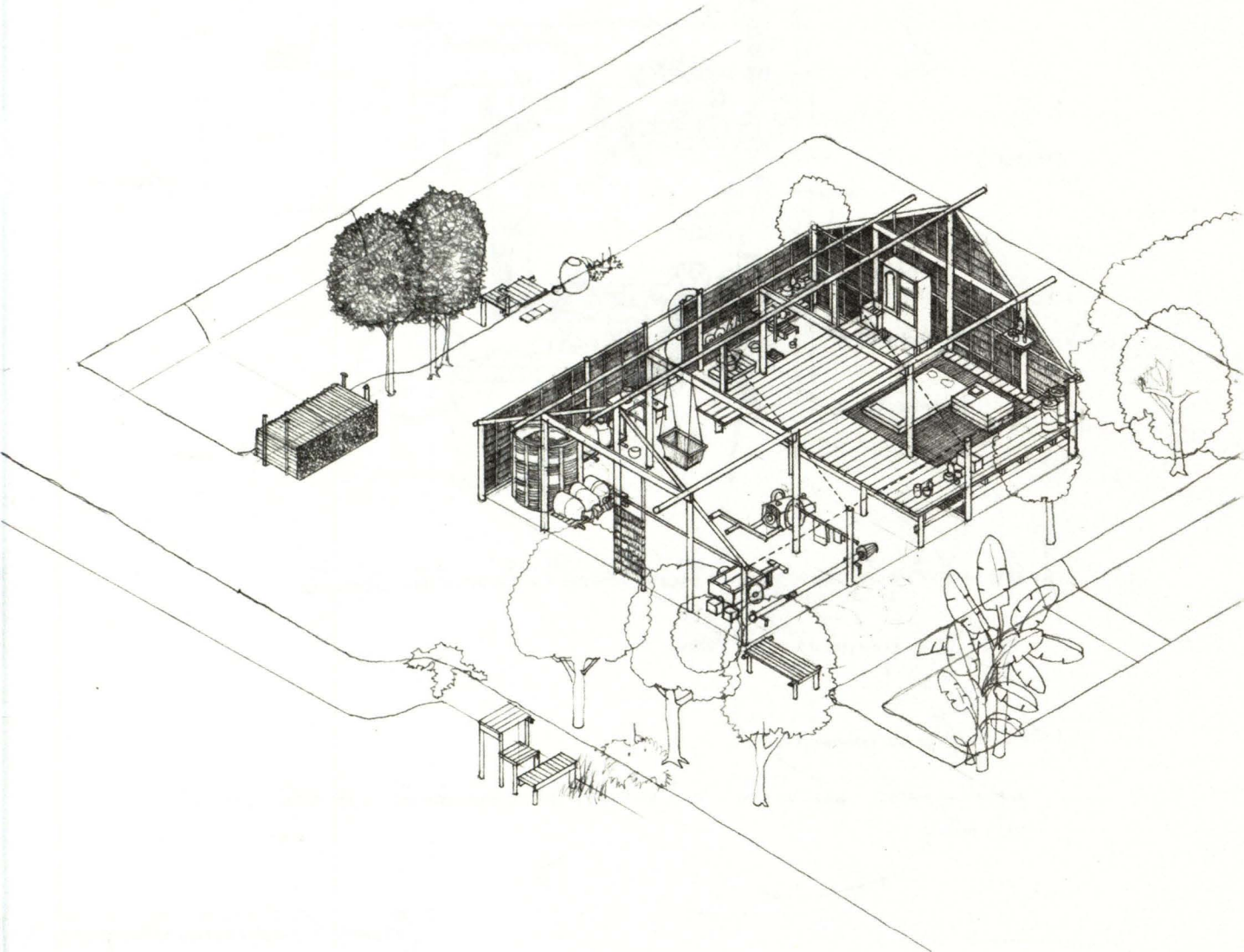

รูปตัดตามขวาง <1:100>

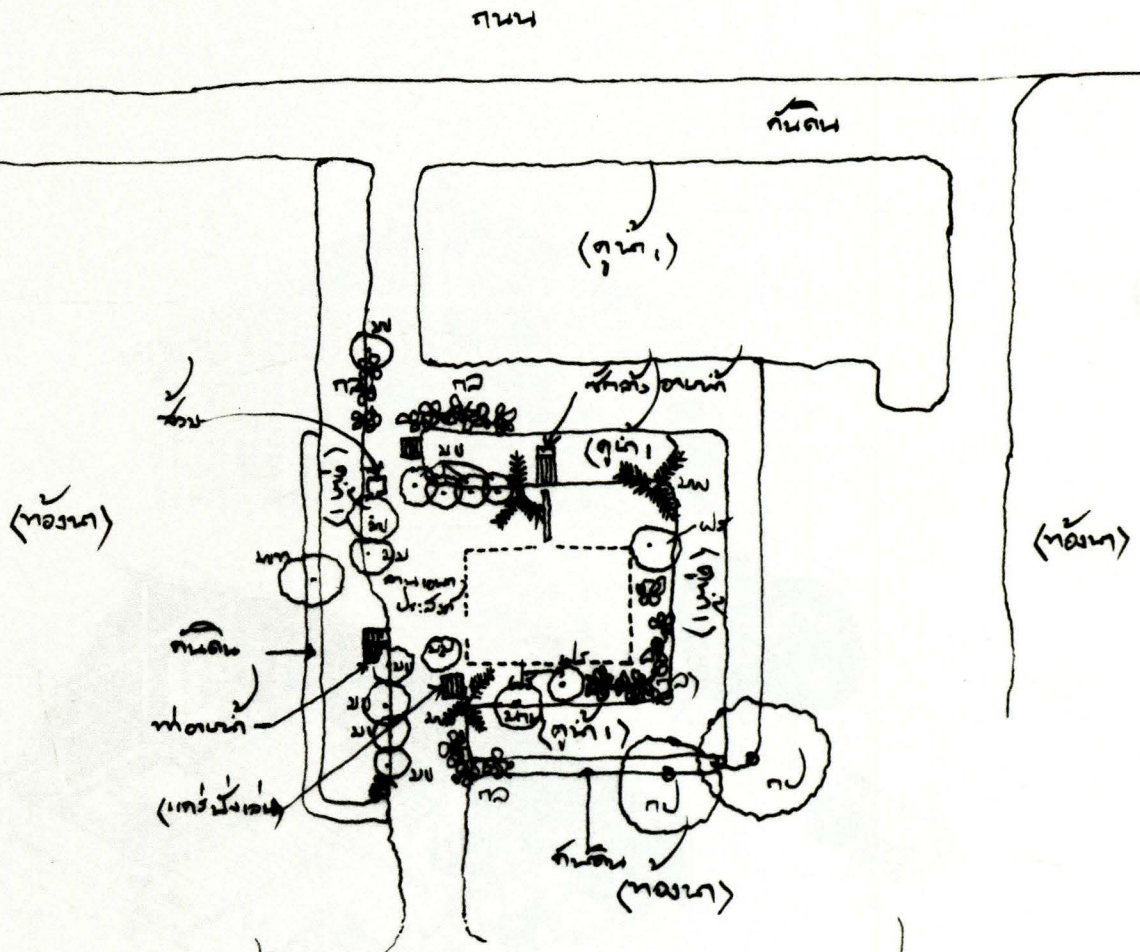

รูปตัดตามยาว <1:100>

บ้านนาย ส่ง อุนารัตน์

ภาพแสดง อาคาร 3 มิติ
บ้าน นาย สว่าง อุดมรัตน์

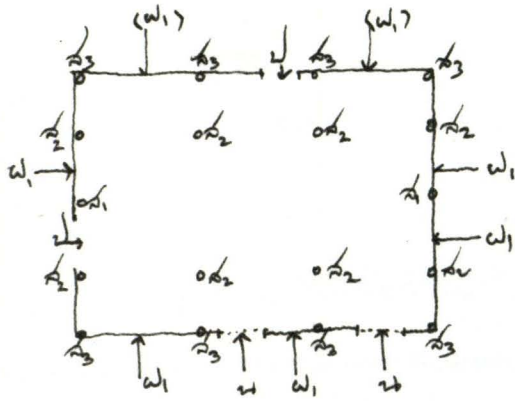

แปลหน้าที่ดิน และ ทำแผนที่ใช้สอยในบริเวณที่ดิน ปดุงาม
 หน้าที่ = หน้าที่ใช้สอย

และยังมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

[illegible]

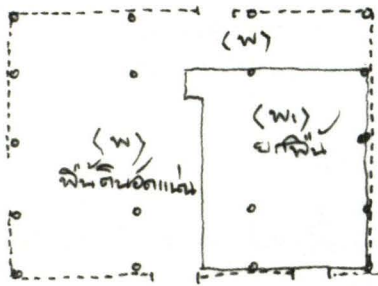
(วิเคราะห์) การที่ดินบริเวณบ้าน
บ้านนาย สห อัครตัน }

(แสดง เสา ผนัง ประตู และหน้าต่าง)

s_1 = เสาใต้ s_2 = เสาภายใน s_3 = เสาขอบ

w_1 = ฟ้าตกจาก

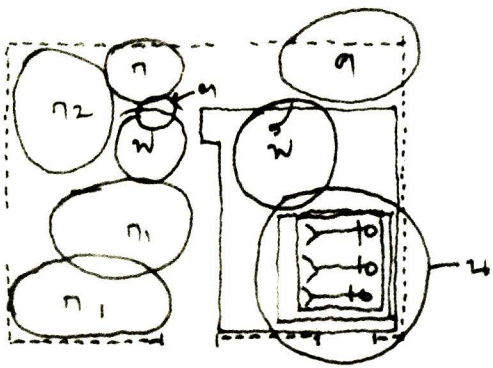

(แสดง เสา ผนัง และพื้นที่ยกจากพื้นดิน)

w = พื้นดินยกจาก

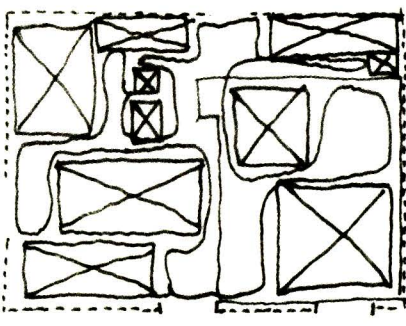
w_1 = พื้นไม้กระดานยกสูง มีเสาตอนรอบด้าน
พื้นไม้กระดาน

วิเคราะห์โครงสร้าง เสา ผนัง พื้นภายใน และ พื้นไม้กระดาน
(บ้านนายสง่า อุดมรัตน์)

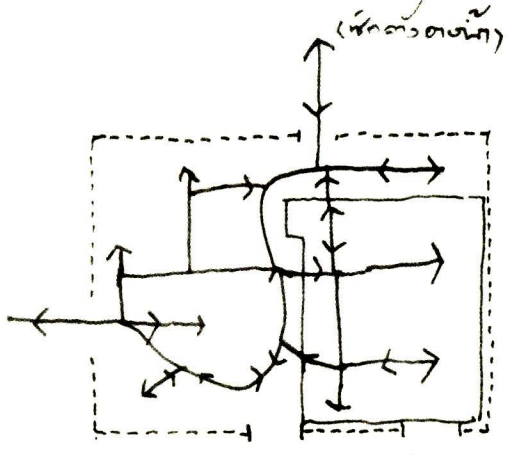
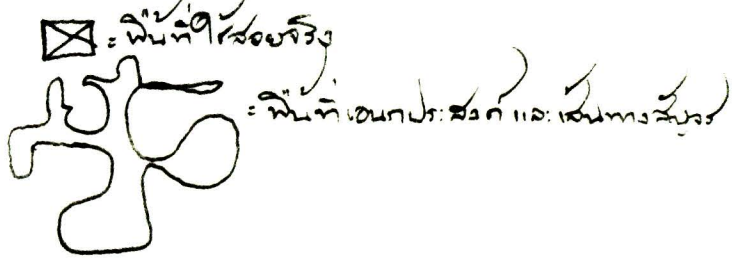

<แสดงบริเวณพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร>

พ = พักผ่อน นั่งเล่น รับแขก ร = รับประทานอาหาร
น = นอน ต = ครัวประกอบอาหาร ก = เก็บของ
ค = ห้องน้ำ ก1 = เก็บอุปกรณ์ทำนา
ก2 = เก็บข้าวเปลือก

<แสดงพื้นที่ใช้สอยจริง และบริเวณ เอนกปรัง สงัด และ เส้นทางสัญจร>

<แสดงเส้นทางสัญจร>

วิเคราะห์: พื้นที่ใช้สอย พื้นที่ใช้งานจริง พื้นที่เอนกปรัง สงัด และ เส้นทางสัญจร
(บ้านนายสง่า อุการัตน์)

กรณีศึกษาที่ 12

บ้านเลขที่: 22 หมู่ 6 แขวงทับยาว เขตลาดกระบัง

เจ้าของบ้าน: นางสาวภาณุ อนุหนายนต์

ที่ตั้ง: บริเวณบ้านตั้งอยู่ฝั่งใต้ของคลองมอญชิดกับคลองมอญ

ผังบริเวณบ้าน: ขนาดบริเวณบ้านโดยประมาณ 71.00 เมตร กว้าง 93.00 เมตรลักษณะเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า วางด้านยาวขนานกับลำคลอง ขนาดคูน้ำและคันดินรวมถึงตำแหน่งอาคารบริเวณพื้นที่ใช้สอยต่างๆ รวมถึงพันธุ์ไม้ภายในบริเวณบ้านดูจากภาพผังบริเวณ และภาพวิเคราะห์การใช้ที่ดินของบริเวณบ้านที่เขียนแสดงไว้

ลักษณะเรือน:

- ความยาวของโรงนาขนาด 5 ห้องเสา (5 Bays) รวมความยาวทั้งหมด 15.40 เมตร กว้าง 10.80 เมตร
- (ความกว้างในส่วนที่เป็นลักษณะโรงนาเดิมประกอบด้วยช่วงเสาได้ถึงเสาเรียง 2 ข้าง และระหว่างช่วงเสาเรียงถึงเสาเรียง 2 ต้น รวม 8.00 เมตร ส่วนที่ต่อออกไปจากอาคารส่วนโรงนา 2.80 เมตร)
- ความสูงของส่วนต่างๆ ของอาคารดูจากรูปตัดตามยาว และตามขวาง (กรณีศึกษาที่: 12 ภาพที่: 3) และ
- ภาพอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่: 12 ภาพที่: 4)
- พื้นภายในโรงนาเกือบทั้งหมด ยกเว้นส่วนนอน และแคร่พักผ่อนเป็นดินอัดแน่น ฝาผนังทั้งหมดที่ปิดล้อมเป็นฝาผนังสังกะสี เกร้าเย็นและแคร่นอนไม้เนื้อแข็ง ฝาท้องนอนของส่วนนอน
- ลูกสาวฝาไม้อัด ฝากั้นระหว่างส่วนนอนและแคร่พักผ่อนเป็นฝาตีตั้ง กรอบบานไม่มีประตูบานเปิดกระจกใสเพื่อเปิดช่องเข้าสู่
- บริเวณห้องนอน ประตูเปิดเข้าสู่โรงนาประตูสังกะสีกรอบบานไม้เนื้อแข็ง หน้าต่างบานเปิดของผนังด้านตะวันออกของห้องนอน เป็นบานเปิดกระจกในกรอบบานไม้

ลักษณะการใช้สอย:

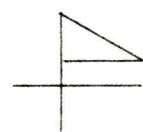
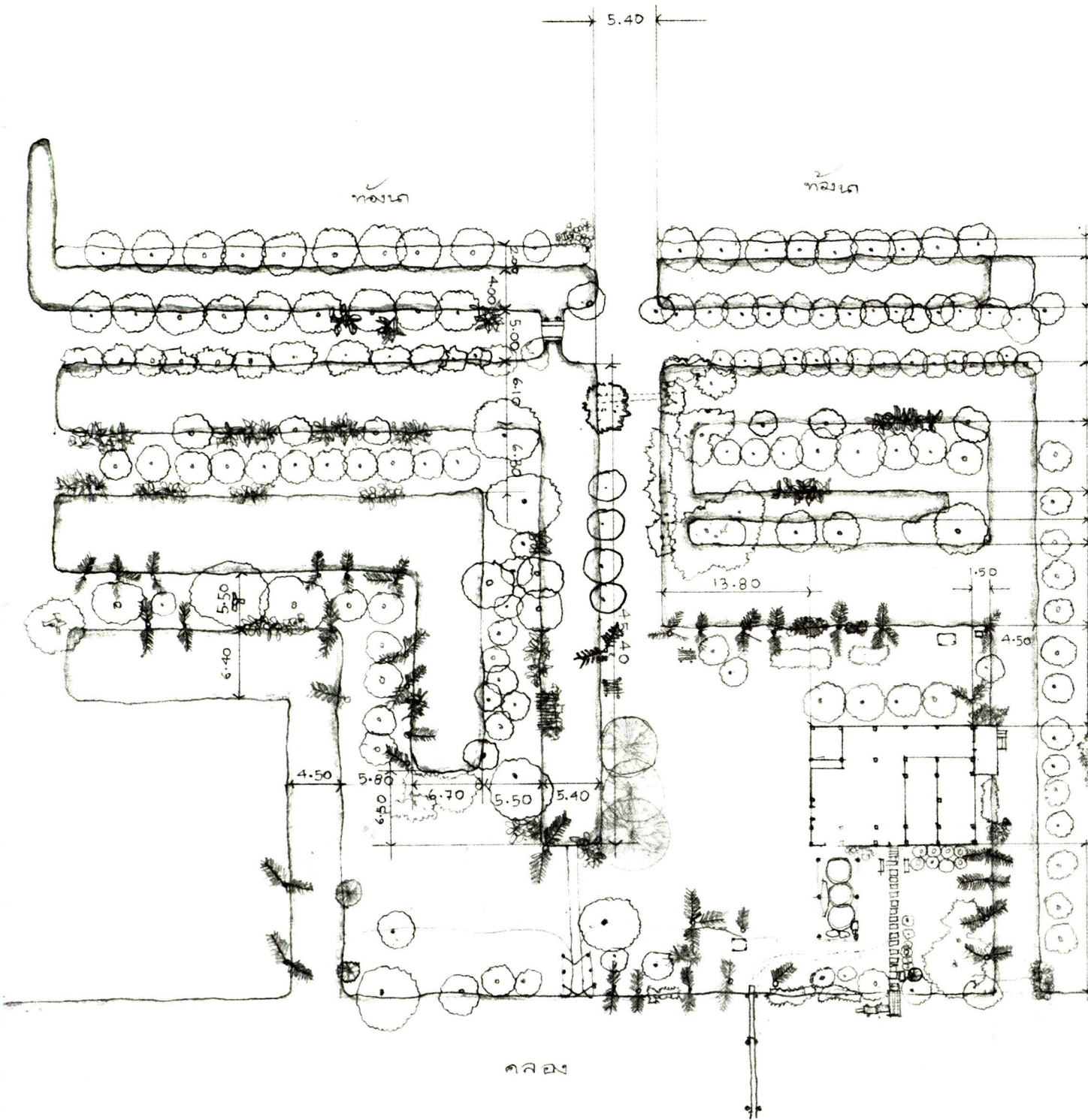
- ห้องเสาที่ 1 ของส่วนโรงนาทั้งหมด (เว้นส่วนที่ต่อออกไปจากส่วนโรงนา) เป็นพื้นไม้ยกสูงจากพื้นดินอัดแน่น เป็นห้องนอน กั้นผนังระหว่างห้องนอนกับบริเวณภายในทั้งหมดของโรงนาด้วยฝาไม้เนื้อแข็งและฝากระจกใส มีประตูกระจกใสกรอบบานไม้สักเปิดช่องเปิดสู่บริเวณนอน ห้องเสาที่ 2 ของส่วนโรงนาเป็นแคร่พักผ่อน นั่งเล่นรับแขกพื้นไม้เนื้อแข็ง ห้องเสาที่ 3 ของส่วนโรงนาเป็นบริเวณบริเวณที่โล่งเอนกประสงค์ ห้องเสาที่ 4 ของส่วนโรงนาเป็นบริเวณที่โล่งเอนกประสงค์และบริเวณเก็บรถโกนา ห้องเสาที่ 5 ของส่วนโรงนาเป็นบริเวณที่โล่งเอนกประสงค์ และส่วนห้องนอนลูกสาวโดยยกพื้นไม้สูงกว่าพื้นดินอัดแน่น โดยกินช่วงระหว่างเสาเรียงกับเสาเรียงต่อไปถึงส่วนช่วงเสาเรียงกับเสาของส่วนที่ต่อออกมามุมโรงนาด้านเหนือโดยกั้นห้องด้วยฝาไม้อัด และส่วนเก็บน้ำมันสำหรับรถโกนา
- ห้องเสาแรกส่วนที่ต่อเติมออกมาเป็นบริเวณที่โล่งเอนกประสงค์ ครีว และส่วนวางตู้กับข้าว ห้องเสาที่ 2 ของส่วนที่ต่อออกมาเป็นพื้นที่เอนกประสงค์ใช้เก็บของที่เกี่ยวข้องกับการปรุงอาหาร ห้องเสาที่ 3 เป็นบริเวณเอนกประสงค์ ห้องเสาที่ 4 เป็นส่วนเก็บรถจักรยาน ห้องเสาที่ 5 เป็นส่วนห้องนอนของลูกสาวที่ต่อเนื่องกับส่วนห้องที่กินพื้นที่ระหว่างช่วงเสาเรียงและเสาเรียงตั้งได้กล่าวถึงแล้วในส่วนห้องเสาที่ 5 ของส่วนโรงนา
- มีการต่อขานมีเพียงหลังคาคลุมจากส่วนห้องเสาที่ 1 ของส่วนที่ต่อออกมาโดยต่อออกมาทางด้านทิศตะวันออก เป็นบริเวณซักล้าง และปรุงอาหารภายนอกอาคาร
- การใช้เนื้อที่ภายในอาคารการจัดวางตำแหน่งเครื่องใช้ไม้สอย ดูจากภาพแปลน (กรณีศึกษาที่: 12 ภาพที่: 2) และอาคาร 3 มิติ (กรณีศึกษาที่: 12 ภาพที่: 4)
- โรงนาจัดเป็นโรงนาขนาดเล็ก แต่สามารถใช้เนื้อที่ภายในได้ครบตามความต้องการขั้นพื้นฐาน
- การใช้เนื้อที่ใช้สอยภายในอาคารและการจัดวางตำแหน่งเครื่องใช้ไม้สอย (ดูจากภาพแปลนและภาพอาคาร 3 มิติ (ภาพที่ 5))

วัสดุก่อสร้าง:

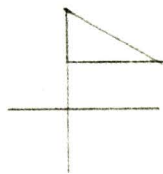
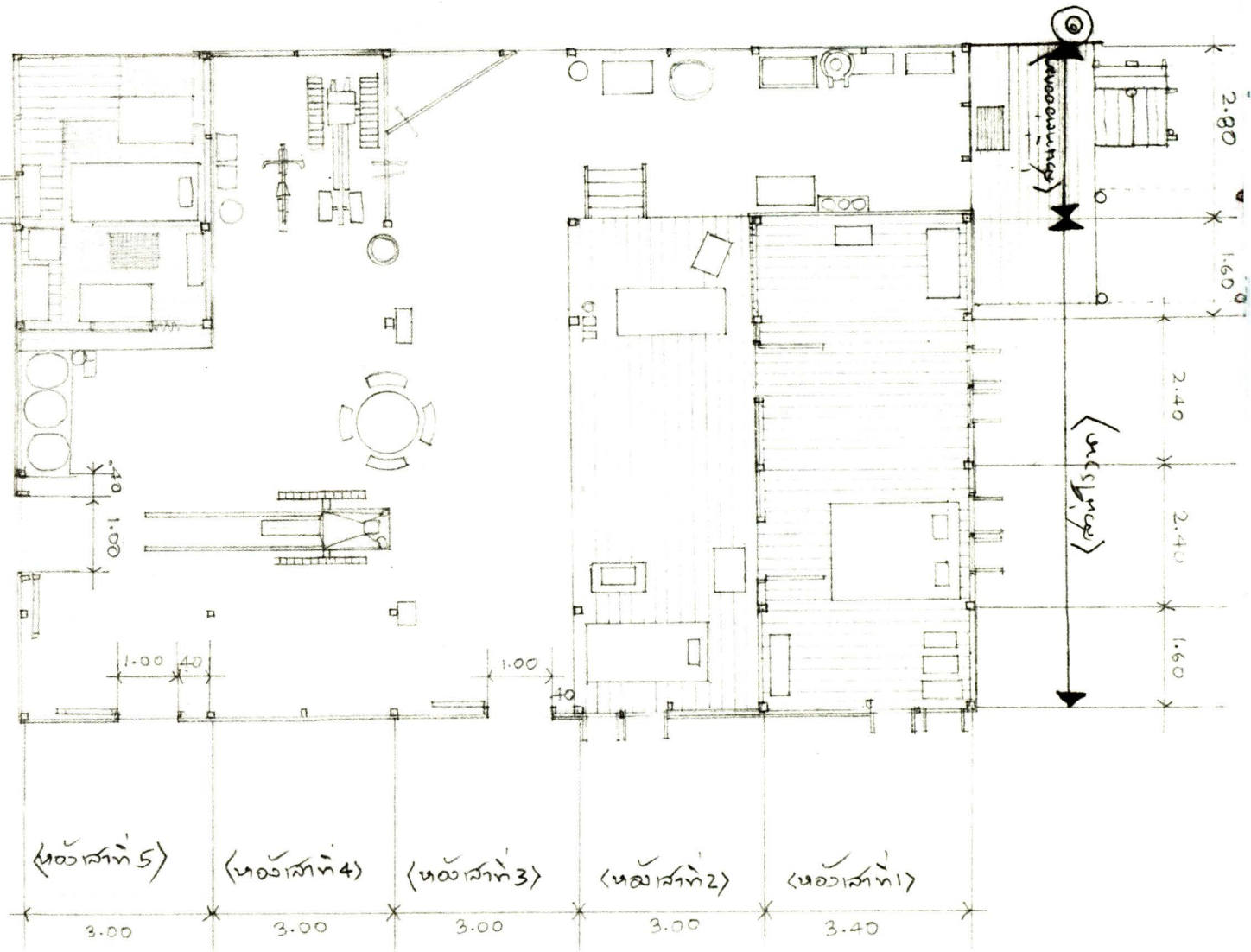
อาคารแบบโรงนาหลังคานี้เป็นวิวัฒนาการของรูปแบบของโรงนาที่ช่างท้องถิ่นได้ปรับปรุงแก้ไขให้เข้ากับรูปแบบวัสดุก่อสร้างสมัยใหม่ และเปลี่ยนส่วนโครงสร้างหลังคาให้เป็นระบบเรือนไม้จริง โดยเลิกใช้ส่วนโครงสร้างหลังคาไม้ไผ่และมุงหลังคาจาก โดยหันมาใช้ไม้เนื้อแข็งและหลังคาสังกะสี แต่ยังคงระบบเสาได้ เสาราย เสาเรียงอยู่

วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้างโรงนาหลังได้ (โรงนาหลังใหญ่)

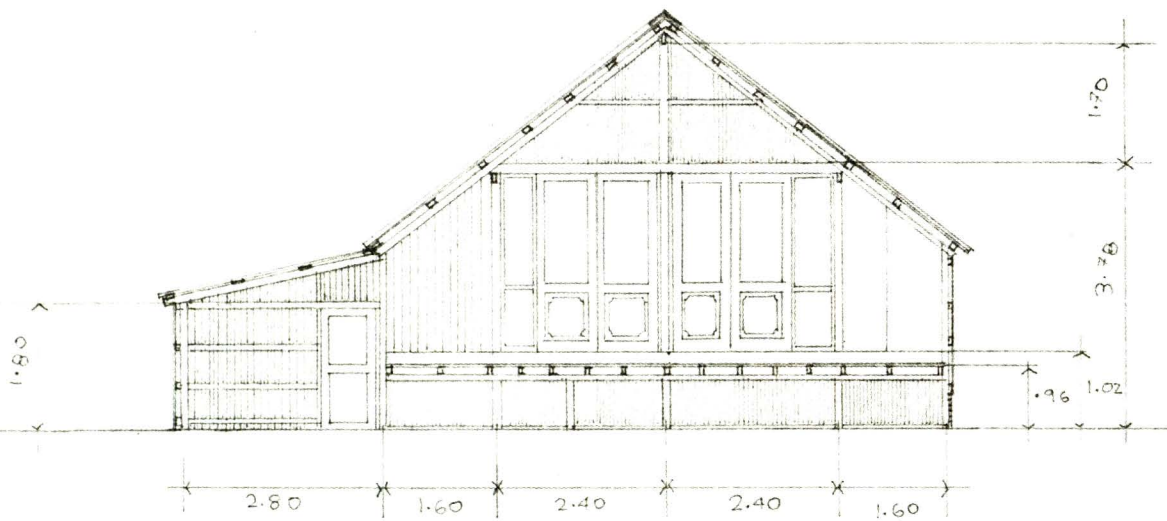
ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาได้	ไม้เนื้อแข็งสีเหลี่ยมจัตุรัส	6"× 6"
เสาราย	ไม้เนื้อแข็งสีเหลี่ยมจัตุรัส	6"× 6"
เสาเรียง + เสาส่วนที่ต่อออกไป	ไม้เนื้อแข็งสีเหลี่ยมจัตุรัส	6"× 6"
ช่อ	ไม้เนื้อแข็ง	2"× 6"
ดั่ง	ไม้เนื้อแข็ง	11/2"× 5"
อกไก่ + อะเส	ไม้เนื้อแข็ง	2"× 4"
แป	ไม้เนื้อแข็ง	11/2"× 3"
ไม้กลอนแบบโรงนาเครื่องผูกเดิม	-	-
สิ่งมุงหลังคา	สังกะสี	
พื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1"× 6"
คานรับตง แคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	11/2"× 5"
ตง รับพื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	2"× 4"
พื้นห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1"× 6"
คานรับพื้นห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	2"× 6"
ตง รับพื้นห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	2"× 4"

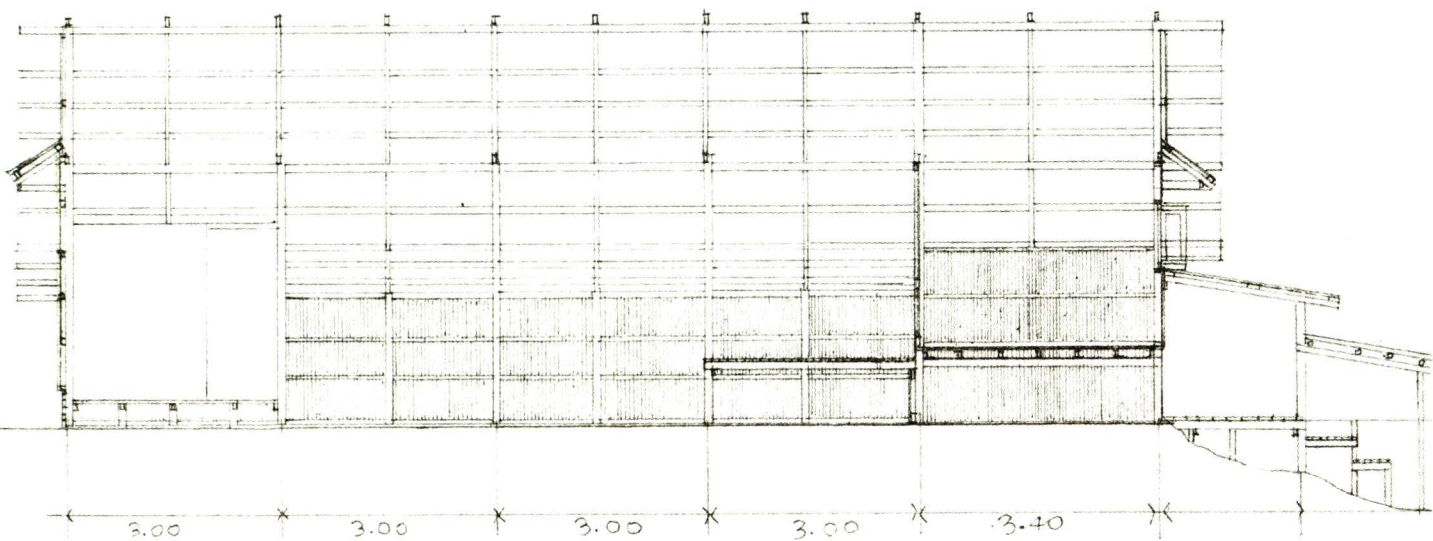
บ้านทรงสี่เหลี่ยม อุดมการณ์

บ้านเลขที่ 12 ถนนสาย 1

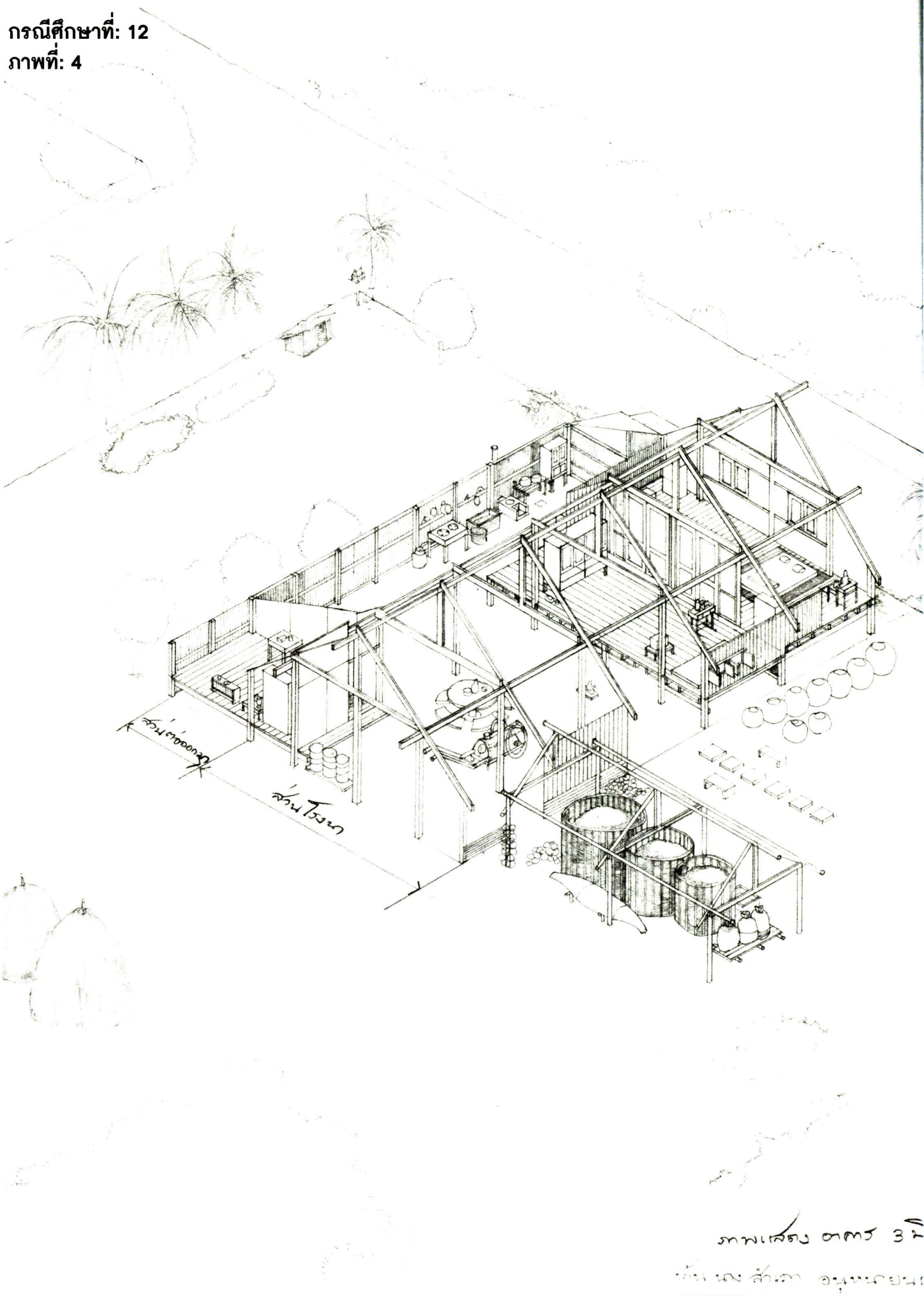

รูปตัดตามแนว <1:100>

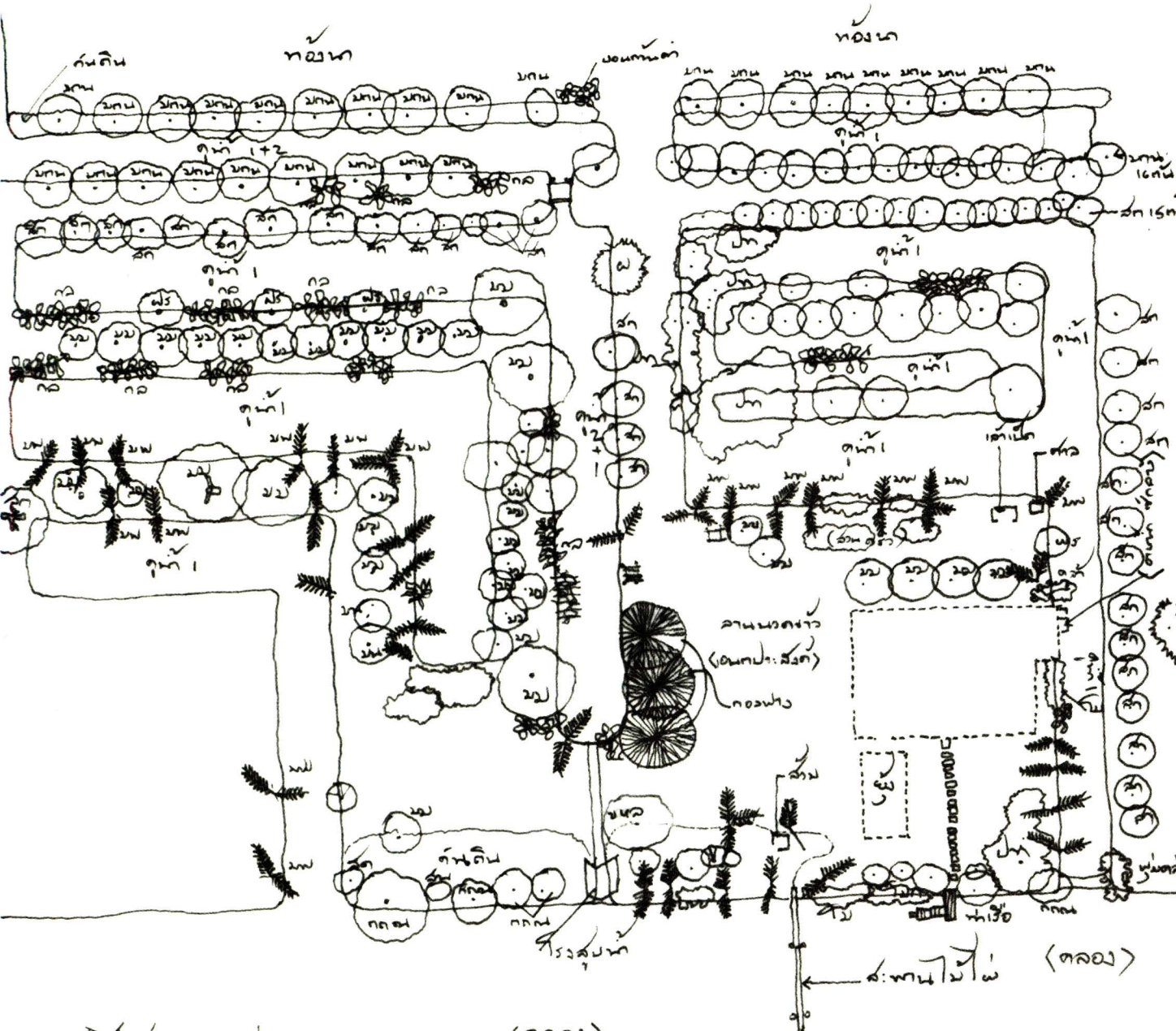
รูปตัดตามแนว <1:100>

บ้านเลขที่ ๑๑๑ ถนนสาย ๑๑๑

ภาพแสดง ๓๓๖ 3'

บ้านเลขที่ ๓๓๖ อ.หนองบัว

แสดงพื้นที่ใช้ประโยชน์

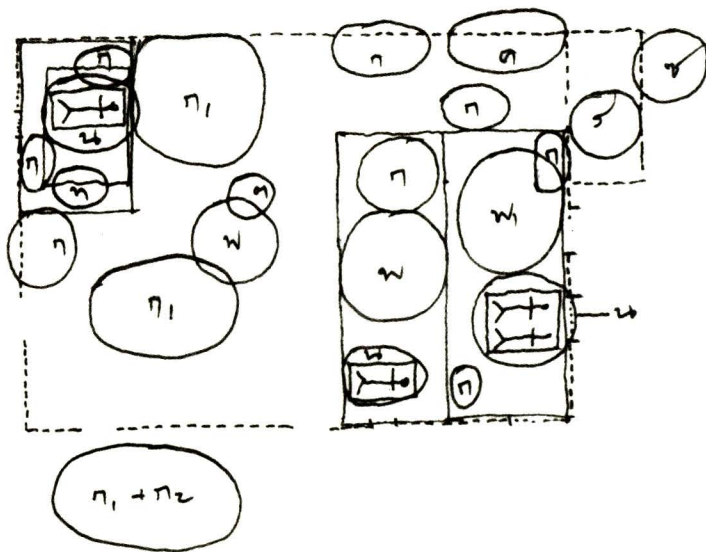
(ต่อ)

สวน: สวนดิน สวนน้ำ สวนน้ำ สวนน้ำ สวนน้ำ
สวน: สวนน้ำ สวนน้ำ สวนน้ำ สวนน้ำ สวนน้ำ
สวน: สวนน้ำ สวนน้ำ สวนน้ำ สวนน้ำ สวนน้ำ
สวน: สวนน้ำ สวนน้ำ สวนน้ำ สวนน้ำ สวนน้ำ

แสดงพื้นที่ใช้ประโยชน์ และพื้นที่ว่างในพื้นที่โรงเรียนบริเวณที่ดินปลูกบ้าน

พื้นที่ 1: สวนดิน สวนน้ำ สวนน้ำ สวนน้ำ สวนน้ำ
พื้นที่ 2: สวนดิน สวนน้ำ สวนน้ำ สวนน้ำ สวนน้ำ

วิเคราะห์การใช้ที่ดินบริเวณบ้าน
บ้านเลขที่ ๑๐ ถนนสาย ๑

«วธ บิราจณ พิน ท ไ ส ว ภ ว น อ ท ร»

พ. พักผ่อน นึกเล่น ร่มแดง

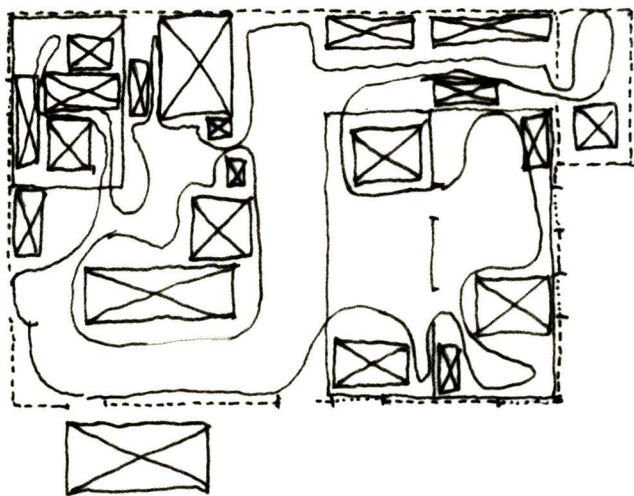
$P_1 = \text{พลังงานกล}$

๕ : รัฐบาลทหาร ๒ = ๒๐๒

က = စက် ပြင်စာဟုတ် က = ကိပ်စာ,

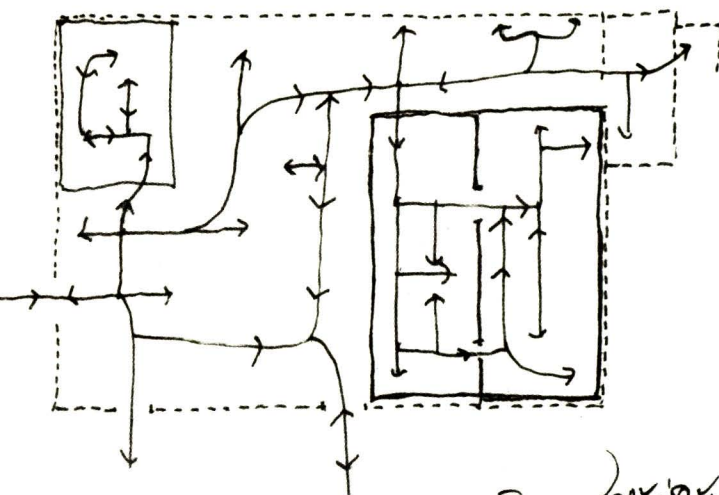
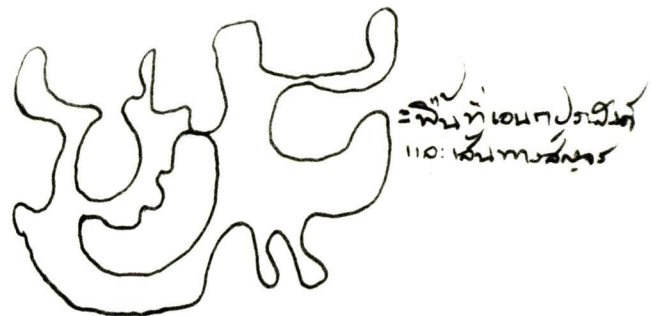
K_1 : เกือบปิด กรณีที่ ๑ K_2 : เกือบจริงเมื่อ K

$n = \text{จำนวน}$ $m = \text{หน่วยซ้ำ}$

<เวล เติบโตขึ้น > ๑๖ : บิโณ ทักทอ โนนา ประสงค์
๑๗ : สอนงาน

✉ : శ్రీమతి సుమతీ

《"వదన" సమకాలపరిచయం》

วิเคราะห์พื้นที่ที่ ๑, ๒ และ ๓

(ທັບທາງສຳເກດພາຍໃນ)

กรณีศึกษาที่ 13

บ้านเลขที่: บ้านเลขที่ 3 หมู่ 6 แขวง (ตำบล) ท้ายยาว เขตลาดกระบัง

เจ้าของบ้าน: นางมณี สงคราม

ที่ตั้ง: บริเวณบ้านตั้งอยู่ฝั่งเหนือของคลองชิดกับคลองมอญ

ผังบริเวณบ้าน: ขนาดบริเวณบ้านโดยประมาณ 80.00 เมตร x 54.00 เมตร ลักษณะเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า วางด้านยาวขนานกับลำคลอง ขนาดคูน้ำและคันดินรวมถึงตำแหน่งอาคารบริเวณพื้นที่ใช้สอยต่างๆ รวมถึงพันธุ์ไม้ภายในบริเวณบ้านดูจากภาพผังบริเวณ และภาพการวิเคราะห์การใช้ที่ดินของบริเวณบ้านที่เขียนแสดงไว้

ลักษณะเรือน:

- ลักษณะเรือนเป็นโรงนาเดี่ยว วางแกนไปตามแนวตะวันออก-ตะวันตก
- ความยาวของโรงนาขนาด 4 ห้องเสา (4 Bays) รวมความยาวทั้งหมด 13.25 เมตร กว้าง 6.60 เมตร
- ความสูงของส่วนต่างๆ ของอาคารดูจากรูปตัดตามยาว และตามขวาง
- พื้นภายในโรงนาทั้งหมดดินอัดแน่น ยกเว้นพื้นไม้ยกสูงส่วนแคร่พักนอน และส่วนแคร่ร่อน
- ฝาโรงนาหลังนี้ ฝาผนัง 3 ด้าน คือ ด้านตะวันออก ด้านเหนือด้านใต้เป็นฝาไม้เนื้อแข็งติดตามตั้ง ฝาด้านตะวันตกเป็นฝาดันจากแคร่ไม้รวก
- การเจาะช่องผนังด้านใต้เพื่อระบายลมจะตีไม้โปร่งเว้นช่อง เหนือฝาไม้ตั้งสูงจากระดับพื้นดินอัดแน่น 0.85 เมตร บริเวณส่วนเตาไฟหุงต้มอาหาร ส่วนช่องระบายลมของส่วนนอนนั้นโดยเฉพาะส่วนผนังของห้องเสาที่ 1 มีการเว้นช่องโปร่งจากระดับพื้นแคร่สูงขึ้นไป 0.05 เมตรและใช้ลูกกรงไม้ตีห่างเพื่อกันเป็นผนังโปร่ง เหนือจากนั้นตีฝาไม้ตามตั้งปิดทึบตลอด หน้าต่างของผนังด้านตะวันออกของเรือนเป็นหน้าต่างไม้บานเปิดประตูใหญ่ ด้านตะวันตกเป็นประตูสังกะสีกรอบไม้เนื้อแข็ง ประตูด้านเหนือเป็นประตูไม้ตีตั้ง

ลักษณะการใช้สอย:

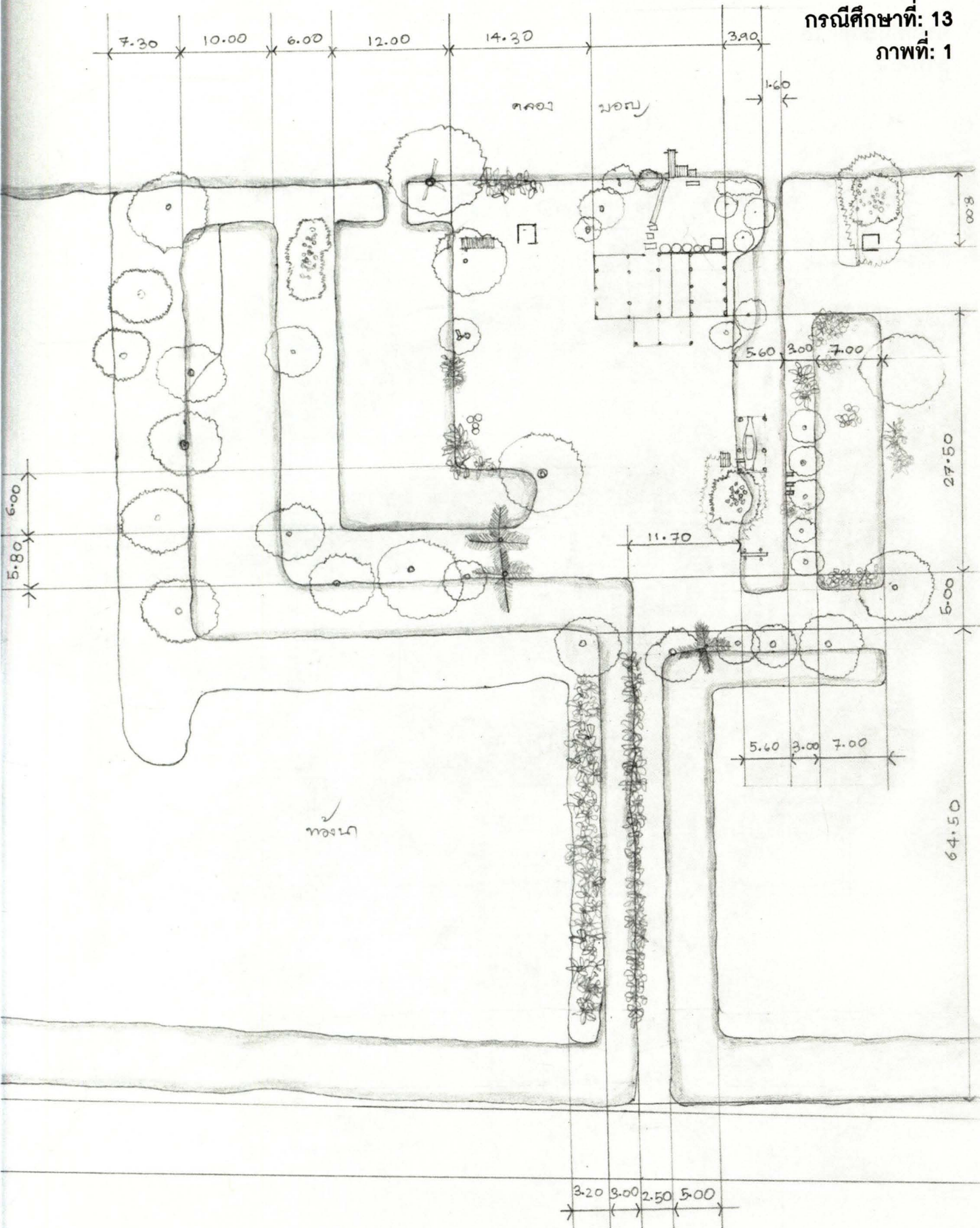
- ห้องเสาที่ 1 เป็นบริเวณส่วนนอนยกพื้นสูงเป็นพื้นไม้แข็ง
- ห้องเสาที่ 2 ครึ่งหนึ่งของห้องเสาเป็นแคร่พักนอนนั่งเล่น และส่วนรับประทานอาหารอีกครั้งหนึ่งของห้องเสาเป็นที่โล่งเอนกประสงค์ และวางของใช้ประจำวัน
- ห้องเสาที่ 3 เป็นส่วนเก็บอุปกรณ์ทำครัวอยู่ชิดด้านเหนือ บริเวณที่ว่างตอนกลางเป็นพื้นที่เอนกประสงค์ และเก็บรถไถนา ด้านหน้าชิดใต้เป็นบริเวณเก็บของ และเก็บข้าวเปลือกสำหรับทำพันธุ์
- ห้องเสาที่ 4 บริเวณด้านเหนือเป็นส่วนครัว และบริเวณปรุงอาหาร และตู้กับข้าว ชิดผนังด้านใต้เป็นที่เก็บข้าวเปลือก บริเวณตรงกลางเป็นช่องทางเข้า และพื้นที่เอนกประสงค์
- การใช้เนื้อที่ภายในอาคารการจัดวางตำแหน่งเครื่องใช้ไม้สอยดูจากแปลน และภาพ 3 มิติ

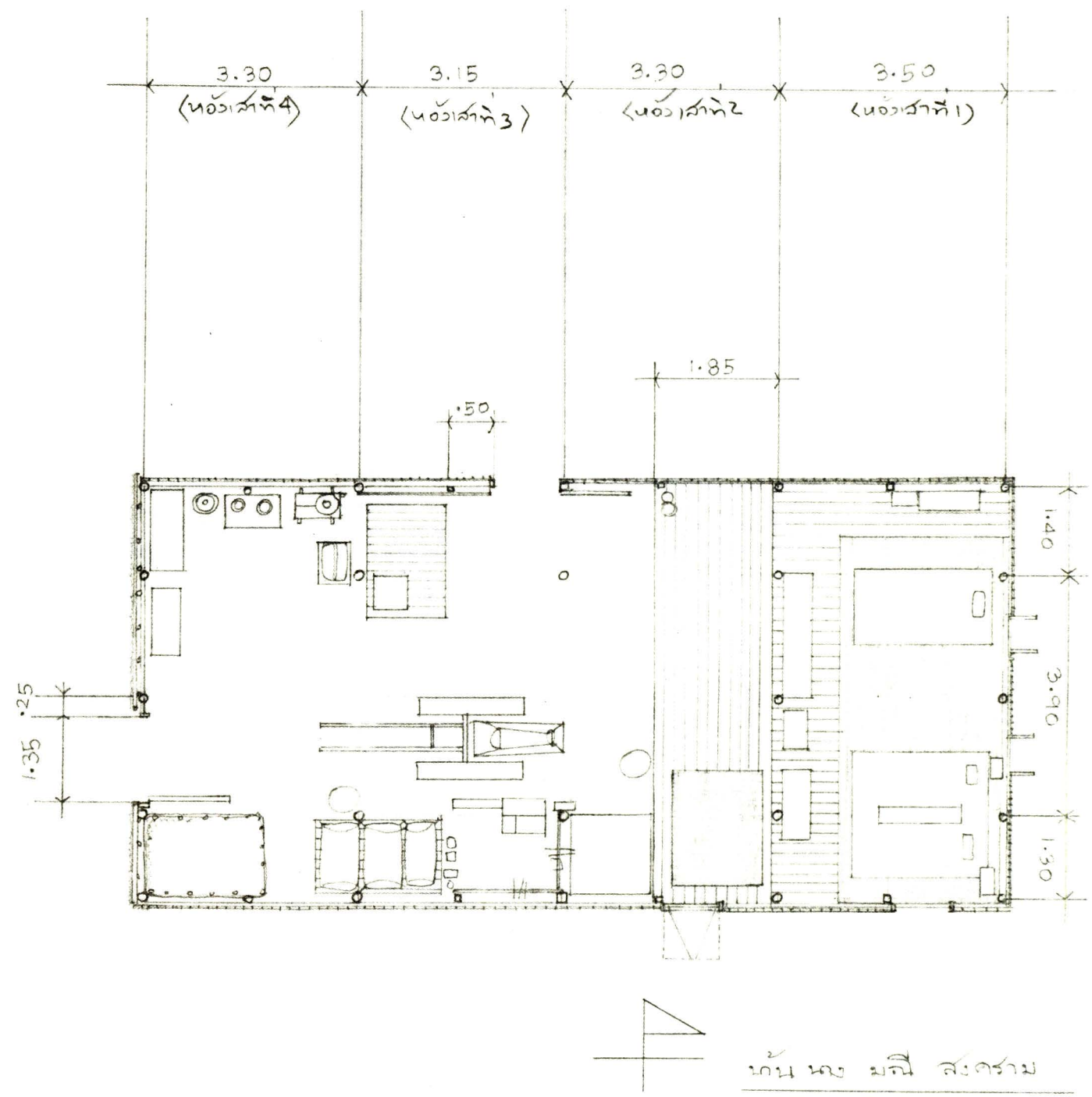
วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้าง

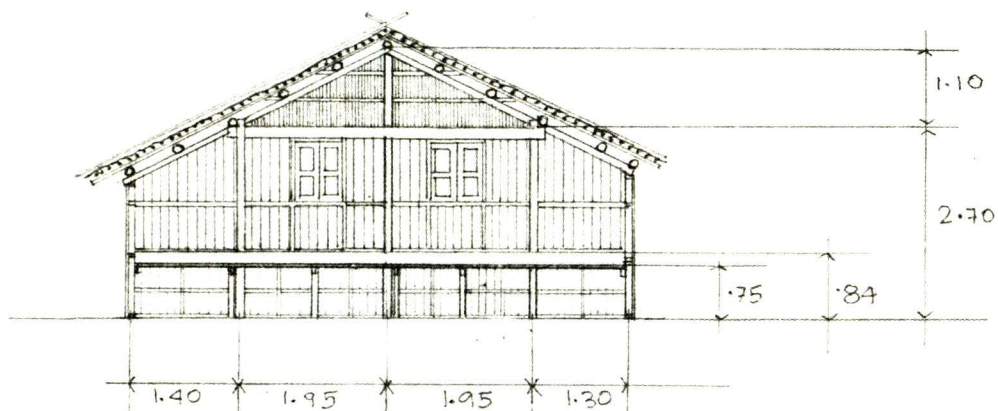
ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 5"
เสาราย	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 5"
เสาเรียง	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
ช่อ	ไม้เนื้อแข็ง	11/2" x 7"
ตั้ง	ไม้เนื้อแข็ง	2" x 6"
จันทัน	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2 1/2" - 3"
อกไก่ + แปะ	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2 1/2" - 3"
กลอน	ไม้ไผ่	เส้นผ่าศูนย์กลาง 2"
สิ่งมุงหลังคา	ดัดจาก	
พื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1" x 6"
ตง รับพื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" x 3"
ตอม่อรับตง พื้นแคร่หน้าห้องนอน	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
พื้นแคร่ห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1" x 6"
คาน ตง รับพื้นห้องนอน	ไม้เนื้อแข็ง	1 1/2" x 3", 2" x 5"

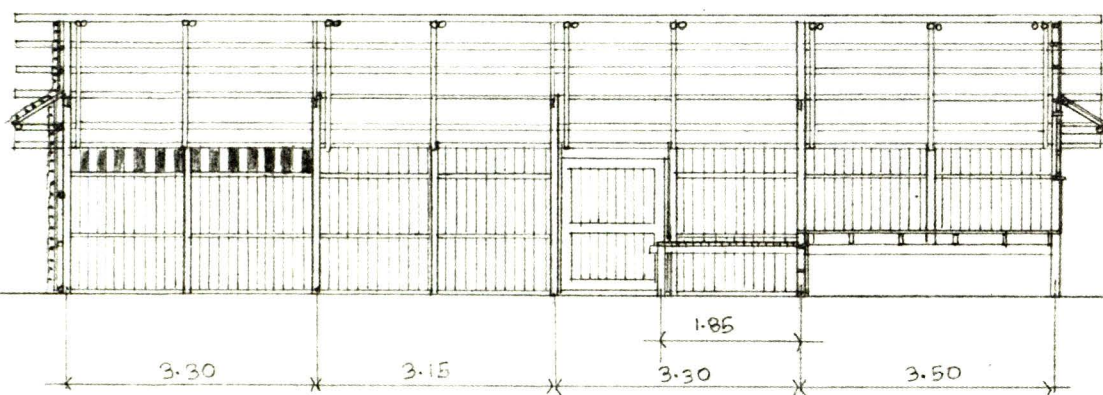

กรณีศึกษาที่: 13
 ภาพที่: 2

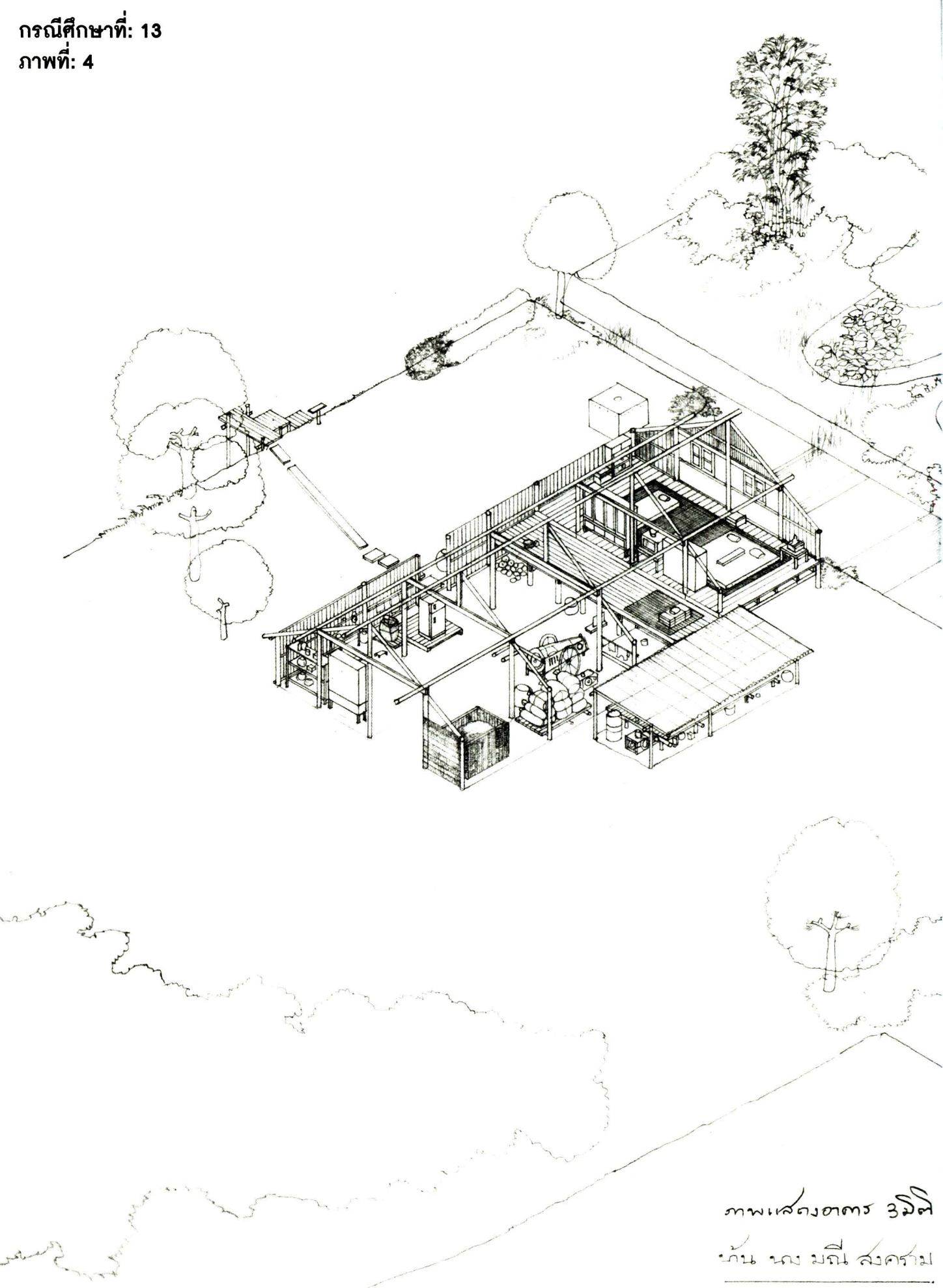

รูปตัดตามขวาง (1:100)

รูปตัดตามยาว (1:100)

บ้าน นาง มณี สงคราม

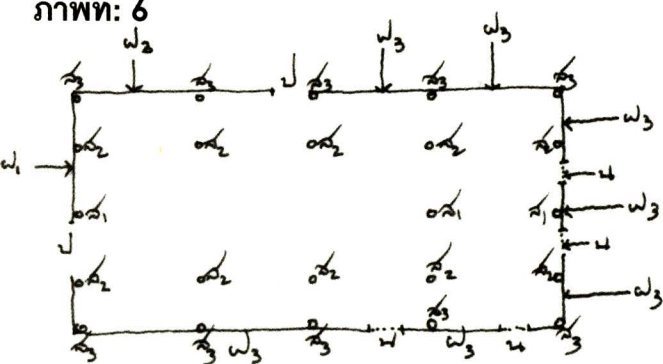

ภาพแสดงอาคาร 3 มิติ
บ้าน หมอ มณี สดศรี

๒๐ = ๒๐ ✓ ๓๕ = ๓๕ ✓

รองศาสตราจารย์ วิวัฒน์ เหมียพันธ์

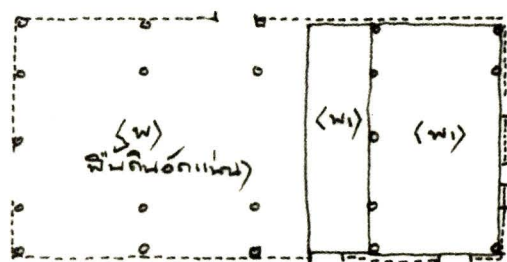

<แสดงเส้นผนัง ประตูหน้าต่าง>

ส₁ = เสาใต้ ส₂ = เสารอบ ส₃ = เสาเรียง

ฟ₁ = ฝ้าทับทาก ฟ₃ = ฝ้าไม้ขัดมัน

ป = ประตู น = หน้าต่าง

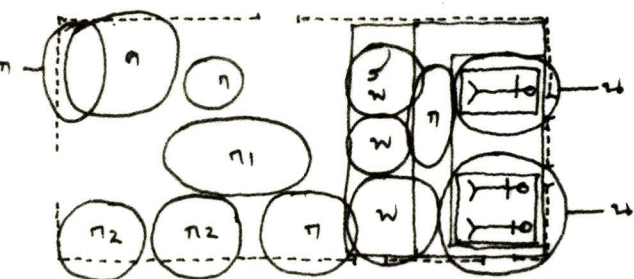

<แสดง เสา ผนัง และพื้นที่ยกจากพื้นดิน>

ฟ = พื้นดินยก (ยกพื้น)

ฟ₁ = พื้นไม้กระดานยกสูง มีเสาต่อม่อรับตาม ตัว พื้นไม้-
-กระดาน

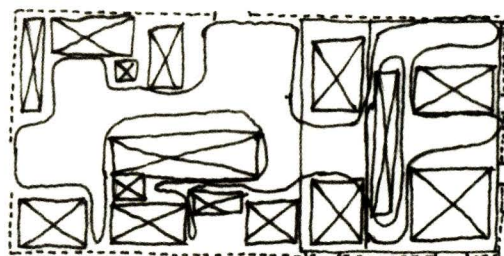
วิเคราะห์ โครงสร้าง เสา ผนัง พื้นยกพื้น และพื้นไม้กระดาน
(บ้านนางมณี สงคราม)

<แสดง บริเวณพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร>

ฟ = พื้นผืนเนื้อเรียบ รับแขก ร. รับปรุทามุขอาคาร

น = ผนัง ก = ประตู ประตูอาคาร ก = เก้าอี้
ก₁ = เก้าอี้ปกรณัม
ก₂ = เก้าอี้หวายไม้

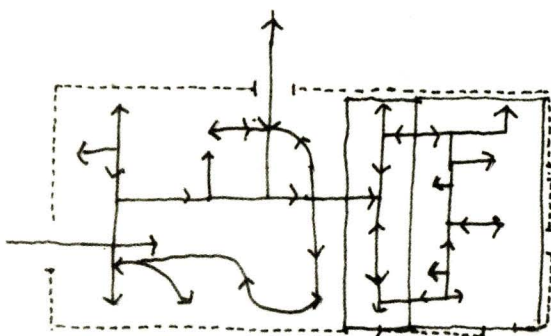

<แสดง บริเวณพื้นที่ใช้สอยบริเวณและบริเวณนอกประตูหน้า และบริเวณทางสัญจร>

☒ = พื้นที่ใช้สอยบริเวณ

= พื้นที่นอกประตูหน้า และบริเวณทางสัญจร

<แสดงเส้นทางสัญจร>

วิเคราะห์ พื้นที่ใช้สอย พื้นที่ใช้สอยบริเวณ พื้นที่นอกประตูหน้า และเส้นทางสัญจร
(บ้านนางมณี สงคราม)

กรณีศึกษาที่ 14

บ้านเลขที่: บ้านเลขที่ 120 หมู่ 7 แขวงท้ายยาว เขตลาดกระบัง

เจ้าของบ้าน: นายจ่านง มั่นนาค (อดีตผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 7)

ที่ตั้ง: บริเวณบ้านตั้งอยู่ฝั่งเหนือ ของคลองมอญอยู่ชิดกับคลองมอญ

ผังบริเวณบ้าน: ขนาดบริเวณบ้านโดยประมาณ 27.00 เมตร x 30.00 เมตร ลักษณะเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้าทางด้านกว้างขนานกับลำคลอง ขนาดคูน้ำและคันดิน รวมถึงตำแหน่งอาคารบริเวณพื้นที่ใช้สอยต่างๆ รวมถึงพื้นที่ไม้ในบริเวณบ้าน ดูจากภาพผังบริเวณ และภาพการวิเคราะห์การใช้ที่ดินของบริเวณบ้านที่เขียนแสดงไว้ (บริเวณบ้านแห่งนี้ไม่มีที่ดินว่างหลงเหลืออยู่มาก โดยเฉพาะไม่มีคันดินเพื่อเป็นสวนผลไม้ยืนต้น และลานอเนกประสงค์สำหรับนวดข้าว เนื่องจากเจ้าของบ้านแห่งนี้ได้ฝากรถไถอุปกรณ์ทำนา รวมถึงการนวดข้าวยังบริเวณบ้านของนางโด้ด แซ่มเชื้อ)

ลักษณะเรือน:

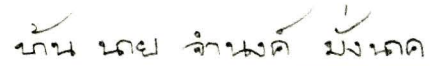
- ลักษณะเป็นโรงนาเดี่ยว วางแกนไปตามแนวตะวันออก-ตะวันตก (เป็นโรงนารูปแบบที่พัฒนาการไปจากรูปแบบโรงนาเดิมระบบของการพัฒนารูปแบบเช่นเดียวกับบ้านหลังที่ 12 คือ ประกอบด้วยส่วนของเค้าโครงของโรงนา และส่วนที่ต่อออกไปจากส่วนโรงนาแทนโรงนาแฝดเนื่องจากเปลี่ยนวัสดุผนังหลังคาจากตับจากมาเป็นสังกะสี)
- ความยาวของโรงนาขนาด 4 ห้องเสา (4 Bays) รวมความยาวทั้งหมด 13.90 เมตร กว้าง 8.40 เมตร ความยาวของส่วนต่อออกไปจากส่วนโรงนามี 3 ห้องเสาห้องเสาที่ 1 อยู่ตรงกับห้องเสาที่ 2 ของส่วนโรงนา ความยาวของแต่ละห้องเสาเท่ากับห้องเสาของส่วนโรงนา รวมความยาวทั้งหมด 10.50 เมตร กว้าง 2.40 เมตร
- ความสูงของส่วนต่างๆ ของอาคารดูจากรูปตัดตามยาว และตามขวาง
- พื้นภายในโรงนาและส่วนต่อออกมาเกือบทั้งหมดพื้นดินอัดแน่น
- ฝาด้านนอกด้านทิศตะวันออกเป็นฝาสังกะสีซึ่งเป็นส่วนโรงนา ส่วนฝาของส่วนต่อเดิมออกไปเป็นฝาดั้ง ฝาด้านทิศเหนือและทิศตะวันตกเป็นฝาสังกะสี ฝาด้านทิศใต้เป็นฝาไม้ตีตามนอน ฝากันห้องนอนทั้งหมดเป็นฝาไม้อัด
- หน้าต่างประตู ดูจากภาพอาคาร 3 มิติ และภาพวิเคราะห์ส่วนผนัง ประตูใหญ่ด้านเหนือด้านตะวันตก และด้านเหนือประตูสังกะสีรอบไม้ หน้าต่างส่วนนอนเป็นบานเปิดไม้ หน้าต่างส่วนแคร่ นั่งเล่นด้านผนังใต้เป็นช่องหน้าต่างไม้บานเลื่อนแบบฝาไหล รวมถึงหน้าต่างห้องนอนของลูกชายและลูกสะใภ้

ลักษณะการใช้สอย:

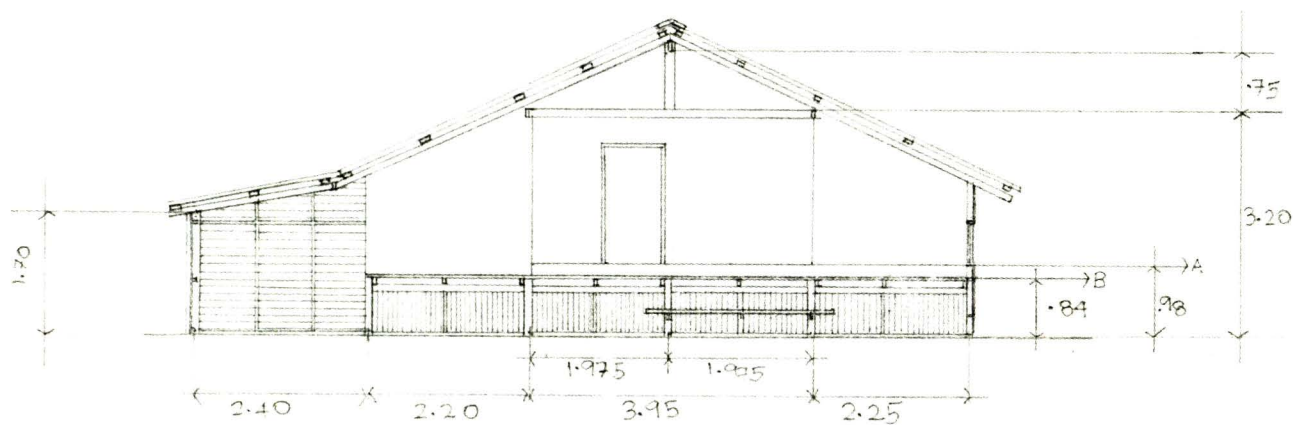
- ห้องเสาแรกเป็นส่วนห้องนอน ยกพื้นสูงจากพื้นดินอัดแน่น กั้นฝาเป็นส่วนนอนของนายจ่านงค์ มั่นนาค และภรรยา และหลานสาวอายุ 4 ขวบ
- ห้องเสาที่ 2 เป็นแคร่พักผ่อนนั่งเล่นยาวตลอดความกว้างของโรงนาระหว่างช่วงเสาเรียง และเสาเรียงกันห้องเป็นส่วนนอนของหลานชายแฝดอายุ 17 ปี เสานี้อยู่แนวเดียวกับห้องเสาที่ 1 ของส่วนที่ต่อออกไป ซึ่งห้อง
- เสาที่ 1 ของส่วนที่ต่อออกไปนั้นใช้เป็นบริเวณครัวประกอบด้วยส่วนปรุงอาหารเตา และตู้เก็บอุปกรณ์ทำครัว และตู้กับข้าว
- ห้องเสาที่ 3 ของส่วนโรงนาเป็นบริเวณอเนกประสงค์ ส่วนห้องเสาที่ 2 ของส่วนที่ต่อออกไปซึ่งเป็นห้องเสาที่ต่อเนื่องกับห้องเสาที่ 3 ของโรงนาเป็นส่วนเก็บของ และโต๊ะอาหาร และส่วนเก็บรถไถ
- ห้องเสาที่ 4 ของส่วนโรงนาระหว่างช่วงเสาเรียง และเสาเรียงเป็นแคร่ยกพื้นสูงกั้นเป็นห้องนอนของลูกชายและลูกสะใภ้พร้อมทั้งบุตรชายอายุประมาณ 1 ขวบ นอกจากนั้นเป็นส่วนที่ว่างอเนกประสงค์และส่วนเก็บข้าวเปลือก และอุปกรณ์ทำนา รวมถึงที่จอดรถจักรยานซึ่งจะกินมาในส่วนของห้องเสาที่ 3 ของส่วนที่ต่อออกไป
- การใช้เนื้อที่ภายในอาคารการจัดวางตำแหน่งเครื่องใช้ไม้สอย ดูจากภาพแปลน และอาคาร 3 มิติ

วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้าง

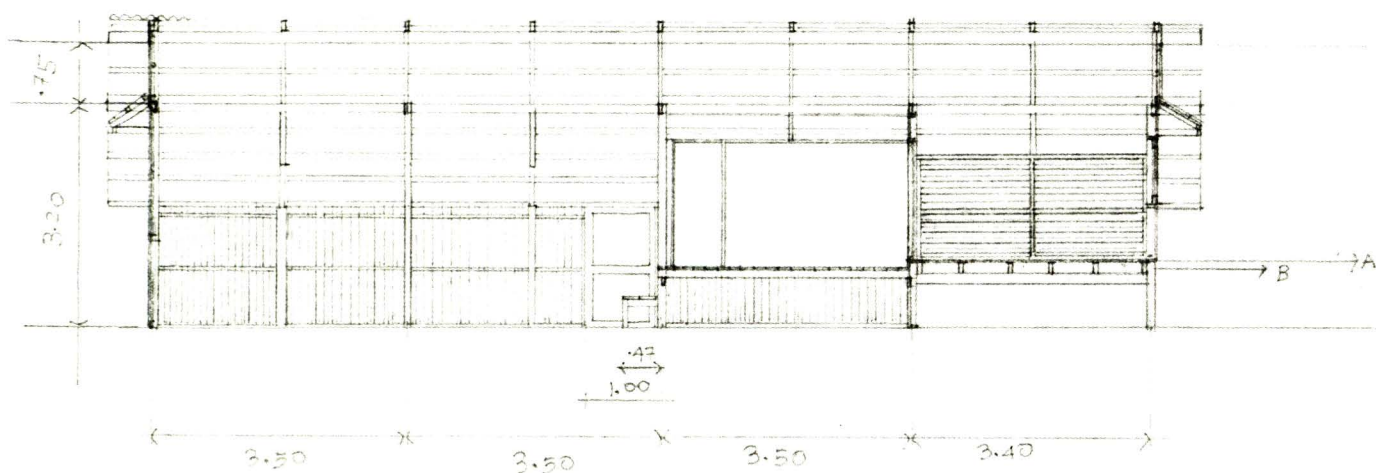
ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาราย + เสาส่วนที่ต่อออกไป	ไม้เนื้อแข็งสี่เหลี่ยม	5"x 5"
เสาเรียง	ไม้เนื้อแข็งสี่เหลี่ยม	6"x 6"
ช่อ	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 6"
ดั่ง	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 6"
อกไก่	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 6"
อะเส	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 6"
จันทัน	ไม้เนื้อแข็ง	11/2"x 5"
สิ่งมุงหลังคา	สังกะสี	
พื้นแครนอนและแครพักผ่อน	ไม้เนื้อแข็ง	1"x 6"
คาน ตง พื้นแครนอน	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 6", 11/2"x 5"
คาน ตง พื้นแครพักผ่อน	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 5", 2"x 4"
ต่อม่อแครพักผ่อน	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
พื้นแครนอนลูกสาว	ไม้เนื้อแข็ง	1"x 6"
คาน ตง นอนลูกสาว+เขย	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 5", 2"x 3"
พื้นห้องนอนลูกชาย+ลูกสะใภ้	ไม้เนื้อแข็ง	1"x 6"
คาน ตง ห้องนอนลูกชาย+ลูกสะใภ้	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 4"

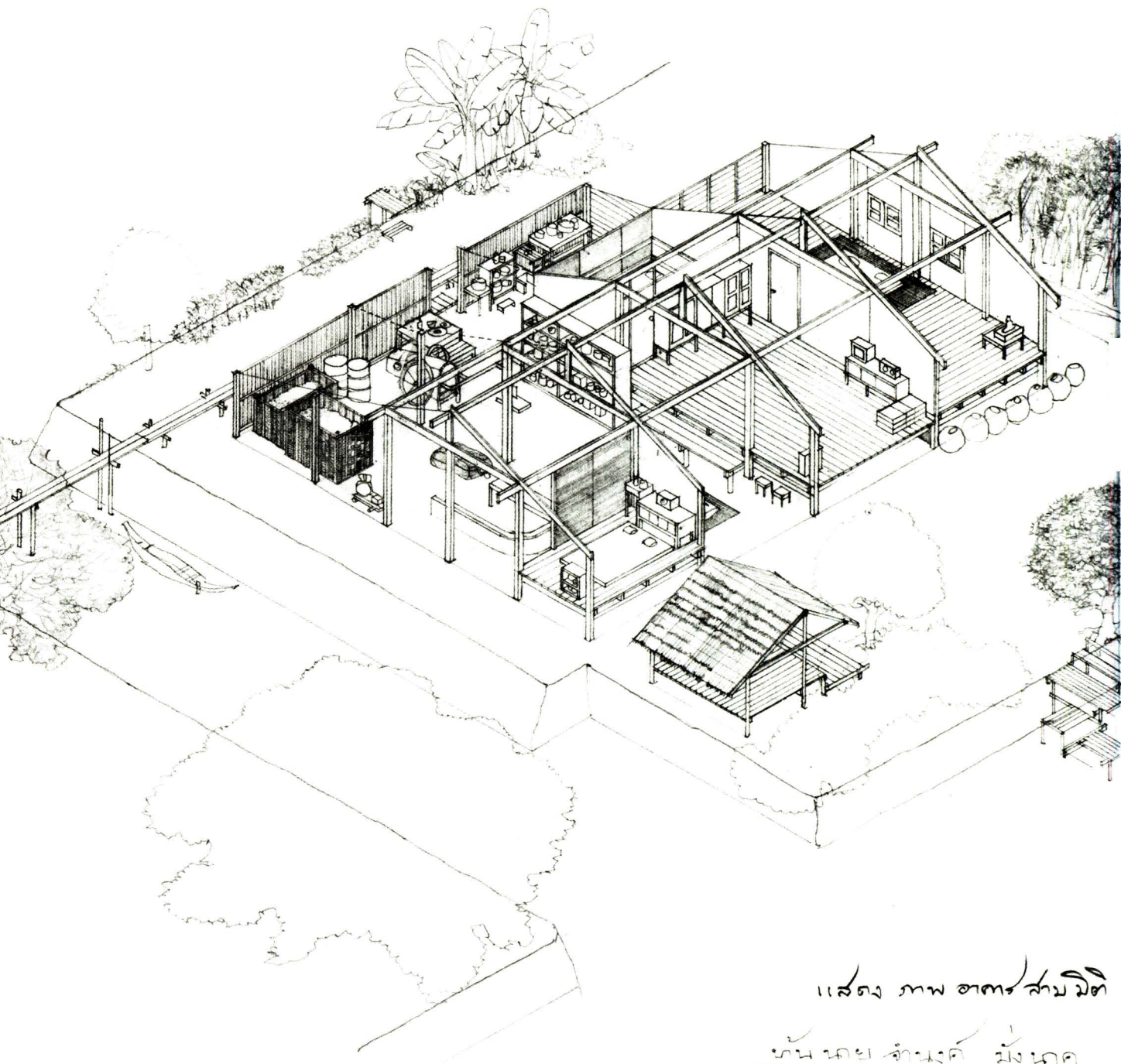

รูปตัดตามแนว <1:100>

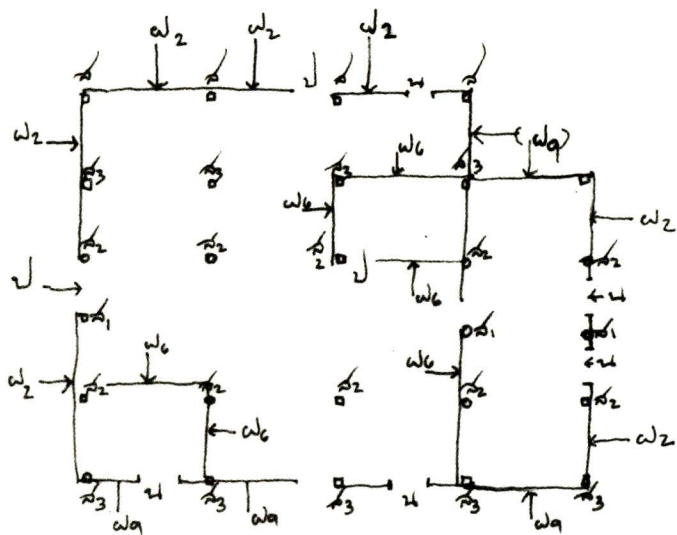

รูปตัดตามแนว <1:100>

บ้านนายจำนงค์ มิ่งนาค

แสดง ภาพ อาคารสามมิติ
บ้าน นาย จำนงค์ มิ่งนาค

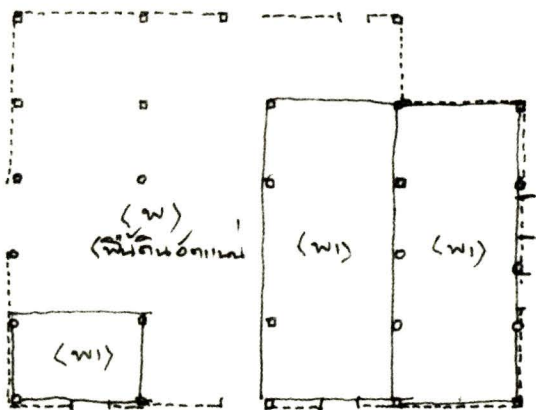

(แสดงส่วนผนัง ประตู หน้าต่าง)

ค₁ = ผนังใต้ ค₂ = ผนังภายใน ค₃ = ผนังภายนอก

พ₂ = ผนังภายใน พ₆ = ผนังภายนอก พ₄ = ผนังภายนอก

ป = ประตู น = หน้าต่าง

(แสดงส่วนพื้น และพื้นที่จากพื้นดิน)

พ = พื้นดิน (อ่อน) เหนือ

พ₁ = พื้นไม้กระดาน ยกสูง มีเสาตอม่อรับคานของ
พื้นไม้กระดาน

วิเคราะห์โครงสร้าง ส่วน ผนัง พื้นภายใน และพื้นไม้กระดาน
(บ้าน กอปรานนท์ มิ่งมิตร)

กรณีศึกษาที่ 15

บ้านเลขที่: บ้านเลขที่ 3 หมู่ 7 แขวง (ตำบล) ทับยาว เขตลาดกระบัง

เจ้าของบ้าน: นายพวง ศิริใหญ่

ที่ตั้ง: บริเวณบ้านตั้งอยู่ฝั่งเหนือของคลองมอญอยู่ชิดกับคลองมอญ

ผังบริเวณบ้าน: ขนาดบริเวณบ้านโดยประมาณ 78.00 เมตร x 66.00 เมตร ลักษณะพื้นที่เป็นพื้นที่ที่สลับเปลี่ยนผืนผ้า วางด้านยาวขนานกับลำคลอง ขนาดคูน้ำและคันดินรวมถึงตำแหน่งอาคารบริเวณพื้นที่ใช้สอยต่างๆ รวมถึงพันธุ์ไม้ภายในบริเวณบ้านดูจากภาพผังบริเวณ และภาพการวิเคราะห์การใช้ที่ดินของบริเวณ บ้านที่เขียนแสดงไว้

ลักษณะเรือน:

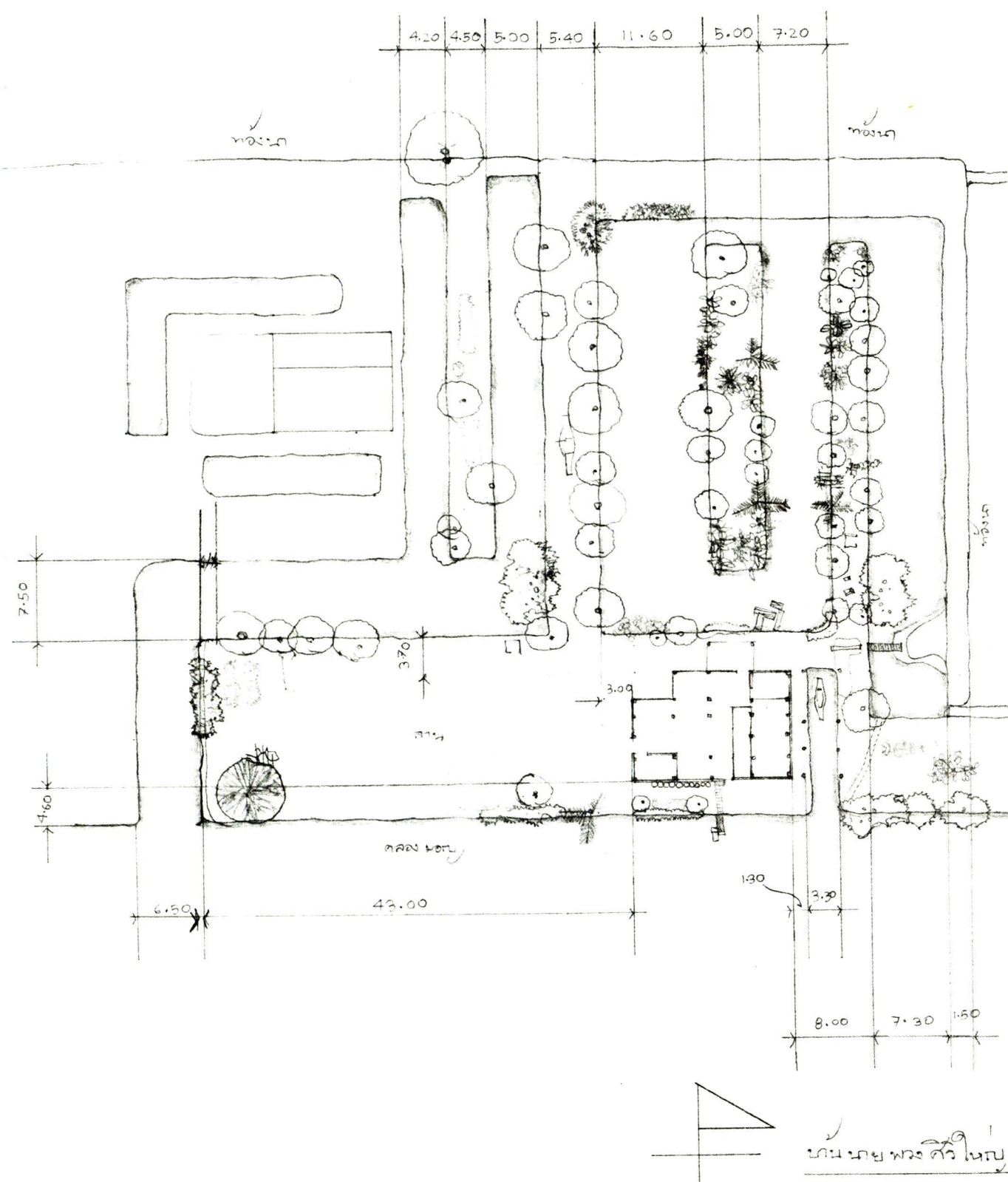
- ลักษณะเป็นโรงนาเดี่ยววางแกนไปตามแนวตะวันออก-ตะวันตก เป็นโรงนาแบบที่พัฒนาไปจากแบบ โรงนาเดิมระบบของการพัฒนารูปแบบเช่นเดียวกับบ้านหลังที่ 12 และบ้านหลังที่ 14 คือ ประกอบด้วย ส่วนของเค้าโครงโรงนาและส่วนที่ต่อออกไปจากโรงนาแทนโรงนาแฝดเนื่องจากเปลี่ยนวัสดุผนังหลังคาจาก ต้นจากมาเป็นสังกะสี
- ความยาวของโรงนาขนาด 4 ห้อง เสา (4 Bays) รวมความยาวทั้งหมด 15.70 เมตร กว้าง 8.55 เมตร ความ ยาวของส่วนต่อออกไปจากโรงนามี 3 ห้องเสา ห้องเสาที่ 1 ตรงกับห้องเสาที่ 1 ของโรงนา ยาวทั้งหมด 11.70 เมตร กว้าง 2.75 เมตร
- ความสูงของส่วนต่างๆ ของอาคารดูจากรูปตัดตามยาวและตามขวาง
- พื้นภายในโรงนาและส่วนต่อเติมเกือบทั้งหมดเป็นพื้นดินอัดแน่น
- ฝ้าด้านนอกเกือบทั้งหมดฝาสังกะสีเว้นฝาส่วนห้องนอนลูกชายและลูกสะใภ้เป็นฝากระเบื้องกระดาดแผ่น เรียบฝาห้องนอนลูกสาวและลูกเขยฝาไม้อัด
- ประตูใหญ่ทั้งหมดส่วนเข้าสู่โรงนาเป็นประตูสังกะสีกรอบไม้ ประตูห้องนอนลูกชาย ลูกสะใภ้ประตูบานไม้
- หน้าต่างส่วนของผนังด้านใต้เป็นฝาไผ่ หรือหน้าต่างบานเลื่อนรวมทั้งหน้าต่างส่วนนอนของลูกสาว ลูกเขย หน้าต่างส่วนนอนของลูกสาว ลูกเขย หน้าต่างส่วนของโรงนาในส่วนผนังด้านตะวันออกเป็นหน้าต่างบานไม้

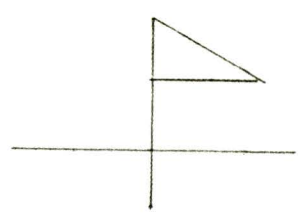
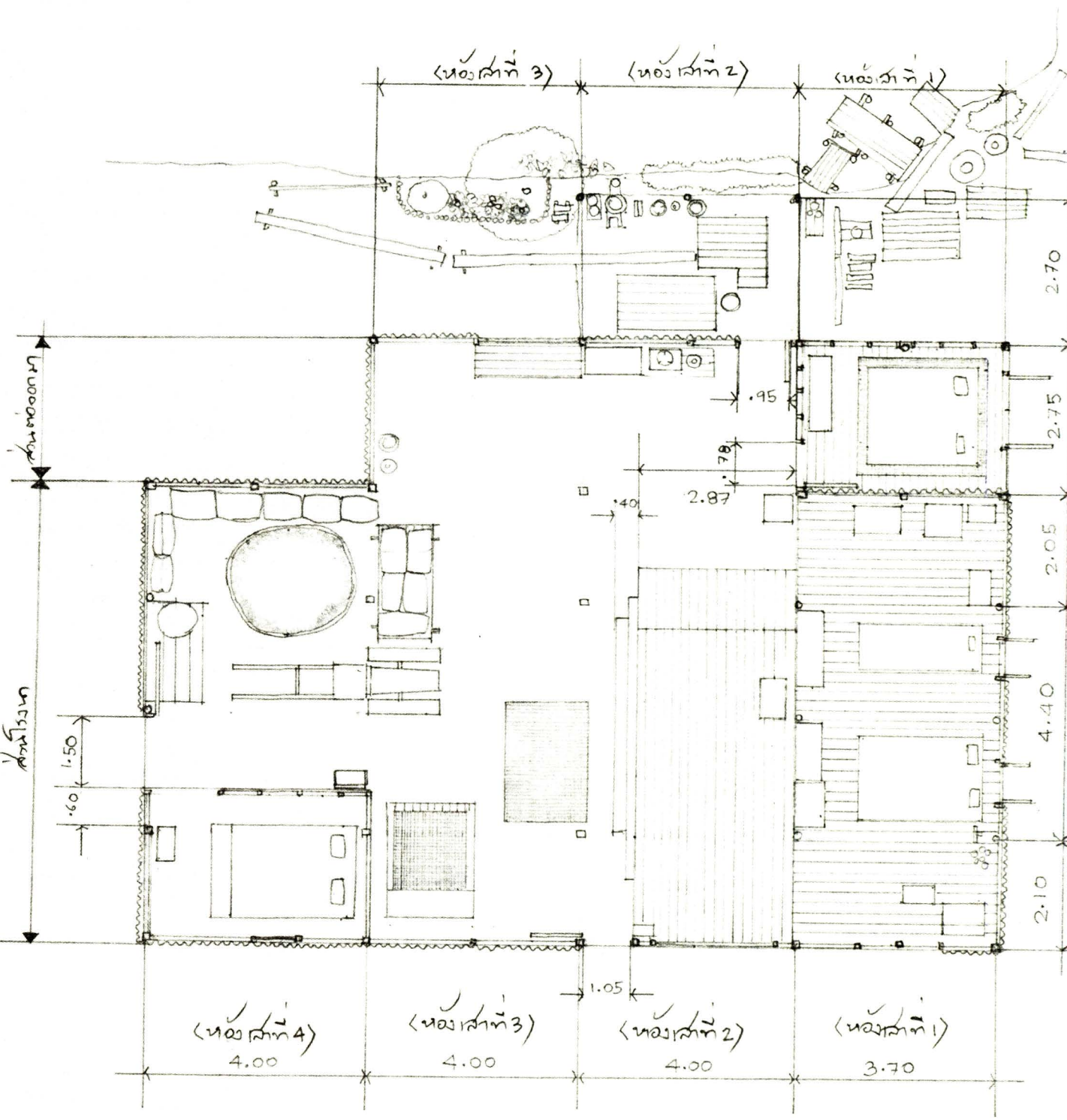
ลักษณะการใช้สอย:

- ห้องเสาแรกของส่วนโรงนาเป็นส่วนนอน ยกพื้นสูงจากพื้นดินอัดแน่น ไม่กั้นฝา แต่ใช้ตุ้เป็นตัวกั้น เป็นส่วน นอนของนายพวง ศิริใหญ่ และภรรยาพร้อมหลานสาวอายุ 16 ปี ห้องเสาแรกของส่วนที่ต่อออกไปกั้นเป็น
- ห้องนอนของลูกชายและลูกสะใภ้ โดยยกพื้นสูงประมาณความสูงของเตียงทั่วๆ ไปฝาส่วนล่างตีโปรงให้ลม พัดผ่านจากใต้ถุนส่วนนอนของนายพวงเข้าสู่ส่วนห้องนี้
- ห้องเสาที่ 2 ของโรงนาเป็นแคร่นั่งพักผ่อนรับแขกรับประทานอาหารกว้างเกือบ 3/4 ของเสายาวเกือบ เท่ากับกว้างของเรือนโรงนาส่วนบริเวณที่ต่อออกไปเป็นบริเวณที่โล่งเอนกประสงค์ส่วนขีดฝาด้านเหนือเป็น
- ส่วนปรุงอาหาร ภายในตัวเรือนมีการยื่นหลังคาออกไปอีกหนึ่งห้องเสาเป็นส่วนครัวปรุงอาหารภายนอกตัว เรือน
- ห้องเสาที่ 3 ของส่วนโรงนาและส่วนที่ต่อออกไปเป็นบริเวณที่ว่างเอนกประสงค์ ส่วนระหว่างเสารายกับ เสาเรียง ด้านใต้เป็นเตียงนอนของหลานชายนายพวงห้องเสาที่ 4 ระหว่างเสารายกับเสาเรียงกันห้องด้วยฝา ไม้อัด ยกพื้นสูงเป็นส่วนนอนของลูกสาวนายพวงและลูกเขย ระหว่างเสาถึงเสาเรียงของส่วนด้านเหนือเป็น บริเวณเก็บข้าวเปลือกและรถไถรวมถึงถังน้ำมัน
- การใช้เนื้อที่ภายในอาคารการจัดวางตำแหน่งเครื่องใช้สอย ดูจากภาพแปลน และอาคาร 3 มิติ

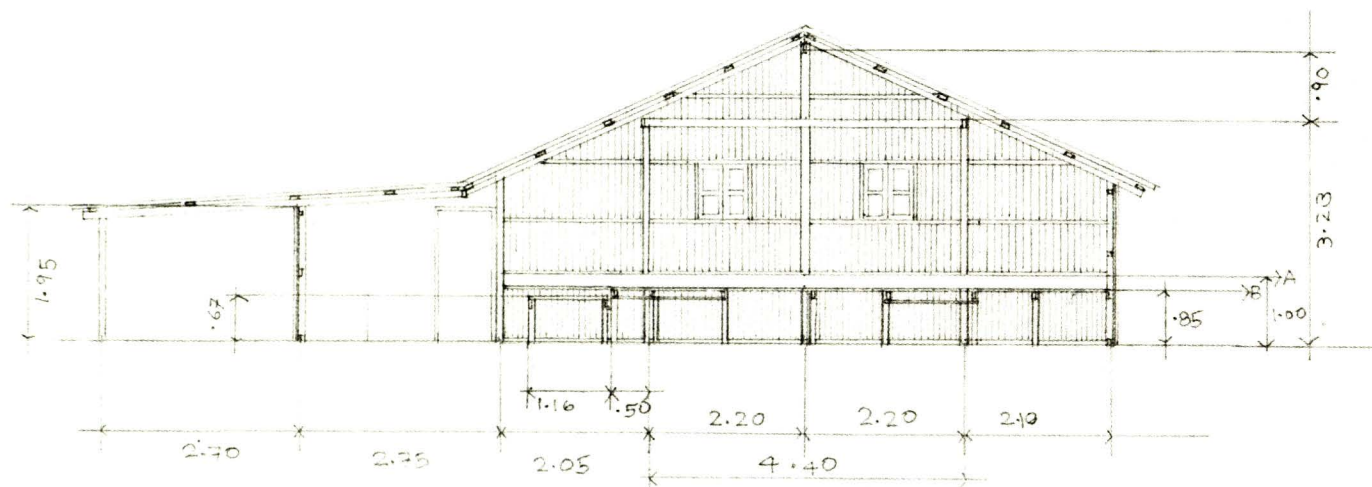
วัสดุก่อสร้าง: ส่วนโครงสร้างของส่วนโรงนาและส่วนที่ต่อออกไป

ชนิดโครงสร้าง	วัสดุ	ขนาด
เสาใต้	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 6"
เสาราย	ไม้เนื้อแข็งกลม, สีเหลี่ยม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 5", 6" x 6"
เสาเรียง + เสาส่วนที่ต่อออกไป	ไม้เนื้อแข็งสี่เหลี่ยม	4"x 4"
ข้อ	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 6"
ตั้ง	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 6"
ตั้ง	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 6"
จันทัน	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 4 1/2"
อกไก่ + แปะ	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 5", 2"x 3"
สิ่งมุงหลังคา	ตับจาก	
พื้นแครนอนและแครนั่งเล่น	ไม้เนื้อแข็ง	1"x 6"
คาน ตง พื้นแครนั่งเล่น	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 5", 2"x 3"
คาน ตง พื้นแครนอน	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 6", 2"x 4"
ต่อม่อรับตง พื้นแครนั่งเล่น	ไม้เนื้อแข็งกลม	เส้นผ่าศูนย์กลาง 4"
พื้นแครนอนลูกชาย+ลูกสะไภ้	ไม้เนื้อแข็ง	1"x 6"
คาน ตง แครนอนลูกชาย+ลูกสะไภ้	ไม้เนื้อแข็ง	2"x 5", 2"x 3"

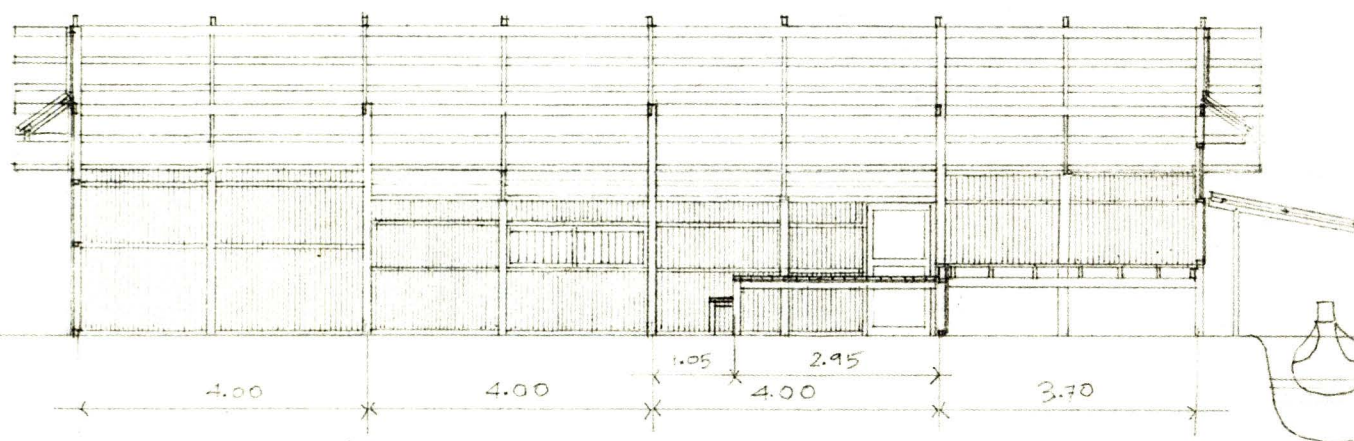

นาย พงศ ใจใหญ่

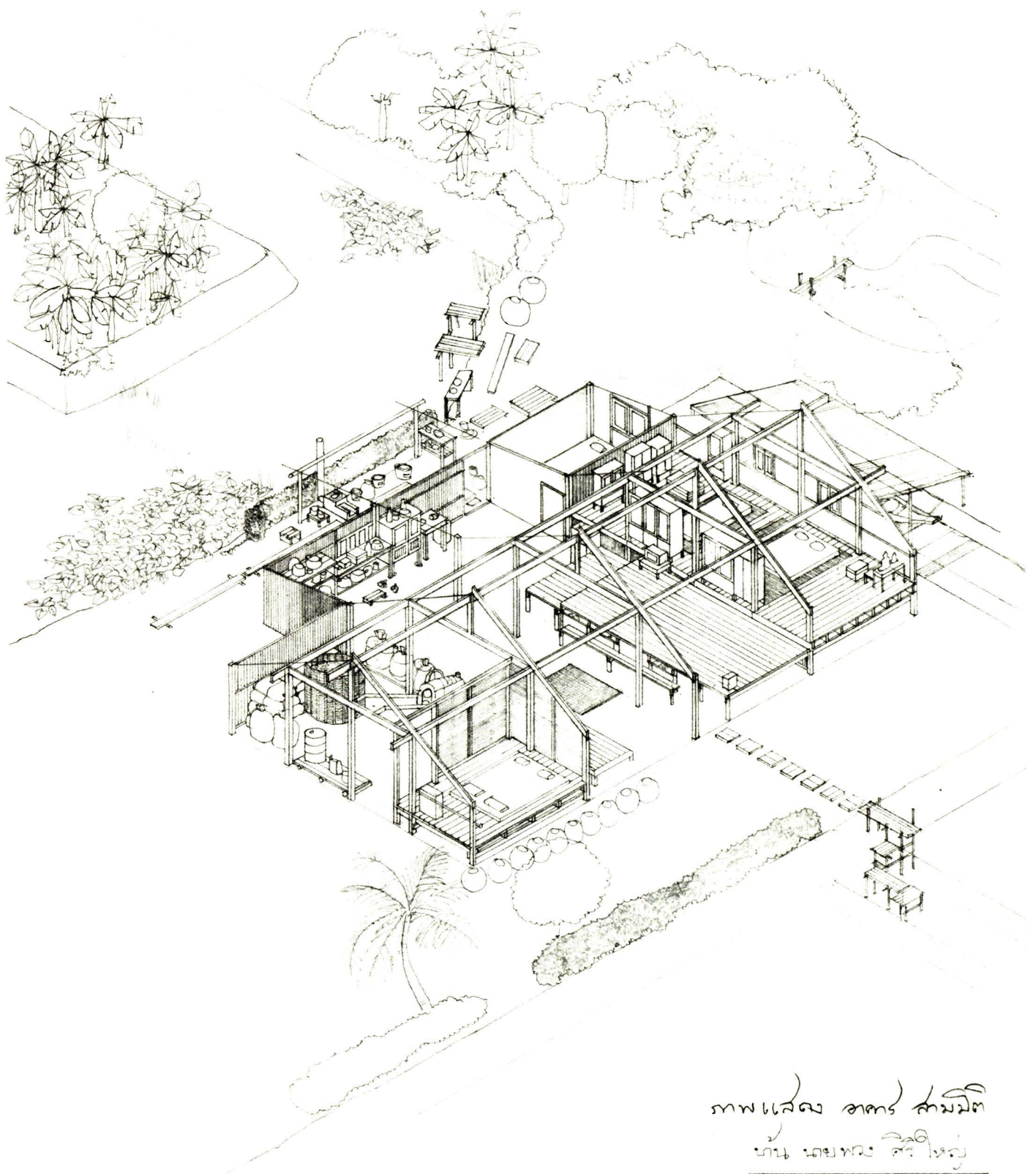

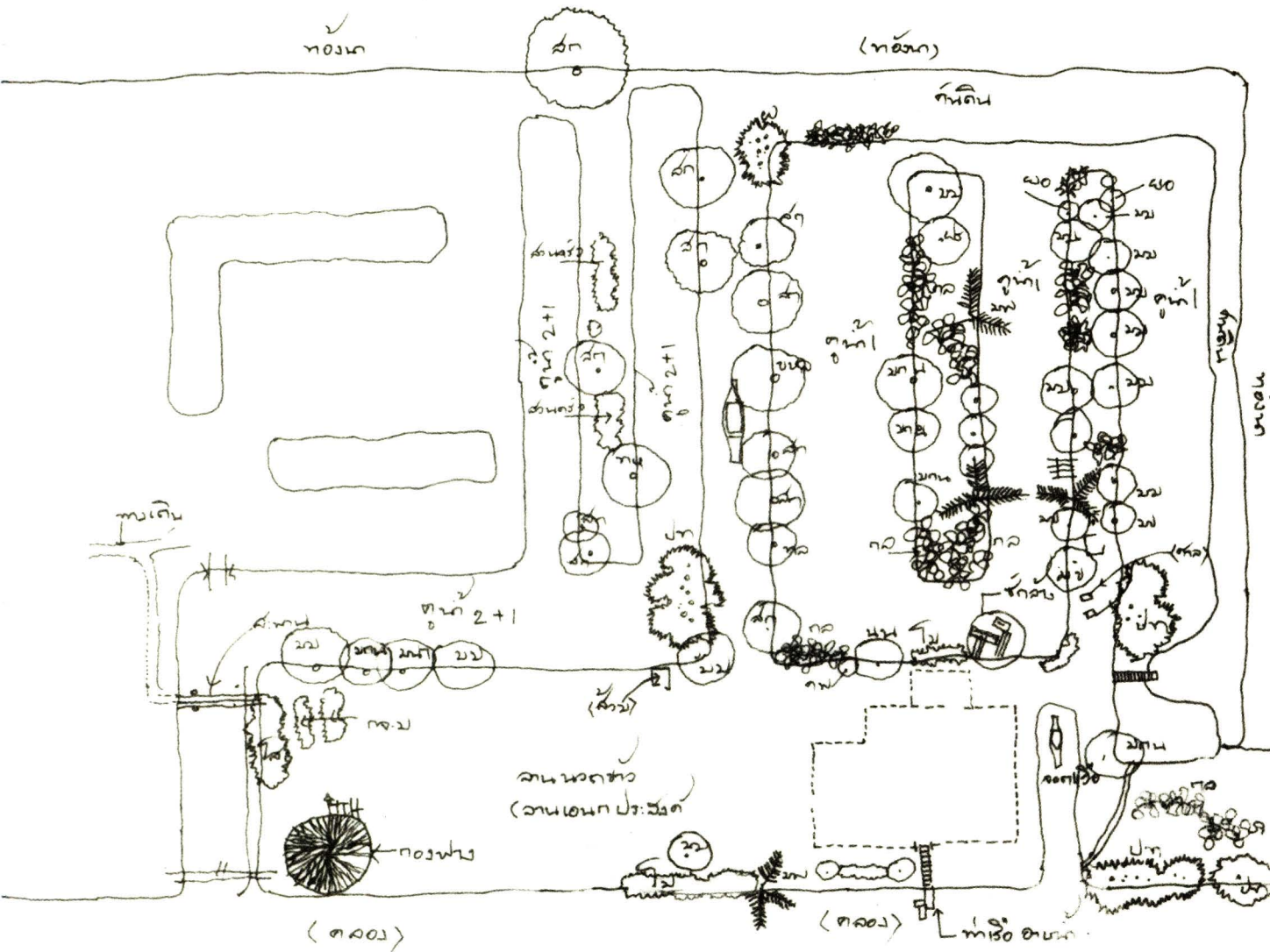
รูปตัดตาม ยาว <1:100>

รูปตัดตาม ยาว <1:100>

บ้าน นาย พงษ์ ธิวัชร์ใหญ่

"ငါတို့ သိရှိသည့် ပုံစံ၊ ဘာသာစကား"

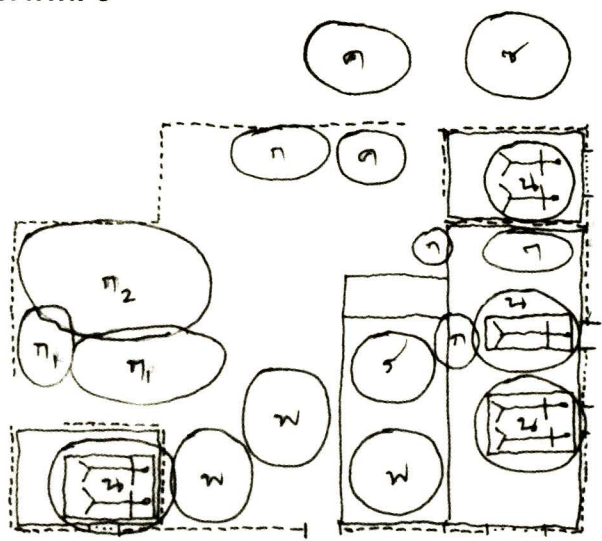
ล = ล : ลอ ก ข ช ค ฌ ญ น พ ฟ ภ บ ปร ว
น ท ณ = น : นอน ท = ต : โต ถ = ถู ธ = ธา ด = ดา พ = พา
ก จ ฉ = ก : กิ่ง จ = จ : จิน ฉ = ฉ : ฉาย ฆ = ฆ : ฆา ฬ = ฬ : ฬาน ฎ = ฎ : ฎาน
ฏ = ฏ : ฏาน ฐ = ฐ : ฐาน ฒ = ฒ : ฒาน

แสดงว่า (นั่นก็ดู) // ค่ะ! แล้ว นี่ก็ใช่ของโบราณ ที่ดีมีค่า

ตาม. = คกก.ก.บ.ก.ว.ร.ค.ค.

รูป 2 = รูปที่ 1 และ รูปที่ 2 เป็นรูป

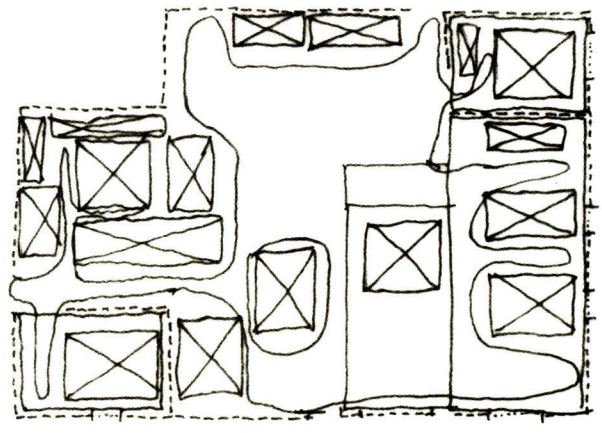
วิเคราะ: หักภาษีที่ต้นบริเวณต้น
(บ้านทวยพอง ต.ศรีในอู่)

<แสดง บริเวณพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร>

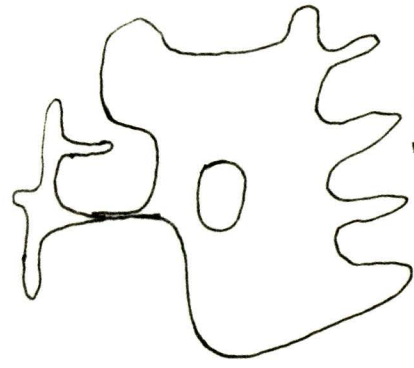
พ = พื้นที่นั่งเล่นรับแขก รับประมุขอาคาร
 น = นอน ด = ครัวปรุงอาหาร ก = เก้าอี้
 ก1 = เก้าอี้พักผ่อน
 ก2 = เก้าอี้พักผ่อน
 ก3 = เก้าอี้พักผ่อน

ข = ซักล้าง อาบน้ำ

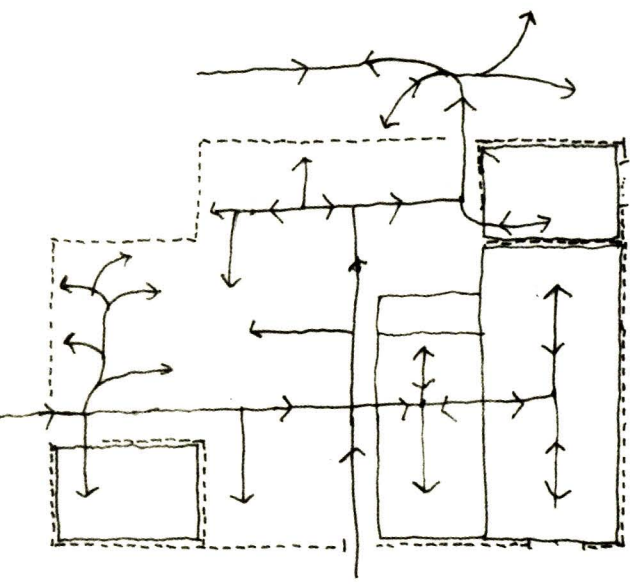
<แสดง พื้นที่ใช้สอยงาน II คือ บริเวณนอกประตูวัด (คือ เส้นทางสัญจร)>

☒ = พื้นที่ใช้งานจริง

= พื้นที่ นอกประตูวัด
 II คือ เส้นทางสัญจร

<แสดง เส้นทางสัญจร>

(วิเคราะห์พื้นที่ใช้สอย พื้นที่ใช้งานจริง พื้นที่ นอกประตูวัด (คือ: ทางสัญจร)
 (บ้านนายพวย สิริใหญ่)

กรณีศึกษาที่ 16

บ้านเลขที่: บ้านเลขที่ 86 หมู่ 10 แขวงลำปลาทิว เขตลาดกระบัง

เจ้าของบ้าน: นางผัน แพลอย (รื้อถอนไปแล้วหลังจากทำการรังวัดไม่นาน)

ที่ตั้ง: บริเวณบ้านตั้งอยู่ฝั่งตะวันตกของคลองลำปลาทิว ตรงส่วนแยกเข้าคลองมอญ

ผังบริเวณบ้าน: บริเวณบ้านตั้งอยู่บนฝั่งด้านตะวันตกของคลองลำปลาทิว เอียงมาทางใต้ของปากทางแยกเข้า คลองมอญ ชิดกับคลองลำปลาทิวซึ่งเป็นเขตตั้งถิ่นฐานของคนมอญ และคนไทยปะปนกัน เจ้าของบ้านคนไทยหาใช้ขามมอญไม้ ขนาดบริเวณบ้านโดยประมาณ 62.50 เมตร x 47.50 เมตร ลักษณะเป็นพื้นที่ที่สลับเหลี่ยมผืนผ้าทางด้านกว้างขนานกับลำคลอง ขนาดคูน้ำและคันดินรวมถึงตำแหน่งอาคารบริเวณพื้นที่ใช้สอยต่างๆ รวมถึงพันธุ์ไม้ภายในบริเวณบ้านดูจากภาพผังบริเวณที่เขียนแสดงไว้

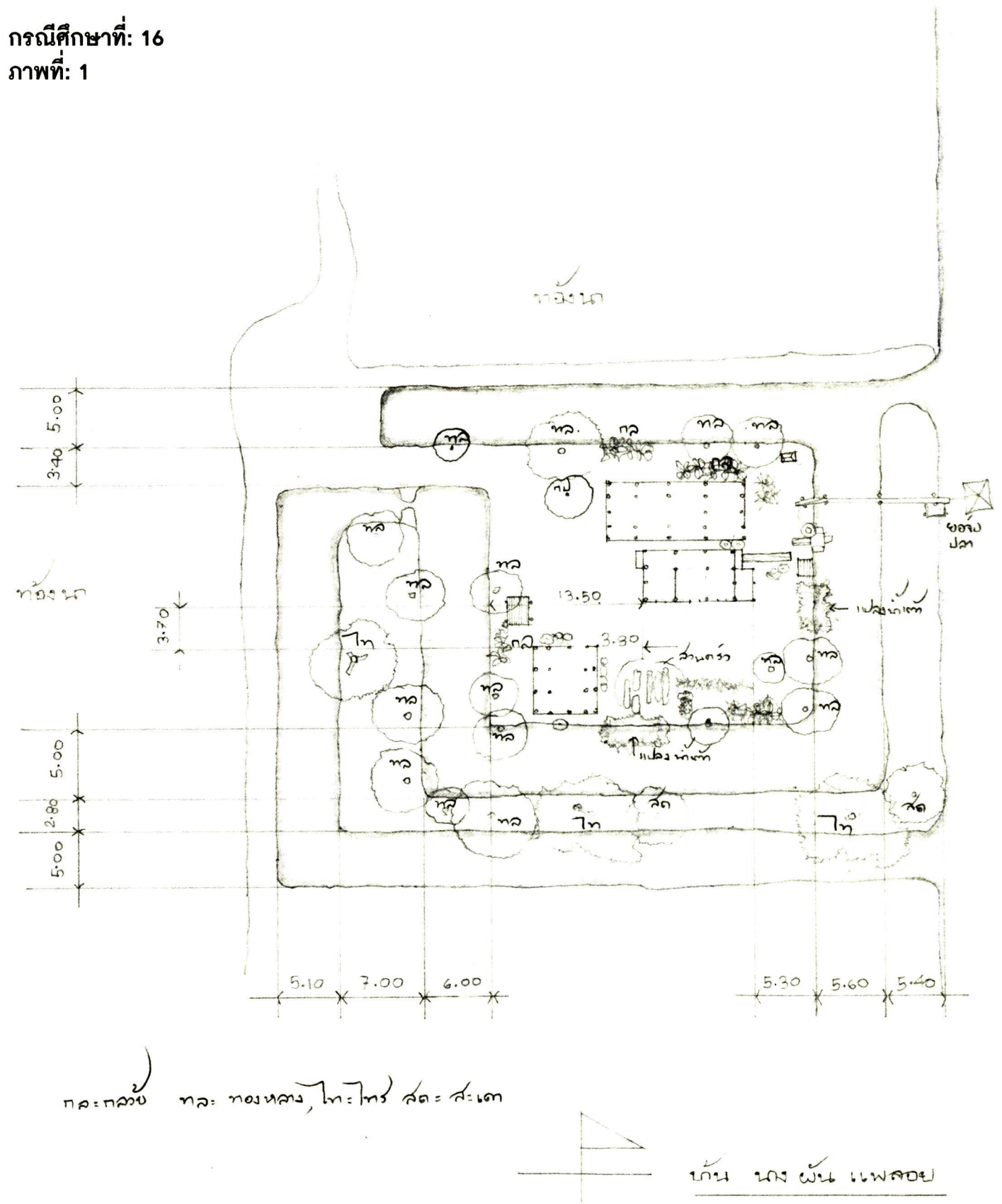
ลักษณะเรือน:

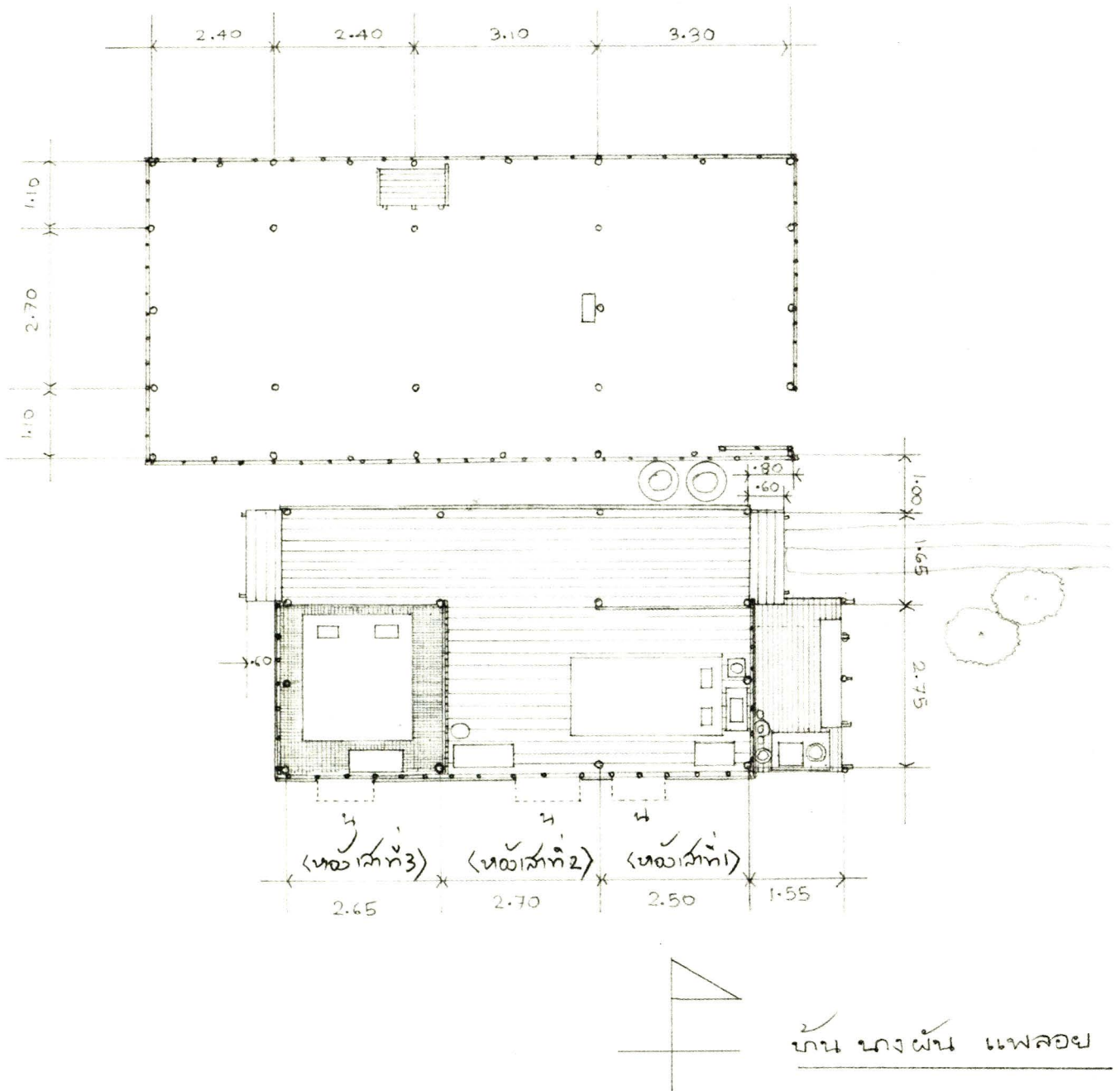
- ลักษณะเรือนเป็นเรือนยกใต้ถุนสูง เสาไม้เนื้อแข็ง พื้นไม้เนื้อแข็ง คานตงไม้เนื้อแข็ง หลังคามุงจาก ช่อไม้เนื้อแข็ง จันทัน แปกไก่ กลอนไม้ไผ่ ขนาดเรือน 3 ห้องเสา ยาว 7.85 เมตร กว้าง 4.40 เมตร ยกพื้นสูงจากระดับดิน 1.20 เมตร ตัวเรือนไม้ใช้โรงนาแต่เป็นเรือนไม้จริงผสมกับลักษณะเรือนเครื่องผูก โดยส่วนโครงสร้างของพื้นเป็นลักษณะเรือนไม้จริง โครงหลังคา และฝ้าผนังเป็นลักษณะของเรือนเครื่องผูก วางแกนเรือนไปตามแนวตะวันออก-ตะวันตก ฉะนั้นตัวเรือนจึงหันรับทิศทางลมด้านใต้อย่างเต็มที่

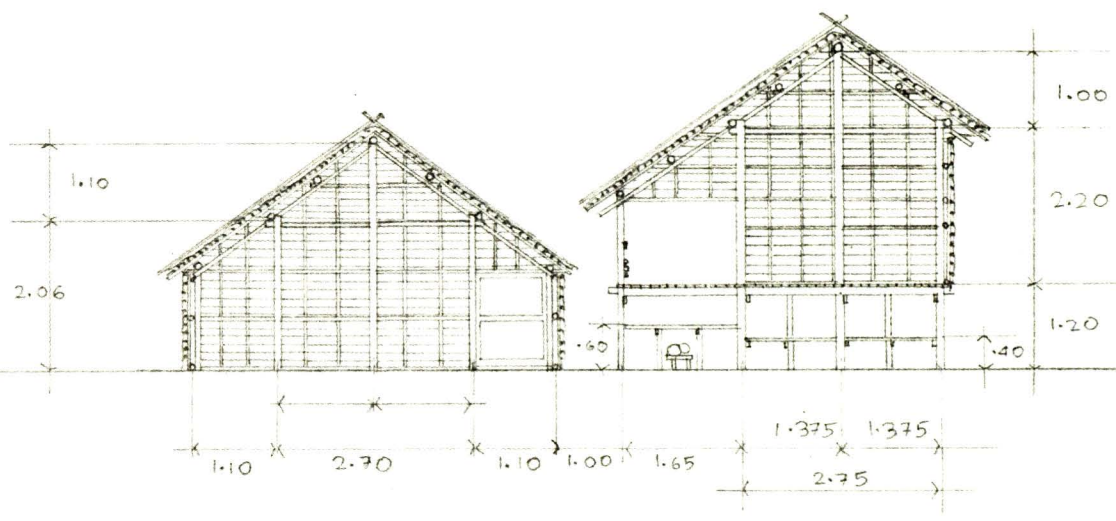
ลักษณะการใช้สอย:

- ห้องเสาที่ 1 เป็นส่วนนอนของนางผัน แพลอย และหลานสาวอายุ 4 ขวบ เป็นบุตรสาวของนางพูนศรีลูกสาวของนางผันกับสามีชื่อยศ นามสกุลฮวดจึง รวมถึงบริเวณที่นั่งพักผ่อนเอนกประสงค์
- ห้องเสาที่ 2 เป็นบริเวณโถงติดกับห้องเสาที่ 1 เป็นที่ว่างเอนกประสงค์
- ห้องเสาที่ 3 กั้นฝ้าผนังไม้เนื้อแข็งติดระหว่างห้องเสาที่ 2 กับห้องเสาที่ 3 เป็นบริเวณหลับนอนของนายยศ และนางสมจิตร์
- ด้านทิศเหนือของบริเวณนอนทั้ง 3 ห้องเสาเป็นบริเวณโถงเอนกประสงค์ใช้เป็นที่พักผ่อนนั่งเล่นรับประทานอาหาร และเส้นทางสัญจรมาสู่บริเวณนอน ผนังด้านทิศเหนือปล่อยโล่งไม่มีตีฝา ส่วนผนังด้านทิศใต้เป็นฝาดันจาก เค้าตั้งไม้รวกมีหน้าต่างบานกระทุ้ง เค้าไม้ไผ่กรุด้วยตังจากเรือนไม้หลังนี้เพิ่งสร้างได้ประมาณ 3 ปี (นับจากวันที่ไปรังวัดในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2532) เดิมครอบครัวของนางผัน แพลอยทั้งหมดอาศัยอยู่ในโรงนา ซึ่งยังหลงเหลือโครงอาคารและผนังอยู่ อาชีพเดิมทำนาซึ่งที่นาเขาเขาทำอยู่ด้านหลังของโคกที่พักอาศัยโรงนาปัจจุบันหลงเหลืออยู่ 2 หลังซึ่งชำรุดแล้ว วางทิศทางต่างกันโรงนาหลังด้านทิศตะวันตกปัจจุบันยังใช้เป็นที่พักผ่อนหลับนอนในตอนกลางวันของทุกคนในครอบครัว (ดูจากผังบริเวณ) ปัจจุบันเลิกทำนาแล้วแต่ยังคงขออาศัยยังโคกเดิมจากเจ้าของที่นาไปก่อนและเจ้าของก็อนุญาตให้พักอยู่ได้ มาต่อเพิงเพื่อเป็นส่วนครัวปรุงอาหารในช่วงหลังจากสร้างบ้านแล้ว เพิงส่วนครัวอยู่ชิดกับผนังด้านตะวันออก สูงจากพื้น 0.40 เมตรพื้นเป็นพื้นไม้ไผ่หลังคามุงจาก
- อาคารหลังนี้เป็นอาคารบ้านพักอาศัยขนาดเล็ก มีลักษณะเรียบง่าย ทว่าสนองประโยชน์ใช้สอยขั้นพื้นฐานได้ครบถ้วน มีลักษณะขนาดแตกต่างจากอาคารพักอาศัยแบบโรงนา แต่การจัดวางส่วนนอนยังคงวางตำแหน่งห้องแรก ซึ่งเป็นห้องเสาที่ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันออกเช่นเดียวกับโรงนาของขามมอญ หากแต่มีการวางเพิงครัวไว้ตรงบริเวณที่ติดกับด้านนอนขามมอญเขาไม่ทำกัน ดังกล่าวนั้นเกิดจากความสะดวกในการสัญจรจากท่าเรือ (ที่วางยอขนาดใหญ่ไว้จับปลา) เข้าสู่ครัวได้อย่างรวดเร็ว และใกล้กับคลองซึ่งจะสะดวกต่อการชักล้าง เนื่องจากครอบครัวนี้เลิกทำนาแล้วอาคารจึงไม่จำเป็นต้องเป็นอาคารขนาดใหญ่ที่จะต้องเก็บอุปกรณ์ทำนา และเก็บข้าวเปลือกแต่ก็สามารถสนองกิจกรรมได้ครบถ้วน

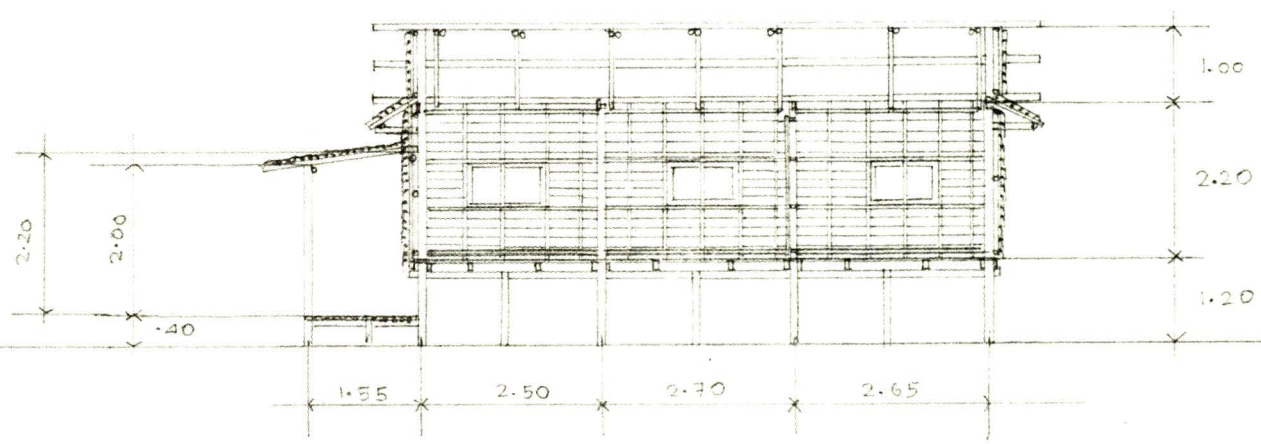
การรังวัดอาคารหลังนี้ เพื่อจะเปรียบเทียบรูปแบบของเรือนใต้ถุนสูงซึ่งผู้อาศัยเดิมเป็นชาวนาไทย และเลิกทำนาแล้วว่ามีลักษณะขนาดแตกต่างกับโรงนาของขามมอญอย่างไรบ้าง และอาคารแบบโรงนาเก่ายังคงเหลือทิ้งไว้ขนาด และการวางก็ยังคงมีส่วนคล้ายคลึงกับโรงนาของขามมอญอยู่บ้าง หากแต่ไม่ยึดทิศทางวางแกนอาคารตามแนวตะวันออก-ตะวันตกเคร่งครัดเหมือนขามมอญ การขุดคูและการปรับโคกเพื่อสร้างเรือนก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับโคกพักอาศัยของขามมอญ

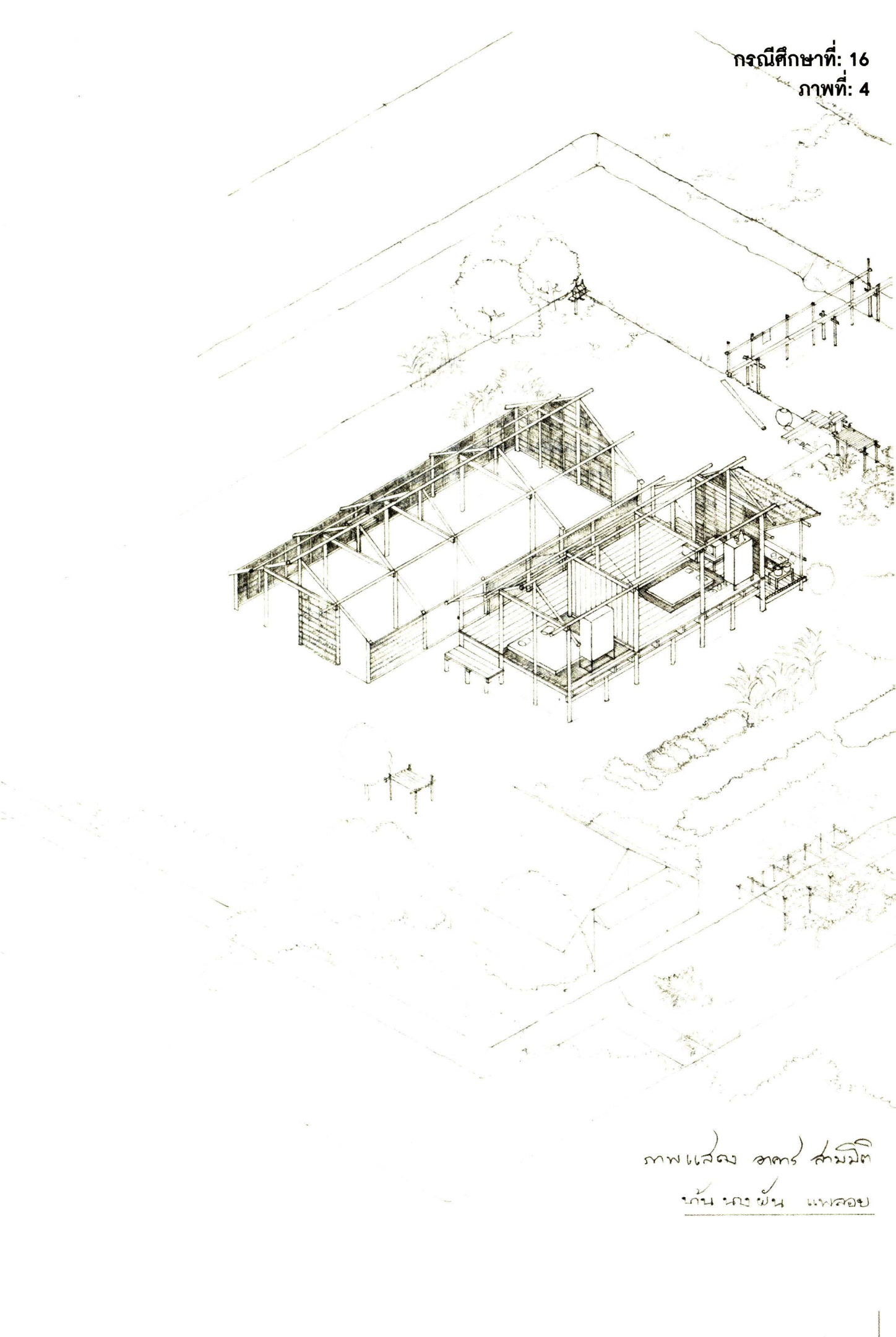

รูปตัดตามขวาง (1:100)

รูปตัดตามยาว (1:100)

บ้านนางฉวี แพสอย

ภาพแล้ว อัคร สันนิติ
บ้าน หอ พิน แพลงอย

กรณีศึกษาที่ 17

บ้านเลขที่: บ้านเลขที่ 62 แขวงทับยาว เขตลาดกระบัง

เจ้าของบ้าน: นางเก็ม ไชยชนะ

ที่ตั้ง: บริเวณบ้านตั้งอยู่ฝั่งใต้ของคลองมอญชิดกับคลองมอญ

ผังบริเวณบ้าน: ขนาดบริเวณบ้านโดยประมาณ 60.00 เมตร x 82.50 เมตร ลักษณะเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า วางด้านกว้างขนานกับคลองมอญ ขนาดคูน้ำ และคันดินรวมถึงตำแหน่งอาคารบริเวณพื้นที่ใช้สอยต่างๆ รวมถึงพันธุ์ไม้ภายในบริเวณบ้านดูจากภาพผังบริเวณ

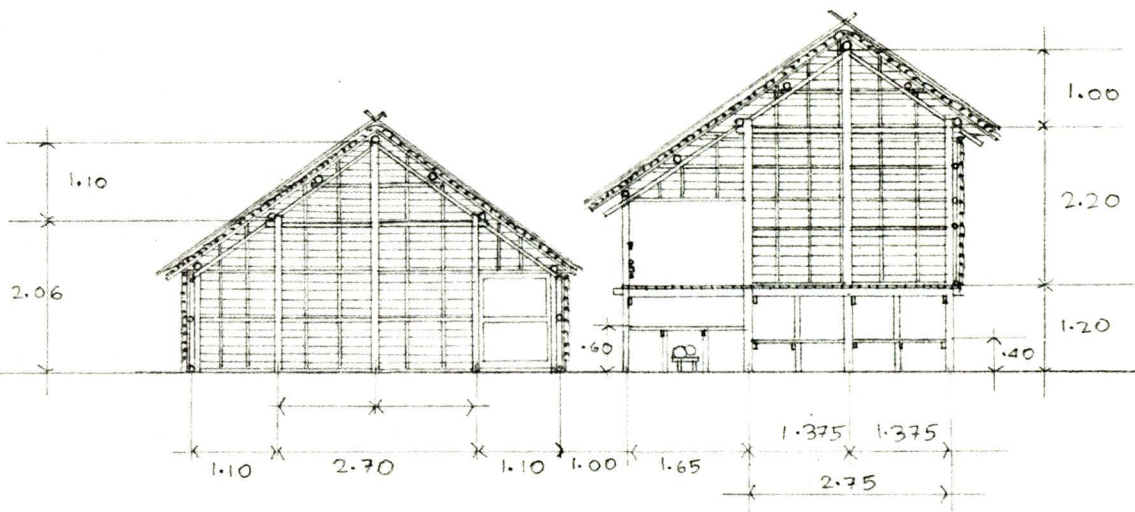
ลักษณะเรือน:

- ลักษณะเรือนไม่ใช่เรือนแบบโรงนา หากแต่เป็นเรือนพักอาศัยสร้างด้วยไม้แบบร่วมสมัย (ดูจากภาพแปลน และภาพรูปตัด) ประกอบด้วยเรือนพักอาศัยและเรือนครัว (รวมถึงบริเวณเก็บของ) สร้างติดต่อกัน

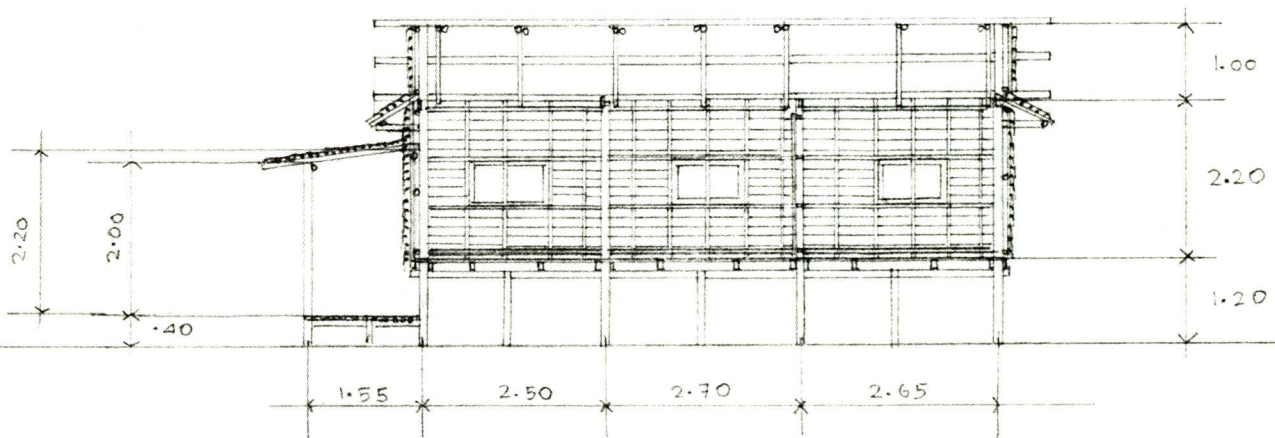
ลักษณะการใช้สอย:

- ลักษณะเรือนไม่ใช่เรือนแบบโรงนา หากแต่เป็นเรือนพักอาศัยสร้างด้วยไม้แบบร่วมสมัย (ดูจากภาพแปลน และภาพรูปตัด) ประกอบด้วยเรือนพักอาศัยและเรือนครัว (รวมถึงบริเวณเก็บของ) สร้างติดต่อกัน
- เรือนพักอาศัยวางอยู่ทางด้านทิศใต้ส่วนเรือนครัววางชิดกับเรือนพักอาศัยทางทิศเหนือตัวเรือนครัวอยู่ใกล้คลอง
- เรือนพักอาศัย และเรือนครัวมีจำนวน 4 ห้องเสาเท่ากัน และวางอยู่ในระยะเดียวกัน
- เรือนพักอาศัยเป็นเรือน 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นบริเวณพักผ่อนรับแขกบริเวณนอกประสงค์ และบริเวณนอน ห้องเสาที่ 1 เป็นส่วนนอนและปริมาณพักผ่อนนอกประสงค์ห้องเสาที่ 2 เป็นบริเวณรับแขกพักผ่อน ซึ่งห้องเสาแรก และเสาที่ 2 เป็นพื้นไม้เนื้อแข็งมีคานและวางรับพื้นไม้กระดานวางสูงจากพื้นซีเมนต์ประมาณ 0.20 เมตร ห้องเสาที่ 3 และห้องเสาที่ 4 เป็นบริเวณโล่งนอกประสงค์มีบันไดขึ้นสู่ชั้นที่ 2 ตรงห้องเสาที่ 3 ค่อนไปทางทิศเหนือพื้นเป็นพื้นซีเมนต์เทบนพื้นดินอัดแน่นสูงกว่าระดับพื้นดินประมาณ 0.10 เมตร ชั้นที่ 2 ของเรือนนอนมี 3 ห้องเสาห้องเสาที่ 4 ของเรือนเป็นหลังคาคลุมพื้นที่ชั้นล่างซึ่งมุงด้วยสังกะสีส่วนหลังคาของชั้นที่ 2 หลังคาทรงจั่วมุงด้วยกระเบื้องลอนคู่ โครงหลังคาเป็นไม้เนื้อแข็งไม้ตีผาเพดาน ผนังเป็นฝาไม้ตีตามนอนเจาะหน้าต่างบานเปิดตามกึ่งกลางของช่วงเสา โครงสร้างของเรือนนอนเป็นเสาไม้เนื้อแข็งคานตรงพื้นไม้เนื้อแข็งตลอด
- เรือนครัว และส่วนเก็บของเป็นอาคารชั้นเดียว หลังคาเอียงลาดไปทางทิศเหนือ หลังคาส่วนสูงสุดวางชิดกับผนังชั้น 2 ของเรือนนอน (ดูรูปตัด และภาพแปลน) มุงด้วยสังกะสี โครงสร้างส่วนหลังคาไม้เนื้อแข็งเอียงลาดชันไม่มาก
- ห้องเสาที่ 2 เป็นบริเวณที่วางนอกประสงค์ห้องเสาที่ 3 และที่ 4 บริเวณเก็บข้าวเปลือกเก็บรถไถ และอุปกรณ์ทำนามีประตูเปิดสู่ลานหนวดข้าว และประตูเดินสู่ทำนน้ำและบริเวณซักล้าง พื้นของเรือนครัวทั้งหมดเป็นพื้นซีเมนต์ดินอัดแน่น
- จากการดูลักษณะรูปทรงอาคารโดยผิวเผินจะเห็นว่าเรือนพักอาศัยหลังนี้เป็นเรือนพักอาศัยแบบบ้านพักทั่วไปของชาวบ้าน แต่เมื่อผู้วิจัยเข้าไปทำการรังวัดเพื่อสืบค้นถึงเอกลักษณ์ของอาคารพักอาศัยแบบประเพณีของชาวมอญที่อาศัยอยู่ในโรงนาที่พบว่า อาคารหลังนี้ก็คือ การปรับปรุงลักษณะของโรงนาเดิมให้เข้าสู่รูปทรงและโครงสร้างอาคารสมัยใหม่ แต่ผังการวางตำแหน่งของห้องเสาและตำแหน่งพื้นที่ใช้สอย คือ ผังของโรงนาแผ่นนั้นเอง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ใช้สอยส่วนใดๆ เลยโดยเฉพาะเรือนพักอาศัยแม้จะเป็น 2 ชั้นแต่ก็เป็นเรือนนอน ซึ่งตรงกับโรงนาที่เป็นส่วนนอน ทั้งยังวางอยู่ทางด้านใต้ของเรือนครัวก็เป็นตำแหน่งเดิมของโรงนาเดิม ทั้งยังได้รับลมประจำเช่นเดิม บริเวณห้องเสาที่ 2 และห้องเสาที่ 1 ยกพื้นสูงจากพื้นซีเมนต์ไม่มากนักก็ คือส่วนแคร่และส่วนพื้นนอนของโรงนานั้นเองทั้งยังสนองประโยชน์เป็นส่วนพักผ่อนรับแขกนั่งเล่น และส่วนนอน ตรงตามระบบของเรือนโรงนาทุกประการ ส่วนพื้นของเสาที่ 3 และที่ 4 เป็นพื้นซีเมนต์แทนพื้นดินอัดแน่นของโรงนา และก็ยังคงเป็นบริเวณนอกประสงค์ เช่น พื้นที่ของโรงนาเป็นแต่เพียงมีสวนของบันไดไม้เชื่อมพื้นที่ชั้นล่างสู่พื้นที่ 2 ซึ่งเป็นส่วนขยายของบริเวณนอนจากโรงนาเดิมขึ้นสู่พื้นที่ 2

- ส่วนเรือนครว้นั้น การวางตำแหน่งตรงตามแบบของโรงนาทุกประการ หากแต่หลังคาเป็นเพิงลาดลงสู่ทิศเหนือไม่เป็นทรงจั่วแบบโรงนา ทั้งนี้ก็เพราะมุงด้วยสังกะสีที่สามารถทำความลาดชันได้น้อยโดยสามารถคลุม
- พื้นที่ที่กว้างได้โดยไม่ต้องทำเป็นทรงจั่วแบบหลังคามุงจาก เพราะต้องใช้ความลาดชันสูง เห็นได้ว่าแม้รูปทรงจะเปลี่ยนไปจนดูไปเป็นโรงนาก็ตามแต่การวางตำแหน่งทิศทางก็เป็นการวางตามแบบโรงนาดั้งเดิมนั่นเอง
- หากแต่รูปทรงอาคารเปลี่ยนแปลงไปตามเทคนิคก่อสร้างสมัยใหม่และวัสดุที่ทันสมัยเท่านั้น ชาวมอญยังคงคุ้นเคยกับการใช้พื้นที่ในส่วนต่างๆ ไม่เปลี่ยนแปลงไปเลยไปจากโรงนาแม่แต่น้อย
- จากการสำรวจเรือนหลังที่ 16 และหลังที่ 17 ซึ่งเรือนทั้ง 2 หลังไม่มีลักษณะเป็นแบบโรงนาเลยเมื่อทำการวิเคราะห์แล้วแสดงให้เห็นว่าเรือนหลังที่ 16 เป็นเรือนพักอาศัยใต้ถุนสูงผู้พักอาศัยเคยอยู่โรงนามาแต่เดิม หากแต่เป็นคนไทยครั้งสร้างเรือนหลังที่ 16 ขึ้นเพื่อพักอาศัยแทนโรงนาเดิมก็ไม่มีเค้าโครงใดๆ ของโรงนาติดมาเลย การใช้พื้นที่ต่างๆ ของเรือนวางอิสระจากแบบของโรงนาเดิมไปโดยสิ้นเชิง ส่วนเรือนหลังที่ 17 นั้นแม้จะสร้างเป็นอาคารร่วมสมัยแบบอาคาร 2 ชั้นหากแต่ผู้พักอาศัยเป็นชาวมอญ และเคยอยู่ในโรงนามาก่อน เมื่อมีการสร้างเรือนพักอาศัยขึ้นใหม่กฎเกณฑ์ในการวางพื้นที่ใช้สอยยังคงวางตามแผนภูมิของโรงนาเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ทำให้ทราบถึงอิทธิพลทางรูปแบบประเพณีของการอยู่อาศัยของชาวมอญนั้นยังติดอยู่กับประเพณีเดิมอย่างเหนียวแน่น

รูปตัดตามยาว (1:100)

รูปตัดตามยาว (1:100)

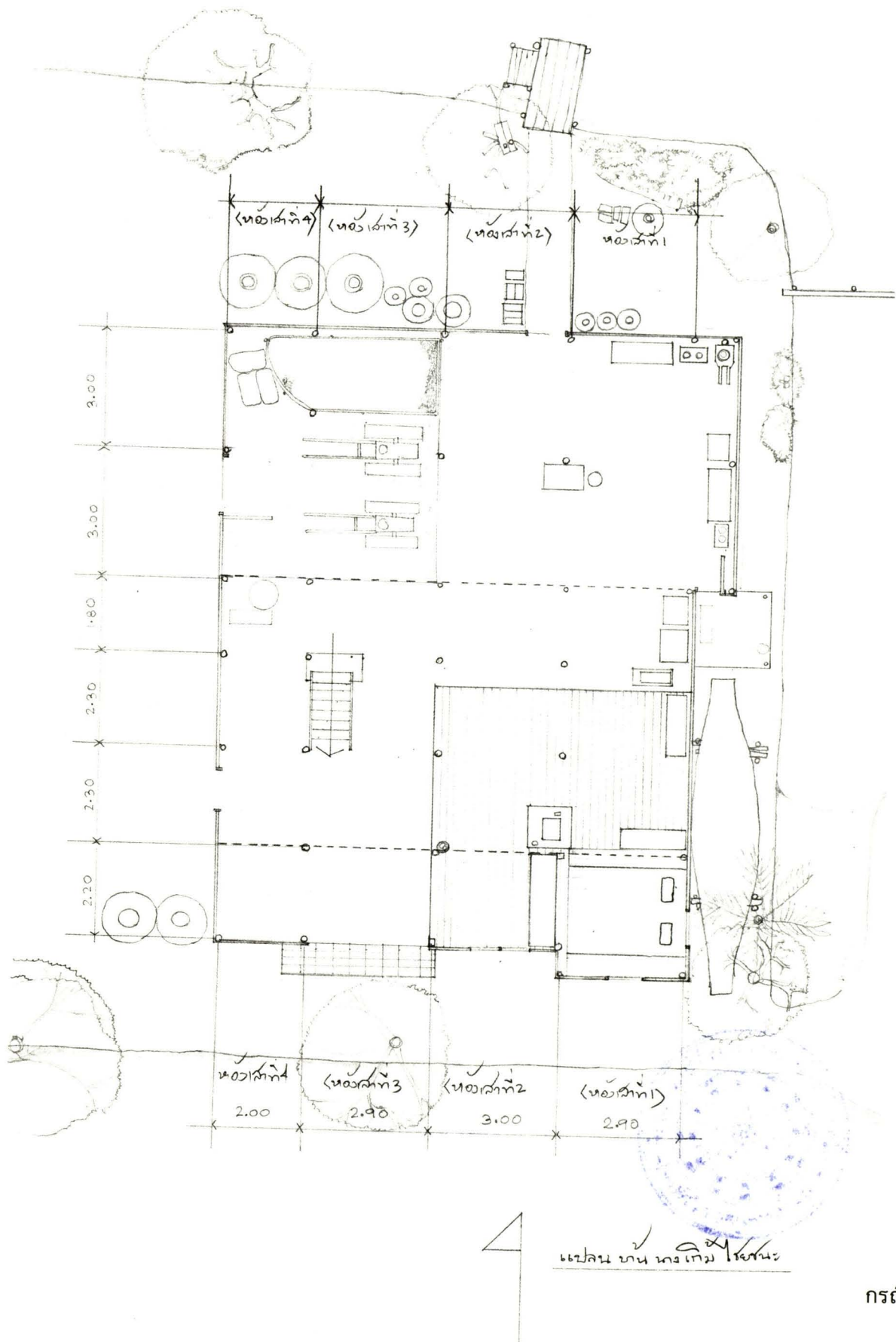
บ้านนางฉวี แพลอย

แก้ไขรูปภาพในหน้า 204: กรณีศึกษาที่ 17

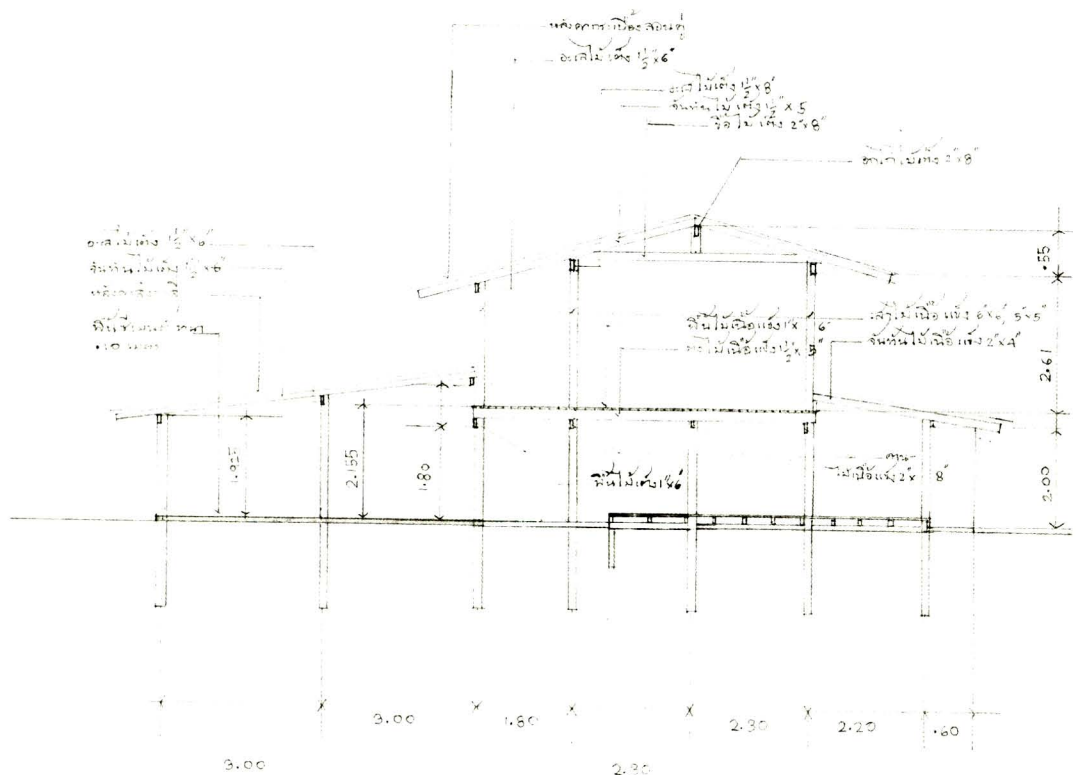
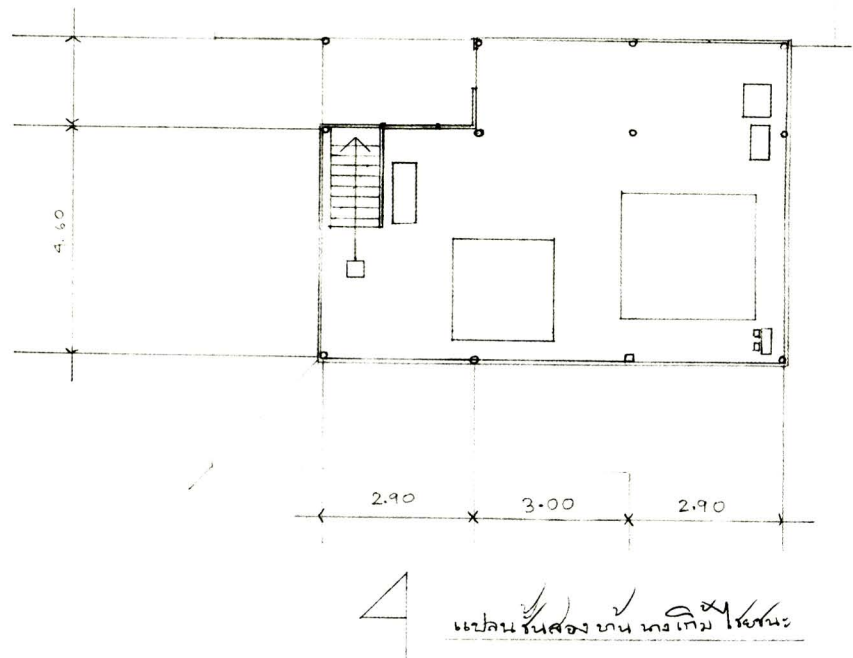

✓ นาย เกษม วัฒน

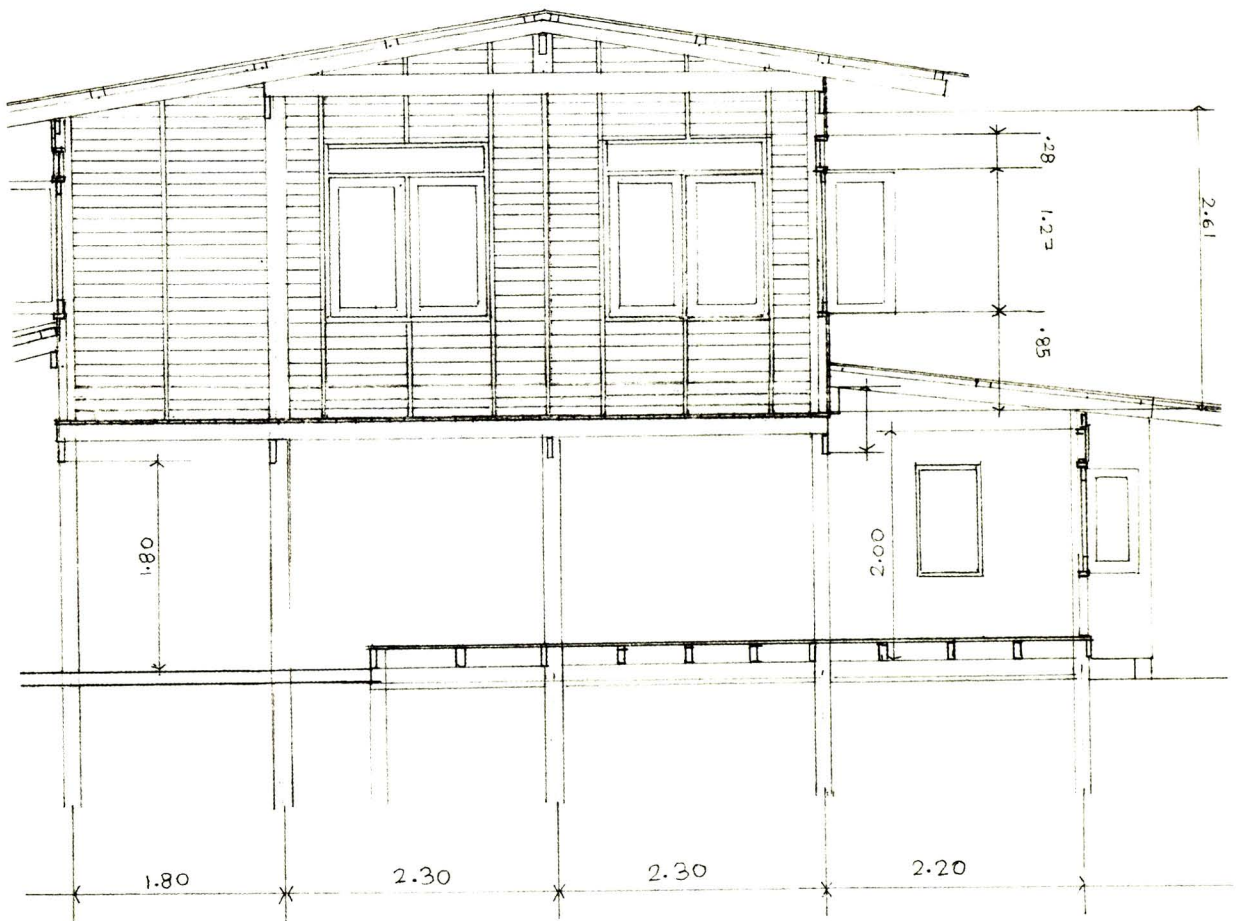
ข.ค = ขี้เหล็ก ค.ค = คากวน น.ค = นาค ม.ค = มะม่วง บ.ค = บวบ ก.ค = กาก
ด.ป = ไผ่ ร.บ = ใบยาสูบ ก.ค = กาก ม.พ = มะพร้าว ฟ.ร = ฟอง

ศาลงมอญ รูปแบบเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญย่านคลองมอญ หัวตะเข้ อำเภอลาดกระบัง
แก้ไขรูปภาพในหน้า 206: กรณีศึกษาที่ 17

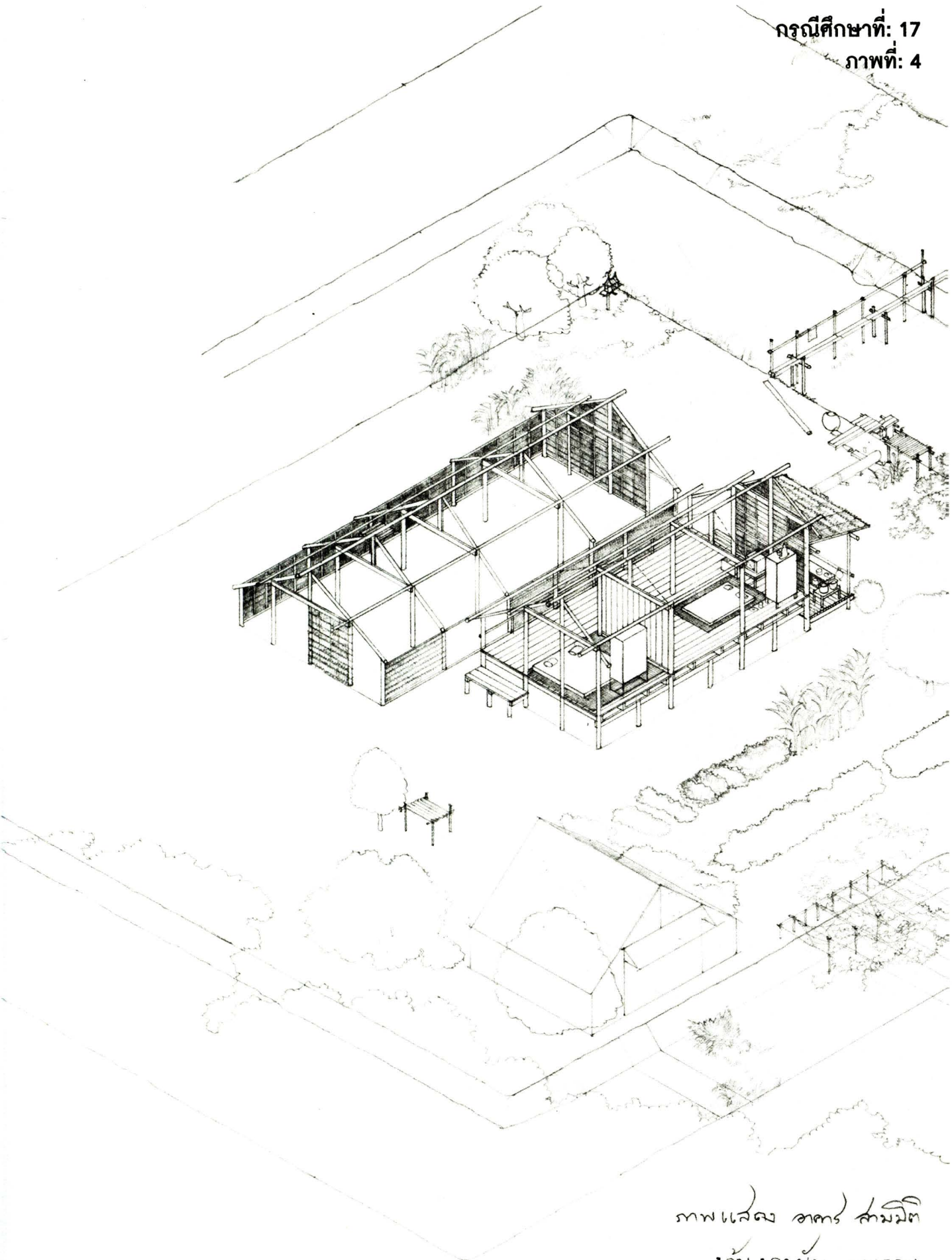

กรณีศึกษาที่: 17
ภาพที่: 3

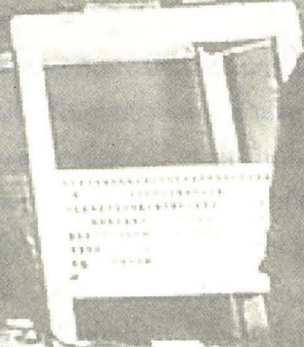
รูปถ่ายอาคาร

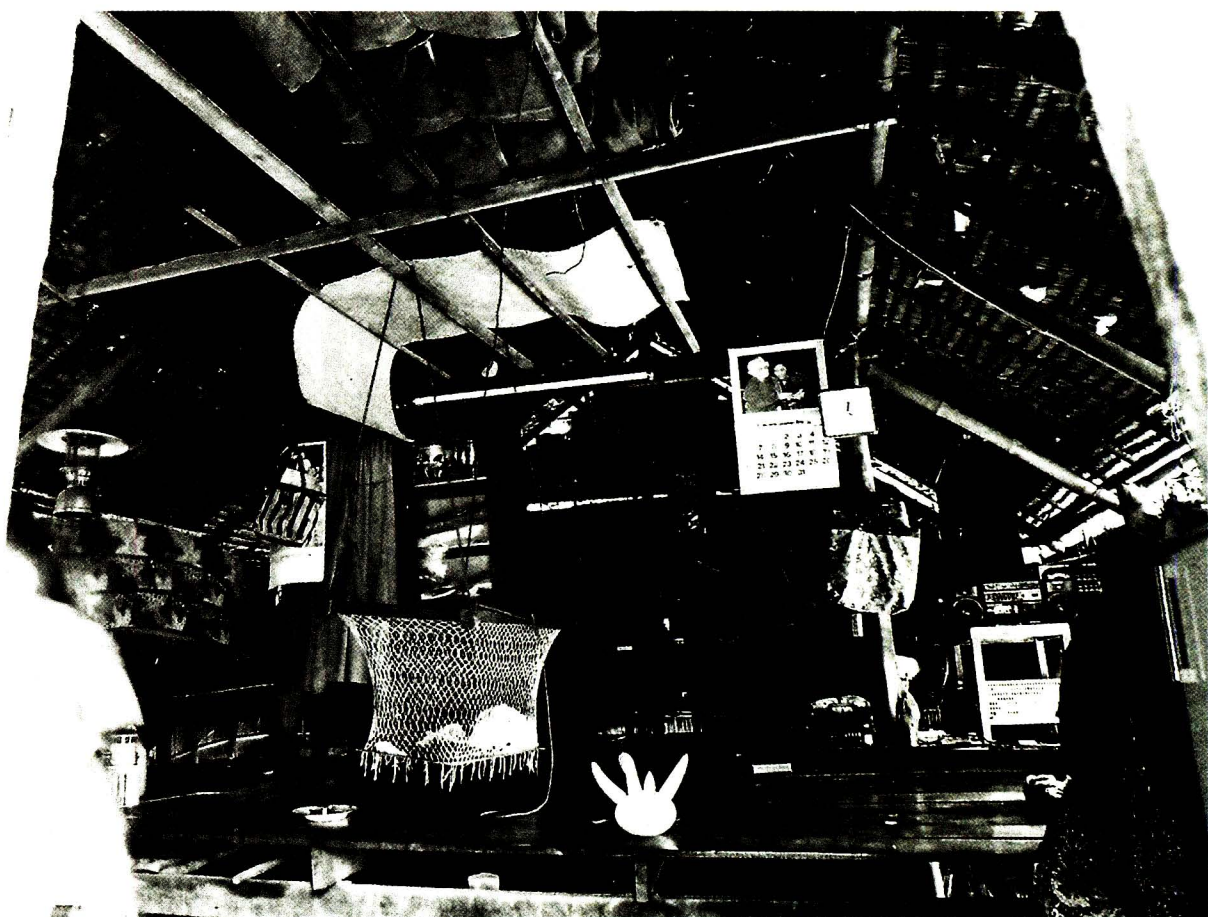
บ้านทรงเก๋ม ไร่สนะ

ภาพแสดง อาคาร สามมิติ
บ้าน โป่ง พะเยา

บริเวณส่วนที่ปักอาศัยบางส่วนยกพื้นแคร่สูงพอสำหรับนั่งห้อยขา ส่วนที่ว่างภายใต้หลังคาใช้ท่อนลำไม้ไผ่วางพาดกับซื่อเพื่อวางของ